

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

М. І. Карлін, О. В. Борисюк

Фінансові офшори

*Навчальний посібник
для студентів ВНЗ III–IV рівнів акредитації*

Луцьк
Вежа-Друк
2016

УДК 336.2
ББК 65.261
К 21

Рекомендовано до друку вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 26.05.2016 р.)

Рецензенти:

Вахович І. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Луцького національного технічного університету;

Полінкевич О. М. – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та безпеки підприємства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Карлін М. І.

К 21 Фінансові офшори [Текст] : навч. посіб. для студ. ВНЗ III–IV рівнів акредитації / М. І. Карлін, О. В. Борисюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 240 с.

ISBN

У посібнику проаналізовано близько 60 типових і нетипових фінансових офшорів Європи, Азії, Америки, Африки та Океанії. Розкрито специфіку функціонування фінансових офшорних установ (інвестиційних, страхових, банківських, трастових) в офшорних зонах різних країн світу й залежних юрисдикціях. Значну увагу приділено виявленню особливостей тих фінансових офшорних центрів, які включені в список Кабінету Міністрів України, а також нових (Чорногорія, Латвія, Болгарія, Науру та ін.).

Для студентів, які вивчають курси «Міжнародне оподаткування», «Міжнародні фінанси», «Фінанси зарубіжних країн», «Фінанси та податки зарубіжних країн», відповідні спецкурси, а також для працівників податкових, митних, правоохоронних органів і бізнесменів, котрі займаються зовнішньо-економічною діяльністю.

УДК 336.2
ББК 65.261

ISBN

© Карлін М. І., Борисюк О. В., 2016
© Маліневська І. П. (обкладинка), 2016

ЗМІСТ

Вступ	8
Частина 1. Суть, функції та види офшорів й офшорних компаній ...	9
Розділ 1. Визначення офшорів та їхніх особливостей	9
<i>Запитання для самоперевірки</i>	16
Розділ 2. Фінансові офшори як засіб мінімізації оподаткування	17
<i>Запитання для самоперевірки</i>	20
Розділ 3. Види офшорних компаній та їх використання для фіскальної оптимізації	21
<i>Запитання для самоперевірки</i>	25
Розділ 4. Коротка характеристика найпопулярніших типових і нетипових фінансових офшорів	26
<i>Запитання для самоперевірки</i>	30
Частина 2. Фінансові офшори Європи	31
Розділ 1. Особливості офшорної діяльності в Андоррі	31
<i>Запитання для самоперевірки</i>	32
Розділ 2. Особливості офшорної діяльності в Монако	33
<i>Запитання для самоперевірки</i>	33
Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Ірландії	34
<i>Запитання для самоперевірки</i>	35
Розділ 4. Особливості офшорної діяльності в Нідерландах	36
<i>Запитання для самоперевірки</i>	37
Розділ 5. Особливості офшорної діяльності у Швейцарії	38
<i>Запитання для самоперевірки</i>	40
Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Ліхтенштейні	41
<i>Запитання для самоперевірки</i>	41
Розділ 7. Особливості офшорної діяльності в Люксембурзі	42
<i>Запитання для самоперевірки</i>	43
Розділ 8. Особливості офшорної діяльності на Мальті	44
<i>Запитання для самоперевірки</i>	46
Розділ 9. Особливості офшорної діяльності на Кіпрі	47
<i>Запитання для самоперевірки</i>	51
Розділ 10. Особливості офшорної діяльності в Чорногорії	52
<i>Запитання для самоперевірки</i>	54
Розділ 11. Особливості офшорної діяльності в Косовому	55
<i>Запитання для самоперевірки</i>	58
Розділ 12. Особливості офшорної діяльності на півострові Гібралтар	59
<i>Запитання для самоперевірки</i>	63

Розділ 13. Особливості офшорної діяльності на Мадейрі	64
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>67</i>
Розділ 14. Британські залежні території	68
14.1. <i>Особливості офшорної діяльності на острові Мен .....</i>	<i>68</i>
14.2. <i>Особливості офшорної діяльності на островах Гернси та Джерсі.....</i>	<i>70</i>
14.3. <i>Особливості офшорної діяльності на острові Олдерні.....</i>	<i>71</i>
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>73</i>
Розділ 15. Особливості офшорної діяльності в Латвії	74
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>74</i>
Розділ 16. Особливості офшорної діяльності в Угорщині	75
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>75</i>
Розділ 17. Особливості офшорної діяльності в Естонії	76
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>76</i>
Частина 3. Фінансові офшори Азії	77
Розділ 1. Особливості офшорної діяльності в Сингапурі	77
1.1. <i>Загальні умови функціонування фінансової системи країни ....</i>	<i>77</i>
1.2. <i>Особливості оподаткування корпорацій у Сингапурі .....</i>	<i>78</i>
<i>Запитання для самоперевірки .....</i>	<i>80</i>
Розділ 2. Особливості офшорної діяльності в Гонконгу	81
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>84</i>
Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Макао (КНР)	85
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>88</i>
Розділ 4. Особливості офшорної діяльності в Шрі-Ланці	89
4.1. <i>Загальні умови функціонування податкової ситеми країни ....</i>	<i>89</i>
4.2. <i>Умови реєстрації та оподаткування офшорних компаній .....</i>	<i>90</i>
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>91</i>
Розділ 5. Особливості офшорної діяльності в Брунеї	92
5.1. <i>Загальні умови функціонування податкової ситеми країни ....</i>	<i>92</i>
5.2. <i>Умови функціонування офшорних структур .....</i>	<i>93</i>
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>94</i>
Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Об'єднаних Арабських Еміратах (на прикладі Князівства Дубай)	95
6.1. <i>Загальні умови функціонування фінансової системи країни ....</i>	<i>95</i>
6.2. <i>Особливості податкового стимулювання залучення інвестицій у Князівстві Дубай .....</i>	<i>96</i>
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>98</i>
Розділ 7. Особливості офшорної діяльності на Бахрейнні	99
7.1. <i>Загальні умови функціонування фінансової системи країни ....</i>	<i>99</i>
7.2. <i>Умови реєстрації та оподаткування офшорної компанії в Бахрейнні .....</i>	<i>100</i>
<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>101</i>

Розділ 8. Особливості офшорної діяльності в Мальдивській Республіці	102
8.1. Загальні умови функціонування фінансової системи країни ..	102
8.2. Умови реєстрації та оподаткування «офшорної» компанії в Мальдивській Республіці	103
Запитання для самоперевірки	104
Розділ 9. Особливості офшорної діяльності в Малайзії (на прикладі острова Лабуан)	105
Запитання для самоперевірки	106
Частина 4. Фінансові офшори Америки	107
Розділ 1. Особливості офшорної діяльності в Уругваї	107
Запитання для самоперевірки	113
Розділ 2. Особливості офшорної діяльності в Белізі	114
Запитання для самоперевірки	119
Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Панамі	120
Запитання для самоперевірки	121
Розділ 4. Особливості офшорної діяльності у Співдружності Домініки	122
Запитання для самоперевірки	128
Розділ 5. Особливості офшорної діяльності в Антигуа і Барбуді ...	129
Запитання для самоперевірки	131
Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Коста-Ріці	132
Запитання для самоперевірки	133
Розділ 7. Особливості офшорної діяльності на Барбадосі	134
Запитання для самоперевірки	138
Розділ 8. Особливості офшорної діяльності на Бермудських Островах	139
Запитання для самоперевірки	143
Розділ 9. Особливості офшорної діяльності на Кайманових Островах	144
Запитання для самоперевірки	147
Розділ 10. Особливості офшорної діяльності на Багамських Островах	148
Запитання для самоперевірки	149
Розділ 11. Особливості офшорної діяльності на Монтсерраті	150
Запитання для самоперевірки	151
Розділ 12. Особливості офшорної діяльності на Сент-Кітсі і Невісі	152
Запитання для самоперевірки	154

Розділ 13. Особливості офшорної діяльності на Ангільї	155
13.1. Загальні умови функціонування фінансової системи Ангільї.....	155
13.2. Особливості офшорної діяльності в Ангільї. Типи офшорних компаній	156
Запитання для самоперевірки.....	157
Розділ 14. Особливості офшорної діяльності на Арубі	158
14.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції.....	158
14.2. Вимоги до створення та діяльності офшорних компаній....	159
Запитання для самоперевірки.....	160
Розділ 15. Особливості офшорної діяльності на Гренаді	161
15.1. Загальні умови функціонування фінансової системи Гренади	161
15.2. Вимоги до створення, діяльності та оподаткування офшорних компаній у країні.....	162
Запитання для самоперевірки.....	164
Розділ 16. Особливості офшорної діяльності на Британських Віргінських Островах	165
16.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції.....	165
16.2. Особливості реєстрації, функціонування та оподаткування офшорних компаній на Британських Віргінських Островах до й після 01. 01. 2005 р.	166
Запитання для самоперевірки.....	170
Розділ 17. Особливості офшорної діяльності на Терксі і Кайкосі ...	171
17.1. Загальні умови функціонування податкової системи юрисдикції.....	171
17.2. Особливості функціонування та оподаткування офшорної компанії на Терксі і Кайкосі.....	172
Запитання для самоперевірки.....	173
Розділ 18. Особливості офшорної діяльності на Сент-Вінсенті й Гренадінах	174
18.1. Загальні умови функціонування податкової системи країни	174
18.2. Вимоги до створення, діяльності та оподаткування офшорних структур у країні.....	175
Запитання для самоперевірки.....	176
Розділ 19. Особливості офшорної діяльності в Пуерто-Рико	177
19.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції.....	177
19.2. Умови реєстрації, функціонування та оподаткування офшорних компаній у Пуерто-Рико.....	178
Запитання для самоперевірки.....	179

Розділ 20. Особливості офшорної діяльності в штаті Делавер (США)	180
<i>Запитання для самоперевірки</i>	182
Частина 5. Фінансові офшори Африки та Океанії	183
Розділ 1. Особливості офшорної діяльності на Маврикії	183
1.1. <i>Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції</i>	183
1.2. <i>Особливості нового законодавства Маврикію щодо компаній</i>	184
1.3. <i>Закон 2001 р. про трасти на Маврикії</i>	187
<i>Запитання для самоперевірки</i>	188
Розділ 2. Особливості офшорної діяльності на Сейшельських Островах	189
2.1. <i>Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції</i>	189
2.2. <i>Характеристики офшорної компанії, зареєстрованої в юрисдикції Сейшельські Острови</i>	191
<i>Запитання для самоперевірки</i>	193
Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Джибуті	194
<i>Запитання для самоперевірки</i>	195
Розділ 4. Особливості офшорної діяльності в Ліберії	196
<i>Запитання для самоперевірки</i>	197
Розділ 5. Особливості офшорної діяльності в Сомалі	198
<i>Запитання для самоперевірки</i>	198
Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Новій Зеландії	199
<i>Запитання для самоперевірки</i>	204
Розділ 7. Особливості офшорної діяльності в мікродержавах Океанії	205
7.1. <i>Особливості офшорної діяльності у Вануату</i>	205
7.2. <i>Особливості офшорної діяльності на Маршаллових Островах</i>	205
7.3. <i>Особливості офшорної діяльності в Науру</i>	206
7.4. <i>Особливості офшорної діяльності в Ніуе</i>	208
7.5. <i>Особливості офшорної діяльності на Островах Кука</i>	209
<i>Запитання для самоперевірки</i>	210
Рекомендована література	211
Короткий термінологічний словник	216
Тести з курсу «Фінансові офшори»	221
Предметний покажчик	237
Іменний покажчик	239

ВСТУП

Найчастіше термін «офшор» («офшорна зона») тепер означає країну, законодавство якої дозволяє або взагалі не сплачувати податки, або сплачувати їх за зниженою ставкою. Найчастіше офшорами є держави, що розвиваються. Влада такої країни бере певну плату за реєстрацію офшору й так поповнює місцевий національний бюджет. З одного боку, офшори не впливають на внутрішню економіку цих держав, оскільки не ведуть бізнес на їхній території, а з іншого – є постійним джерелом доходу, тому що сплачують, як мінімум, установлені мита. У бюджетах деяких країн це джерело доходу навіть становить основу економіки і є фундаментом національного добробуту. Актуальність вивчення особливостей функціонування фінансових офшорів студентами-економістами пояснюється тим, що потрібне розуміння специфіки боротьби з виведенням коштів в офшори, чому зараз в Україні приділяють значну увагу, особливо після оподаткування так званих панамських паперів.

Фінансові офшорні зони характеризуються спрощеним і прискореним процесом реєстрації іноземних осіб, у ході якого сплачується символічна сума збору в бюджет країни. Нерезидентам установлюють знижені ставки зі сплати податку з прибутку та прибуткового податку з фізичних осіб. Фінансові офшорні компанії звільняються від державного валютного контролю, тому можуть бути впевнені в конфіденційності своєї діяльності, що реалізується веденням закритих реєстрів акціонерів і директорів та відсутністю необхідності у здаванні фінансової звітності. Для того, щоб захистити національний бізнес, на фінансові офшорні компанії накладено заборону на ведення підприємницької діяльності в межах офшорної зони. Дохід офшорної зони представлений зборами за реєстрацію та перереєстрацію, податковими надходженнями, витратами на утримання представництв офшорних компаній. Останні складаються з оплати оренди приміщення, зв'язку, електроенергії, харчування та проживання, транспорту, дозвілля, заробітної плати та низки соціальних компенсацій і виплат. Усі ці моменти з діяльності фінансових офшорів допоможуть студентам краще опанувати матеріал при вивченні ними таких курсів, як «Фінанси», «Міжнародні фінанси», «Міжнародне оподаткування», «Банківська система», та відповідних спецкурсів. Це сформує в студентів навички аналізу особливостей діяльності фінансових офшорів, стимулюватиме їх до постійного слідування за змінами в антиофшорному законодавстві України й провідних країн світу. Усе зазначене дасть змогу належно підготувати студентів-економістів до ефективної роботи у фінансових структурах після закінчення навчання. Навчальний посібник «Фінансові офшори» може також бути використаний для перепідготовки фахівців із Державної фіскальної служби.

Частина 1. Суть, функції та види офшорів й офшорних компаній

Розділ 1. Визначення офшорів та їхніх особливостей

Історія офшорного бізнесу бере початок із другої половини XIX ст., коли в штаті Делавер (США) було створено пільгову податкову зону. Потім подібна зона виникла в Нью-Йорку.

Перші офшорні зони в сучасному розумінні слова з'явилися у Швейцарії, де прийнято закон про конфіденційність інформації про стан банківських рахунків клієнта.

У 70-ті роки XX ст. виникло близько 70 офшорних центрів, у тому числі в Південній Америці – 19, у Європі – 17, в Азії – 12, в Океанії – сім, у Північній Америці – сім, в Африці – чотири.

Значний розвиток офшорних центрів припав і на роки розпаду соціалістичної системи та Радянського Союзу, і на 90-ті роки XX ст., коли отримали незалежність численні країни Азії, Африки, Латинської Америки та Океанії. Це, зазвичай, є невеликі й бідні країни, яким офшорний статус дає змогу просто виживати.

Офшорна зона (від англ. *off shore* – «поза берегом») – один із видів вільних економічних зон. Їх відносять до вільних економічних зон, особливістю яких є створення для підприємців сприятливого валютно-фінансового та фіскального режимів, високий рівень і законодавчі гарантії банківської та комерційної секретності, лояльність державного регулювання. Багато офшорних центрів розміщені на островах у різних частинах світу.

Синоніми офшорної зони – офшорний центр, безподаткова зона, податковий притулок, податкова гавань. Інколи вживають термін «оншор», який означає – «на березі», тобто офшор, що розміщений на тому чи іншому континенті.

Термін «офшорна зона» загалом має на увазі будь-яку країну або залежну територію з низькою чи нульовою податковою ставкою на всі або окремі категорії доходів, певний рівень банківської чи комерційної секретності, мінімальну або повну відсутність резервних вимог центрального банку чи обмежень до операцій у конвертованій валюті.

Офшор являє собою метод податкового планування, при якому в законодавстві держав установлюється повне або часткове звільнення від оподаткування для підприємств, що належать іноземним особам. Країну або її частину, де склалося таке становище для компаній-нерезидентів, називають офшорною зоною.

Крім того, більшість офшорних зон має відносно прості вимоги з ліцензування й регулювання діяльності фінансових компаній та інших фірм.

На сьогодні у світі виокремлюють п'ять основних зон дислокації офшорних центрів: 1 – Африканська (Сейшельські острови, Ліберія, Маврикій); 2 – Азіатсько-Тихоокеанська (Вануату, Острови Кука, Лабуан, Науру, Самоа, Тонга й ін.); 3 – Карибська (Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські Острови, Барбадос, Бермудські Острови, Віргінські Острови, Домініка, Кайманові Острови, Гренада, Сент-Кітс і Невіс та ін.); 4 – Європейська (Андорра, Гібралтар, Ліхтенштейн, Монако, острів Мен, Нормандські Острови й ін.); 5 – Близький Схід (Бахрейн, Дубай, Ліван та ін.).

У 2009 р. всі офшорні юрисдикції світу виробили ВВП на суму 600 млрд дол. США (за паритетом купівельної спроможності), у тому числі у сфері послуг на 385 млрд дол. США. Їх сумарний експорт склав 201 млрд дол. США, а імпорт – 194 млрд дол. США.

До фінансових офшорів відносять ті країни та залежні юрисдикції, у яких пільгові податкові й інші пільгові умови діяльності надаються банкам, інвестиційним фондам, страховим компаніям, різноманітним трастам тощо. До офшорних банків належать банківські установи, які діють в одній з офшорних зон. Їхня особливість полягає в тому, що вони надають послуги виключно нерезидентам офшору. Клієнтами такого банку можуть бути громадяни будь-якої країни, де зареєстровано офшорний банк. До переваг офшорних банків відносять такі: широкий перелік податкових пільг; відсутність валютного контролю й банківського регулювання на місцевому рівні; невеликі адміністративні та засновницькі витрати; гарантія конфіденційності; професійне управління капіталом банку; мультивалютна маневреність вкладів (можливість для клієнтів укласти гроші в різні офшорні банки).

Фінансові офшорні юрисдикції є більш захищеними, оскільки працюють, зазвичай, у стабільному фінансовому полі, що робить їх гарантами захисту інтересів клієнтів, тому що в іншому випадку вони постраждають насамперед від форс-мажорних обставин.

Усі наявні офшорні зони можна умовно розділити на три групи: класичний офшор, коли компанії звільняються від усіх податків і звітностей; зони з низьким оподаткуванням; інші офшори, у яких компанії отримують певні переваги в плані ведення бізнесу та оподаткування.

Особливості функціонування офшорних зон

Оподаткування

Багато офшорних юрисдикцій стягують деякі податки, проте всі вони не беруть податок на прибуток узагалі або стягують його лише з певних категорій доходу, або стягують податок нижчий, ніж у тій країні, де платники є податковими резидентами. Відсутність податку на прибуток, як правило, є частиною політики залучення іноземного капі-

талу. У низці випадків податок на прибуток не вводиться внаслідок бідності значної частини населення. Багато податкових притулків у басейні Карибського моря є невеликими, малорозвиненими країнами з бідним населенням. У цих умовах держава може мати значно більший прибуток при низькому рівні податків і зборів. Важлива особливість більшості офшорних територій – надання пільгового податкового режиму й виконання вимоги проведення ділових операцій за межами країни, де офіційно зареєстрована офшорна компанія.

Фінансова секретність

Певний рівень секретності також характерний для офшорних юрисдикцій, як і для інших країн. Проте більшість держав не захищає цю інформацію від розслідування правоохоронними органами іноземної країни, особливо якщо розслідування здійснюється відповідно до міжнародного договору. Особливістю офшорних юрисдикцій є наявність надмірно жорстких правил захисту банківської й комерційної таємниці. Вони відмовляють у порушенні своїх бар'єрів секретності навіть тоді, коли є серйозне порушення законів іншої країни. Щодо цього розрізняють дві категорії офшорних юрисдикцій: країни, які відмовляють у послабленні своєї секретності, незважаючи на використання режиму секретності в злочинних цілях; держави, які дозволяють законні розслідування в належних випадках.

Валютний контроль

Офшорні юрисдикції мають, зазвичай, систему подвійного валютного контролю. У її основу поставлено відмінність між резидентами й нерезидентами, а також між національною та іноземною валютами. Загальне правило: резиденти піддаються валютному контролю, а нерезиденти – ні. Проте нерезиденти піддаються звичайному контролю щодо місцевої валюти. Із компанією, створеною в офшорній юрисдикції, що належить нерезидентам і виконує свою діяльність зовні юрисдикції, поводяться як із нерезидентом із погляду валютного контролю. Відповідно, іноземна особа може сформувати компанію в країні податкового притулку для ведення бізнесу в інших юрисдикціях. У цьому випадку компанія не піддаватиметься валютному контролю в податковому притулку, оскільки вона не здійснює операції у валюті інших юрисдикцій і не займається бізнесом у цій офшорній юрисдикції.

Комунікації

Більшість офшорних юрисдикцій мають надійні засоби зв'язку – добрі телефонні, кабельні та телексі послуги зв'язку для їх з'єднання з іншими країнами. Багато хто має також регулярний повітряний зв'язок. Наприклад, є щоденні безпосадочні авіарейси між Каймановими Островами та Майамі й пряма лінія між Х'юстоном і Гранд Кайманом.

Використання англійської мови як основної в карибських юрисдикціях та їх близькість до території США також сприяє їхній особливій привабливості для жителів США й Канади.

Легкість доступу до зарубіжної банківської системи

Використання офшорних юридичних осіб дає можливість розміщувати капітал у твердій валюті в надійних банках стабільної країни. Великі секретарські компанії з визнаною міжнародною репутацією мають усталені зв'язки й можливість відкривати для своїх клієнтів рахунки в першокласних зарубіжних банках. Офшорній фірмі може бути відкритий валютний банківський рахунок у зарубіжному банку та використовуватися для безготівкових розрахунків, здійснення інших операцій (перекази, акредитиви, банківські гарантії) або для акумуляції неформальних фондів коштів як «скарбничка» грошей.

Регулювання діяльності офшорів із боку ФАТФ та Європейської комісії

На думку експертів ФАТФ, недостатні зусилля в боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму докладають такі країни, як Ангола, Болівія, Ефіопія, Кенія, М'янма, Непал, Нігерія, Шрі-Ланка, Сирія, Тринідад і Тобаго, Туреччина. Активну протидію зусиллям світової спільноти простежено з боку Ірану, який виокремлено в особливу групу.

Усього ж ФАТФ виділяє чотири категорії держав:

- 1) країни, що повністю відповідають вимогам ФАТФ;
- 2) держави, що мають недоліки законодавчого плану: Антигуа і Барбуда, Азербайджан, Болівія, Греція, Індонезія, Йемен, Кенія, Марокко, М'янма, Непал, Нігерія, Україна, Парагвай, Катар, Шрі-Ланка, Судан, Сирія, Тринідад і Тобаго, Таїланд, Туреччина;
- 3) країни, яким властиві стратегічні недоліки національної системи боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму: Ангола, КНДР, Сан-Томе і Принсіпі, Пакистан, Туркменистан, Еквадор, Ефіопія;
- 4) держави, що перебувають під особливим режимом санкцій (Іран).

У список ОЕСР традиційно входять юрисдикції, які не прийняли вимог, що передбачають розкриття за запитом інформації з будь-яких податкових питань незалежно від національного законодавства про захист приватної інформації й збереження банківської таємниці.

До групи країн, які недостатньо запровадили стандарти ОЕСР, відносять такі офшори, як Ангілья, Андорра, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багами, Бахрейн, Беліз, Бермуди, Британські Віргінські Острови, Вануату, Гібралтар, Гренада, Домініка, Теркс і Кайкос, Кайманові Острови, Острови Кука, Ліберія, Ліхтенштейн, Монако, Монтсеррат,

Маршаллові Острови, Науру, Нідерландські Антильські Острови, Ніуе, Панама, Самоа, Сан-Марино, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія. Також до цієї групи належать такі фінансові центри, як Австрія, Бельгія, Бруней, Гватемала, Люксембург, Сингапур, Чилі, Швейцарія.

До юрисдикцій, що не прийняли стандарти ОЕСР, відносять Коста-Ріку, Лабуан (Малайзія), Уругвай, Філіппіни. Відповідно, вони підпадуть під санкції ОЕСР.

На наше переконання, сьогодні доцільно говорити й про існування так званих «чорних» офшорів, до яких доцільно відносити країни та їхні окремі регіони з низьким і помірним оподаткуванням, але в яких відсутня або дуже слабка централізована влада (яка, до того ж, є надто корумпованою): республіки Північного Кавказу в Росії та Косове в Європі; Афганістан і Пакистан в Азії; Сомалі, Нігерія та Лівія в Африці; Папуа-Нова Гвінея в Океанії тощо. Фінансові системи цих країн активно використовуються світовою мафією й корумпованими політиками для відмивання брудних грошей.

Європейська комісія на початку 2015 р. розпочала розслідування проти групи транснаціональних компаній (ТНК) за ухилення від сплати податків. Попереднє вивчення фактів розпочато за поданням податкових органів Бельгії про зловживання цими корпораціями для ухилення від сплати податків. Як уважають експерти, бельгійська система надлишкових прибутків надає значні податкові пільги ТНК, що призводить до спотворення конкуренції.

Європейська комісія проводить розслідування в Amazon (Люксембург надав значні податкові пільги цій компанії), а також в інших ТНК: Apple, Starbucks, Fiat. Підставою для цього стали також великі податкові пільги, надані компаніям Ірландією, Нідерландами та Люксембургом.

Офшорні зони й Україна

Офіційно в Україні сьогодні визнано 36 офшорних зон. При цьому значна частина фінансових потоків капіталу так чи інакше проходить через Республіку Кіпр, що до цього переліку не входить. За підрахунками експертів, з огляду на прямі інвестиції з України в офшорні зони та придбання товарів через них у 2011 р. через такі центри пройшло 44 млрд дол США.

Наша країна дещо робить для зменшення виведення коштів в офшори, зокрема в Україні при покупці товарів у компаній, які перебувають в офшорних юрисдикціях, до валових витрат належить лише 85 % вартості куплених товарів чи послуг, що збільшує суму податку на прибуток.

Усі операції з резидентами офшорних юрисдикцій стають об'єктом підвищеної уваги зі сторони уряду, а перелік офшорних юрисдикцій затверджений Кабінетом Міністрів України Розпорядженням «Про перелік офшорних зон» від 23.02.2012 р. № 143-р.

**Перелік офшорних зон
згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 23.02.2012 р. № 143-р
Британські залежні території**

Острів Гернсі
Острів Джерсі
Острів Мен
Острів Олдерні_

Близький схід

Бахрейн

Центральна Америка

Беліз

Європа

Андорра
Гібралтар
Монако

Карибський регіон

Ангілья
Антигуа і Барбуда
Аруба
Багамські Острови
Барбадос
Бермудські Острови
Британські Віргінські Острови
Віргінські Острови (США)
Гренада
Кайманові Острови
Монтсератт
Нідерландські Антильські Острови
Пуерто-Рико
Сент-Вінсент і Гренадіни
Сент-Кітс і Невіс
Сент-Люсія
Співдружність Домініки
Теркс і Кайкос

Африка

Ліберія
Сейшельські Острови

Тихоокеанський регіон

Вануату
Маршальські Острови
Науру
Ніуе
Острови Кука
Самоа

Південна Азія

Мальдивська Республіка

Українським підприємцям не варто забувати й про міжнародні списки офшорів, що складаються Міжнародною міжурядовою групою з розробки фінансових заходів із боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ), а також Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), щоб не потрапити під санкції цих організацій.

Із кінця 90-х років ХХ ст. Національний банк (НБ) України посилив контроль за діяльністю офшорних структур поза територією нашої країни. Основна мета цих дій – обмежити можливості нелегального вивозу капіталу з України. Офшорні схеми відіграють у цьому процесі важливу, якщо не визначальну роль. Відповідно до вказівки НБ України від 14 березня 1999 р. № 450-У, встановлено список ознак, згідно з якими валютна операція повинна належати до розряду підозрілих. До них входять, зокрема, відсотки за кредитним договором у розмірі більш ніж 20 % річних; повернення авансу нерезидентом; переказ грошей на адресу нерезидента, що не є стороною за договором та ін.; експорт або платежі з імпорту на користь нерезидентів, зареєстрованих в одній з офшорних зон, згідно з доданим до вказівки «чорним списком» держав і територій, де розміщені офшорні зони. Інформація про подібні операції повинна передаватися в НБУ. Вказівка передбачає низку карних заходів стосовно банків, що не виконують свої обов'язки з питань інформування НБУ про сумнівні операції своїх клієнтів (обмеження на валютні операції банку, а при неодноразових порушеннях – відкликання ліцензії). Санкції проти клієнтів, які мають відносини з офшорними компаніями, не передбачені. Інформація, що надається банками, може бути використана правоохоронними органами. Подібний підхід до регулювання офшорних операцій відрізняється від прийнятого в інших країнах.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс 76 країн та залежних юрисдикцій до переліку держав, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в них значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

Проблемою є те, що банківська система України неналежно виконує нормативні вимоги щодо незаконного виведення коштів в офшори. На початку 2016 р. на Всесвітньому Давоському форумі банки України визнано найгіршими у світі. Їхня надійність оцінена найнижчим показником – 140 із 140. Роботу голови Національного банку України В. Гончарєвої також оцінено дуже низько: у 2015 р. вона увійшла в «десятку» найгірших голів центральних банків у світі.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке офшор?
2. Що таке фінансовий офшор?
3. Які країни та залежні території визнаються в Україні офшорами?
4. У чому полягає зміст фінансової офшорної діяльності?

Розділ 2. Фінансові офшори як засіб мінімізації оподаткування

Особливість фінансової офшорної юрисдикції – поширення пільгового податкового режиму виключно на нерезидентні компанії, які не виконують діяльність на території юрисдикції й, що найважливіше, – на забезпечення ефективного режиму фінансової діяльності.

Основними перевагами для власників при використанні фінансових офшорних компаній є:

- досягнення анонімності, конфіденційності;
- низькі податки або їх відсутність;
- прибуток/капітал у твердій валюті в надійних банках і стабільній країні;
- банківські рахунки в будь-якій валюті;
- можливість вільного використання валюти;
- ефективна й недорога банківська система;
- відсутність контролю валютного обміну;
- можливість законного володіння нерухомістю за кордоном.

Фінансові офшорні зони завжди цікавили підприємців як спосіб приховування капіталу, а потім уже як спосіб оптимізації оподаткування. Сьогодні понад 25 % світового капіталу й майже 60 % фінансових потоків у світі проходить через офшорні зони. Разом із тим, завдяки їм, щороку «відмивається» до 600 млрд дол. США незаконних грошей і з кожним роком ця сума збільшується на декілька мільярдів.

За даними зарубіжних ЗМІ, найбільша світова компанія (за капіталізацією) «Apple» вивела в офшори у 2012 р. 94 млрд дол. США, не сплативши внаслідок цього 11 млрд дол. США податків. Це дало змогу знизити податкове навантаження на доходи фірми до 2 %. Тому в багатьох країнах світу проти цієї фірми розпочалися податкові розслідування, що призвело до значного падіння капіталізації компанії.

Унаслідок оптимізації оподаткування з використанням занижених цін суми недоотриманих розвиненими державами податкових платежів лише впродовж 2005–2015 рр. обчислювалися сотнями мільярдів доларів. Метод маніпулювання цінами між пов'язаними компаніями є одним із найпопулярніших способів оптимізації оподаткування у світі. Його відрізняє абсолютна законність для платника податків.

Для обмеження подібних операцій законодавством і правовими доктринами багатьох країн передбачена можливість податкової перекваліфікації операцій платника податків, виходячи з їх суті, а не правової форми, що важливо врахувати в Україні при вдосконаленні Податкового кодексу. Водночас треба пам'ятати, що поки що у світі відсутня

ефективна модель протидії оптимізації оподаткування за допомогою маніпулювання трансфертними цінами.

Офшор – найефективніший на сьогодні метод податкового планування. Він будується на законодавчій базі багатьох країн та є дуже важливою й невід’ємною частиною світової фінансової системи, оскільки дедалі більше компаній і приватних осіб вибирають безподаткову альтернативу. Цінність офшору полягає в абсолютно законному переміщенні капіталу в політично й фінансово стабільні та безпечні країни. Складна політична та економічна ситуація в Україні у 2014–2016 рр. змушує бізнесменів виводити свої кошти з України в офшори. Крім того, у нашій країні існують не зовсім сприятливі умови для ведення бізнесу. У 2015 р. Україна зайняла 79 місце зі 140 у «Глобальному рейтингу конкурентоспроможності», оскільки в ній існує дуже заплутане законодавство, передусім у податковій сфері.

Саме великий український бізнес найефективніше уникає податкового тягаря, використовуючи зазвичай із цією метою відпрацьовані схеми з використанням офшорних зон. Утім, відкриття офшорних компаній на сьогодні вже не є занадто дорогим й екзотичним способом ухиляння від податків і для середнього та малого вітчизняного бізнесу. Українські підприємці перебувають серед лідерів за кількістю створених офшорних компаній. Найімовірніше, невдовзі українці можуть стати свідками масового відкриття офшорних компаній і малими підприємцями, зокрема роздрібними торговцями. Тому нашій державі вкрай потрібно швидко реформувати податкову систему й лібералізувати економіку.

Зміст офшорного бізнесу для вітчизняних бізнесменів полягає в тому, що за кордоном з’являється новий «самостійний» суб’єкт господарських відносин, який повністю перебуває під контролем українського підприємця. Найчастіше офшорна компанія подається як незалежний закордонний партнер української компанії. На цьому побудовано найпоширеніші способи податкового планування з використанням таких фірм. Попри гадану простоту, усі деталі таких схем потребують певного опрацювання, адже правила податкового й валютного контролю постійно змінюються.

Існує широкий спектр офшорних операцій, які обслуговують найрізноманітніші потреби фізичних і юридичних осіб. До них входить використання для розрахунків корпоративних дебетових і кредитних карток, відритих на ім’я офшорної компанії. Через офшорні фірми можна отримати доступ до кредитних ресурсів іноземних банків, до міжнародного ринку депозитів та послуг з управління капіталом й

інвестиціями. У власника офшорної фірми з'являється широкий вибір фінансових посередників і схем роботи.

Загалом, у світі нараховується понад 300 зон, які мають пільгове оподаткування. Зони, які надають можливість реєстрації нерезидентами компаній із пільговим оподаткуванням, можна класифікувати за різними ознаками. Так, компанія, що не сплачує податки в країні реєстрації, вважається офшорною, а та компанія, що сплачує податки за пільговими ставками, напівофшорною. Відповідно, країни, що звільняють нерезидентів від сплати податків, є типовими офшорами, а держави, які надають нерезидентам пільги з окремих податків і зборів, вважаються нетиповими офшорами. До останніх відносять і такі розвинуті країни, як *Австрія, Швейцарія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург*.

При поверненні в *Австрію* з офшорних центрів діє закон про привілеї, що стосуються як реемігрантів, так і осіб, які протягом десяти останніх років не мали свого житла в Австрії та мають намір його тут придбати. Такі пільги надаються Міністерством фінансів на три роки з можливістю їх продовжити до 10 років. Вони стосуються насамперед прибуткового та майнового податків на іноземні доходи, причому податки при наданні пільг на такі доходи становлять 50 %.

У *Бельгії* не обкладаються ПДВ банківські, страхові, фінансові послуги, що стимулює розвиток фінансового сектору в країні. Тут існує сприятливий інвестиційний клімат, вона уклала широку мережу договорів про уникнення подвійного оподаткування (із понад 80 країнами), її банківська система є дуже надійною. Податкова система держави сприятлива для проживання заможних людей із-за кордону, оскільки в Бельгії немає податку на власність, податку на чистий капітал, податку на приріст капіталу, що розподіляється за акціями. Топ-менеджери та директори компаній, які мають вид на проживання в Бельгії, вважаються іноземцями й податками обкладаються лише ті їхні доходи, які отримані в Бельгії. У країні не існує податку на багатство, тому зелена приміська зона Антверпена заселена багатими жителями Нідерландів. До Бельгії переселився й відомий у всьому світі французький актор Жерар Депардьє, оскільки у Франції у 2012 р. заплановане введення 75 % податку на великі доходи. У 2013 р. цей актор отримав громадянство Росії, відмовившись від громадянства Франції.

У *Нідерландах*, якщо дивіденди отримує резидент ЄС, ставка податку з них знижується з 25 до 15 %, а в деяких випадках – до 0 %. У країні не обкладаються ПДВ банківські, страхові, фінансові послуги, що стимулює розвиток фінансового сектору в країні. У державі існує

сприятливий інвестиційний клімат, вона уклала широку мережу договорів про уникнення подвійного оподаткування.

У **Люксембурзі** звільнені від ПДВ банківські, страхові та фінансові послуги, що зробило країну одним із банківських центрів світу.

Велика Британія в останні роки також перетворюється в нетиповий офшор. Вона приваблює дедалі більше ТНК до переходу під англійську юрисдикцію, оскільки там можна потрапити під ставку корпоративного податку в розмірі 3,3 %, яку Велика Британія увела з 2013 р. (у 2008 р. вона складала 34,6 %).

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості фінансової офшорної діяльності в Бельгії?
2. Які особливості фінансової офшорної діяльності в Нідерландах?
3. У чому полягають особливості фінансової офшорної діяльності в Австрії?
4. Які особливості фінансової офшорної діяльності в Люксембурзі?

Розділ 3. Види офшорних компаній та їх використання для фіскальної оптимізації

Класичні офшорні компанії

Головна вимога юрисдикції, де дозволено реєстрацію таких компаній, – це ведення діяльності за межами держави реєстрації. На відміну від місцевих підприємців, офшорна компанія в країні реєстрації повністю звільнена від сплати податків або сплачує низькі фіксовані податки. Власником такої компанії є президент; при цьому бухгалтерська звітність не надається й компанія найчастіше сплачує лише фіксоване щорічне мито.

Зазвичай, класичні офшорні компанії реєструються в невеличких державах, на островах із невисоким рівнем розвитку власної економіки, але з досить високою політичною стабільністю (на Багамських Островах, Британських Віргінських Островах, Вануату, Сейшельських Островах, у Белізі, Панамі, Домініці, Сент-Вінсенті і Гренадинах). Тут не ведеться реєстр акціонерів та директорів, конфіденційність володіння такими компаніями дуже висока. Тому їх найчастіше використовують як сейф для фінансових трансакцій. У цьому плані показова справа щодо «БТА Банку», який застосував як офшор Панаму.

Компанії, зареєстровані в низькоподаткових юрисдикціях

У цих країнах зазвичай надаються істотні податкові пільги для певних типів компаній. Нижчий рівень конфіденційності й фінансові втрати компенсуються вищим престижем у світі. Ці держави, а отже, і компанії, зареєстровані в цих країнах, мають доволі високий авторитет у міжнародній спільноті, не розглядаються як офшори та, за дотримання певних умов, можуть сплачувати податки в зниженому розмірі. Проходження щорічного аудиту й решта бухгалтерської звітності – обов'язкові. До країн та юрисдикцій із помірним оподаткуванням можна віднести насамперед Гонконг, Гібралтар, Люксембург, острів Мен, Мальту, Кіпр, Ірландію та ін.

До територій, які активно розвиваються в останні десятиліття, належить острів Мен. За конституцією він є самоврядною територією в Сполученому Королівстві. Із середини 70-х років ХХ ст. острів оголошено офшорним центром. Поступово він перетворився на один із найважливіших фінансових центрів Європи. Фінансовий сектор забезпечує 25 % національного доходу острова. На острові відсутній валютний контроль, клієнтам забезпечується секретність ведення операцій. На острові відсутні податки на переказ капіталу, додатковий дохід, реєстрацію, майно, прибуток від реалізації, спадщину та дарування.

Острів Мальта розміщений у центральній частині Середземного моря, на перетині морських шляхів, між головними портами регіону. Таке вигідне географічне положення перетворило його на центр міжнародної торгівлі. До того ж на Мальті успішно розвиваються легка й харчова галузі промисловості, судноремонтна індустрія, виробництво електроніки та медичного устаткування.

Заснування на Мальті іноземних компаній не пов'язане з якими-небудь труднощами. При створенні мальтійської компанії спеціальний дозвіл потрібно одержувати лише банкам, страховим компаніям і корпоративним фондам.

Офшорні іноземні організації на Мальті підрозділяють на міжнародні торгові (Trading – ІТС) і міжнародні холдингові (International Holding Companies – ІНС) компанії.

При оподаткуванні корпорацій, інкорпорованих на Мальті, застосовується принцип резидентства. Інші компанії сплачують тут податки за принципом територіальності.

Мальта уклала угоди про звільнення подвійного оподаткування з такими країнами, як Австралія, Австрія, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Угорщина, Німеччина, Данія, Індія, Італія, Канада, Кіпр, Китай, Корея, Лівія, Люксембург, Малайзія, Нідерланди, Норвегія, Пакистан, Польща, Румунія, Фінляндія, Чехія, Швеція, Південна Африка.

Оншорні компанії (on-shore companies)

До цього типу можна віднести компанії, зареєстровані в державах зі звичайним (або навіть високим) оподаткуванням, які широко застосовуються в агентських схемах, у побудові холдингових структур, а також для використання договорів про уникнення подвійного оподаткування. Зазвичай у таких країнах щорічно потрібно проходити аудит і здавати звіти. Проте певні організаційно-правові форми дають їм змогу спокійно існувати, сплачуючи лише фіксовані збори.

Наприклад, законодавство багатьох країн Європи містить норми, що дозволяють проводити ділові операції офшорного типу. При цьому деякі з них уможливають відступи від «класичних» офшорних принципів. Зокрема, у низці юрисдикцій звільненим від податків компаніям дозволено мати офіс, який реально функціонує. Наприклад, у такій респектабельній країні, як Швейцарія, певному типу фірм у деяких кантонах можна проводити офшорні операції, навіть якщо вони мають там офіс і персонал (податкові втрати при цьому не усуваються повністю, але багатократно знижуються). Цим, наприклад, у свій час скористалася російсько-українська фірма «Росукренерго», яка була посередником із постачання газу з Росії та низки інших країн до України.

Вона зареєструвалася в кантоні Цуг, який відомий дуже пільговими умовами для міжнародних компаній.

Оншорні компанії придатні як для ведення солідного бізнесу, так і для простого зберігання грошей. Із боку урядів цих держав контроль жорсткіший, ніж у попередніх випадках, ведеться реєстр директорів й акціонерів, але й престиж компаній набагато вищий. До таких країн належать Великобританія, Нова Зеландія, Швейцарія, Данія, Ліхтенштейн, Люксембург та ін.

Швейцарія – провідна країна світу в банківській сфері, де діє помірне оподаткування. Найпопулярнішою в державі є така фірма, як корпорація. Мінімальний розмір її акціонерного капіталу становить 100 тис. швейцарських франків. До федеральних податків відносять 0,825 % податок на сукупний капітал фірми та прибутковий податок (3,6–9,8 % від величини прибутку).

Швейцарія користується популярністю серед корпорацій через дві пільги, які надаються на рівні кантонів. Перша дозволяє практично звільняти від податку фінансовий прибуток від іноземних позичальників, наприклад відсотки з позик, що й приваблює до окремих кантонів холдингові компанії. Друга пільга дає змогу значно знизити ставку корпоративного податку для трейдерів, які одержують понад 80 % доходів із-за кордону.

Для відкриття й реєстрації компанії у Швейцарії спеціальні дозволи потрібні лише при заснуванні банків, трастових і страхових компаній. Термін заснування компаній становить 4–6 тижнів.

Фінансове законодавство Швейцарії набагато ліберальніше від законодавства держав Європейського Союзу, що заохочує багатьох заможних людей із країн ЄС та всього світу зберігати свої кошти в цій державі.

За швейцарським законодавством, злочином «відмивання грошей» визнано намагання перешкодити виявленню джерела чи місця укриття активів, запобігти конфіскації активів, які пов'язані зі злочином; приймання, депонування або допомогу в розміщенні чи переведенні активів без належної перевірки особи їхнього власника. Однак, за швейцарськими законами не є злочином ухиляння від сплати податків в інших країнах, тому іноземній поліції заборонено доступ до конфіденційної інформації швейцарських банків.

Водночас вона поступово перетворюється на країну, яка починає боротися з фінансовою злочинністю. Так, у свій час викрито незаконні перекази до Швейцарії грошей колишнім прем'єр-міністром України П. Лазаренком.

У березні 2009 р. швейцарський уряд оголосив про прийняття стандартів ОЕСР з обліку інформації при боротьбі з податковими

правопорушеннями в банківській сфері як у разі податкового шахрайства, так і в разі ухиляння від сплати податків.

На початку 2013 р. офіс генерального прокурора Швейцарії повідомив, що в рамках кримінального розслідування про «відмивання» коштів у кількох швейцарських банках заморожено рахунки. Розслідування ведеться за запитом фонду Hermitage Capital і пов'язане із загадковою смертю в московській в'язниці російського юриста Сергія Магнітського у 2009 р., який викрив ці схеми. Кому належать рахунки – не уточнюється, але вся західна преса стверджує про те, що вони належать представникам керівництва Росії.

За даними швейцарської преси, незадовго до початку 2013 р. федеральна прокуратура зажадала від кількох фінансових установ країни виписки з рахунків, а також заблокувала низку рахунків, зокрема в банку Credit Suisse. Як стверджують представники фонду Hermitage Capital, через цей банк відмивалися кошти, отримані в результаті незаконних дій співробітниками російської податкової служби.

Значне місце в офшорному бізнесі займає *Ліхтенштейн*, населення якого складає 32 тис. осіб. Водночас у країні зареєстровано понад 40 тис. іноземних фірм, які забезпечують більше 30 % доходів бюджету держави.

Таємниця банківських вкладів у Ліхтенштейні охороняється дуже суворо. Закон про екстрадицію на осіб, підозрюваних у здійсненні податкових злочинів, не поширюється. У 2008 р. у центрі скандалу опинився один із найбільших банків Ліхтенштейну – банк LGT. У ньому приховували гроші від податкових органів своїх країн (здебільшого через низку посередників) приблизно 1,5 тис. німців, французів, американців та ін. Після розкриття цієї афери на Ліхтенштейн став чинитися значний міжнародний тиск. У березні 2009 р. ця країна погодилася на часткове послаблення банківської таємниці (якщо інформацію про вклади іноземців вимагатимуть контролюючі органи відповідної країни при підозрі у вчиненні цими громадянами фінансових злочинів).

У *Люксембурзі* банківський сектор є однією з найважливіших галузей господарства. Банки Люксембургу використовують гнучкі правила для вкладників. Наприклад, десять вкладників можуть об'єднатися в так званий «Спеціальний фонд», роблячи внесок у розмірі 125 тис. євро, оскільки вкладники значних коштів отримують податкові пільги.

У Люксембурзі закон про охорону банківської таємниці прийнятий у 1981 р. Відповідно до нього банки розголошують інформацію про клієнтів лише в разі відкриття на них кримінальної справи й наявності згоди міністра фінансів.

Водночас банківський сектор Люксембургу має недоліки, пов'язані з непрозорістю банків, які нерезиденти з інших країн використовують

для отримання незаконних доходів. Посередницькі банки, які розміщені в Люксембурзі та здійснюють міжнародні взаємозаліки з промислових платежів і контрактів, створили систему особистих рахунків «Клер-стрім». Відомі політики й державні чиновники з різних країн можуть мати в ній непрозорі рахунки й отримувати на них комісійні від великих міжнародних компаній як подяку за лобіювання їхніх інтересів. Тому керівні органи ЄС ставлять перед урядом Люксембургу питання про посилення контролю за діяльністю банків країни. Рецесія в ЄС негативно позначилася на фінансовій системі Люксембургу, оскільки тільки у 2012 р. закрито понад 120 банківських установ.

На сьогодні проміжне становище в цій класифікації посідає *Kіnp* – мабуть, найпопулярніший інструмент податкового планування українських бізнесменів. Після вступу у 2004 р. Кіпру в Європейський Союз у цій країні запровадили нове податкове законодавство, скасувавши всі розходження між звичайними резидентними та офшорними компаніями. Проте, незважаючи на зміни в правилах оподаткування Кіпру, рівень податкового навантаження там, як і раніше, залишається доволі низьким. Наприклад, ставка податку з прибутку становить лише 10 %. Головне, що доходи від дивідендів і роялті не оподатковуються взагалі. Це відкриває перед зарубіжними компаніями безпрецедентні можливості не сплачувати прямі податки.

У Європі участь офшорних центрів у транзакціях на ринку капіталу стала загальноприйнятим способом ведення справ. А країни, що мають законодавство з валютного контролю й стурбовані впливом капіталу, накладають обмеження на транзакції з усіма нерезидентами, а не з резидентами з конкретних країн. У результаті цих дій із боку держави в Україні різко знизився попит на реєстрацію компаній в офшорних зонах, включених у «чорний список». Проте добитися радикальної зміни ситуації в цій сфері за допомогою вказаних обмежень буде досить складно. Практика засвідчила, що починає активно використовуватися низка маловідомих офшорних зон, які не потрапили в список НБ України.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості фінансової діяльності класичної офшорної компанії?
2. Які особливості фінансової діяльності офшорної компанії в низькоподаткових юрисдикціях?
3. У чому полягають особливості фінансової діяльності банків у Люксембурзі?
4. Які особливості фінансової діяльності банків у Ліхтенштейні?

Розділ 4. Коротка характеристика найпопулярніших типових і нетипових фінансових офшорів

Великобританія – LLP. Респектабельна юрисдикція. Звітність обов'язкова, але податків можна уникнути. В Україні не вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання компанії – 2860 USD. Щорічне її утримання в наступні роки – 1900 USD.

Гібралтар. Висока репутація. Зручна для реєстрації страхових компаній. В Україні вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання компанії – 2950 USD. Щорічне її утримання в наступні роки – 2500 USD.

Гонконг. Важлива юрисдикція для різних видів фінансових операцій. В Україні не вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання офшорної компанії – 3770 USD. Щорічне її утримання в наступні роки – 2900 USD.

Данія – дорога респектабельна юрисдикція. Підходить для холдингів. В Україні не вважається офшором.

Дубай – юрисдикція середньої цінової категорії. Зручна для інвестицій. В Україні не вважається офшором.

Кіпр – низькоподаткова юрисдикція (10 % від прибутку). Зручна для інвестицій та фінансування. В Україні не вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання – 2180 Euro. Щорічне утримання в наступні роки – 1500 Euro.

Ліхтенштейн-AG – дорога респектабельна юрисдикція. Компанії типу AG можна використовувати для інвестицій. В Україні не вважається офшором.

Ліхтенштейн-Ansalt – дорога респектабельна юрисдикція. Компанії типу Ansalt можна використовувати для інвестицій і захисту активів. В Україні не вважається офшором.

Ліхтенштейн-Stiftung – дорога респектабельна юрисдикція. Компанії такого типу можна використовувати для інвестицій і захисту активів. В Україні не вважається офшором.

Маврикій-GBC II – юрисдикція середньої цінової категорії. Мало-відомий офшор, що не входить у Список КМУ. Зручна для фінансування імпорту та експорту. GBC II – безподаткова нерезидентна компанія. Вартість її реєстрації та першого року утримання – 3800 USD, а щорічне утримання в наступні роки – 2300 USD.

Маврикій-GBC I – юрисдикція середньої цінової категорії. Мало-відомий офшор, що не входить у Список КМУ. Зручна для фінансування імпорту та експорту. GBC I – низькоподаткова (до 3 % від прибутку) резидентна компанія. Вартість її реєстрації та першого року утримання – 5400 USD. Щорічне утримання в наступні роки – 4500 USD.

Сингапур – респектабельна юрисдикція середньої цінової категорії. Зручна для інвестицій. В Україні не вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання компанії – 6080 USD. Щорічне її утримання в наступні роки – 4200 USD.

Панама – стабільна юрисдикція в Латинській Америці. Недорогі офшорні компанії. Зручна для захисту активів. В Україні не вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання фірми – 2400 USD. Її щорічне утримання в наступні роки – 1800 USD.

Законодавство Панами відрізняється суворими заходами стосовно охорони таємниці банківських вкладів. Її розголошення карається позбавленням волі до шести років, штрафами до 1 тис. дол. США або тим чи іншим разом. Крім випадків, передбачених Кримінальним кодексом цієї країни, навіть муніципальним чиновникам закрито доступ до інформації про вкладників банків. Заборонено видавати аналогічну інформацію урядовим службовцям та іноземним податковим відомствам.

Крім Панами, основними центрами міжнародного офшорного бізнесу в регіоні Латино-Карибської Америки є Багамські, Бермудські, Кайманові, Британські Віргінські Острови та низка інших країн і залежних територій.

Багамські Острови – прості в обслуговуванні компанії. Фіксована плата в бюджет. Немає звітності. Зручні для захисту активів. В Україні вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання офшорної компанії – 3200 USD, а її щорічне утримання в наступні роки – 2500 USD.

Податкові пільги та гарантії таємниці вкладів зробили Багами великим фінансовим центром світу. На Багамських Островах діють відділення понад 400 банків (фізично присутні 190) та інших фінансово-кредитних закладів зі США, Канади, Великої Британії тощо із загальним обігом близько 100 млрд дол. США на рік. У країні також зареєстровано близько 40 тис. офшорних фінансових, інвестиційних, страхових і суднобудівних компаній при населенні в 302 тис. осіб.

Страхові компанії на Багамах можуть мати незначні мінімальні обсяги капіталу, для них майже відсутні будь-які податки, окрім щорічного державного збору в розмірі 2500 дол. США на рік.

На Багамських Островах ліцензувати потрібно лише страхову та банківську справу.

Британські Віргінські Острови – респектабельна юрисдикція. Фіксована плата в бюджет. Немає звітності. Вигідна для захисту активів. В Україні вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання офшорної компанії – 2650 USD, а її щорічне утримання в наступні роки – 1900 USD.

На 01.01. 2006 р. на Британських Віргінських Островах нараховувалося 2886 офшорних інвестиційних фондів з активами в розмірі 100 млрд дол. США.

Бермудські Острови – популярна офшорна зона, а також база для створення офшорних інвестиційних фондів і страхових компаній. Останні на Бермудах не платять будь-яких податків, окрім щорічного державного збору в сумі 2500 дол. США. В Україні вважається офшором.

Із березня 2007 р. регулювання діяльності інвестиційних фондів на Бермудських Островах здійснюється відповідно до закону про інвестиційні фонди 2006 р.

На Бермудських Островах діє фондова біржа, яка є популярним майданчиком для розміщення акцій офшорних фондів.

Кайманові Острови – це офшор, на якому відсутній податок на прибуток. Особливою популярністю Кайманові Острови користуються в страхових компаній, які можуть мати незначні обсяги капіталу, не сплачувати жодних податків, окрім державного щорічного збору в розмірі 8400 дол. на рік.

На 01.01. 2006 р. на зазначених островах зареєстровано 7106 інвестиційних фондів з активами у 200 млрд дол. США.

Кайманові Острови є головним центром серед офшорних юрисдикцій щодо випуску міжнародних боргових цінних паперів.

Невіс – офшор у Латинській Америці. Прості в обслуговуванні компанії. Фіксована плата в бюджет. Немає звітності. Зручний для захисту активів. В Україні вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання фірми – 2800 USD. Її щорічне утримання в наступні роки – 2300 USD.

Сейшельські Острови – недорогі й прості в обслуговуванні компанії. Фіксована плата в бюджет. Немає звітності. Зручні для захисту активів. В Україні вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання компанії – 2400 USD. Щорічне її утримання в наступні роки – 1650 USD. Сейшели підписали договори про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами, як Китай, ПАР, Індонезія, Оман, Ботсвана, Маврикій, Таїланд, Малайзія та ін.

У 2006 р. на Сейшелах прийнято новий закон про боротьбу з відмиванням «брудних» грошей. Згідно з цим законом у країні створено Фінансове розвідувальне управління в межах структури Національного банку.

Нова Зеландія. У цій країні використовується схема іноземного трасту, який має статус активного/торгового трасту та застосовується для оптимізації оподаткування.

Як довірчий власник використовується новозеландська приватна компанія РТС (Private Trustee Company). Для виконання функцій

довірчого власника компанія не зобов'язана отримувати спеціальну ліцензію. За всіма зовнішніми ознаками така компанія виглядає як звичайна компанія, що виконує діяльність самостійно. Проте її внутрішня документація ведеться таким чином, що її робота полягає лише в управлінні власністю іноземного трасту. Дохід, який вона отримує, фактично належить трасту. За свої послуги компанія повинна отримувати від трасту винагороду, інакше всі його доходи вважатимуться її доходами й обкладатимуться звичайними новозеландськими податками.

Робота цієї схеми ґрунтується не на маловідомих, не відмічених законодавцем упущеннях у податковому законодавстві. Безподатковий статус структури заснований на свідомому визнанні державою економічної природи довірливих стосунків власності. Законодавство визнає, що довірчий власник усього – лише агент-посередник, який виконує волю засновника. Тому, якщо засновник, бенефіціари й джерела доходу не перебувають на території Нової Зеландії, обкладати податками такий траст немає підстав.

Особлива привабливість подібних новозеландських компаній полягає в тому, що Нова Зеландія не потрапила й навряд чи потрапить у всілякі «чорні» списки FATF. Водночас Нова Зеландія не підписує настільки популярні останнім часом дво- та багатосторонні угоди про обмін податковою інформацією.

Нові офшорні центри

Беліз. Прості в обслуговуванні компанії. Фіксована плата в бюджет. Немає звітності. Зручні для захисту активів. В Україні вважається офшором. Вартість реєстрації та першого року утримання компанії – 2400 USD. Щорічне її утримання в наступні роки – 1700 USD.

У Белізі з 1986 р. діє програма, згідно з якою претендент на отримання громадянства повинен внести у Фонд економічного розвитку країни 60 тис. дол. США. Це дало певні позитивні результати. Якщо в 1980–1985 рр. приріст ВВП на душу населення був від'ємним (- 2 %), то в 1986–2000 рр. він зростав на 7 % щорічно.

Чорногорія вважається перспективною фінансовою офшорною зоною. Її влада пропонує бізнесменам отримати громадянство країни в обмін на інвестиції. Відповідно до розробленої владою цієї держави програми економічного громадянства, іноземці, які інвестували від 500 тис. євро в розвиток місцевого бізнесу, мають право подати заяву про надання їм громадянства Чорногорії. При цьому наголошено, що учасниками нової урядової програми можуть стати особи з незаплямованою репутацією й твердими намірами розвивати бізнес у Чорногорії. Але так відбувається не завжди, про що свідчить приклад із наданням громадянства одному з синів Насера Кельменді, який (за даними Інтерполу) контролює наркобізнес на Балканах.

Болгарія має шість зон вільної торгівлі. Усі вони розміщені на стратегічних транспортних вузлах, аби сприяти прискореному транспортуванню товарів у сусідні країни. Зони вільної торгівлі розміщені в містах Відин і Русе. Інші зони вільної торгівлі – на кордоні Болгарії із Сербією, на кордоні країни з Туреччиною й у регіоні міста Пловдива. Це – друге за розмірами місто в Болгарії, воно має власний аеропорт. Ще одна зона вільної торгівлі розміщена в Бургасі, неподалік від великого чорноморського порту Болгарії. Діяльність зон вільної торгівлі включає, крім іншого, зручний обмін валюти, можливість переказу доходів за кордон без будь-яких обмежень. Ставка податку на прибуток тепер становить 10 %. Внески у фонди соціального страхування зменшилися на 3 %.

Вануату – найбільший океанійський офшор Вануату (столиця – Порт-Віль), має власну валюту (вату), орієнтовану на курс австралійського долара. У країні немає контролю за переміщенням капіталів, відсутній прибутковий податок, а також податки на переказування капіталів, на дохід, низка інших податкових платежів. Крім того, Вануату є країною зручного прапора. В Океанії, крім Вануату, відомими фінансовими офшорами вважаються Науру, Ніуе, Острови Кука.

Науру – це океанійська юрисдикція (населення – близько 10 тис. осіб), у якій практично відсутні податки для банківських офшорів. Для реєстрації офшорного банку в цій мікродержаві треба заплатити збір у розмірі 5600 дол. США, а потім – щороку 4900 дол. США за продовження реєстрації. Документів для реєстрації донедавна вимагалось небагато. Головні з них – коротке резюме, у якому власник нового банку повинен пообіцяти, що нічого поганого не буде робити, та довідка про відсутність судимості на батьківщині. Контроль за банківською діяльністю в Науру практично відсутній.

Отже, можемо говорити, що наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. офшорний бізнес переживав «бум», який проявлявся як у великому зростанні кількості зареєстрованих офшорних компаній, так і у формуванні значної кількості офшорних центрів, що вимагає від урядів усіх країн посилення контролю за їхньою діяльністю.

Запитання для самоперевірки:

1. Які ви знаєте фінансові офшори в Європі?
2. Чи належить до нетипових фінансових офшорів Кіпр?
3. Які ви знаєте фінансові офшори в Америці? Чи входить до типових офшорів Панама?
4. Які ви знаєте фінансові офшори в Азії?
5. Які є фінансові офшори в Африці?
6. Які ви знаєте фінансові офшори в Океанії?

Частина 2. Фінансові офшори Європи

Розділ 1. Особливості офшорної діяльності в Андоррі

Андорра – це невелике князівство, розміщене високо в горах Східних Піренеїв, яке поступово перетворюється з торгового у фінансовий офшор. У плані державного устрою Андорра являє собою парламентське князівство, хоча влада монарха має виключно формальний характер. Законодавчим органом є Генеральна рада, у котрій засідає 28 представників від кількох округів, на які ділиться країна.

В Андоррі практично відсутні податки, однак вона не є повноцінним офшором, тому що діяльність іноземного капіталу можлива лише у формі змішаних компаній. Щоб стати резидентом Андорри, потрібно прожити в державі не менше 20 років. Значно менше обмежень існує щодо діяльності відділень іноземних банків, кількість яких тут зростає. Водночас іноземцям заборонено мати у власності землю в Андоррі.

У березні 2009 р. Андорра була змушена частково розкрити банківську таємницю щодо вкладів тих іноземних осіб, яких підозрювали в ухиленні від сплати податків у їхніх країнах.

Особливості реєстрації та функціонування офшорів

Зареєстровані на території Андорри офшори, зобов'язані надавати всі звітні документи каталонською мовою, що ускладнює ведення бізнесу в цій юрисдикції.

Іноземні особи, які не є резидентами Андорри, не можуть мати більше третини пакета акцій у цьому князівстві. Виняток зроблено для осіб-нерезидентів, які проживають у князівстві понад 20 років. Також їм відмовлено в праві займати керівні посади в управлінні компанією. Передача акцій у межах будь-якої компанії регулюється на рівні уряду.

Андорра відома високим рівнем конфіденційності своєї банківської системи, яка поширюється як на резидентів, так і на нерезидентів князівства. Водночас у банках Андорри застосовують зважений підхід до кожного клієнта, оскільки вони не хочуть сприяти зберіганню та передачі коштів, отриманих незаконним способом. При цьому клієнтами банків в Андоррі стають заможні люди з усього світу, оскільки навіть у випадку судового розгляду з участю таких вкладників інформація про них не надається третім особам.

Закон про іноземні інвестиції, який набрав чинності 07.11. 2008 р., дав змогу відкрити 200 секторів економіки Андорри підприємцям і підприємствам з інших країн. Тепер іноземці можуть мати 100 % бізнесу в кожному з 200 визначених секторів економіки, включаючи промислове виробництво, наукові дослідження та розробки, електронну комерцію, пластичну хірургію, освіту тощо.

У грудні 2007 р. парламент одноголосно схвалив закон про бухгалтерський облік, який робить облік обов'язковим для всіх компаній. Будь-який бізнес, який генерує понад 100 000 євро на рік, повинен надавати звіт уряду.

Згідно із законом 2010 р., який набув чинності з 01.04. 2011 р., нерезидентні компанії підлягають обкладенню податком на доходи з місцевого джерела доходу за ставкою 10 %.

Із січня 2012 р. доходи компаній-резидентів та фізичних осіб-підприємців стали підлягати оподаткуванню за ставкою 5 %, а з січня 2013 р. – 10 % (це – мінімально дозволені ставки в ЄС).

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній в Андоррі?
2. Як оподатковуються офшорні компанії в країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу в Андоррі?
4. Які існують вимоги, щоб стати резидентом країни?

Розділ 2. Особливості офшорної діяльності в Монако

У міні-країні Монако відсутні податки на дивіденди, роялті, однак зареєстровані тут підприємства сплачують податок на прибуток (25 %), отриманий від операцій за межами держави (фінансових, страхових, торгових тощо) і ПДВ за ставкою 20,6 %. Значні пільги діють для сервісних, управлінських, консультаційних та судноплавних компаній, а також для іноземців, котрі проживають у Монако. Вони не платять прибутковий податок, за винятком французьких громадян, котрі зобов'язані сплачувати його своїм податковим органам. Відносно низькі податки на особисті доходи стимулюють переселення в Монако відомих діячів шоу-бізнесу, спорту, політиків. Так, наприклад, деякі відомі українські спортсмени були зареєстровані в Монако, хоча виступали за різні іноземні клуби. Нестача землі зумовлює високі ціни на житло – вартість 1 кв. метра у 2007 р. становила 20 тис. євро. Тому Монако розширює свою територію, завойовуючи її в моря. За наступні 10 років планується створити величезний штучний острів.

Водночас під тиском Європейського Союзу офшорна діяльність у Монако має тенденцію до скорочення, унаслідок чого країна перестане бути повноцінним офшорним центром і пристанищем для мільйонерів, які не хочуть платити високі особисті податки у своїх країнах.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості оподаткування в Монако?
2. Чому Монако обирають для проживання заможні європейці?
3. Для яких компаній у Монако існують значні фінансові пільги?

Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Ірландії

Країна належить до нетипових фінансових офшорів, оскільки вона є членом ЄС та мусить дотримуватися його правил. Водночас Ірландія – це дуже приваблива держава для іноземних інвесторів. Тут діє спеціальний пільговий режим для іноземних фінансових й інвестиційних компаній. Офшорні компанії мають право вести діяльність на території Ірландії, водночас вони зберігають пільги, які звільняють їх від податків на доходи, отримані за кордоном. За законами країни, ірландська компанія, яка виконує діяльність за кордоном, може бути визнана нерезидентською й звільнена від податків, якщо її акціонери та директори є нерезидентами Ірландії.

Водночас із нерезидентськими компаніями з обмеженою відповідальністю існує можливість створення офшорних компаній із необмеженою відповідальністю. У компанії з обмеженою відповідальністю повинні бути, як мінімум, два акціонери, причому акціонер одночасно може бути й секретарем компанії. Список власників компаній вносять до реєстру акціонерів.

В Ірландії створено Центр міжнародних фінансових послуг для спрощення європейським фінансистам виходу на американські та європейські біржі в денний час.

В Ірландії немає закону про охорону банківської таємниці, але на практиці таку охорону передбачено в договорі між банком і клієнтом. У разі її порушення банк виплачує клієнтам значну компенсацію.

Ірландія уклала 15 договорів про усунення подвійного оподаткування. Крім того, підписані інші податкові угоди з країнами, відповідно до яких від податку в момент його отримання в Ірландії майже цілком звільнені відсотки, рентні платежі за володіння літаками й нерухомістю, коли їх здають у користування. Такі договори укладені з Бельгією, Німеччиною, Данією, Люксембургом, Великою Британією, Норвегією, Швецією, Швейцарією, Росією.

Водночас керівні органи ЄС мають претензії до Ірландії, оскільки вона фактично перетворилася в нетиповий офшор у середині Європейського Союзу. Так, американську компанію «Apple» можуть оштрафувати на кілька мільярдів євро за податкові махінації в Ірландії. Європейська комісія вважає, що «Apple» отримувала надлишковий прибуток від незаконних податкових угод з урядом Ірландії протягом більше 20 років (компанія працює в Ірландії з 1980 р.). Попередні результати розслідувань, проведені на початку 2015 р., показали, що вказана компанія сплачувала податок в Ірландії за ставкою 2 % (мінімальна ставка в ЄС дорівнює 10 %), отримувала зиск від

«незаконної» державної допомоги завдяки «кулуарним операціям» з ірландською владою. Ідеться про дві угоди між «Apple» й урядом Ірландії, які не відповідають стандартам транзакції на рівних умовах між корпоративними партнерами. Керівництво «Apple» заперечує цю інформацію, оскільки компанія, на його думку, все робила законно.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній в Ірландії?
2. Як оподатковуються офшорні компанії в країні?
3. Як забезпечується конфіденційності банківського бізнесу в Ірландії?
4. Які функції виконує Центр міжнародних фінансових послуг в Ірландії?

Розділ 4. Особливості офшорної діяльності в Нідерландах

Нідерланди відносять до нетипових фінансових офшорів. Особливістю їхньої податкової системи є система податкових переваг і пільг, які надаються в цій країні холдинговим, фінансовим і ліцензійним компаніям. Крім того, Нідерланди мають найширшу у світі мережу найзручніших угод про усунення подвійного оподаткування. Завдяки цим обставинам, у Нідерландах розмістилося багато компаній холдингового типу. Ці компанії мають істотні пільги, їхні доходи, які надходять від дочірніх фірм у вигляді дивідендів, податком не обкладаються. При цьому необхідний мінімальний обсяг участі в їхньому капіталі має становити не менше 5 %. До важливих пільг для холдингових компаній додається й незначний за величиною податок на вивіз дивідендів із Нідерландів, набагато менший, ніж в інших країнах.

У Нідерландах створені сприятливі умови для діяльності й фінансових компаній, функція яких полягає в кредитному посередництві, переведенні кредитів та відсотків на основі податкової схеми, що складена з ланцюга наданих пільг та переваг. До них належать відсутність у Нідерландах податку «біля джерела» на розподілений відсоток; низький податок, а в більшості випадків – відсутність податку «біля джерела» на переведені в країну відсотки з позик; при проведенні кредитно-позикових операцій (коли кредит фінансується за рахунок позики) дозволено виключати з оподатковуваного податком доходу витрати на фінансування «вхідного кредиту». Особливістю податкового регулювання діяльності фінансових компаній у Нідерландах є й те, що тут нараховується так званий мінімальний оподатковуваний дохід, на основі якого стягується гарантований податок. Ставка цього податку є невеликою й, залежно від характеру кредиту та його величини, становить від 0,25 до 0,125 %. До інших важливих особливостей законодавства Нідерландів належить те, що воно надає можливість поєднувати в одному підприємстві холдингову, фінансову, ліцензійну та будь-яку іншу діяльність. Це робить Нідерланди ще привабливішими для міжнародного бізнесу.

Згідно з нідерландським законодавством, для створення холдингу можна використовувати два типи компаній з обмеженою відповідальністю: публічні (NV) та приватні (BV). В обох випадках компанії є юридичними особами, зареєстрованими двома або більше засновниками. При цьому, зазвичай, акціонер не відповідає за борги компанії. Одна з основних відмінностей NB і BV полягає в тому, що мінімальний акціонерний капітал для NB становить 45 тис. євро, а для BV ця сума є значно меншою. Проте NB може випускати різні види акцій, у той час

як BV може емітувати лише іменні зареєстровані акції. Крім того, на відміну від NV, у BV обмежується можливість передачі акцій.

Вартість створення таких компаній складає 7–10 тис. євро, а щорічне обслуговування – 10 тис. євро.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості діяльності фінансових компаній у Нідерландах?
2. Як оподатковуються фінансові компанії в країні?
3. Яка вартість створення та щорічного обслуговування фінансових компаній у Нідерландах?
4. Чому країну відносять до нетипових офшорів у Європі?

Розділ 5. Особливості офшорної діяльності у Швейцарії

Швейцарію відносять до нетипових європейських фінансових офшорів. Третина коштів на офшорних рахунках у світі зберігається в банках Швейцарії. ВВП тут на одну особу за паритетом купівельної спроможності (ПКС) становить понад 49 тис. дол. США. Частка сектору послуг у ВВП країни складає 64 %.

Фінансовий сектор у Швейцарії відіграє дуже важливу роль, але її не можна переоцінювати. Його частка від ВВП становить 11 %, хоча є кантони, де банківський сектор дає до 50 % ВВП (Цюрих, Женева).

Центральні та кантональні банки (у 23 із 26 кантонів є власні банки) мають дуже низький рівень заборгованості. Коли великі банки (UBS чи Credit Suisse) не можуть забезпечити економіку грошовою масою, тоді в дію вступають кантональні. Це зменшує залежність держави від великих банків. Крім того, кантональні банки мають державні гарантії від уряду кожного кантону, тоді як великі приватні банки – ні. Попри це, швейцарський уряд недавно врятував найбільший банк (UBS) від дефолту, що викликало великі політичні дискусії у Швейцарії.

Податкові переваги для підприємців у країні полягають у тому, що в деяких кантонах Швейцарії існує можливість зареєструвати компанію, оподатковувану лише федеральним податком, який набагато нижчий, ніж муніципальний і кантональний. Податкова конкуренція між кантонами у Швейцарії має такі наслідки: платники податків переміщуються країною, обираючи регіон із найнижчими податками; країна є також привабливою для інвесторів із держав, де податки вищі, ніж у Швейцарії (насамперед із Німеччини).

Найвигіднішими за оподаткуванням у Швейцарії є холдингові та доміцилярні компанії. Холдинговою компанією вважають підприємство, діяльність якого полягає винятково чи переважно в участі в прибутку інших компаній і не менше 75 % доходів якого становлять надходження від участі в прибутку інших юридичних осіб. У більшості кантонів холдингові компанії мають такі привілеї: пільги із загальнообов'язкових податків; зниження базового розміру капіталу, який підлягає оподаткуванню; зменшення пропорційного податку з капіталу, можливе навіть повне звільнення від федерального податку на прибуток. Майже всі кантони звільняють холдингові компанії від кантональних і муніципальних податків на прибуток.

Доміцилярною компанією є швейцарське підприємство, кероване з-за кордону, яке не має власного офісу й службовців у Швейцарії, не займається конкретною комерційною діяльністю на її території. Однак

доміціарним компаніям дозволено мати у Швейцарії поштову адресу (поштову скриньку), тому за юридичним статусом вони майже не відрізняються від офшорних нерезидентних компаній. Вони, як і холдинги, не сплачують кантональних податків на прибуток, а кантональний податок із капіталу стягується за зниженою ставкою.

Змішана доміціарна компанія (крім основного призначення, виконує певну підприємницьку діяльність) користується правом мати офіс і власний персонал у Швейцарії, але її права на ведення комерційної діяльності в цій країні обмежені. Прибуток за угодами таких компаній зі швейцарськими партнерами оподатковують за загальними правилами, а прибуток від зовнішньоекономічних операцій обкладають податками частково або не обкладають узагалі.

У ЄС вважають, що іноземні холдинги в кантонах Цуг і Швіц майже не сплачують податків. Податкові пільги приваблюють у Швейцарію багато підприємств із країн Європейського Союзу, що викликає невдоволення їхніх урядів. Тому Швейцарія змушена буде пристосуватися до вимог і правил ЄС, інакше вільний доступ на європейський ринок для швейцарських підприємств буде обмежено. Можливо, Швейцарія анулює переваги для іноземних холдингів і, як компенсацію, знизить податки для всіх підприємств.

Податок на благодійні фонди у Швейцарії становить 0,1 % від величини власного капіталу. Якщо власний капітал фонду перевищує 2 млн швейцарських франків, то податкова ставка знижується до 0,075 %.

У 2009 р. Швейцарію віднесено до країн, які недостатньо співпрацюють із FATF щодо боротьби з відмиванням «брудних» грошей. У наступні роки Швейцарія вжила низку заходів, щоб вийти з цієї ситуації.

У 2009 р. банк UBS погодився виплатити 780 млн дол. США штрафних санкцій низку країн за те, що допомагав ухилятися від сплати податків та розкрив інформацію про 4400 рахунків.

Велика Британія й Німеччина запропонували Швейцарії угоду, згідно з якою власники офшорних рахунків у цій країні повинні одноразово виплатити компенсацію за несплату податків у Німеччині та Великій Британії. Швейцарія повинна зібрати ці кошти й передати їх до відповідних держав, не розголошуючи при цьому прізвища власників.

Федеральна Рада Швейцарії недавно прийняла поправку до Закону «Про банки», яка вступила в дію з 01.03. 2012 р. Згідно з нею, великі банки будуть змушені залучити додатковий капітал, підвищити свою ліквідність та диверсифікувати свої ризики до 2018 р.

Поправки до вказаного закону також стосуються й закону «Про гербовий збір». Для розвитку швейцарського ринку капіталу прийнято

рішення відмінити податок на цінні папери, на боргові цінні папери та звільнити від сплати цього податку процес конвертації облігацій в акції.

У січні 2013 р. європейський комісар із податків поставив Швейцарії ультиматум: або вона скасовує надмірні кантональні податкові пільги для іноземних компаній, або Європейська комісія наполягатиме на включенні її до чорного списку. Створити такий список Європейська комісія обіцяла в грудні 2012 р. Із юрисдикціями, які потрапили до нього, країни ЄС можуть припиняти дію угод про уникнення подвійного оподаткування.

Європейський Союз також виступає за те, щоб Швейцарія привела у відповідність із європейською практикою свою систему обміну даними про банківських клієнтів.

Водночас якщо у Швейцарії буде скасовано банківську таємницю, частка банківського сектору у створенні ВВП країни зменшиться удвічі (до 6 %). Філіали більш ніж 140 іноземних банків також припинять своє існування, оскільки, працюючи у Швейцарії, вони дотримуються банківської таємниці.

Під тиском США та ЄС Швейцарія почала вносити певні корективи до свого законодавства про банківську таємницю, хоча й не в такій мірі, як цього вимагають США та Європейський Союз.

Положення нової угоди, що набула чинності з 01.01.2013 р., стосуються податку на прибуток від укладення капіталу, Швейцарія підписала з Великою Британією й Австрією.

Відтепер швейцарські банки обкладатимуть австрійські капітали податком на прибуток за ставкою 25 %.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній у Швейцарії?
2. Як оподатковуються офшорні компанії в країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу у Швейцарії?
4. Чому в країні вигідно реєструвати холдингові компанії?
5. Чому країну відносять до нетипових офшорів у Європі?

Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Ліхтенштейні

Ліхтенштейн відносять до нетипових європейських фінансових офшорів, що забезпечують високий рівень життя своїм громадянам. Частка сектору послуг у ВВП Ліхтенштейну складає 60 %.

Таємниця банківських вкладів у Ліхтенштейні охороняється суворіше, ніж у Швейцарії. Закон про екстрадицію осіб, підозрюваних у здійсненні податкових злочинів, на країну не поширюється.

Серед іноземців популярні фірми, що управляють власністю інших фірм, а також холдингові компанії, які володіють акціями інших фірм. Вони не платять Ліхтенштейну ніяких податків, крім невеликого податку на статутний капітал, а також звільнені від аудиторського контролю. Серед найбагатших людей світу дуже популярні зареєстровані в Ліхтенштейні фонди, які зазвичай використовуються для управління їхніми капіталами й цінними паперами.

Податок на благодійні фонди в Ліхтенштейні становить 0,1 % від величини власного капіталу. Якщо власний капітал фонду перевищує 2 млн швейцарських франків, то податкова ставка знижується до 0,075 %.

Ліхтенштейн має репутацію країни з високою економічною й політичною стабільністю. Однак деякі банки Ліхтенштейну не завжди дотримуються законів країни. У 2008 р. у центрі скандалу опинився один із найбільших ліхтенштейнських банків – банк LGT. У ньому приховували гроші від податкових органів своїх країн (здебільшого, через низку посередників) приблизно 1,5 тис. німців, французів, американців та ін. Після розкриття цієї афери на Ліхтенштейн почав чинитися великий міжнародний тиск, що змусило його піти на деякі поступки.

У березні 2009 р. Ліхтенштейн (як і Швейцарія) погодився на часткове послаблення банківської таємниці в країні (якщо інформацію про вклади іноземців будуть вимагати контролюючі органи відповідної держави при підозрі у вчиненні цими громадянами фінансових злочинів).

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній у Ліхтенштейні?
2. Як оподатковуються офшорні компанії в країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу в Ліхтенштейні?
4. Чому в країні вигідно реєструвати холдингові компанії?
5. Чому країну відносять до нетипових офшорів у Європі?

Розділ 7. Особливості офшорної діяльності в Люксембурзі

Створити в Люксембурзі офшорну фірму не становить великих труднощів. Якщо компанія отримала статус кваліфікованої холдингової компанії, то вона звільняється від сплати прибуткового податку.

Дозволені номінальні акціонери, а мінімальна кількість акціонерів компанії – один. Збори акціонерів проводяться раз на рік на території країни. Звіт про доходи надається раз на квартал. Директорами можуть бути як резиденти, так і нерезиденти.

Податкові пільги дозволили залучити до Люксембургу багато іноземних компаній у вигляді інвестиційних фондів, страхових компаній, а в останні роки – і судноплавні компанії.

На території Люксембургу успішно працюють понад 180 іноземних банків, але отримати ліцензію на роботу в країні може лише відомий у світі банк. Банківська таємниця дотримується неухильно, уся інформація про рахунки та аудиторські перевірки не може бути використана проти клієнтів. Але для того, щоб уникнути «відмивання» грошей у банках Люксембургу, у них посилено процедуру ідентифікації власника рахунка. Водночас факти підозрілої поведінки клієнтів нікуди не розголошуються.

Люксембург як офшор є привабливою юрисдикцією також для заснування міжнародних спільних фондів (у тому числі інвестиційних) і холдингів.

У Люксембурзі можна зареєструвати три типи компаній: класичну холдингову, звичайну люксембурзьку, торгіву – промислову компанію. Найчастіше для оптимізації податкових витрат використовують перші два види.

Класичну холдингову компанію реєструють у вигляді товариства закритого типу, як мінімум, із двома акціонерами. Її статутний капітал повністю сплачується в тому випадку, коли реєструється компанія відкритого типу.

Холдингова компанія, зареєстрована в цій країні, має такі права:

- купувати й вільно розпоряджатися акціями інших люксембурзьких компаній;
- мати готівку (у тому числі валюту), дорогоцінні метали, укладати їх у фінансові установи;
- відкривати дочірні фірми та корпорації;
- мати ліцензії й патенти, продавати ліцензії за кордон;
- брати позики;
- викуповувати до 1/10 своїх акцій, якщо це затверджено на зборах акціонерів.

Водночас керівні органи ЄС мають претензії до Люксембургу, оскільки він фактично перетворився в нетиповий офшор у середині Європейського Союзу. На початку листопаду 2014 р. ЗМІ повідомили, посилаючись на секретні документи, що німецькі та міжнародні концерни за підтримки влади країни ухилялися від сплати податків на мільярди євро. Згідно з цими даними, податкові органи Люксембургу дали згоду на використання складних фінансових схем, розроблених на замовлення цих компаній консалтинговою фірмою «Pricewaterhouse» (PwH). Деяким із цих компаній таким чином удавалося платити податки в розмірі 1 % від прибутку. Європейська комісія пообіцяла провести незалежне розслідування звинувачень на адресу Люксембургу щодо підтримки ухиляння фірм від сплати податків. Країна погодилася під тиском Європейської комісії надати й розкрити перед ЄК деталі податкових схем, які Люксембург мав із ТНК.

На початку 2015 р. з'ясувалося, що компанія «Amazon» отримувала незаконну допомогу від держави, порушуючи правила конкуренції. За результатами розслідування ЄК може змусити Люксембург стягнути з «Amazon» усі суми податків, які вона вважає не сплаченими. Керівництво «Газпрому» також підтвердило, що він брав участь у податкових схемах у Люксембурзі, використовуючи податкові пільги цієї країни, але все робилося законно.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній у Люксембурзі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу в Люксембурзі?
4. Чому Європейська комісія вважає країну нетиповим офшором?

Розділ 8. Особливості офшорної діяльності на Мальті

Незважаючи на поступову ліквідацію статусу офшорного центру, Мальта зберігає та ще довго зберігатиме привабливість для іноземних інвесторів. Мальта, як і раніше, викликає інтерес щодо міжнародного податкового планування як юрисдикція резидентства холдингових компаній, особливо тих, котрі входять у структури ТНК.

Траст (*Trust*) на Мальті оформлюють у письмовій формі у вигляді заповіту або іншого документа, що містить назву, усі істотні умови та імена бенефіціарів, іншу інформацію, що дає змогу їх ідентифікувати. Якщо кількість бенефіціарів обмежена, то траст є приватним, а якщо ні – благодійним. Відповідно до положень закону можна створити приватний траст будь-якого з таких видів:

- *Fixed trust* – це траст, що жорстко обмежує інвестиції, у якому дохід або частка бенефіціарів заздалегідь обговорені умовами трастового договору;

- *Discretionary trust* – це траст, у якому довірені особи мають право приймати рішення чи розподіляти дохід між бенефіціарами і, якщо так, то між якими та в якій кількості. Очевидно, що довірені особи зобов'язані діяти в інтересах усіх бенефіціарів і, отже, повинні розглядати їх усіх як ціле. Зауважимо також, що до тих пір, поки вибір не випав на конкретного бенефіціара, він не має права вимагати будь-яку частину розподілюваного майна;

- *Protective trust* – це траст, який запроваджується для захисту бенефіціара від його ж марнотратства. Засновник може, наприклад, так сформулювати довірчі відносини на користь бенефіціарів «А» і «В», що вони діятимуть до кінця життя «А», але якщо «А» спробує самостійно розпорядитися майном або закласти його, то воно повністю перейде на користь «В» або іншої благодійної організації;

- *Accumulation and maintenance trust* – траст накопичення й підтримки – це траст, дохід і капітал якого використовується на «навчання, підтримку та на благо бенефіціара». Будь-який додатковий дохід повинен накопичуватися й додаватися до капіталу трасту. За законом ні засновник, ні бенефіціари трасту не мають права бути резидентом Мальти. Крім того, трастове майно не повинно включати нерухомість, розміщену на Мальті, а також акції, цінні папери та боргові зобов'язання компаній, які зареєстровані на Мальті чи володіють там нерухомістю. Однак трастове майно може включати в себе акції, цінні папери та боргові зобов'язання офшорних компаній, зареєстрованих на Мальті.

Зазвичай, траст засновує номінальна компанія, що належно ліцензована на надання таких послуг і діє в якості довіреної особи та керуючого трастом (trustee).

Вона реєструє завірнену копію документа про траст у реєстратора компанії Мальти (*Malta Financial Services Centre*).

Документ про заснування трасту повинен містити:

- назву, під якою його буде зареєстровано;
- ім'я засновника трасту, котрий може бути і бенефіціаром (в однобічній декларації трасту не обов'язкова згадка імені засновника);
- інформацію про бенефіціарів, за якою нескладно або ідентифікувати їх за ім'ям, або встановити за посиланням на відносини;
- назву трастової компанії, яка виступить у якості однієї з довірених осіб як єдина довірена особа, котра управляє трастом.

Максимальна тривалість дії трастової угоди на Мальті – 100 років із дня його вступу в силу, якщо його не відмінюють раніше. Трасти не є юридичними особами й не підлягають оподаткуванню на Мальті.

Мальтійська компанія, яка отримує дивіденди або дохід від приросту капіталу в іноземній холдинговій компанії з її участю, має можливість на власний розсуд обирати один із таких двох варіантів оподаткування доходів:

1) застосувати режим «звільнення від участі» (*participation exemption*), відповідно до якого дивіденди або дохід від приросту капіталу отримують звільнення від оподаткування на Мальті;

2) уключати дохід від приросту капіталу й дивіденди від холдингової участі в сукупний оподаткований прибуток компанії та платити з нього податок за стандартною ставкою, що дорівнює 35 %. Після того, як чистий прибуток буде розподілено між акціонерами, вони мають право звернутися за повним (100 %) поверненням раніше сплаченого податку на Мальті.

Дохід мальтійської компанії вважається «пасивним», якщо він походить від відсотків або роялті (тобто який не береться прямо чи опосередковано від торгової або іншої підприємницької діяльності), що не обкладається податком біля джерела за межами Мальти чи іншим податком, ставка якого становить менше 5 %.

Якщо мальтійська компанія не відповідає умовам кваліфікованої участі (а також якщо мальтійський кваліфікований учасник іноземного холдингу не виконує умов), то акціонери мальтійської компанії можуть звернутися за поверненням або 6 / 7, або 2 / 3 від суми сплаченого раніше на Мальті податку. Цей розмір залежить від того, чи застосовуються положення угод про уникнення подвійного оподаткування для підприємств, що входять в іноземний холдинг.

Якщо дохід мальтійської компанії складають «пасивні» відсотки чи роялті, то після отримання дивідендів вона має право звернутися за поверненням 5 / 7 від суми сплаченого компанією раніше на Мальті податку.

Однак таке повернення може вимагатися лише для дивідендів, що розподіляються з рахунка *Foreign Income* – «прибуток з іноземного джерела» – і лише тоді, коли не застосовується положення угод про уникнення подвійного оподаткування для підприємства, що входить в іноземний холдинг.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації трастів на Мальті?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу на Мальті?
4. Назвіть аргументи «за» й «проти» для використання Мальти з метою податкового планування бізнесменами країн світу.

Розділ 9. Особливості офшорної діяльності на Кіпрі

Країна після вступу до ЄС у 2004 р. не вважається офшором, хоча багато держав вносять її у свої «чорні» списки (у тому числі Білорусь), оскільки на Кіпрі існує пільгове оподаткування низки типів компаній. Тому багато фахівців вважають його нетиповим офшором.

Під тиском Європейського Союзу Кіпр у 2003 р. скасував реєстрацію міжнародних компаній. Тепер у країні не існує поділу на міжнародні (офшорні) та місцеві (кіпрські) компанії. Усі компанії Кіпру реєструються згідно з єдиним Законом про компанії. Для міжнародного податкового планування найбільше реєструють фірми у формі компанії з обмеженою відповідальністю. Усі інкорпоровані на Кіпрі компанії зобов'язані подавати реєстраційним та податковим органам країни щорічну фінансову звітність, відповідно до якої складається податкова декларація та сплачується корпоративний податок у розмірі 10 %.

Нерезиденти Кіпру (компанії та фізичні особи), місце проживання чи управління яких перебуває за межами цієї країни, також підлягають оподаткуванню на Кіпрі, але в межах доходів, отриманих із кіпрських джерел. До таких доходів відносять дохід від постійного представництва, офісу чи професійної діяльності, пенсії, зарплати, дохід від комерційної діяльності на території Кіпру, дохід від нерухомості на острові, гудвіл й інші, передбачені законодавством держави.

Зараз вимоги банків Кіпру до розкриття інформації про бенефіціарів стали більш жорсткими, тому кіпрські компанії переважно використовуються для різних цілей податкового планування, захисту активів, побудови різного рівня холдингових та інвестиційних структур, оптимізації фінансових потоків.

Влада Кіпру сприяє розвитку фінансової, юридичної й бухгалтерської галузей та застосовує спрощену систему адміністрування податків. На Кіпрі відсутні щомісячні й щоквартальні звіти з податку на прибуток.

Світова економічна криза 2008–2009 рр., загострення боргової кризи в Греції в наступні роки (а кіпрські банки тісно пов'язані з грецькими), вибух на армійських складах у 2011 р., що призвів до аварії на єдиній ТЕЦ, змусили Кіпр просити фінансової допомоги в МВФ, ЄС і Росії. Восени 2011 р. Росія виділила Кіпру 2,5 млрд євро кредиту під 4,5 %, що значно нижче за ринкові ставки. Російський кредит економічно вигідний кіпрському уряду за пакет допомоги від Європейського Союзу, але цього не можна сказати за політичну ціну.

З одного боку, логіка російського керівництва в наданні допомоги Кіпру суворо прагматична – уберегти офшорні вклади своїх олігархів від загрози банківського краху. Сьогодні, за оцінками експертів, близько 25 % банківських депозитів і третина іноземних інвестицій надходять на Кіпр із Росії, із другого – Росія хоче посилити свою присутність у Східному Середземномор'ї.

На сьогодні Кіпр – найбільш популярна серед українських підприємців країна, через яку в Україну та з неї проходить найбільший, порівняно з іншими державами, обсяг інвестицій.

На червень 2012 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій із Кіпру в Україну склав 14521,5 млн дол. США (трохи менше 30 % усіх прямих інвестицій в Україну), а з України на Кіпр – близько 6024 млн дол. США (90,8 % усіх прямих інвестицій з України).

Незважаючи на кризу початку 2013 р., Кіпр і у 2014–2015 рр. залишався основним інвестором у нашу країну. На 1.10.2015 р. прямі іноземні інвестиції (П.І.І.) з цієї країни в Україну склали 12,2 млрд дол. США (27,7 % усіх П.І.І. в нашу державу). Водночас у 2015 р., порівняно з 2014 р., розмір П.І.І. з Кіпру в Україну зменшився на 6,8 млрд дол. США.

Основною причиною значних обсягів інвестицій через Кіпр було помірне оподаткування та можливості уникнення оподаткування на території України, використовуючи переваги чинної до кінця 2015 р. Угоди про уникнення подвійного оподаткування. Завдяки існуванню цієї Угоди Кіпр включено в безліч фінансово-економічних схем для використання переваг його статусу юрисдикції з помірним оподаткуванням.

Серед основних переваг, які донедавна отримували власники компаній у разі їх реєстрації на Кіпрі для подальшого використання як ланки бізнес-процесу, були:

- значні податкові пільги (див. табл. 2.1);
- низька вартість реєстрації та обслуговування бізнес-компаній (2500–3350 дол. США) ;
- вільні перекази в іноземній валюті;
- статус країни – члена ЄС (отримав у травні 2004 р.)
- наявність договорів про уникнення подвійного оподаткування з 34 державами (у т. ч. країни СНД, США, Велика Британія, Німеччина, Норвегія, Швеція, Греція);
- розвинена та якісна інфраструктура юридичних і фінансових послуг.

Система оподаткування на Кіпрі

Податок	Резидент	Нерезидент	
Податок на прибуток	Єдиний податок 10 %		
	База оподаткування		
	Доходи від комерційної діяльності; відсотки; орендні платежі; роялті; прибуток від продажу нематеріальних активів.	Доходи від комерційної діяльності, що виконується через постійне представництво на Кіпрі; орендні платежі від нерухомості, що міститься на Кіпрі; прибуток від продажу нематеріальних активів.	
Податок у джерела на вихідне роялті.	Роялті оподатковується за ставкою 10 %, якщо використання цих активів відбувається на Кіпрі.	Дивіденди та відсотки не оподатковуються в джерелах у разі їх виплати.	
ПДВ	Загальна ставка – 15 %		
Збір на оборону	Податок	Пільга (звільняються)	Не сплачується
	Відсотки – 10 %	Відсотки від «звичайної комерційної діяльності»	
	Дивіденди – 15 %	Дивіденди від іншої компанії. Якщо участь у статутному капіталі компанії, що виплачує дивіденди, – понад 1 %.	

Джерело: [http:// www.roche-duffay.ru/articles/cyprus_taxation.htm](http://www.roche-duffay.ru/articles/cyprus_taxation.htm)

Переговори щодо укладання нового Договору про уникнення подвійного оподаткування КМУ розпочав ще в 1997 р. Незважаючи на те, що проект нової Конвенції повністю задовольняє вимоги ОЕСР щодо укладання міжнародних угод такого типу, кіпрська сторона відмовилася від її підписання. Це, зі свого боку, спричинило ініціативу КМУ щодо процесу денонсації чинного Договору, укладеного за часів СРСР. Після прийняття рішення КМУ та направлення його на

ратифікацію до ВРУ, уряд Кіпру погодився на підписання нової Конвенції на умовах України.

Новим у Конвенції є не лише пріоритетність сплати податків у країні їх виникнення, а й ставки цих податків (див. табл. 2.2). Нові ставки, передбачені проектом Конвенції, діють відповідно до більшості міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування. Лише 10 % ставка за роялті та відсотками дещо завищена, порівняно з Німеччиною (0–5 %), Великою Британією (0 %), Францією (0–10 %) і деякими іншими європейськими країнами.

Таблиця 2.2

Основні відмінності проекту нової Конвенції та чинного Договору

	Дивіденди	Відсотки	Роялті
Чинний договір	0 %	0 %	0 %
Нова Конвенція	5 % (якщо компанія, що отримує дохід, володіє > 25 % статутного фонду) 15 % (якщо <25 %)	10 %	10 %

Джерело: <http://www.taxc.com.ua/spetz/euroholding/cyprus2007.html>.

Підписана в листопаді 2012 р. між Україною та Кіпром конвенція «Про уникнення подвійного оподаткування й запобігання ухиленню стосовно податків на доходи» повинна замінити чинний договір 1982 р. Новий договір дасть можливість податківцям обкладати дивіденди за ставкою 5 та 15 %, роялті – 5 і 10 %, дохід від боргових вимог – 2 %.

Більшість експертів схиляється до того, що після вступу в дію зазначеного договору для виведення з України дивідендів бізнес активніше працюватиме через Нідерланди, відсоткових доходів – через Велику Британію, роялті – через Австрію, Люксембург, Швейцарію. За даними фахівців аналітичної групи Da Vinci AG, непрямим підтвердженням цьому є динаміка зростання експорту товарів у деякі держави світу, що використовуються як податкові гавані (Беліз, Британські Віргінські Острови, Сейшельські Острови, Маршаллові Острови, Багамські Острови).

Для зменшення претензій Європейської комісії до Кіпру щодо використання його як офшору ця країна в кінці 2012 р. приєдналася до режиму збору податкової інформації FATCA.

У грудні 2014 р. Кабінет Міністрів України схвалив законопроект про денонсацію конвенції з Кіпром щодо уникнення подвійного оподаткування, оскільки, на думку нового керівництва уряду, вона має багато недоліків. Насамперед вона переслідувала принцип захисту найбагатших верств населення України, тому в ній передбачено нульову ставку оподаткування з реалізації будь-якого майна. Тобто через офшорні компанії продавалося майно, а податки не платилися ні в Україні, ні на Кіпрі. Тому для скасування цієї угоди уряд України невідкладно розпочинає переговори з Кіпром про підписання нової угоди.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Кіпрі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу на Кіпрі?
4. Назвіть аргументи «за» й «проти» для використання Кіпру з метою податкового планування бізнесменами країн СНД?
5. Чому країну відносять до нетипових офшорів у Європі?

Розділ 10. Особливості офшорної діяльності в Чорногорії

Зовсім невеличка країна (в усій Чорногорії нараховується близько 950 тисяч населення) стала незалежною лише з 2007 р.: на референдумі 2006 р. більшість чорногорців проголосувала за відокремлення від Сербії. Однак чорногорська незалежність має глибоке історичне коріння (Чорногорія була незалежною, зокрема, із 1878 по 1918 рр.).

Ця країна поступово перетворюється в зону відмивання брудних грошей та в нетиповий («чорний») офшор, із яким усе активніше співпрацює тіньовий російський бізнес, зокрема фінансовий. Тенденцією офшорного бізнесу в цій країні є використання «складних» схем з участю як офшорних, так і не офшорних компаній. Наприклад, російська фірма може мати договір із компанією з цілком респектабельної країни, але насправді остання – лише проміжна ланка, а кінцевим одержувачем коштів є офшорна фірма. Так, у кінці 2012 р. в Камбоджі заарештовано відомого російського бізнесмена С. Полонського, якого запідозрили у «відмиванні» грошей, у тому числі й у Чорногорії. У цій країні він залишив багато недобудов, які зараз відлякують туристів.

За рівнем корупції країна перебуває на 84 місці у світі. Чорногорія підписала угоду з ЄС про стабілізацію та асоційоване членство, хоча Європейська комісія вказує на те, що в країні відмиваються у великих кількостях «брудні гроші». Крім того, Чорногорія без дозволу ЄС увела в грошовий обіг євро в якості національної валюти.

Фінансова системи цієї колишньої республіки в складі СФРЮ тільки починає формуватися. Значним джерелом доходів бюджету є туризм, доходи від якого спрямовуються на соціальний захист, на розбудову інфраструктури.

Ураховуючи, що близько третини доходів державного бюджету Чорногорії складають доходи від туризму, держава створює всі умови для його розвитку, одночасно посилюючи контроль за наданням туристичних послуг. Так, у 2005 р. переписано всіх власників приморських будинків, яких змусили сплачувати податки.

Чорногорія є економічно самостійною, вона використовує євро (у той час, як у Сербії своя грошова одиниця – динар). Проблемою є те, що Чорногорія поступово перетворюється в проблемний фінансовий офшорний центр Європи, оскільки стати громадянином цієї країни можна, внісши 500 тис. євро інвестицій у розвиток місцевого бізнесу. Правда, при цьому наголошуються, що учасниками цієї урядової програми можуть стати лише особи з незаплямованою репутацією й твердими намірами розвивати бізнес у Чорногорії. На жаль, практика це не завжди підтверджує, про що свідчить скандал 2010 р. з паспортами

Чорногорії, які отримали сини Н. Кельменді, одного з керівників мафії (як стверджує Інтерпол) на Балканах.

Процес приватизації банків, що триває, імовірно, зможе покращити умови фінансування економіки. На сьогодні потреба в інвестиціях перевищує обсяг кредитів, що пропонуються. Відповідно, високі й процентні ставки. Із 2002 р. до 2008 р. частка іноземних банків у банківській системі Чорногорії зросла з 17 до 85 %.

Незважаючи на те, що ринок страхування в Чорногорії через невисокий загальний рівень життя, недостатній розвиток і нестійкість фінансової системи відносять до ринків, що розвиваються, у період із 2006 до 2008 р. в цій важливій сфері діяльності сталися відчутні зрушення. У 2008 р. на страховому ринку Чорногорії працювало одинадцять страхових компаній та одна організація із перестраховування.

У сукупному портфелі страхування «інше, ніж життя», обов'язкові види переважають. Сукупна премія з обов'язкових видів страхування у 2008 р. склала приблизно 26 млн євро, зі страхування майна – понад 17 млн євро.

Загальна премія страхування «інше, ніж життя» виросла на 18 % відносно 2007 р. і досягла майже 53 млн євро. На душу населення у 2008 р. доводилося понад 85 євро премії, тобто коефіцієнт густоти збільшився більше ніж на 13 євро відносно попереднього року.

Спілка товариств з управління добровільним пенсійним фондом «Пенсія плюс» являє собою абсолютно новий сегмент страхового ринку Чорногорії. Товариство з управління добровільним пенсійним фондом «Атлас пенсія» в липні 2008 р. отримало від Комісії з цінних паперів Чорногорії дозвіл на заснування фонду «Пенсія плюс», засновниками якого стали «Атлас-група», «Унія роботодавців» і «Союз синдикатів Чорногорії».

Передбачалося, що цей фонд розпочне діяльність після того, як проясняться масштаби дії фінансової кризи на страховий сектор Чорногорії.

Добровільний пенсійний фонд визначається як вид інвестиційного фонду для збору добровільних внесків населення і їх інвестування задля забезпечення приватних пенсій. Внески в добровільний пенсійний фонд перераховуються на особовий рахунок члена фонду й представляють його майно. Член фонду може зняти свої кошти, досягнувши 50-річного віку. Якщо добровільний пенсійний фонд не виправдовує очікування громадян, то кошти можна перевести в інший добровільний пенсійний фонд чи зняти, але зменшені на суму відшкодування за вихід із фонду.

Зібрані кошти інвестуються в цінні папери та нерухомість. Законом передбачено, що грошові кошти, перераховані членами фонду, можна

вкладати в акції, інвестиційні фонди, облігації, державні записи й інші короткотермінові державні папери, а також довгострокові облігації, видані компаніями, що займаються торгівлею на біржах Чорногорії та країнах СЕ й ОЕЦД.

Пенсійним фондом управляє спеціалізована компанія з менеджменту, що бере дозвіл у Комісії з цінних паперів, її капітал не може бути меншим ніж 250 000 євро.

Спілка товариств з управління добровільними пенсійними фондами «Атлас пенсія» і «НЛБ пенсія» може вважатися важливим фактором подальшого розвитку страхового ринку Чорногорії. Закон про добровільні пенсійні фонди (2006 р.) надав громадянам Чорногорії можливість, крім надійного збереження через посередництво страхування життя, забезпечити й поповнити грошові кошти за допомогою довгострокового збереження на старість.

У Чорногорії після усунення негативної дії нинішньої фінансової кризи очікується, що саме пенсійні фонди стануть одним із найбільш значущих нововведень страхового ринку.

При створенні належних умов у Чорногорії можна очікувати введення приватного страхування здоров'я.

Страховий сектор не перебуває повністю під впливом кризи й у межах страхової діяльності не можна очікувати надмірно драматичні зміни. Світова фінансова криза 2008–2009 рр. не здійснила прямого негативного впливу на страховий ринок, на фінансову систему країни. Одним зі стабілізаторів став туризм, а також іноземні інвестиції в туристичну інфраструктуру країни.

Керівники країн – учасників ЄС у грудні 2010 р. прийняли рішення прийняти Чорногорію кандидатом у члени ЄС. Отже, ця західно-балканська республіка зробила важливий крок на шляху до приєднання до Європейського Союзу.

Однак час для початку переговорів про вступ Чорногорії в ЄС поки що не визначений. Нагадаємо, що для завершення такого переговорного процесу, зазвичай, потрібно декілька років. До офіційного приєднання до ЄС країна-кандидат змушена досягти відповідності висунутих Європейським Союзом критеріїв у політичній, економічній і юридичній сферах.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості введення офшорного бізнесу в Чорногорії?
2. Як оподатковуються різні види компаній у країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу в Чорногорії?
4. Чому експерти вважають країну нетиповим офшором?

Розділ 11. Особливості офшорної діяльності в Косовому

22 липня 2010 р. міжнародний суд у Гаазі офіційно оголосив своє конституційне рішення щодо Косова – «проголошення незалежності Косового не порушує міжнародного права». На сьогодні Косове визнали незалежним 76 держав світу, у тому числі США і 22 із 28 країн – членів ЄС.

Фінансова система країни лише формується, оскільки Косове оголосило незалежність від Сербії 17 лютого 2008 р. Фактично ж Сербія втратила контроль над Косовом із 1999 р., яким реально почали управляти ООН та Європейський Союз.

Ця нова країна, яку не визнає Сербія та низка інших держав, поступово перетворюється в нетиповий («чорний») офшор, у якому й через фінансові структури якого активно відмиваються «брудні» гроші від торгівлі наркотиками та людськими органами, зброєю, тютюновими виробами. Влада країни та міжнародні структури дещо роблять для боротьби з цим явищем, але поки результати незначні, оскільки більша частина населення дуже бідна й не має роботи, тому зайнята в цих незаконних операціях.

Косове – один із найбідніших та економічно відсталих регіонів Європи. Понад 45 % його населення, чисельність якого перевищує 2 млн осіб, за оцінкою Світового банку, живе за межею бідності, витрачаючи на життя менш 3 євро в день. Рівень безробіття, за різними оцінками, становить від 40 до 50 % економічно активного населення, при тому, що 70 % жителів цього краю молодше 35 років і майже 3/4 молодих людей не мають роботи. Незважаючи на наявність значних родовищ бурого вугілля, край відчуває енергетичний голод, відключення електрики – повсякденне явище. 50 % корисних сільськогосподарських земель селяни обробляють лише для власних потреб. Трудова еміграція переважно в країни Західної Європи до цих пір є тією «віддушиною», яка запобігає соціальному вибуху, хоча можливості працевлаштування громадян Косова у вищезазначених державах усе більше скорочуються. Проте грошові перекази косоварської діаспори з-за кордону щороку складають понад 13 % ВВП. Про незадовільний стан економіки Косова свідчить, наприклад, той факт, що понад 60 % його бюджетних доходів складають надходження від імпортованих мит, тоді як на частку надходжень від прибуткового податку, податку з корпорацій та податку з обороту припадає лише невелика частина доходів держбюджету,

Офіційною валютою краю Косова є євро, яке, як і Чорногорія, ця країна використовує в односторонньому порядку, без підписання відповідної угоди з Європейським валютним союзом. Сербський динар

використовують лише на територіях, населених сербами (переважно на півночі Косова).

Фінанси Косова та домогосподарств значною мірою залежать від міжнародної допомоги та переказів заробітчан. Так, у 2007 р. бюджет ООН для Косова склав 150 млн євро. Ще 370 млн євро косовська економіка отримала від албанців, які живуть за кордоном. Величезне значення для фінансів багатьох домогосподарств Косова також має торгівля наркотиками, що проходять через край. Річний оборот наркотичної продукції досягає 1 млрд євро. Через Косове проходить до 80 % усіх наркотиків, що поставляються до країн Європи. У наступні роки Європейський Союз збирається вкласти в Косове близько 2 млрд євро інвестицій. За оцінками європейських фахівців, це сума, потрібна для якнайшвидшого підйому економіки краю. Особливу увагу ЄС при цьому має намір приділити боротьбі з організованою злочинністю й наркотрафіком.

Із 1997 р., коли збройні загони косоварів об'єдналися в Армію визволення Косова (АВК) та були легалізовані з санкції США та НАТО, косовська мафія ввела тривідсотковий податок на дохід албанських сімей за кордоном і в Косово. Відібрані кошти направлялися на озброєння й утримання АВК, у якій уже до кінця 1998 р. нараховувалося понад 20 тис. бійців. Одночасно, як свідчать зарубіжні ЗМІ, АВК разом із лідерами мафіозних кланів розподілили сфери діяльності з виробництва та транспортування наркотиків. У цілому, мафіозні банди косовських албанців у 1999–2000 рр., за оцінками Інтерполу та Європолу, отримали від розграбування Косового понад 10 млрд дол. США.

Однією з головних причин подібних явищ у Косові є значна бідність та масове безробіття населення. Кожен рік на ринок праці краю виходить додатково 30 тис. молодих людей, що набагато перевищує можливості країни щодо їх забезпечення роботою. Із цих осіб багато якщо не неграмотні, то недостатньо освічені. І, як не парадоксально, це пов'язано з наявністю в Косові 30 «так званих вищих навчальних закладів», контроль над діяльністю яких дуже слабкий, а практика купівлі дипломів дуже поширена.

Із початком 2009 р. до лав безробітних улилися й 2 тис. колишніх бійців Армії визволення Косова, котрі не потрапили в знову сформовані Косовські сили безпеки.

Друга з болючих проблем сучасного Косова – повернення тимчасово переміщених осіб та біженців. Тим часом потрібно зазначити: така ситуація не в останню чергу склалася тому, що деякі сербські біженці відмовляються переселятися в нові будинки, отримуючи певну фінансову й серйозну ідеологічну підтримку з боку Сербії. Зокрема, більшість сербів, які живуть у Митровиці та на півночі країни, обіцяють ніколи не визнавати Косова як своєї держави. У Митровиці в магазинах

немає албанських продуктів, сюди все завозять із Сербії. При розрахунках використовують сербські динари, а євро беруть неохоче. Сербам на півночі Косового албанці не потрібні. Вони отримують безкоштовно електрику із Сербії, не платять податки косовському уряду й отримують від Белграда потрібну зарплату просто за те, що залишаються в Косовому.

На зближення з албанцями готові жителі сербських анклавів. У них немає безкоштовної електрики з Белграда й, щоб дивитися телевізор, вони змушені йти на контакт з албанською владою. Сербський політик Рада Трайковіч, яка раніше входила в косовський парламент, виступає за план децентралізації (серби отримують владу у своїх анклавах на рівні муніципалітетів), запропонований Пріштіною за порадою Європейського Союзу. У цьому випадку серби зможуть контролювати 20 % території, отримують власну освіту та охорону здоров'я. «Сербія вже ніколи не інтегрує Косово назад. Щоб вижити, потрібно поступати згідно з розумом, а не серцем», – говорить Р. Трайковіч.

Незважаючи на дуже високий рівень корупції в країні, влада Косова та міжнародні організації дещо роблять, щоб її подолати. Так, 23.06.2010 р. арештовано Хамілі Реджені, голову Центрального банку Косова, за ухиляння від сплати податків та відмивання грошей. Арешт провели співробітниками антикорупційного комітету Косова й спеціальної місії Європейського Союзу в Косові – Eilex. Арешту передували обшуки в будівлі Центробанку, у низці інших державних установ і деяких приватних компаніях.

В офіційному повідомленні правоохоронних органів ЄС ідеться про те, що «глава ЦБ Косового звинувачується в зловживанні службовим становищем, отриманні хабарів, ухилянні від податків і відмиванні грошей». Прес-секретар місії ЄС у Косові Блеріо Краснікі заявив, що косовські поліцейські, котрі входять у спеціальний підрозділ із боротьби з корупцією, разом зі співробітниками місії провели обшуки в низці організацій, у тому числі в семи офісах Центрального банку Республіки Косове, а також в офісах приватних бізнес-структур.

До цього треба додати, що в червні 2010 р. керівництво місії ЄС уже намагалось чинити тиск на главу місцевого уряду Хашима Тачі з вимогою звільнити трьох членів кабінету, підозрюваних у корупції. На початку липня 2010 р. обшуки відбулися в Міністерстві охорони здоров'я, у квітні – у Міністерстві транспорту. Дуже великі претензії мають правоохоронні органи й до Х. Тачі, одного з лідерів албанців Косова.

Саме того дня, коли Хашим Тачі святкував перемогу своєї партії на виборах у Косові у 2008 р., у європейських ЗМІ з'явилась інформація про 27-сторінкову доповідь для Ради Європи, автор якої – колишній швейцарський прокурор Дік Марті. Посилаючись на дані свого

дворічного розслідування, він обвинуватив Хашима Тачі у фактичному керівництві великою мафіозною мережею в Косові, що займалася відмиванням грошей, контрабандою героїну й сигарет у ЄС, торгівлею людьми та контролем над проституцією в краї.

Влада Косова різко засудила цю доповідь, вважаючи її провокацією. Проте документ було надруковано, висновки Д. Марті підтримали Amnesty International, а також влада Сербії. Вони вимагають від ЄС і його місії в Косові EULEX розслідувати факти, наведені в доповіді. Виявилось, як і у випадку з депешами WikiLeaks, багато фактів із цієї доповіді були відомі й раніше. Але наприклад, суд у Гаазі ще кілька років тому відмовлявся їх сприймати серйозно. Тепер же EULEX обіцяє провести розслідування.

У червні 2011 р. на околиці Пріштини, столиці Косова, викрито підпільний центр трансплантації людських органів. Два лікарі-трансплантологи з Ізраїлю робили незаконні операції з пересадки нирок, печінки тощо. Донорами цих органів були бідняки з Молдови та сусідніх із Косовом країн.

На початку 2016 р. уряд Нідерландів, на прохання ЄС, погодився створити в Гаазі суд для розгляду справ про злочини, учинені під час війни в Косовому в 1999–2000 рр. Суд розглядатиме лише важкі злочини, скоєні в ці роки членами Визвольної армії Косова проти етнічних меншин і політичних супротивників. Підозрювані у військових злочинах можуть розглядатися Косовським суспільством як борці за свободу, тому свідки в цих справах можуть перебувати в небезпеці. Саме тому вирішено розглядати подібні справи за межами Косова.

Вихід із цієї складної економічної та політичної ситуації всі експерти вбачають у вступі Косова до ЄС, що дасть змогу навести порядок у країні та зменшити використання краю як «чорного» офшору.

У найближчі кілька років край залежатиме від допомоги Європейського Союзу й ООН. При цьому ситуація в Косові на порядок краща, ніж у країнах, що перебувають у такому самому економічному становищі: позначається близькість до Європи. Регіону надано такі ж умови, як і для інших балканських країн. Не виключено, що з часом Косове зможе вступити в ЄС.

Запитання для самоперевірки:

1. Коли Косове оголосило незалежність від Сербії?
2. Чому Косове відносять до «чорних» офшорів?
3. Як борються міжнародні організації з незаконною фінансовою діяльністю в країні?
4. Чому державу відносять до найбідніших у Європі?

Розділ 12. Особливості офшорної діяльності на півострові Гібралтар

Гібралтар розміщений на південному краї Європи. Це скелястий півострів при вході з Атлантики в Середземне море на відстані 22 км від узбережжя Африки. Це британська колонія, асоційована з Європейським Союзом. Іспанія пред'являє права на Гібралтар, але його політичне становище стабільне.

Гібралтар, як і Нормандські Острови, вважають типовою європейською офшорною юрисдикцією. Усі зареєстровані тут іноземні «пільгові» компанії сплачують дуже низькі податки. Ці компанії зобов'язані відповідати стандартним офшорним вимогам: їхніми власниками не можуть бути місцеві резиденти, а самі компанії позбавлені права вести господарську діяльність на території півострова.

Створені на Гібралтарі компанії виконують такі функції:

- 1) торгово-посередницькі операції;
- 2) холдингова діяльність у країнах ЄС;
- 3) судоволодіння;
- 4) володіння нерухомістю;
- 5) управління інвестиційними фондами в європейських країнах.

Іноземні компанії користуються пільгами різного ступеня. Резидентні компанії сплачують податок на прибуток за ставкою 35 %. Звільнені (exempt) компанії можуть одержати звільнення від податків на 25-річний термін. Пільгові (qualifying) компанії зобов'язані платити податок на переказані з-за кордону доходи за ставкою 2–8 %. Фізичні особи сплачують прогресивний прибутковий податок у 20 % при доході 1500 ф. ст. і до 50 % при доході понад 19 500 ф. ст., а також податок на спадщину до 25 %.

Територія, як і всі інші типові офшорні зони, не має податкових угод з іншими країнами. Існує лише одна угода про запобігання подвійному оподаткуванню між Гібралтаром і Великою Британією, яка є неофіційною.

Законодавство Гібралтару передбачає можливість реєстрації підприємств усіляких організаційно-правових форм, із яких потенційному іноземному інвесторові можуть бути практично цікаві такі, як:

- Private Company Limited By Shares – закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю;
- Exempt Private Company – звільнена компанія;
- Public Company Limited By Shares – відкрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю;
- The Gibraltar 1992 Company – гібралтарська компанія 1992 р.;
- The Qualifying Company – кваліфікована компанія.

Відповідно до законодавства Гібралтару лише підприємства, що належать резидентам Гібралтару, підлягають оподаткуванню на Гібралтарі. Отже, практично про всі компанії, зареєстровані в Гібралтарі іноземними юридичними й фізичними особами, можна говорити як про офшорні (нерезидентні) компанії. Центри управління та контролю, а також банківські рахунки офшорних компаній, зазвичай, розміщені поза Гібралтаром.

Закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю (Private Company Limited By Shares) може бути створена без необхідності оплачувати яку-небудь суму статутного капіталу й характеризується таким чином:

- державне реєстраційне мито при створенні компанії складає 0,5 % на суму оголошеного статутного капіталу;
- мінімальна кількість акціонерів – двоє (фізичні або юридичні особи), а максимальна – 50. Один акціонер має право виступати номінальним утримувачем акцій для іншого;
- акції не можуть пропонуватись у відкритому продажі, а передача акцій потребує схвалення більшості акціонерів компанії;
- управління компанією може здійснюватись одним директором;
- наявність секретаря компанії не обов'язкова.

Практично всі офшорні гібралтарські підприємства функціонують як звільнені компанії (Exempt Private Companies), які звільнені від усіх податків і зборів на Гібралтарі, уключаючи податок на дивіденди, що виплачуються директорам й акціонерам офшорної компанії та характеризуються таким чином:

- мінімально необхідний для реєстрації акціонерний капітал компанії – 100 англійських фунтів стерлінгів;
- у компанії може бути один акціонер (фізична або юридична особа) й один директор;
- дозволений випуск лише іменних акцій;
- компанія зобов'язана мати секретаря (фізична або юридична особа);
- або один із директорів, або секретар компанії зобов'язаний бути резидентом Гібралтару. При цьому директор не має права бути одночасно секретарем компанії;
- компанія не має права вести бізнес з резидентами Гібралтару, але може мати тут свій офіс;
- компанія зобов'язана проходити щорічний аудит для підтвердження податковим службам Гібралтару того факту, що компанія задовольняє умовам статусу звільненої від податків компанії.

Відкрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю (Public Company Limited By Shares) визначається законодавством Гібралтару як компанія, яка не є закритою, містить у своїй назві слова *Public Limited Company* або *PLC*, а також характеризується таким чином:

- мінімальна кількість акціонерів (фізичних і юридичних осіб) – двоє;
- дозволений випуск як іменних акцій, так і акцій на пред'явника. Номінальна вартість акцій може бути вказана в будь-якій валюті;
- акції можуть вільно пропонуватись у відкритому продажі й передача їх не потребує схвалення більшості акціонерів компанії;
- компанія може отримати статус офшорної лише за умови, що всі випущені акції на пред'явника зберігатимуться в депозитарії одного з уповноважених банків на Гібралтарі. Для отримання офшорного статусу компанії необхідний також місцевий або директор, або секретар (фізична чи юридична особа). Директор не має права одночасно бути секретарем компанії;
- компанія управляється радою директорів у складі, як мінімум, двох членів, які повинні також бути акціонерами компанії.

Гібралтарська компанія 1992 р. (The Gibraltar 1992 Company) – це різновид європейських холдингових компаній, що з'явився внаслідок ухвалення Європейським Союзом директиви, що відміняє податок на дивіденди, які дочірня компанія, зареєстрована в ЄС, виплачує своїй материнській компанії, також установленій у Європейському Союзі.

Компанія 1992 р., зазвичай, реєструється у вигляді Private Company Limited By Shares і характеризується таким чином:

- компанія володіє понад чвертю «голосуючих акцій» іншої компанії, зареєстрованої в межах ЄС;
- як мінімум 51 % доходу компанії має своїм джерелом інвестиції;
- компанія зобов'язана мати на Гібралтарі розгорнений офіс площею не менше 400 кв. футів і, як мінімум, із двома службовцями.

Компанія 1992 р. підлягає оподаткуванню на Гібралтарі за 35 % ставкою, проте податку на дивіденди, які одержують від дочірньої компанії, що розміщена в одній із країн ЄС, вона не платить. Зі свого боку, будь-яка компанія в країнах ЄС, що володіє більш ніж 25 % акцій із правом голосу якої-небудь гібралтарської компанії, також не платить податку на отримувани від неї дивіденди. Дивіденди акціонерам компанії 1992 р., що не мають відношення до ЄС, оподатковуються на Гібралтарі за ставкою всього в 1 %, а відсотки, що виплачуються такою компанією нерезидентам, звільнені від податку взагалі.

Кваліфікована компанія (The Qualifying Company) – це компанія зі спеціальним статусом платника податків на Гібралтарі. Якщо за масштабами своєї діяльності компанія не має права функціонувати як повністю звільнена від податків офшорна компанія або для компанії важливо продемонструвати в інших юрисдикціях, що за місцем «прописки» вона підлягає якомусь оподаткуванню, то така компанія може отримати статус кваліфікованої компанії.

На підставі державного сертифіката, що гарантує незмінну впродовж 25 років ставку стягуваного податку, кваліфіковані компанії мають право платити податок на прибуток за ставкою, що варіюється від 1 % (якщо прибуток повністю залишається за межами Гібралтару) до 35 % (якщо прибуток цілком переводиться на Гібралтар).

Основні права й обов'язки кваліфікованої компанії ті самі, що й у звільненої, проте вона може, за домовленістю з місцевою владою, вести операції й на Гібралтарі, виплачувати з прибутку податок у розмірі 35 % за стандартною ставкою або за іншою обумовленою пільговою ставкою.

Мінімальний акціонерний капітал кваліфікованої компанії повинен складати 1000 англійських фунтів стерлінгів. Крім того, вона зобов'язана надати в розпорядження уряду Гібралтару банківський депозит у розмірі GBP 1000 як гарантію сплати нею податків у майбутньому й внести GBP 250 мита за видачу їй відповідного сертифіката про реєстрацію як кваліфікована компанія.

У всіх компаній, зареєстрованих на Гібралтарі, зобов'язана бути юридична адреса, за якою зберігаються всі реєстри й протоколи компаній.

Відомості про директорів та акціонерів компанії фігурують у відкритих реєстрах на Гібралтарі і є надбанням гласності. Анонімність дійсного власника компанії може забезпечуватися залученням номінальних акціонерів і директорів. Хоча така практика абсолютно законна й широко використовується на Гібралтарі, потрібно мати на увазі, що всі агенти, які беруть участь у реєстрації компаній і надають корпоративні послуги на Гібралтарі, зобов'язані дотримуватися принципу «знай свого клієнта» і можуть вимагати надати ту або іншу інформацію перед реєстрацією.

Усі компанії на Гібралтарі зобов'язані щорічно подавати інформацію про фінансові активи компанії, підписану директорами або аудитором компанії. Ця формальність, хоч і не складна, але потрібно пам'ятати, що реєстратор компаній не випише сертифікат про належний стан компанії (Certificate of Goodstanding), якщо компанія не здала такий фінансовий звіт.

Гібралтар не підписав угод про уникнення подвійного оподаткування ні з однією країною світу.

Отже, основними перевагами Гібралтару є:

- низька вартість реєстрації;
- низька вартість щорічної підтримки;
- можливість використання номінального сервісу;
- конфіденційність;
- повне звільнення від податків;
- використання переваг реєстрації в країні, що є членом ЄС;
- зручне географічне положення;
- активна підтримка офшорного бізнесу з боку держави.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Гібралтарі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Який рівень конфіденційності офшорного бізнесу на Гібралтарі?
4. Чому Гібралтар відносять до типових офшорів у Європі?

Розділ 13. Особливості офшорної діяльності на Мадейрі

Мадейра – це група островів, розкиданих на площі понад 5000 кв. км в Атлантичному океані. Мадейра – складова частина Португалії – входить до ЄС. Населення цієї юрисдикції становить близько 350 тис. осіб, столиця – місто Фунчал, біля якого створено вільну економічну зону.

Уряд Мадейри достатньо незалежний від Португалії. Основні галузі островів – туризм, рибальство, фермерство та сектор офшорних фінансових послуг.

Португальський уряд, за згодою ЄС, створив на Мадейрі Міжнародний бізнес-центр, який пропонує офшорний статус і низькі податки для виробничих та фінансових компаній і підприємств сфери послуг. На Мадейрі існує ПДВ, хоча його ставка значно нижча, ніж у державах ЄС, що може використовуватися деякими імпортерами для ввезення товарів у країни Європейського Союзу.

Португалія уклала близько 30 договорів про уникнення подвійного оподаткування, що разом із Міжнародним бізнес-центром на Мадейрі може призвести до збереження низьких ставок оподаткування багатьох видів торговельної та комерційної діяльності в цій юрисдикції. Крім того, на Мадейрі діє весь комплекс законів проти відмивання грошей, що рятує її від репутації центру кримінальної діяльності.

Мадейра – привабливий офшор для тих клієнтів, які хочуть мати доступ до ринків ЄС, але одночасно готові дотримуватися законів Португалії та Європейського Союзу. Присвоєння компанії з Мадейри номера ПДВ означає її безперешкодний доступ до ринків ЄС. Компанія, яка отримала ліцензію на діяльність у зоні вільної торгівлі, сплачує ПДВ лише в розмірі 12 %, що значно менше, ніж у Португалії та інших країнах Європейського Союзу.

Угоди про уникнення подвійного оподаткування підписані з такими державами, як Австрія, Бельгія, Бразилія, Болгарія, Велика Британія, Венесуела, Німеччина, Данія, Індія, Ірландія, Італія, Канада, Латвія, Литва, Маврикій, Мальта, Мозамбік, Норвегія, Іспанія, Росія, Сингапур, Словаччина, США, Чехія, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція, Естонія, а також Україна.

Зона вільної торгівлі на Мадейрі

У 80-х рр. ХХ ст. поблизу Фунчалу побудовано глибоководний порт та створено виробничу зону вільної торгівлі. У подальшому її концепція функціонування була суттєво розширена, а на її базі створено офшорний центр (Міжнародний бізнес-центр), що включає чотири частини: зону вільної торгівлі для компаній виробничого сектору; центр

міжнародних послуг, який не має чітко визначених кордонів, але пропонує компаніям відповідного профілю розміщення в будь-якому місці Мадейри й використання податкових пільг зони вільної торгівлі; офшорний фінансовий центр, який забезпечує роботу банків, трастових та інших компаній, що займаються фінансовою діяльністю; Морський реєстр Мадейри, який призначено для суден і судноплавних компаній.

Товари та сировина, що імпортуються до зони вільної торгівлі, не обкладаються імпортом митом, а експортовані з цієї зони товари не підлягають обкладанню податками на загальноєвропейському ринку, за винятком тієї частини, яка вироблена за межами ЄС. На зону також не розповсюджуються імпорتنі квоти Європейського Союзу. Крім того, підприємства зони мають доступ до субсидій ЄС. Зараз Європейський Союз оплачує 50 % витрат на навчання персоналу в окремих галузях та до 50 % тих, що пов'язані з придбанням технологій із низькими енерговитратами.

На сьогодні понад 4000 підприємств отримали ліцензію на діяльність у межах зони вільної торгівлі (уключаючи 50 лише у фінансовому центрі). У ній створено близько 5000 робочих місць.

Особливості оподаткування на Мадейрі

Оскільки Мадейра – частина Португалії, то оподаткування приватних осіб повністю відповідає португальській системі. Ставка ПДВ на Мадейрі складає 12 %.

Стандартні ставки корпоративного податку в офшорі складають 36 %. Водночас офшорні компанії, які працюють на Мадейрі, мають значні пільги з цього та інших податків. Так, донедавна вони звільнені від сплати корпоративного податку на прибуток, на приріст капіталу, прибуток від інвестицій, на дарування й спадщину та багатьох інших зборів і платежів.

Особливості створення та функціонування офшорної компанії

Створити та володіти офшорною компанією може будь-хто за наявності коштів на це: послуги юридичної компанії, яка візьме на себе всі функції зі створення офшору, коштують 5–6 тис. дол. США одноразової виплати та ще потрібно за неї щорічно сплачувати 2–4 тис. дол. США.

Крім того, залежно від того, яку компанію планується створити, засновнику потрібно мати від п'яти до 50 тис. євро для внесення в мінімальний статутний капітал.

Усі компанії Мадейри повинні включати в назву слова, що характеризують вид їхньої діяльності. Закон 1995 р. дозволяє іноземні назви компаній, що діють у вільній торговій зоні Мадейри (за деякими винятками).

Усі компанії Мадейри звільнені від сплати прибуткового податку на діяльність, що виконується за межами юрисдикції (та Португалії в цілому). Компанії, зареєстровані з 2001 до 2002 р., сплачують корпоративний податок за ставкою 1 %, із 2003 до 2004 р. – за ставкою 2 %, із 2005 до 2006 р. – 3 %.

Компанія з обмеженою відповідальністю (Ltd)

Цій компанії дозволено будь-яка не заборонена законодавством діяльність. Компанії Мадейри не можуть займатися такими видами бізнесу, не отримавши на це ліцензії: банківські та фінансові послуги, страхування, перестраховування, заснування фондів, операції з нерухомістю.

Термін реєстрації компанії становить 20 днів із моменту надання всіх потрібних документів. При реєстрації необхідна присутність усіх засновників компанії. Меморандум про створення компанії реєструється в Комерційному реєстрі Мадейри.

Мінімальний статутний капітал компанії – 5000 євро. До моменту реєстрації компанії у місцевому банку повинно бути депоновано не менше 50 % статутного капіталу. Розмір частки кожного співзасновника – не менше 100 євро.

Адреса офісу компанії надається реєстраційним агентом і він повинен перебувати на території юрисдикції. Ця адреса використовується лише для отримання поштової кореспонденції з органів державної влади й для збереження обов'язкової фінансової звітності.

Компанія не емітує класичні акції офшорної компанії. Акції офшорної компанії на пред'явника та без номінальної вартості заборонені. Дозволено володіння акціями за трастовою угодою.

Акціонерами компанії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які є резидентами будь-якої країни світу. Мінімальна кількість акціонерів – два.

Директором офшорної компанії може бути лише фізична особа, яка є резидентом будь-якої країни світу. Мінімальна кількість директорів – один.

Потрібне щорічне проведення зборів акціонерів (власників) на території Мадейри, а збори директорів дозволено проводити в будь-якій країні світу.

Прізвища та адреса акціонерів і директорів, розміри частки акціонерів, а також статутного фонду публікуються в спеціалізованому виданні.

Компанія здійснює стандартний бухгалтерський та фінансовий облік. Уся обов'язкова звітність повинна подаватися владі до 31 травня.

Щорічне продовження статусу компанії, зареєстрованої в Регістрі Мадейри, коштує 1500 євро. Ця сума може бути зменшена до 1000 євро, якщо адміністративне та оперативне управління поточними комерційними справами компанії здійснюється за допомогою місцевого ліцензованого агента – компанії, яка є резидентом Мадейри.

Компанія повинна мати, як мінімум, один поточний розрахунковий рахунок у місцевому банку, а загальну кількість рахунків не обмежено.

Закон забезпечує конфіденційність інформації про банківські операції компанії. Водночас про всі трансферти понад 5000 євро потрібно повідомляти Національний банк Португалії.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Мадейрі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній на Мадейрі?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу на Мадейрі?
4. Які функції виконує Міжнародний бізнес-центр на Мадейрі?

Розділ 14. Британські залежні території

14.1. Особливості офшорної діяльності на острові Мен

Найбільш типовий приклад європейської традиційної податкової гавані – острів Мен. Це – самоврядна територія, яка належить Великій Британії. Острів Мен розміщений в Ірландському морі, між Ірландією й узбережжям Англії. Столиця території – місто Дуглас. Населення острова становить близько 70 тис. жителів, які розмовляють англійською мовою.

Близькість до найбільших промислових центрів Європи, наявність найсучасніших засобів зв'язку, політична й економічна стабільність роблять цю територію винятково привабливою для розміщення тут офшорних банків і філій. Безперечна перевага – також те, що острів Мен – член ЄС, хоча й з обмеженими правами.

У 2011 р. на острові функціонувало 33 банки, у тому числі 16 англійських, чотири ірландські, два іспанські, два з ПАР, два швейцарські та по одному з Франції, Бельгії, Кайманових островів і США. Лише два банки є резидентами острова Мен. Активи банківського сектору острова оцінюють у 51,8 млрд фунтів стерлінгів.

37 % усіх фондів, якими володіють банки острова Мен, засновані резидентами: фізичними особами – 9 %, юридичними особами – 28 %. Закладам Великої Британії належить 25 % капіталу, Республіки Ірландії – 3 %, інших країн ЄС – 5 %, країн ЕЕА – 9 %, Середнього Сходу – 2 %, Далекого Сходу – 3 %, Північної Америки – 4 %.

До найважливіших переваг острова Мен належать:

- низький рівень прибуткового податку (20 %) на прибуток резидентних компаній;
- відсутність податку на дарування й спадкування;
- суворе (навіть порівняно з іншими офшорними центрами) дотримання банківської таємниці;
- можливість реєстрації офшорних компаній декількох типів.

Остання з цих переваг має винятково важливе значення для офшорного бізнесу. Зареєстровані на острові компанії можуть одержати статус резидентних, нерезидентних і звільнених (exempt) компаній. Перші з названих належать, зазвичай, місцевим власникам, а нерезидентні й звільнені від податків створюються іноземцями для ведення офшорного бізнесу. За домовленістю з податковою владою їм надається пільговий режим – податкові ставки 0–20 %, а на офшорні операції таких компаній – податок мінімальний або не накладається зовсім.

Закон 1986 р. узагалі звільнив нерезидентні компанії від прибуткового податку. Цей же закон вимагає, щоб усі акціонери нерезидентної

компанії проживали за кордоном. Там же повинні проводитися засідання ради директорів компанії й загальні збори акціонерів.

Звільнення від податків компаніям острова Мен надається в разі дотримання низки умов. Звільненій від податків компанії заборонено займатися торговою чи іншою комерційною діяльністю на острові Мен. Не допускається участь у банківській і страховій справі. Закон зобов'язує, щоб секретар компанії чи один із її директорів були резидентами острова.

До інших важливих переваг потрібно віднести й те, що острів Мен користується митними привілеями Спільного ринку й несе зобов'язання, пов'язані з регулюванням торгівлі в межах Європейського Економічного Співтовариства.

Особливо потрібно відзначити привабливість острова для клієнтів із погляду збереження банківської таємниці. Закон про банки (1975 р.) із доповненнями 1986 р. не дозволяє надавати інформацію щодо банківських вкладників ні своєму уряду, ні уряду іноземних країн. Вироком британського Верховного суду від 1981 р. визначено, що навіть британська податкова влада не має права перевіряти банківські документи громадян острова. І хоча фінансовий контроль над банками острова здійснює банк Англії, однак і йому не дозволено проводити перевірку рахунків та розголошувати інформацію, отриману в ході його контрольної діяльності. У випадку порушення банківської таємниці передбачено судове покарання.

Але законом не передбачено екстрадицію осіб, підозрюваних у вчиненні податкових злочинів.

Усі ці зобов'язання зробили острів Мен одним із найвідоміших і найбільш популярних для клієнтів офшорних центрів. Зареєстровані тут іноземні компанії спеціалізуються у сфері зовнішньої торгівлі, операцій із землею й нерухомістю, переважно в Англії та інших країнах Європи. На острові Мен діють численні міжнародні холдингові компанії, інвестиційні компанії, компанії з управління інтелектуальною власністю, фінансові компанії, які займаються внутрішньофірмовим кредитуванням, а також судновласницькі.

Однак останнім часом, разом зі світовою спільнотою влада острова Мен активно втілює в життя політику «знай свого клієнта», що багато в чому ускладнює заснування та ведення бізнесу закордонними підприємцями. Тому багато компаній (особливо із сумнівною репутацією) змушені або припинити своє існування, або «переїжджати» до інших, більш привабливих, юрисдикцій.

Юрисдикція по праву вважається престижним європейським офшорним центром. Завдяки подвійності у відносинах із ЄС (острів

Мен, з одного боку, будучи володінням Великобританії й найтісніше пов'язаним із нею, отримує низку переваг членства в ЄС, а з іншого – проводить самостійну податкову політику). Відповідно до Договору про вступ Великобританії до Спільного ринку 1972 р., за островом Мен закріплено особливий статус, зокрема на острів розповсюджується положення про вільне переміщення капіталу й робочої сили.

Кожне підприємство, створене на острові Мен, зобов'язане мати секретаря, незалежно від того, яку організаційно-правову форму воно має. Секретарем можуть бути і юридичні, і фізичні особи відповідної кваліфікації. Статутний капітал компанії, звільненої від оподаткування, складає 2000 фунтів стерлінгів. Дозволено використання іменних акцій, акцій на пред'явника, а також акцій із номінальною вартістю. Ревізія банківських рахунків проводиться на щорічній основі. У разі використання номінальних директорів й акціонерів дійсний власник компанії не може бути встановлений.

У кінці лютого 2012 р. уряд острова Мен видав ліцензію компанії TWLV на проведення нових азартних ігор у режимі он-лайн. Указана компанія зробила офіційну заяву, що вона вибрала острів Мен для реєстрації офшорної компанії за такими ознаками: телекомунікаційні можливості, першокласні центри обробки даних, кваліфікований персонал, регулювання, яке дружнє бізнесу, його урядова підтримка.

Згідно з політикою уряду острова Мен, оператори не сплачують податок на приріст капіталу, для проведення ігор встановлено низькі ставки податків тощо.

14.2. Особливості офшорної діяльності на островах Гернсі та Джерсі

Острови Гернсі та Джерсі розміщені в протоці Ла-Манш між південним узбережжям Англії й північним узбережжям Франції, на захід від півострова Шербур. Перебуваючи у володінні британської корони, острови мають власне самоврядування й широку автономію в розв'язанні юридичних і внутрішньополітичних проблем. Території відзначаються високим рівнем економічної та політичної стабільності. Збереження банківської таємниці на островах надійніше, ніж в Англії. Підозрювані в податкових злочинах, як і на острові Мен, не підлягають екстрадиції. На островах немає контролю над проведенням валютних операцій.

Острови володіють швидким і надійним поштовим та телекомунікаційним зв'язком із країнами Європи. Ці території мають особливий статус у Європейській раді. Сприятливе податкове законодавство дало змогу Нормандським островам стати великими й популярними офшор-

ними зонами. Нормандські острови славляться у світі бізнесу високою репутацією.

Для початку ведення комерційної діяльності на цих островах потрібно одержати дозвіл. Спеціально створені тут комітети повинні впевнитися, що діяльність іноземних інвесторів відповідатиме цілям економічної політики цих територій. При реєстрації перевагу надають великим і фінансово надійним корпораціям.

За своїм статусом і системою оподаткування тут, як і на острові Мен, корпорації поділені на резидентні й нерезидентні. Резиденти обкладаються податком у 20 %. Компаніям-нерезидентам, які одержали статус звільнених компаній (exempt companies), надаються спеціальні податкові пільги. Таким компаніям податковою адміністрацією може бути встановлений податок у розмірі 0–30 %, але в більшості випадків він призначається на рівні 1–2 %.

Податковими пільгами користуються тут і резидентні компанії, які одержали статус компаній міжнародного бізнесу (International Business Companies – IBC). Із доходів від своєї офшорної діяльності вони сплачують податок на прибуток за ставкою 2–5 %. Вони можуть займатися фінансовими операціями, торгівлею й іноземним інвестуванням. Якщо доходи IBC перевищують 10 млн фунтів стерлінгів, то вони обкладаються податком за зниженою ставкою 0,5 %. Якщо вони займаються діяльністю на території островів Джерсі й Гернсі, то доходи від такої діяльності обкладаються за підвищеною ставкою – 30 %.

Особливою популярністю Нормандські острови користуються в холдингових і страхових компаній. При цьому мінімальний статутний капітал досить високий – 100 тис. фунтів стерлінгів, причому 20 % потрібно внести в момент створення компанії. Ця умова ставить перешкоди для заснування на острові дрібних і середніх компаній.

Острови Джерсі й Гернсі мають договори один з одним, а також із Великою Британією про запобігання подвійному оподаткуванню. Але для одержання податкових переваг, наданих податковими угодами, корпорація повинна мати статус резидента Гернсі чи Джерсі, сплачувати 20 %-й податок і не повинна бути компанією, звільненою від сплати податків (exempt).

14.3. Особливості офшорної діяльності на острові Олдерні

Острів Олдерні (Alderney) – третій за величиною в групі Нормандських островів, розміщений за 16 км від Нормандії і 88 км на північ від Великої Британії. Його площа – 8 кв. км, чисельність населення – близько 2400 осіб. Значна частина жителів Олдерні живе в єдиному місті острова – Св. Ганни, де наявні сучасні готелі, магазини й

офіси. Грошова одиниця – фунт Олдерні, який використовують нарівні з британським фунтом стерлінгів. Офіційна мова – англійська.

Олдерні – автономна територія, яка не входить до складу Сполученого Королівства й не є членом Європейського Союзу.

Олдерні належить до зон помірною оподаткування. Відповідно до законодавства, яке вступило в силу у 2008 р., ставку податку на доходи організацій знижено до 0 %. Стабільний економічний розвиток острова Олдерні забезпечують туризм, сільське господарство, рибальство та сфера фінансових послуг.

Острів має сприятливе географічне положення, що сприяє торгівлі з Великобританією й країнами Західної Європи. Уряд Олдерні уклав угоди про уникнення подвійного оподаткування з Великобританією та Джерсі. Правова система острова Олдерні заснована на британському законодавстві. Тут добре розвинені інфраструктура й фінансове регулювання, а уряд острова всіляко підтримує міжнародні фінансові операції.

Організація, звільнена від оподаткування, – це звичайна компанія з обмеженою відповідальністю закритого типу, яку дуже часто використовують інвестиційні холдинги як схему зниження податку. Звільнені компанії на острові Олдерні класифікують як нерезидентні в податкових цілях. Це означає, що вони звільняються від податку на доходи, отримані за межами юрисдикції, і не зобов'язані подавати щорічну декларацію про доходи й витрати.

Міжнародні організації використовуються задля створення іноземних інвестиційних підприємств, для фінансування страхових компаній, а також для виконання промислової або комерційної діяльності. Міжнародна компанія не може вести торгівлю з резидентами острова або перебувати у власності громадянина Олдерні. Якщо в минулому підприємство виконувало банківську або страхову діяльність чи мало статус компанії, звільненої від оподаткування, то воно не має права подавати заяву про надання міжнародного статусу. Ставка оподаткування для міжнародних компаній коливається від 0 до 30 % (і, зазвичай, складає 2 %).

Заяву про надання статусу міжнародного підприємства потрібно подавати до того, як засновницькі документи компанії будуть надані в Реєстраційну палату. Після закінчення реєстрації міжнародна компанія не має права міняти свій податковий статус і зобов'язана здавати щорічний річний звіт у податкові органи.

Діяльність у сфері банківської справи, страхування й інвестицій на Олдерні регулюється законами, що діють на острові Гернсі. Проте Олдерні має власне законодавство, що регулює питання створення та

розвитку, арбітражу, найму на роботу, спадкоємства майна, управління власністю й підприємствами. Із 1894 р. Олдерні має власний Закон «Про компанії» (нині діє закон у редакції 1994 р. (Companies Act, 1994)). Це свідчить про те, що юрисдикція має чималий стаж у сфері корпоративного законодавства. Закон «Про компанії» передбачає обов'язкову реєстрацію відомостей про осіб, які володіють підприємствами на території острова.

Для отримання статусу звільненої компанії потрібно подати відповідну заяву й сплатити щорічне мито.

Основні вимоги до реєстрації звільненої компанії на острові Олдерні такі: мінімум – один директор й один акціонер (фізична або юридична особа), компанія повинна перебувати у власності нерезидента, мати юридичну адресу на території острова, повідомляти дані про всіх власників у відповідні органи та декларувати всі внутрішні доходи. Розмір стандартного статутного капіталу становить 10 тис. фунтів стерлінгів, кількість акцій – 10 тис. шт.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних фінансових компаній на острові Мен?
2. Чому влада острова Мен зараз проводить у фінансовій діяльності політику «знай свого клієнта»?
3. Як оподатковуються різні види офшорних компаній на о. Гернсі та о. Джерсі?
4. Які особливості ведення офшорного фінансового бізнесу на Олдерні?
5. У яких офшорних компаній особливою популярністю користуються Нормандські острови?

Розділ 15. Особливості офшорної діяльності в Латвії

Для подолання наслідків кризи 2008–2009 рр. у 2012 р. Латвія прийняла низку змін до законодавства, які фактично перетворюють країну в нетиповий офшор, проти чого виступає Європейський Союз. Згідно з латвійським Законом про імміграцію, іноземний інвестор може отримати посвідку на проживання в країні, якщо виконає одну з таких умов: розмістить у латвійському банку субординований депозит чи придбає відповідні облигації на суму від 300 тис. євро; придбає в Латвії нерухомість на суму від 143 тис. євро в Ризі, Юрмалі й великих містах або від 72 тис. євро в провінції; при відкритті бізнесу в Латвії.

Посвідка на проживання в Латвії оформляється одночасно для інвестора та членів його родини. Оскільки Латвія входить до Шенгенської зони, наявність посвідки на проживання в цій країні дає можливість її власнику вільно й без віз переміщатися практично по всій Європі без необхідності мешкання в самій Латвії.

За словами експертів, на середину 2012 р. посвідку на проживання в Латвії отримало понад дві тисячі громадян Росії та інших країн СНД. Найпопулярнішими способами до цього були розміщення субординованого кредиту та купівля нерухомості. У кінці червня 2012 р. латвійський банк Rietumi запропонував новий варіант субординованих облигацій. Їх випускають у двох варіантах – у доларах США та євро – терміном на сім років із можливістю дострокового погашення через п'ять років за ініціативою банку. Фіксовані відсотки за купоном виплачують раз на півроку з розрахунку 7 % річних, що є значно вищими, ніж на європейському ринку корпоративних облигацій, де ставки в багатьох випадках не перевищують 3–4 % річних. Номінально вартість однієї облигації становить 50 тис. євро, або 75 тис. дол. Якщо субординовані облигації купують для отримання посвідки на проживання, то сума вкладень для одного інвестора повинна становити від 300 тис. євро чи 400 тис. дол. за номіналом. Зі свого боку, банк надаватиме клієнтам повну підтримку на всіх етапах процесу здобуття європейської посвідки на проживання.

Європейська комісія не раз попереджала Латвію щодо надмірно ліберальних умов залучення капіталу в країну, оскільки через неї почали відмиватися так звані «брудні гроші».

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягає інвестиційна привабливість Латвії?
2. Які пільги отримує іноземний вкладник банку в Латвії?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу в Латвії?
4. Чому країну називають нетиповим офшором?

Розділ 16. Особливості офшорної діяльності в Угорщині

Угорщина ще з кінця 80-х років ХХ ст. фактично стала нетиповим фінансовим офшором, створивши для іноземного капіталу дуже привабливі податкові умови. На початку 90-х років ХХ ст. на цю країну припадало до половини всіх інвестицій у Східну Європу.

Економічна криза 2008–2009 рр. призвела до погіршення економічних показників діяльності, тому влада Угорщини шукає нові форми залучення капіталу в державу, насамперед у недостатньо розвинуті регіони, передусім східні.

За прикладом низки європейських країн, Угорщина з 2012 р. почала надавати не лише посвідку на проживання іноземцям, а й громадянство, за умови інвестування в економіку країни не менше 250 тис. євро. Це сприятиме поступовому перетворенню Угорщини в нетиповий офшор у середині ЄС, що не вітається цією організацією. Угорщина пішла на такий крок, щоб стимулювати іноземців до купівлі своїх державних цінних паперів, що певною мірою сприятиме розв'язанню проблеми державного боргу країни.

На думку відомого політолога, проф. Д. Видріна, якщо Україна застосує досвід Угорщини щодо продажу громадянства в обмін на інвестиції, то вона від цього лише виграє. Україні є чим заохотити іноземців. Помірний клімат, гарні ландшафти та природа, освічене населення, багато історичних і культурних пам'яток архітектури, а також близькість української культури до європейської – важливі аргументи для отримання громадянства України для іноземців. Єдиний чинник, що заважає цьому, – військовий конфлікт на Донбасі.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій в Угорщину?
2. Як оподатковуються різні види компаній у країні?
3. У чому полягають особливості офшорної фінансової діяльності в Угорщині?
4. Чому країну називають нетиповим офшором?

Розділ 17. Особливості офшорної діяльності в Естонії

Естонія – новий нетиповий фінансовий офшор. Вона є привабливою насамперед для реінвестування капіталу, оскільки в країні існує податок у розмірі 0 % на нерозподілений прибуток. Це дає значні можливості для розвитку бізнесу, оптимізації податків та для зростання капіталу. При цьому держава не входить у «чорні списки» офшорів ні однієї країни світу. Крім того, в Естонії відсутній валютний контроль.

В Україні зараз обговорюють питання, за прикладом Естонії, запровадити механізм оподаткування з використанням нерозподіленого прибутку.

Найбільш вигідне для інвестування в країну товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Його статутний фонд не може бути меншим ніж 2500 євро. На момент реєстрації товариства наявність сформованого статутного фонду не обов'язкова. Формувати статутний фонд дозволено протягом трьох років. Внесок до нього може бути як у грошовій, так і в майновій формі.

Засновниками ТОВ можуть бути від одного до 10 фізичних чи юридичних осіб. У керівний орган ТОВ – правління можуть входити від однієї до п'яти осіб. Звітність подається один раз у рік за результатами фінансового року.

Власнику чи керівнику такої компанії дозволено управляти ТОВ як безпосередньо з Естонії, так і дистанційно. Вони можуть гарантовано отримати робочу візу «Д» на тривалий час чи вид на проживання в державі. Ці документи дають можливість жити й працювати як в Естонії, так і в іншій країні ЄС.

Естонія підписала угоди про уникнення подвійного оподаткування з 57 державами світу, зокрема з Великою Британією, Німеччиною, Італією, Кіпром, КНР (за винятком Гонконгу та Макао), США, Францією, Швейцарією, а також з Україною.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягає інвестиційна привабливість Естонії?
2. У чому полягають особливості оподаткування офшорної фінансової діяльності в Естонії?
3. Із якими країнами Естонія підписала договори про уникнення подвійного оподаткування?
4. Чому країну називають нетиповим офшором?

Частина 3. Фінансові офшори Азії

Розділ 1. Особливості оподаткування в Сингапурі

1.1. Загальні умови функціонування фінансової системи країни

Сингапур – держава, розміщена на островах у Південно-Східній Азії. Він отримав незалежність у 1965 р. За час життя одного покоління Сингапур перетворився з відсталої колонії в країну з розвинутою економікою. У Сингапурі розвиваються як традиційні галузі (виробництво, торгівля, туризм, транспорт), так і інноваційні (біомедицина, високі наукові технології). Країна також є одним зі світових фінансових центрів, у якому мають свої філії більшість світових банків.

Законодавство Сингапуру з оподаткування аналогічне положенням законодавства Гонконгу. Так, зокрема, податком обкладаються лише доходи громадян, отримані в Сингапурі.

Країна вважається дорогим, але респектабельним і достатньо прозорим для контролюючих структур офшором. Тому в Сингапурі реєструють міжнародні компанії відповідного рівня. Це забезпечує країні непогані доходи. Так, ВВП Сингапуру (за ПКС) у 2009 р. склав 105 млрд дол. США.

В Азії лідером запровадження нових рекомендацій ФАТФ, прийнятих у 2011 р., є Сингапур. Усі агентства країни задіяно в цьому процесі. Міністерство фінансів юрисдикції підкреслило важливість співробітництва з міжнародними організаціями в межах боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням світового тероризму.

6.05.2014 р. фінансовий регулятор Сингапуру повідомив про успішне завершення переговорів із приводу укладення міжурядової угоди зі США для дотримання нормативів угоди про боротьбу з відмиванням брудних грошей сингапурськими фінансовими закладами. Тепер сингапурські банки направлятимуть інформацію про американських платників податків спочатку в податковий орган Сингапуру, який, зі свого боку, передаватиме її в податковий орган США.

Щоб нерезидентна компанія отримала статус звільненої від податків, вона зобов'язана відповідати таким критеріям: управління компанією повинно здійснюватися за межами Сингапуру, як і проведення зборів директорів компанії; господарська діяльність компанії полягає в здійсненні пасивних інвестицій за межами Сингапуру й при цьому ніякий її дохід не повинен перераховуватися до Сингапуру.

Особливості оподаткування доходів фізичних осіб у Сингапурі

Резиденти країни сплачують податок, залежно від доходів, за такими ставками: 2; 3,5; 7; 11,5; 15; 17; 18; 20 %. Із 2017 р. максимальна ставка податку на доходи фізичних осіб-резидентів буде підвищена

до 22 %. Фактично ж вона стосуватиметься тих, чий річний дохід перевищуватиме 160 тис. сингапурських доларів.

Ставка податку на доходи фізичних осіб-нерезидентів у Сингапурі дорівнює 15 % або встановлюється за прогресивною шкалою для резидентів залежно від того, яка сума податку вища.

Винагорода нерезиденту за виконання функцій директора, за консультаційні послуги, а також інші доходи нерезидента від джерела в Сингапурі, обкладається за ставкою 20 %. Із 2017 р. ця ставка зросте до 22 %, тобто дохід, отриманий у 2016 р., обкладатиметься податком у 2017 р. за ставкою 22 %.

1.2. Особливості оподаткування корпорацій у Сингапурі

В оподатковану базу з податку на прибуток корпорацій не включаються доходи з іноземних джерел, із яких сплачено податок на прибуток в інших країнах за ставкою не менше 15 %. У Сингапурі діє ставка податку на прибуток корпорацій у розмірі 17 %. Перші 300 000 дол. оподаткованої бази обкладаються податком лише частково: звільняються від оподаткування 75 % із перших 10 000 дол. оподаткованої бази компанії; звільняються від оподаткування 50 % із наступних 290 000 дол. оподаткованої бази компанії.

Для нових компаній (у перші три роки діяльності) перші 100 000 дол. прибутку повністю звільнені від оподаткування, наступні 200 000 дол. прибутку звільняються від оподаткування на 50 %.

Доходи з капіталу в Сингапурі податком не обкладаються. Крім того, країною укладено близько 70 угод про уникнення подвійного оподаткування.

У лютому 2012 р. Сингапур підписав із Великою Британією другий протокол до договору про обмін податковою інформацією, за яким змінено ставки податку на репатріацію прибутку. Тепер вони будуть такими: для дивідендів – 0 %, за винятком інвестиційних трастів, які володіють нерухомістю, що тепер зобов'язані сплачувати податок за ставкою 15 %; для відсотків – 5 %; для роялті – 8 %.

Особливості створення, функціонування та оподаткування офшорних компаній

Для іноземних інвесторів практичний інтерес викликають закрита компанія з обмеженою відповідальністю та партнерство з обмеженою відповідальністю.

Закрита компанія з обмеженою відповідальністю має такі особливості:

- максимальна кількість акціонерів – 50;
- сплата капіталу при організації компанії не вимагається;

- дозволено випуск лише іменних акцій, які не можуть вільно передаватися третім особам, якщо це не дозволено зборами акціонерів;
- управління компанією здійснюється, як мінімум, двома акціонерами, один із яких повинен бути резидентом Сингапуру;
- тільки фізичні особи можуть бути директорами компаній;
- кожен директор компанії може займати свою посаду не більше трьох років підряд;
- компанія зобов'язана мати секретаря (фізичну чи юридичну особу) – резидента Сингапуру;
- дозволено зберігати протоколи зборів та фінансові звіти компанії за межами Сингапуру за умови, що копії всіх цих документів зберігатимуться в зареєстрованому офісі компанії;
- компанія зобов'язана призначити аудитора та надавати щорічну фінансову й статистичну звітність.

Партнерство з обмеженою відповідальністю (LLP)

LLP у Сингапурі виступає як самостійна юридична особа, відокремлена від партнерів, тобто вирізняється безстроковим правонаступництвом (зміна партнерів LLP не впливає на факт його існування).

LLP має право подавати судові позови від свого імені та притягуватися як відповідач за позовами; від свого імені придбавати майно й володіти ним; мати корпоративну печатку на своє ім'я; виконувати діяльність від свого імені в якості окремої юридичної особи.

У кожному LLP повинні брати участь, як мінімум, два партнери, кожен із яких може бути фізичною особою, місцевою чи іноземною компанією або іншим LLP.

Партнери LLP не несуть особистої відповідальності за борги цього товариства.

У кожному LLP повинен бути призначений, як мінімум, один директор, який має бути резидентом Сингапуру.

Будь-яка сингапурська компанія може бути перетворена в LLP у випадку, якщо всі її акціонери стануть партнерами нового LLP та за умови, що вона не має заборгованості на момент надання заявки на перетворення.

Директор кожного LLP зобов'язаний надавати декларацію про платоспроможність чи банкрутство партнерства. Перша щорічна декларація повинна надаватися протягом 15 місяців із моменту реєстрації LLP.

Партнерство зобов'язане вести бухгалтерський та інший облік для відображення своїх угод і фінансового становища. Водночас надання таких документів у Регулюючий орган з корпоративних питань та питань бухгалтерського обліку не вимагається.

Загалом LLP не підлягає оподаткуванню в Сингапурі на рівні юридичної особи, але дохід фізичних осіб і компаній-партнерів обкладається податком.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Сингапуру?
2. Скільки коштує створення та утримання офшорної компанії в Сингапурі?
3. Які особливості оподаткування корпорацій у країні?
4. У чому полягають особливості оподаткування партнерств з обмеженою відповідальністю в Сингапурі?

Розділ 2. Особливості офшорної діяльності в Гонконгу

Гонконг (Сянган) – один із найпопулярніших азійських фінансових офшорів, оскільки через нього йдуть основні товарні та фінансові потоки з КНР. Головним аргументом на користь ведення бізнесу через гонконгівську структуру є податкові пільги. Сьогодні очевидна потреба для багатьох компаній, що прагнуть до розвитку й підвищення своєї конкурентоспроможності на світовому ринку, взаємодія з китайськими підприємствами. Податковий режим, який складає конкуренцію аналогічним офшорним зонам, водночас володіє перевагою для різних видів діяльності, пропонує Гонконг.

На сьогодні Гонконг працює за визнаними міжнародними стандартами обліку.

Закон про внутрішні доходи (Inland Revenue Ordinance) – це головний законодавчий акт, що передбачає застосування чотирьох основних видів прибуткового податку:

- податку на прибуток (16,5 %);
- податку на заробітну плату (максимальна ставка – 17 %);
- податки на відсотковий дохід;
- податку на нерухомість.

Не підлягають оподаткуванню в Гонконгу:

- 1) іноземні грошові комісії та гонорари, одержувані від ліцензій, що стосуються музики, фільмів;
- 2) доходи від консультаційних послуг;
- 3) доходи від патентів, публікацій матеріалів, прав на видобуток корисних копалин;
- 4) доходи від оренди.

Зазвичай, щоб уникнути оподаткування, такі види доходів розміщують на депозитному рахунку або в Гонконгу, або в іншій країні.

У Гонконгу відсутні такі види податків і зборів:

- ПДВ;
- податок на дивіденди, відсотки, роялті, отримані з-за кордону або відправлені за кордон, і на приріст капіталу;
- збір, що стягується під час реєстрації автомобілів;
- аеропортові збори;
- податок на видовища;
- податок, що стягується з власників готелів;
- податок на гральний бізнес.

Переваги оподаткування в Гонконгу:

- територіальний принцип оподаткування, тобто відсутність поділу компаній на резидентські й нерезидентські;

- податок на прибуток для всіх компаній – 16,5 % на чистий прибуток, що походить із джерел у Гонконгу;
- відсутність податків на доходи від грошових капіталів, за винятком певних ліцензійних гонорарів;
- відсутність податку на дохід від відсотків;
- відсутність валютного контролю, валютних обмежень або обмежень щодо грошових переказів;
- надання попередньої схеми розрахунку податків Управлінням Гонконгу з податків і зборів.

Угоди про уникнення подвійного оподаткування

Бельгія, Китай і Таїланд – це країни, із якими Гонконг має угоду про запобігання подвійному оподаткуванню. Нині ведуться переговори з Індією. Саме тому Гонконг популярний для реєстрації міжнародних торгових посередників: податки за такі операції тут не стягуються.

Стосовно морських та авіап перевезень у Гонконгу підписано низку податкових угод із такими країнами, як Австралія, Австрія, Бахрейн, Бірма, Бразилія, Бруней, Великобританія, В'єтнам, Німеччина, Ізраїль, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Катар, Китай, Люксембург, Маврикій, Малайзія, Непал, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Пакистан, Росія, Сингапур, США, Таїланд, Туреччина, Філіппіни, Франція, Швейцарія, Шрі-Ланка, Естонія, Південна Корея, Японія.

13 травня 2015 р. Гонконг заявив про завершення переговорів за міжурядовою угодою зі США щодо дотримання умов американського закону FATCA, який націлений на боротьбу з тими американськими платниками податків, які приховують доходи в офшорах. Гонконг обрав другу модель угоди, що передбачає надання банками цієї юрисдикції подібної інформації напряму Податковій службі США.

Податок на прибуток із юридичних осіб

Податок на прибуток – це основний податок, що стягується із заснованих у Гонконгу компаній і сплачується у таких випадках:

- ділова діяльність (торгівля, надання послуг тощо) виконувалась у Гонконгу;
- юридична особа (або фізична особа, що діє як індивідуальний підприємець), заснована в Гонконгу, брала участь у діловій діяльності;
- прибуток від цієї ділової діяльності походить або отриманий із Гонконгу.

Для правильного оподаткування компанії важливо визначити джерело походження прибутку: чи є доходи (прибуток) або їх частина, зазначені в бухгалтерських рахунках, що походять або отримані з

Гонконгу, чи ні. Для цього співробітники Управління внутрішніх доходів Гонконгу аналізують окремо кожен конкретний випадок на підставі наданої ним інформації й використовують принципи, викладені в документі під назвою *Departmental Interpretation And Practice Notes No 21* у редакції від 1998 р. Із цих питань податковий орган надає платні консультації податкового інспектора вартістю 30 000 гонконгівських доларів.

Джерелом походження прибутку компанії з надання послуг, заснованої в Гонконгу, вважається місце надання послуг.

Джерелом походження прибутку компанії з торгівлі товарами є місце дії договору купівлі-продажу (законне виконання договору, переговори, укладення та виконання умов договору). Якщо дохід компанії складає комісія за доставку товарів покупцям або за зберігання товарів постачальника, то джерелом прибутку цієї угоди між принципалами є місце, де комісіонер виконує свою діяльність. Якщо подібна діяльність виконується через офіс у Гонконгу, то джерелом доходу виступає Гонконг.

Прибуток повністю обкладається податком, якщо:

- договори купівлі та продажу виконані в Гонконгу;
- договори купівлі й продажу виконані за межами Гонконгу;
- договір купівлі або продажу виконаний у Гонконгу.

Договори купівлі або продажу вважаються виконаними в Гонконгу, якщо:

- товар продано клієнту в Гонконгу;
- товар придбаний у гонконгівського постачальника / виробника;
- договори купівлі та продажу виконувалися без виїзду за межі Гонконгу, узгодження умов велось по телефону й факсом у Гонконгу.

Звільняється від сплати податків компанія, яка займається торгівлею за межами Гонконгу, вона може заснувати тут філію, що виконує роль «закупівельного офісу», напрямом якого було б лише придбання товарів у Гонконгу, виключаючи їх продаж на його території.

Повністю оподатковується будь-яка винагорода, отримана «закупівельним офісом», а саме дочірньою компанією або офіційним представником, за виконані послуги в Гонконгу, виключаючи продаж товарів на його..

Не оподатковується прибуток, отриманий у результаті виконання договорів купівлі та продажу за межами Гонконгу гонконгівськими співробітниками, котрі виїжджають у ділові поїздки, або уповно-

важеними іноземними агентами. Проте Управлінню внутрішніх доходів потрібно:

1) у разі участі у виконанні контракту гонконгівського співробітника надати інформацію про його поїздку (витрати на відрядження, документи, що підтверджують проживання в готелі);

2) у разі участі у виконанні контракту іноземного агента – надати агентську угоду або інші документи, що підтверджують повноваження агента.

Податкові пільги на 2015/2016 бюджетний рік

9 липня 2015 р. Законодавча рада Гонконгу прийняла податкові зміни, запропоновані в межах бюджету на 2015/2016 фінансовий рік. Ці заходи включають одноразове списання сум податку на зарплату, податку на інші доходи фізичним особам, а також податку на прибуток, отриманому у 2014/2015 бюджетному році, на 75 %, але не більше ніж на 20 000 гонконгівських доларів на кожного платника податків. Цією знижкою скористаються близько 1,82 млн платників податків, а знижку за податком на прибуток отримають близько 130 тис. корпорацій та підприємств, що існують в інших організаційних формах. Ці знижки коштують уряду Гонконгу 17,7 млрд гонконгівських доларів. Крім того, передбачено податкову пільгу на дітей. Нею скористається близько 370 тис. платників податків, а бюджету Гонконгу це коштуватиме 2 млрд гонконгівських доларів.

Запитання для самоперевірки:

1. Які види податків і зборів відсутні в Гонконгу?
2. Із якими країнами Гонконг підписав угоди про уникнення подвійного оподаткування?
3. Які податкові пільги введені в Гонконгу на 2015/2016 бюджетний рік?

Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Макао (КНР)

Спеціальний адміністративний район Аоминь (Макао) розміщений на південному сході Китаю. Основний закон Макао затверджений Національними зборами КНР у березні 1993 р. 20 грудня 1999 р. територію Макао повернуто Португалією Китаю.

Макао має значну автономію, володіючи власними законами, правовою, грошовою, митною та еміграційною системами. Макао збереже такий статус до 2049 р.

Населення цієї залежної території становить 520 тис. осіб. Столиця – місто Аоминь.

Основна грошова одиниця Макао – патака, яка пов'язана з гонконгівським доларом (1,03 патаки за 1 гонконгівський долар).

Офшор Макао створює сприятливий податковий режим для торгових, банківських, страхових компаній та інших напрямів бізнесу.

Особливості функціонування кредитних установ у Макао

Грошово-кредитна система Макао створена в 1989 р. як центральний банк. Закон про фінансову систему цієї юрисдикції прийнятий у 1993 р. Він передбачає видачу таких дозволів і ліцензій на індивідуальній основі після отримання спеціального дозволу головного виконавчого директора з урахуванням думки Грошово-кредитної адміністрації Макао: а) дозвіл на реєстрацію кредитних закладів у Макао; б) на відкриття філіалів кредитних закладів у Макао, чії материнські установи зареєстровані за кордоном; в) на відкриття дочірніх підприємств, філіалів і представництв іноземних організацій кредитними закладами, які зареєстровані в Макао; г) створення фінансових посередників та фінансових закладів, що не є кредитними закладами, крім таких установ, діяльність яких регулюється в спеціальному порядку.

На сьогодні в Макао функціонує 27 банків, 12 із яких зареєстровані в Макао (уключаючи поштово-ощадний банк), а 15 є філіалами іноземних банків. За винятком трьох офшорних банків, усі банки Макао є роздрібними, що мають ліцензії на всі види банківської діяльності. Крім банків, існує фінансова компанія, що має обмежені права банку, а також небанківський кредитний заклад, який займається випуском платіжних карт та управлінням системою електронних платежів.

Головна рушійна сила економіки Макао – гральний бізнес, який потребує значних інвестицій. Вони надаються як зарубіжними, так і громадянами цієї юрисдикції. Для тих, хто має статус резидента, існують різні варіанти участі в інвестиціях, але у всіх випадках їх обсяг повинен бути не меншим ніж 125 000 дол. США.

Законодавча система цього офшору заснована на португальському цивільному праві. У Макао розрізняють два типи офшорних компаній:

1) міжнародна підприємницька компанія, якій дозволено надавати послуги будь-якій третій стороні за межами Макао;

2) офшорна організація з надання допоміжних послуг своїй головній компанії.

Закон 1999 р. про офшорний режим у Макао надає широкі можливості для ведення офшорного бізнесу за допомогою заснування офшорних ділових компаній, офшорних фінансових компаній та компаній з управління трастами. Тут немає обмежень для іноземних громадян і фізичних осіб, які подають заяву на відкриття офшорного бізнесу.

Отримуючи значні доходи від ігорного бізнесу, Макао встановило ставку корпоративного податку значно нижчою, ніж у Гонконгу. Крім того, зареєстровані в Макао офшорні компанії звільнені від гербового збору за реєстрацію.

Офшорні компанії в Макао також звільнені від збору за страховими полісами з офшорних ризиків; від збору з договорів, що укладаються з юридичними особами, доміцільованими за межами території Макао, у межах офшорної діяльності; від збору з актів дарування рухомого й нерухомого майна, що використовується в офшорному бізнесі, які укладаються при житті того, хто це майно подарував; від зборів із банківських операцій, які здійснюються в межах офшорного бізнесу; від зборів за інкорпорацію офшорних компаній.

Відповідно до директиви уряду від 8 червня 2005 р. в Макао дозволено заснування офшорних підприємств, які можуть виконувати лише такі види діяльності:

- консультування з програм, програмного забезпечення й програмного обладнання;
- обробка та передавання даних, інформаційних баз тощо;
- збереження й підтримка баз даних;
- офісні послуги;
- діяльність із дослідження ринку;
- тести та технічні аналізи;
- управління й адміністрування повітряних і морських суден.

Макао як повноцінний суб'єкт КНР має Угоди про уникнення подвійного оподаткування з 95 країнами. Із Макао уклали угоди про обмін податковою інформацією такі країни, як Гренландія, Ісландія, Норвегія, Фарерські острови, Фінляндія, Швеція. Ці угоди повинні забезпечити доступ скандинавським податковим органам до інформації про капітальні активи та доходи громадян відповідних країн у Макао.

7 січня 2013 р. секретар юстиції Гонконгу й секретар Макао з управління і юстиції підписали двосторонню угоду для забезпечення

взаємного визнання та виконання арбітражних рішень. Зміст угоди відповідає Конвенції Нью-Йорка, яка подібна до відповідних угод, укладених між Гонконгом і Китаєм, а також між Макао та Китаєм.

Умови реєстрації та функціонування офшорної компанії

Процес реєстрації компанії треба починати з відділу комерційної реєстрації, який резервує назву майбутньої компанії за заявником на 60 днів.

Статут, засновницький договір та інші документи підписують у присутності нотаріуса чи юриста в Макао. Якщо ж компанія реєструється не через місцевого агента, то всі акціонери й директори компанії повинні особисто з'явитися до нотаріуса в Макао.

Для реєстрації офшорної компанії та отримання відповідної ліцензії потрібно також надати бізнес-план, у якому повинні бути вказані сфери діяльності, розміри інвестицій, умови найму місцевого персоналу.

Після отримання ліцензії офшорна компанія зобов'язана надати підтвердження того, що вона працевлаштувала персонал із резидентів Макао та займає окремий офіс, а також про те, що компанія займається реальною діяльністю.

У назві офшорної компанії, яка надає комерційні послуги, повинні бути такі слова, як *Macao Commercial Offshore*, а в назві компанії, що надає допоміжні послуги, – *Macao Auxiliary Offshore*.

Статутний капітал офшорної компанії може бути сплачений готівкою чи в безготівковій формі. У випадку внесення капіталу в безготівковій формі до засновницьких документів додається звіт про джерело походження коштів, завірений сертифікованим аудитором. Перший внесок капіталу в сумі 3000 дол. США вноситься зразу після заснування компанії.

Офшорній компанії заборонено укладати такі угоди з резидентами Макао: купівля, оренда нерухомості на території Макао, надання кредитів на придбання нерухомості, надання гарантій і поручництв, надання інших послуг резидентам, а крім того – укладати угоди у валюті Макао.

Офшорні компанії в Макао не сплачують податок на прибуток, отриманий у результаті офшорних операцій, і не надають відповідних декларацій. Також не обкладаються податком передача, успадкування та дарування рухомого й нерухомого майна, яке використовується в офшорному бізнесі. Мінімальний річний податок, розмір якого залежить від виду діяльності офшорної компанії, сплачується на початку наступного року.

Офшорні компанії повинні щорічно проходити аудит в офшорній компанії, яка зареєстрована в Макао. Бухгалтерську звітність компанії зобов'язані здійснювати у валюті Макао.

Структура управління офшорної компанії повинна включати, як мінімум, одного директора, яким можуть бути фізичні та юридичні особи. Якщо обов'язки директора виконує юридична особа, то вона призначає фізичну особу, котра виконуватиме обов'язки директора. Директорами можуть бути й нерезиденти, так само, як і секретар компанії. Останній повинен входити в раду директорів та бути співробітником компанії.

Законодавство Макао дозволяє мати корпоративних акціонерів за умови, що збори ради директорів проходять у цій юрисдикції. Збори акціонерів офшорна компанія повинна проводити щорічно після трьох місяців по закінченню фінансового року. Збори відбуваються в зареєстрованому офісі компанії на території Макао.

Запитання для самоперевірки:

1. Які умови реєстрації офшорної компанії в Макао?
2. Які умови функціонування офшорної компанії в Макао?
3. У чому полягають особливості функціонування кредитних установ у Макао?
4. У чому полягають особливості функціонування гральних установ у Макао?

Розділ 4. Особливості офшорної діяльності в Шрі-Ланці

4.1. Загальні умови функціонування податкової системи країни

Шрі-Ланка (колишній Цейлон) – острівна держава з населенням близько 21,3 млн осіб. Столиця цієї офшорної зони – м. Коломбо, яке є одним із найбільших портових міст узбережжя Індійського океану. Населення столиці перевищує 1 млн осіб.

Конституція країни, прийнята в 1978 р., закріпила перехід від парламентської до президентської форми правління та нову назву країни – Демократична Соціалістична Республіка Шрі-Ланка.

Основна валюта в країні – ланкійська рупія, яка дорівнює 100 центам. Обмін грошей рекомендується здійснювати лише в офіційних закладах й обмінних пунктах.

До переліку країн, із якими Шрі-Ланка уклала угоди про уникнення подвійного оподаткування, належать Австралія, Бельгія, Бангладеш, Велика Британія, Німеччина, Данія, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Корея, Маврикій, Малайзія, Непал, Норвегія, Нідерланди, Пакистан, Польща, Росія, Сингапур, Таїланд, Чехія, Швеція, Швейцарія, Франція, Фінляндія, Японія.

Україна також уклала зі Шрі-Ланкою подібну угоду. Згідно з нею дивіденди, відсотки та роялті обкладатимуться податком за ставкою 10 %, що відповідає вимогам модельної конвенції ОЕСР.

Основними організаційно-правовими формами підприємств у країні, які можуть зацікавити потенційних інвесторів, є закрита компанія з обмеженою відповідальністю, відкрита компанія з обмеженою відповідальністю, народна компанія, партнерство, спільне підприємство, холдинг, дочірні компанії, офшорні компанії.

Резидентські компанії сплачують податок на прибуток підприємств у розмірі 35 %, а також на грошові перекази: одна третя від суми переказу за кордон чи одна дев'ята від оподаткованого прибутку (залежно від того, яка з цих сум є меншою).

Податок на дивіденди біля джерела складає 15 %, а податок на імпорт товарів і послуг – 12,5 %.

Значні пільги надаються іноземним інвесторам. Зокрема, для них відсутні обмеження на володіння акціями, а сплачувані дивіденди не обкладаються податками. На них не поширюються й валютні обмеження.

Іноземні інвестори можуть звільнитися від оподаткування на термін до 10 років залежно від характеристики інвестиційного проекту. Після цього терміну можна розраховувати ще й на пільгове оподаткування терміном на п'ять років.

Імпорт будівельних матеріалів, обладнання та сировини звільняється від ввізного мита. Експорт готових продуктів і напівфабрикатів звільняється від вивізного мита.

Особливе місце серед інвестиційних проектів займають проекти з розвитку курортних зон.

4.2. Умови реєстрації та оподаткування офшорних компаній

Процедура реєстрації починається з розробки Засновницького договору та Статуту офшорної компанії англійською мовою. У Засновницькому договорі визначається основна структура компанії, її назва, цілі заснування, величина статутного капіталу, докладна інформація про акції. Статут регламентує відносини між різними учасниками, порядок проведення зборів акціонерів компанії тощо.

Згідно з місцевим Законом про компанію, інкорпорована компанія повинна мати офіс у Шрі-Ланці та призначити резидентного зареєстрованого агента.

При реєстрації компанії Засновницький договір і Статут офшорної компанії засвідчується однією чи більше фізичною або юридичною особою – засновниками компанії.

Оформлені документи подають у Реєстр компаній для реєстрації разом з оплатою відповідного мита. Реєстратор видає Свідоцтво про реєстрацію, у якому вказано назву компанії, дату її реєстрації та номер. Свідоцтво про реєстрацію означає юридичне існування компанії.

Назва компанії не повинна бути ідентичною чи подібною до назв уже наявних компаній. У ній мусять бути слова, які відповідають формі організації компанії.

Структура управління, що включає у свій склад директорів, секретарів й акціонерів, їх кількість і резидентність залежить від типу компаній.

Збори акціонерів офшорної компанії можуть відбуватися в будь-якому місці протягом шести місяців після закінчення фінансового року й не пізніше ніж за 15 місяців із дня проведення попередніх зборів. Протоколи зборів акціонерів зберігаються в реєстраційному офісі.

Статутний капітал офшорної компанії може бути оголошеним, але його сплата не є обов'язковою.

Акції офшорної компанії на пред'явника заборонені. Також заборонено випускати акції без номінальної вартості. Передача та відкритий продаж акцій вимагає обов'язкового погодження загальних зборів акціонерів.

Офшорні компанії, які ведуть бізнес за межами юрисдикції, не сплачують прибуткового податку.

Офшорні компанії повинні надати завірену копію фінансового звіту в країні постійної реєстрації.

Офшорні компанії звільнені від оподаткування в Шрі-Ланці за умови, що весь бізнес здійснюється за межами країни.

Основні переваги реєстрації офшорної компанії в Шрі-Ланці:

- стабільність економічної та політичної системи країни, чітке та прозоре законодавство;
- уряд офшору на всіх рівнях активно підтримує прогресивний напрям у розвитку бізнесу;
- довгострокові інвестиції заохочуються, іноземним інвесторам надається сприяння зі сторони держави;
- витрати на обслуговування та забезпечення функціонування бізнесу в Шрі-Ланці суттєво нижчі, ніж в інших країнах;
- оренда офісу офшорної компанії, вартість комунікаційних послуг мають тенденцію до зниження.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Шрі-Ланки ?
2. У чому полягають особливості офшорної діяльності в країні?
3. У чому полягають особливості реєстрації офшорної компанії в Шрі-Ланці?
4. Із якими країнами Шрі-Ланка уклала угоди про уникнення подвійного оподаткування?

Розділ 5. Особливості офшорної діяльності в Брунеї

5.1. Загальні умови функціонування фінансової системи країни

Султанат Бруней розміщений у Південно-Східній Азії, має кордон із Малайзією. У 1984 р. країна здобула незалежність. Форма правління – конституційна монархія. Главою держави та уряду є султан.

Населення країни становить близько 400 тис. жителів. Для ділового спілкування використовується англійська мова.

Основні доходи країна отримує від оподаткування операцій із видобутку та експорту нафти й газу. Завдяки цьому держава має один із найвищих рівнів ВВП на душу населення серед розвинутих країн. Уряд забезпечує населення медичними послугами та житлом. Зовнішнього боргу країна не має. Валютою є брунейський долар.

Податкова система Брунею ґрунтується на Акті про податок із доходу (від 1949 р.). У країні відсутні податки з доходів фізичних осіб, експортний податок, податок із продажу, податок на фонд заробітної плати, податок із виробництва. Головний податок – корпоративний. Із 2010 р. його ставка дорівнює 23,5 % (раніше була 25 %). Він сплачується з таких джерел: із прибутку від торгівлі та бізнесу; із дивідендів, отриманих компаніями, які раніше не обкладалися цим податком у Брунеї; із відсотків і знижок; з оренди, роялті, премій та інших прибутків від власності. До податкових вирахувань щодо цього податку відносять відсотки на позичені кошти; ренту на землю й приміщення, які використовуються в бізнесі чи торгівлі; вартість ремонту приміщень, заводів, обладнання; так звані «погані борги»; внески службовців у пенсійні та накопичувальні фонди.

У Брунеї відсутній центральний банк, його функції виконує Міністерство фінансів. Грошово-кредитна політика країни визначається прив'язкою брунейського долара до сингапурського долара.

Банківська система Брунею включає дев'ять комерційних банків, у тому числі шість іноземних, що працюють як філіали. Єдиним банківським закладом, котрий репрезентує ісламські банки, є Ісламський банк Брунею Берхад, який почав функціонувати 13 січня 1993 р.

Щорічна плата за ліцензію для місцевих й іноземних банків складає за головний офіс 50 000 брунейських доларів; за банкомат – 3000 брунейських доларів.

Усі банки зобов'язані в певні терміни надавати такі фінансові звіти:

- звіт про кредитування з усіх банківських операцій у Брунеї (щоквартально);
- зведений місячний звіт про активи та пасиви з усіх банківських операцій у Брунеї (щомісячно);

- графік дотримання резервування коштів (щомісячно);
- звіт про активи та пасиви (щомісячно);
- розрахунок достатності власного капіталу (щомісячно).

17 квітня 2010 р. Міністерство фінансів Брунею повідомило про введення в дію змін до закону про прибуток, які уможливили обмін інформацією між Султанатом Бруней та іншими країнами щодо уникнення оподаткування.

5.2. Умови функціонування офшорних структур

Офшорні компанії, зареєстровані в Брунеї, щорічно дають у бюджет країни 5,22 млн дол. доходів у формі ліцензійних і реєстраційних мит. Державне мито в перший рік існування офшорної фірми становить 500 дол. США, а потім – 400 дол. США щорічно.

Офшорні компанії в Брунеї не сплачують податок на прибуток, на приріст капіталу, гербовий збір, інші прямі податки. Для телекомунікаційних і компаній, які займаються електронною комерцією, установлено лише гербові збори.

На сьогодні вже існує понад 8000 брунейських компаній міжнародного бізнесу, створених агентами-реєстраторами, які ліцензовані Брунейським міжнародним фінансовим центром. Зараз існує близько десятка зареєстрованих агентів, котрі допомагають узаконити в Брунеї різні офшорні фірми.

Бруней має угоду з Китаєм і Великою Британією про уникнення подвійного оподаткування компаній, які виконують міжнародну діяльність.

Корпоративне законодавство Брунею включає Закон про Міжнародні підприємницькі компанії від 2001 р. зі змінами від 2003 р. Органом корпоративного нагляду є Міжнародний фінансовий центр Брунею при Міністерстві фінансів.

Для офшорних компаній потрібна наявність зареєстрованого офісу на території Брунею. В офісі зберігаються протоколи та реєстри акціонерів, директорів, секретарів, облігацій, закладних і зобов'язань.

Назва офшорної компанії не повинна бути ідентичною чи подібною до вже наявних.

Структура управління офшорною компанією включає, як мінімум, одного директора. Ним можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які є резидентами будь-якої країни. Дозволяються й номінальні директори компаній. Секретарем офшорної компанії можуть бути і фізичні, і юридичні особи.

Мінімальна кількість акціонерів на момент реєстрації офшорної компанії – один. Дозволяються також номінальні акціонери, фізичні та юридичні особи будь-якої країни.

Обов'язковими є щорічні збори акціонерів, але відсутня вимога щодо місця їх проведення.

Наявна в Реєстрі та в зареєстрованому офісі офшорної компанії інформація може бути надана лише після отримання спеціальних дозволів й у випадку скоєння кримінальних злочинів. Інформація про бенефіціарних власників зберігається тільки в зареєстрованого агента та не потрапляє в загальний реєстр. Вона розкривається лише аудиторам, якщо здійснюється аудит компанії. Інформація про засновників зберігається в реєстрі офшорної компанії й не надається в публічний реєстр.

Статутний капітал офшорної компанії становить 50 000 дол. США та може бути встановлений у будь-якій валюті. Вимоги про сплату статутного капіталу відсутні. Додаткова оплата за більший розмір акціонерного капіталу не вимагається.

Офшорній компанії дозволений випуск будь-яких акцій, крім акцій на пред'явника.

Офшорні компанії зобов'язані надавати у фінансові органи Брунею звіт про комерційну діяльність за минулий календарний рік.

Офшорній компанії заборонено на території Брунею такі види діяльності:

- операції з резидентами Брунею;
- володіння землею на території юрисдикції;
- банківська та страхова діяльність;
- діяльність із надання зареєстрованого офісу й діяльність зареєстрованих агентів і ліцензованих трастових управляючих;
- будь-яка діяльність на території Брунею.

Якщо компанія не користується такими видами ліцензій, як страхові чи банківські, то вона може не здавати аудиторського та бухгалтерського звітів.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Брунею?
2. У чому полягають особливості офшорної діяльності в країні?
3. Які податки не сплачують офшорні компанії в Брунеї?
4. Які функції виконує Міжнародний фінансовий центр Брунею при Міністерстві фінансів країни?

Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Об'єднаних Арабських Еміратах (на прикладі Князівства Дубай)

6.1. Загальні умови функціонування фінансової системи країни

Країна включає сім еміратів, кожен із яких має власну специфіку й надає широкі можливості для підприємництва, насамперед у вільних економічних зонах (ВЕЗ).

Кожен емірат в Об'єднаних Арабських Еміратах встановлює свою податкову систему, але в них є багато спільного. В Еміратах немає ПДВ, податку на прибуток підприємств (крім підприємств нафтової промисловості й банківських структур), на приріст капіталу, податку на доходи фізичних осіб та низки інших податків.

Компанії з великими грошовими оборотами сплачують податок у розмірі 10, 20, 30, 40, 50 % (залежно від прибутку).

У готельному бізнесі стягується податок із доходів у розмірі 17 %, а у сфері комерційної нерухомості – за ставкою 10 %.

Три податки стягуються за ставкою 5 %: податок на житло, на послуги готелів, розважальну діяльність.

В ОАЕ діє понад 25 вільних економічних зон. Підприємства, зареєстровані в них, на 15 років звільнені від податків. Дозволено продовжити цей режим ще на 15 років. Співробітники таких підприємств звільнені від усіх податків на особисті доходи. Іноземним інвесторам у ВЕЗ надається право на 100 % володіння компанією, для них існує спрощене митне оформлення й відсутність обмежень на вкладення капіталу.

Зараз відкрити офшори можна на території двох еміратів: Дубаю та Рас-Аль-Хайми. Офшорні компанії не мають права вести свій бізнес на території ОАЕ чи бути засновниками місцевих компаній.

В ОАЕ дотримуються принципів функціонування ісламської моделі в економіці. У країні податки існують переважно у вигляді ліцензій, які, однак, дають змогу утримувати міста й містечка в зразковому стані. Медицина та освіта – безкоштовні, кожен громадянин може навчатися в будь-якому престижному університеті світу за рахунок держави, Проте останнім часом жителі Об'єднаних Арабських Еміратів віддають перевагу вітчизняній освіті: для цього сюди на роботу запрошують найкращих викладачів з усього світу. Школярі отримують стипендію – «еквівалент заохочення» до знань доволі солідний. А якщо учень у позанавчальний час вирішить підробити, скажімо, на автомобільній стоянці, то отримає за свою активність 800 доларів, плюс доплату від держави (разом – близько 1500 дол.,

однак розраховувати на таку суму можна тільки у випадку, якщо ви – громадяни цієї держави, а не заробітчани).

Рівень доходів дає змогу не перейматися думками про «чорний день»: щодо цього тут усе спокійно й розмірено. 59 тисяч мільйонерів на 3,5 млн населення, із яких три чверті – тимчасово працевлаштовані приїжджі робітники, задіяні, зазвичай, у сфері обслуговування й виробництва.

Машини на дорогах – ніби щойно із салону. Кожен живе у двох, триповерхових будинках із білого каменю, які абсолютно безкоштовно зводить держава. Пріоритети мають молодята: щойно народжена дитина отримує житло, за нашими мірками – розкішну віллу, можливість безвідсоткового кредиту на необмежений термін і багато інших приємних подарунків від держави, як-от виплати на народження дитини та на наступне її виховання. Існують навіть виплати на дружину.

ОАЕ планує із часом увести ПДВ. Підвищеною ставкою обкладатимуться продажі товарів люксового сегменту, алкоголь і тютюн, а продаж товарів повсякденного попиту буде звільнено від ПДВ. Водночас поки немає інформації, коли і як буде запроваджуватися ПДВ, але компаніям і споживачам нададуть дворічний період, щоб підлаштуватися під правила оподаткування.

Крім того, уряд ОАЕ працює й над проектом нового закону про корпоративний податок. Ставку цього податку ще узгоджуватимуть.

ОАЕ уклало угоди про уникнення подвійного оподаткування з 45 країнами.

6.2. Особливості податкового стимулювання залучення інвестицій у Князівстві Дубай

Особливий статус в ОАЕ має Князівство Дубай, яке спеціалізується на торговій і фінансовій діяльності та є офшором.

На початку 1980-х років дубайський уряд створив ультрасучасний фінансовий центр, який має статус ВЕЗ. У 1990-ті роки в ОАЕ виникли інші аналогічні центри, які залучили інвестиції великих інформаційних і комунікаційних компаній. Причому Дубай відкрив свою економіку не лише для великих інвесторів, а й для дрібних, готових працювати в дешевих проектах. «Відкрита економіка і ставки на комерційно успішні, а не грандіозні, але ефективні проекти – це те, що відрізняє ОАЕ (і найперше Дубай) від сусідньої Саудівської Аравії. Досвід ОАЕ, де була побудована динамічна економіка, де вдалося розвинути не тільки нафтовий сектор, а й інші галузі, раніше не типові для Близького Сходу, доцільно переймати й іншим нафтовидобувним країнам», –

уважає Ранда Аламї, економіст Оксфордського інституту міжнародних стосунків.

Основною перевагою Дубаю в очах інвесторів стала відсутність податків на прибуток, на капітал, на репатріацію капіталу. Правда, «податковий» рай не поширюється на підприємства нафтопереробки й місцеві банківські заклади. Мухаммед Алї Алаббар, глава Економічного департаменту Дубаю, зазначив, що «завдяки розумній політиці оподаткування, рівень зростання економіки Дубаю з 1995 року становить близько 10 % в рік. Це найбільший ріст у світі». Крім того, між ОАЕ та багатьма країнами укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування. Часто корпорації реєструють свої підприємства в ОАЕ для оптимізації оподаткування при проведенні зовнішньоекономічних операцій. Сьогодні Дубай займає лідируючі позиції за низкою параметрів ділової ефективності. Йому належить перше місце у світі щодо раціональності фінансової політики, третє – за гнучкістю урядового курсу. Цю оцінку дано авторитетною незалежною організацією – Швейцарським міжнародним інститутом адміністративного розвитку.

У 2002 р. уряд цієї країни прийняв Декрет про право іноземців купувати землю й будинки в повну власність, а не на правах довгострокової оренди, за відсутності щорічного податку на нерухомість, на спадщину, прибуток, із продажу нерухомості та інших обов'язкових зборів, які існують у багатьох інших країнах. До того ж при купівлі нерухомості надається трирічна резидентська віза з можливістю автоматичного продовження. А банки видають іноземним громадянам кредити на купівлю нерухомості. Результат дій уряду не змусив себе чекати. Зараз у Дубаї живуть майже 100 тис. громадян Європейського Союзу. А щорічне зростання в будівельному секторі до кризи 2008–2009 рр. становила 30 %. При цьому ціни на нерухомість за останні роки перед кризою зросли більше ніж удвічі. Це обумовлено двома причинами: по-перше, величезну кількість нерухомості у 2003–2004 рр. викупили спекулянти; по-друге, лише невелика частина будинків була готова до введення в експлуатацію, що створило кризу пропозиції.

Але основна галузь для Дубаю – туристична. Сьогодні вона дає емірату 17–18 % доходу, тоді як нафтова – 13 %. Щорічно сектор туризму збільшується на 10–15 % у грошовому виразі. У 2005 р. Дубай відвідали 6,2 млн туристів (майже в шість разів більше від чисельності населення емірату). Прибуток від туризму – 3,5 млрд (за 2008 р. він зріс майже на 42 %). Халед бін Сулейм, генеральний директор Департаменту туризму Дубаю, заявив, що за такими показниками, як

рентабельність туристичного сектору й темпи його росту, Дубай у 2008 р. вийшов на перше місце у світі, випередивши Нью-Йорк, Париж і Сингапур. А у 2010 р. влада міста очікувала, що країну відвідають 15 млн туристів. Дубай уже зараз багато хто називає світовою столицею туризму.

У кінці 2009 р. Дубай зіткнувся з величезною фінансовою проблемою – оголошенням фінансової неспроможності фонду «Dubaj World», борги якого сягнули 60 млрд дол. США. Але владі ОАЕ вдалося призупинити цю фінансову кризу за рахунок коштів нафтового фонду країни.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету Об'єднаних Арабських Еміратів?
2. У чому полягають особливості оподаткування в Князівстві Дубай?
3. У чому полягають особливості податкового стимулювання розвитку економіки ОАЕ?
4. Які особливості оподаткування домогосподарств в ОАЕ ви можете назвати?

Розділ 7. Особливості офшорної діяльності на Бахреїні

7.1. Загальні умови функціонування фінансової системи країни

Бахреїн, офіційно – Королівство Бахреїн, – острівна ісламська держава, розміщена в Перській затоці в Південно-Західній Азії, найменша арабська держава. Бахреїн займає три великі й безліч маленьких острівців, віддалених на 16 км від Саудівської Аравії. Бахреїн і Саудівську Аравію з'єднує автомобільний міст. Державна мова – арабська, але використовуються також англійська, урду та фарсі. Населення становить близько 1 млн осіб, половина з яких – іноземні працівники. Столиця – місто Манама. Офіційна валюта – бахреїнський динар.

Бахреїн являє собою офшорну юрисдикцію, яка динамічно розвивається.

Корпоративне законодавство Бахреїну спрямовано на стимулювання припливу в країну вільноконвертованої валюти з подальшим її укладенням у нафтогазовий сектор, який забезпечує основні податкові надходження країни.

Цей сектор – основний для економіки Бахреїну, інші або перебувають у зародковому стані, або є другорядними. Водночас у країні активно розвивається офшорний бізнес. Держава належить до офшорів і спеціалізується на фінансових операціях.

У країні відсутні такі податки, як прибутковий із громадян, ПДВ, акцизний і багато інших. Корпоративний податок у розмірі 46 % стягується лише з нафтодобувних та газодобувних компаній. Із їхнього оподаткованого прибутку вираховуються мито й збори, витрати на сировину, організацію виробництва та управління.

Громадяни Бахреїну платять місцевий податок на нерухомість у розмірі 5–10 %, а іноземні жителі сплачують податок на оренду нерухомості.

З осіб, які зупиняються в готелях, стягують збір у сумі 5 %. Ще 15 % сплачується за обслуговування.

Внески на соціальне страхування сплачують як громадяни Бахреїну, так і іноземці (1 % від доходу).

При продажу бензину стягується збір у розмірі 12 %.

Для реєстрації комерційної компанії на Бахреїні існує кілька організаційно-правових форм, які регулюються Законом «Про комерційну компанію» № 28 від 1975 р. з наступними доповненнями. Постановою № 25 від 1977 р. узаконено такий тип компаній, як офшорна компанія. Однією з її форм виступає акціонерне товариство, яке може бути засноване як відкрита компанія, закрита й звільнена (офшорна) компанія.

Відкрита компанія може бути зареєстрована лише з дозволу Міністерства торгівлі та Декретом Еміра Бахрейну. При створенні компанія повинна опублікувати в місцевій газеті оголошення про реєстрацію, проспекти емісії акцій та про початок емісії акцій для широкої публіки. Термін діяльності фіксується або компанія ліквідується при досягненні поставленої мети. Відкриті компанії можуть передаватися третім особам, але резиденти Бахрейну можуть передати чи продати свої акції лише резидентам Бахрейну. Рада директорів складається із 3–12 директорів, кожен із яких призначається терміном на три роки.

Закриту компанію реєструють подібно до відкритої. Однак, замість Декрету Еміра, засновники складають меморандум. Директорів може бути, як мінімум, п'ять. Компанія може повністю належати іноземним акціонерам.

7.2. Умови реєстрації та оподаткування офшорної компанії в Бахреїні

Офшорна компанія Бахрейну не засновується згідно із Законом «Про комерційну компанію». Офшор може повністю належати іноземним акціонерам. Компанія обов'язково повинна мати зареєстрований офіс у Бахреїні, але заборонено вести діяльність на території країни. Термін існування офшору обмежений 25 роками. Існує обмеження на страху, банківську й брокерську діяльність офшорів. Компанія повинна мати двох або більше акціонерів. Рада директорів компанії складається, як мінімум, із двох директорів, але не більше десяти, збори проводять щорічно. При інкорпорації компанії акціонери зобов'язані помістити частину капіталу у Валютному агентстві Бахрейну, який виступатиме гарантійним зобов'язанням у випадку банкрутства й ліквідації компанії.

У Бахреїні немає диференційної політики оподаткування та валютного контролю. Офшорні компанії обов'язково повинні подавати щорічні звіти та проводити аудиторську перевірку. Певні вимоги до статутного капіталу відсутні.

На сьогодні Бахреїн – великий центр офшорних фінансових установ. Тут будується так звана фінансова гавань, яка, як очікується, приверне до себе увагу головних фінансових установ усього світу.

Різноманітність і відкритість економіки Королівства робить його привабливим і для українських інвесторів. Розвинена транспортна інфраструктура дала змогу Бахреїну стати привабливим ринком у центрі Перської затоки. Стабільний уряд Бахрейну та його прогресивні погляди допомогли сформувати в країні розвинену економіку.

Бахрейн відрізняється добре розвиненим сектором комерційних банків, у тому числі інвестиційних міжнародних банків, а також офшорних й ісламських.

Відмінна риса ісламських банків – те, що в них відсутня відсоткова ставка на банківські вклади, оскільки це суперечить положенням шариату (мусульманського права).

Замість ставки закладами, банки встановлюють фіксовані суми плати, а також беруть безпосередню участь у розподілі прибутку й збитків.

Валютного контролю та обмежень для іноземних акціонерів із репатріації свого прибутку з Королівства Бахрейн немає.

Стосовно банківської діяльності законодавство Королівства Бахрейн використовує багато чого під впливом західних інвесторів, наприклад уведено відсоткову ставку за кредитами, що в інших ісламських державах суперечить положенням шариату й тому відсутнє.

Королівство Бахрейн характеризується добре розвиненим сектором комерційних банків, у тому числі відомих міжнародних, а також офшорних та ісламських банків.

У Королівстві Бахрейн прийнято закони про банкрутство й ліквідацію за рішенням суду, які існують у сучасних розвинених країнах.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Бахрейн?
2. На яких офшорних операціях спеціалізується країна?
3. У чому полягають податкові переваги реєстрації офшорної компанії в Бахреїні?

Розділ 8. Особливості офшорної діяльності в Мальдивській Республіці

8.1. Загальні умови функціонування фінансової системи країни

Мальдивські острови – це 1190 островів, розміщених в Індійському океані. Вони нагадують «ланцюжок», який тягнеться перпендикулярно до екватора. Із кінця XV ст. на островах панували португальці й голландці. Із 1887 р. до отримання незалежності Мальдиви перебували під протекторатом Великобританії.

Незалежність Мальдивської Республіки проголошено в 1965 р. Після референдуму в 1968 р. Мальдиви оголошено республікою. До березня 1976 англійці продовжували утримувати під своїм контролем острів Ган, на території якого розмістилась англійська військова база. Із 1982 р. Мальдивська Республіка входить до складу Британської Співдружності. У країні діє Конституція, прийнята в 1968 р. зі змінами (1972 і 1997 рр.).

Форма правління – президентська республіка.

Глава держави й уряду – президент. Президент обирається населенням строком на п'ять років. Законодавчу владу здійснює однопалатний парламент – меджліс.

Чисельність населення Мальдивських островів – понад 395 тис. осіб, переважно мальдивці та індійці.

Офіційна мова – діверхі – належить до індоіранської мовної сім'ї. Поширена також англійська мова.

Загальна площа, зайнята островами, – 298 кв. км. Столиця – м. Мале. На території 25 кв. км проживає понад 60 тис. осіб

Законодавча система на Мальдивських островах заснована на англійському й американському загальному праві.

Основною валютою на Мальдивах є мальдивська рупія (MVR), яка дорівнює 100 ларі. Один долар США дорівнює 12,75 рупій. В обігу перебувають монети в одну, дві, три, п'ять і десять ларі, усі мідні або зі сплавів, зі сріблястим ободом.

Також в обігу перебувають банкноти: дві, п'ять, десять, двадцять, п'ятдесят, сто й п'ятсот рупій. Долар США – легальний платіжний засіб.

Мальдиви – член Організації Об'єднаних Націй, Співдружності Націй, Азіатського банку розвитку, Асоціації регіонального співробітництва Південної Азії.

Українським громадянам для відвідування Мальдивських островів потрібна віза, яка може бути оформлена в посольстві Великобританії.

Існує кілька напрямів, у яких уряд Мальдив пропонує співпрацю іноземним інвесторам, у тому числі за допомогою податкових пільг, насамперед це стосується туризму.

В останні роки ця країна активно використовується як офшор, у тому числі бізнесменами з країн СНД. Мальдивська Республіка визнана Світовим банком державою зі сприятливими умовами для ведення бізнесу.

Мальдиви визнані країною з найпростішою системою оподаткування: у ній немає загального податку на прибуток. Крім цього, податкове право держави не визнає таких податків, як ПДВ, податків на роялті або на дивіденди.

Світовий банк і Pricewaterhouse Coopers проаналізували рівень податкових систем світу за критеріями рівня податкового тягаря, простоти законодавства, тимчасових витрат на сплату податків і їх кількості. Рейтинг за всіма показниками очолюють Мальдиви: це податковий рай, де для сплати одного податку (9,3 % доходу) компанії потрібно менше години на рік.

За всі товари й послуги на Мальдывах стягується сервісний збір у розмірі 19 % плюс податок у розмірі 8 % від вартості товарів (послуг).

Із 1.01.2012 р. у країні введено аеропортний збір у розмірі 25 дол. США для тих, хто вилітає з аеропорту в Мале. р. в Мальдивській Республіці введено екологічний податок на всіх іноземних туристів, які розміщуються в готелях, на курортах, на круїзних лайнерах. Більшість мальдивських готелів уключили цей податок у вартість проживання. Він направлятиметься на захист екологічної системи країни.

Із 1190 островів, складових Мальдивської Республіки, заселено лише 200, а готелі розміщені менш ніж на половині з них. Нині розроблено проект будівництва готелів і клубів на 63 островах, мінімальні інвестиції – 35 млн дол. Ці вкладення швидко окупляться, оскільки готелі на Мальдывах зазвичай заповнюються на 80 %. Планується розвивати й сектор транспортної інфраструктури – створення й розвиток поромного сполучення між островами, які розсіпані по Індійському океану на відстані двох–чотирьох годин плавання. Планується й розвиток регіональних аеропортів – до наявних сьогодні п'яти передбачається побудувати ще стільки ж.

Сектор нерухомості також очікує припливу вкладень. Концепція «другий дім», розроблена урядом Мальдив, дає змогу будувати мережу вілл класу люкс із басейнами, приватними пляжами, стоянками для особистих літаків і здавати їх згодом в оренду на 35 років (у перспективі – на 55).

8.2. Умови реєстрації та оподаткування «офшорної» компанії в Мальдивській Республіці

Мальдивські острови більше не вважаються «офшорною» державою. Отже, класична форма офшорних компаній – ІВС – скасована. Але, утім, інкорпорація компанії на території Мальдив є одним з

ефективних інструментів міжнародного бізнесу. Тому для іноземного інвестора більш звичним є термін *офшорна компанія*. Щоб підкреслити особливість мальдивської компанії, далі вживатимемо термін *офшорна компанія*, або *офшор*.

Законодавство Мальдивської Республіки уможливорює дві форми компаній:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю (Private company).
2. Акціонерне товариство (Public company).

Необхідними документами для реєстрації «офшорної» компанії є Установчий договір (Memorandum of Incorporation) і Статут. Назва «офшорної» компанії повинна закінчуватися словами *Ltd, Limited, Corporation, Corp., Incorporated, Inc.* Статутний капітал офшорної компанії – 50 000 дол. США.

Офшорам на Мальдівах дозволено випуск акцій на пред'явника. Зареєстрований офіс «офшорної» компанії повинен розміщуватися на Мальдівах, а компанія в офісі – мати зареєстрованого агента, що володіє ліцензією. Агент представляє офшорну компанію у всіх державних органах.

У країні існує закритий реєстр акціонерів і директорів. Інформація надається лише за рішенням суду. При використанні номінальних директорів й акціонерів справжні власники офшорної компанії взагалі не можуть бути встановлені. Для офшорної компанії не потрібне здавання щорічної звітності й проведення аудиту.

Структура управління офшорною компанією включає, як мінімум, одного директора. Директорами офшорної компанії можуть бути фізичні та юридичні особи. Дозволені номінальні директори.

Мінімальна кількість акціонерів – один (може бути юридичною особою). Дозволені номінальні акціонери.

Не вимагається проведення щорічних зборів акціонерів. За необхідності збори акціонерів можуть бути проведені в будь-якій країні світу (навіть по телефону).

Оподаткування для «офшорних» компаній дорівнює 9,1 % від чистого доходу.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Мальдивської Республіки?
2. Чому Мальдиви визнані державою з найпростішою системою оподаткування у світі?
3. Які податки відсутні в країні?
4. У чому полягають податкові особливості діяльності офшорних компаній у Мальдивській Республіці?

Розділ 9. Особливості офшорної діяльності в Малайзії (на прикладі острова Лабуан)

Малайзія належить до нетипових офшорів, що спеціалізуються на стимулюванні залучення інвестицій, створивши для цього спеціальну зону на острові Лабуан.

Із 1990 р. Лабуан (залежна федеральна територія Малайзії) отримав статус міжнародного офшорного центру. Офшорний бізнес на Лабуані має такі переваги: мінімальні витрати на обслуговування компаній; податок на прибуток складає від 0 до 3 %. Офшорні компанії, які ведуть неторгову діяльність, звільняються від цього податку. Банківська та страхова діяльність виконується за ліцензією.

Лабуан має домовленості з 48 державами про уникнення подвійного оподаткування; на ньому можна зареєструвати такі компанії, як офшорна, іноземна офшорна, офшорне обмежене партнерство.

Офшорні компанії не сплачують гербового збору; особливі податкові пільги на Лабуані мають холдинги.

На Лабуані дозволено репатріацію доходів за низькими ставками. На острові забезпечується конфіденційність бізнесу.

Забороненими видами діяльності на Лабуані є будь-які незаконні операції; морські вантажні перевезення та зберігання, транспортування й торгівля нафтою.

При веденні фінансової діяльності в Малайзії треба враховувати той факт, що в країні існують ісламські податки. Відповідно до Конституції Малайзії, яка належить до країн з ісламською економікою, усі питання, пов'язані з релігійними справами, перебувають у віданні штатів. У більшості штатів країни чинне законодавство розглядає такий ісламський податок, як закят, одним з обов'язкових податків. У кожному штаті питання закяту вирішуються місцевими ісламськими релігійними радами. Усю роботу з уніфікації закяту очолює відділ координації байт ал-мал при Департаменті ісламського розвитку Малайзії, який підпорядковано прем'єр-міністру країни.

У Малайзії закят обкладаються продукція землеробства, товарні запаси, накопичення, інші матеріальні цінності, а також заробітна плата. Реальні доходи від збору закяту невеликі, оскільки особи, які відповідають за збір цього податку, не мають доступу до інформації про майно й доходи платників закяту.

У Малайзії існують певні особливості в розподілі закяту. Засуджені та боржники не можуть отримувати кошти від закяту. Водночас ті, хто стягує цей податок, фінансуються із зібраних коштів.

Крім закяту, у Малайзії давно встановлено як обов'язковий податок закят ал-фітр. Він являє собою різновид закяту з видимого майна. Цей податок зобов'язаний сплачувати не лише глава сім'ї, але й кожен дорослий член родини, який має певні статки. У Малайзії держава відповідає за збір і розподіл закяту ал-фітр, але його ставки в різних штатах різняться.

Нині інвестиційний режим у Малайзії побудований так, щоб відповідати потребам індустріальної політики в країні, у якій уряд завжди відіграв активну роль.

Визначальною особливістю малайзійського режиму ПШ є те, що його ретельно контролюють, щоб переконатися, що притік ПШ служить на благо внутрішньої економіки й соціальним цілям. Подібний контроль над інвестиційними проектами став можливим завдяки відсутності загального інвестиційного законодавства, яке забезпечує керівництву країни максимальну свободу при адмініструванні інвестиційного режиму.

У цілому Малайзія дійсно достатньо успішна в галузі залучення ПШ, незважаючи на її закриту політику в цій галузі, установлену переважно в результаті політики із захисту буміпутра та відсутності основного закону, який надає інвесторам мінімальний захист. Найбільш значним фактором стала гнучка інвестиційна політика, що адаптувалася до потреб певної галузі або економіки в цілому в певний час. Відмова від політики із захисту «буміпутра» в посткризовий період після трьох десятиліть утілення її в життя лише доводить це твердження. Вибіркові, але всеохоплюючі й індивідуалізовані фіскальні ініціативи слугували на користь залучення ПШ. Нині в Малайзії існує 16 ініціатив, призначених спеціально для різних індустрій і видів діяльності, які країна хотіла б розвивати та просувати.

Запитання для самоперевірки:

1. Які умови реєстрації офшорних компаній на Лабуані?
2. Які умови оподаткування офшорних компаній на Лабуані?
3. Які переваги має офшорний бізнес на Лабуані?
4. Які види діяльності на Лабуані є забороненими?
5. Які особливості в розподілі закяту існують у Малайзії?
6. Питання розподілу закяту в Малайзії вирішує держава чи окремі штати?

Частина 4. Фінансові офшори Америки

Розділ 1. Особливості офшорної діяльності в Уругвай

Загальна політико-економічна характеристика країни

Уругвай розміщений на південному сході Південної Америки. Його територія лежить на схід від річки Уругвай, за що країна отримала свою назву, на південному сході омивається водами Атлантичного океану, на півдні – затокою Ла-Плата. Межує з Аргентиною й Бразилією. Населення – 3,4 млн осіб. За паритетом купівельної спроможності ВВП на душу населення в країні у 2001 р. склав 8400 дол. США.

Підтримка відкритого фінансового ринку, зняття обмежень із міжнародних фінансових транзакцій і збереження банківської таємниці гарантовані Законом, що робить Уругвай основним міжнародним фінансовим центром Південної Америки. Близько 90 % вкладів у банках номіновані в іноземній валюті (переважно в доларах США), із них понад половина належать особам, котрі проживають за межами юрисдикції чи стосуються офшорів.

Уругвай до 2009 р. активно використовували як офшор, за що він потрапив у «чорний» список FATF за відмивання «брудних» грошей. У 2009 р. країна прийняла низку заходів, які дозволили їй вийти з цього списку.

Політика відкритості й відсутності обмежень, яка триває протягом десятиліть, разом із суворим дотриманням своїх міжнародних зобов'язань, дає змогу Уругваю підтримувати привілейовані позиції на міжнародних ринках і користуватися репутацією безпечного й сталого фінансового центра.

Міжнародні рейтингові агентства, такі як Moody's, Standart & Poor's, IBS, Duff & Phelps, ставлять Уругвай на друге місце в Латинській Америці (після Чилі) за інвестиційною привабливістю й на перше місце серед країн – учасниць Меркосурського договору.

Уругвайська кредитна система складається з 23 банків, більшість яких належить іноземному капіталу, дев'ять фінансових домів (financial houses), сім кооперативів фінансового посередництва (financial intermediation cooperatives) і вісім офшорних фінансових закладів. Фінансова система Уругваю також включає сімнадцять страхових компаній, чотирнадцять із них належать іноземному капіталу. Фінансова система країни регулюється Центральним банком Уругваю. Банки й кооперативи фінансового посередництва можуть приймати вклади до запитання без обмежень, тоді як фінансові дома не можуть робити цього. Офшорні фінансові заклади забезпечують банківськими послугами винятково осіб, котрі проживають за межами юрисдикції.

Уругвай – єдиний південноамериканський фінансовий центр з офшорним законодавством, яке існує понад 50 років. Це законодавство встановлює деякі юридичні утворення: інвестиційні фінансові компанії (Sociedad Anynima Financiera, de Inversiyn – SAFI), офшорні фінансові компанії (Instituciones Financieras Externas – IFE) і компанії Зони вільної торгівлі (Sociedad Anynima de Zona Franca – SAZF).

Податки Уругваю одні з найнижчих у регіоні Латинської Америки. Податок на капітал (1,5 % щорічно) і для фізичних, і для юридичних осіб; податок на дохід (30 % щорічно); ураховується лише чистий прибуток для податкових резидентів Уругваю.

Для розрахунку податку на дохід приймається лише чистий прибуток, отриманий на території Уругваю як резидентом, так і нерезидентом. В Уругваї до 1.07.2007 р. не було прибуткового податку (податку на доходи фізичних осіб).

За останні роки в Уругваї прийнято низку нових законів, які підтверджують репутацію Уругваю як фінансового й офшорного регіонального центру. Найбільш значимі з них:

- Закон про страхові компанії;
- Закон про реформу соціального забезпечення, який створює Інститут адміністраторів приватних пенсійних фондів;
- Закон про ринок цінних паперів;
- Закон про інвестиційні фонди, який створює Інститут керуючих фондами;
- Закон про заходи зі стимулювання капіталовкладень, які захищають внутрішні та зарубіжні капіталовкладення;
- Закон про відмивання грошей, який установлює подальший контроль за переміщенням фондів.

Фінансова система Уругваю регулюється Законом № 15.322 від 1982 р., контроль над фінансовим життям країни здійснює Центральний банк. Іноземні банки можуть отримати ліцензію на створення в Уругваї свого відділення як для звичайної, так і для офшорної діяльності. Контролю над прибутком і репатріацією іноземної валюти просто не існує, а для всіх міжнародних угод використовується американський долар. Крім того, Уругвай має сильні традиції зі збереження банківської таємниці й конфіденційності. Банки можуть надати інформацію про своїх клієнтів, про їхню діяльність, позики й т. ін. лише у випадку отримання офіційного запиту судді під час розгляду кримінальної справи або справи про нарахування аліментів.

Банківський закон – закон № 15.322 – надає значні податкові пільги для фінансових організацій, які займаються винятково офшорною

діяльністю. Відповідно до цього закону будь-які компанії в межах зон вільної торгівлі вважаються іноземними, що дає підставу фінансовим структурам обслуговувати їх як своїх клієнтів.

Уругвай дотримується системи оподаткування за принципом територіальної приналежності, одночасно визнаючи можливість винятків – у межах угод з уникнення подвійного оподаткування, підписаних із деякими країнами. Отже, із доходу, отриманого чи заробленого уругвайськими компаніями від діяльності поза меж країни, податок на корпоративний прибуток не стягується. Точно так само майно компанії, що перебуває за кордоном, не підлягає оподаткуванню національним податком на капітал. З іншого боку, податки утримуються з будь-яких дивідендів і прибутків, сплачених чи відрахованих приватним особам-нерезидентам або компаніям-нерезидентам. Приватні особи сплачують податок у вигляді податку на додану вартість чи у відповідному випадку – податок на капітал. В Уругваї існує спеціальне законодавство, покликане стимулювати економічну діяльність у певних галузях, які називаються зонами вільної торгівлі. У межах цих зон будь-яка економічна діяльність узагалі не підлягає національному оподаткуванню за єдиним винятком – податку на дивіденди й прибутки, виплачені чи отримані приватними особами чи компаніями, які не є резидентами Уругваю. Сприятливе законодавче забезпечення вільних торгових зон Уругваю особливо привабливе для компаній, які зацікавлені в офшорній діяльності. Завдяки їм інвестори мають можливість активно займатися як традиційною офшорною комерційною діяльністю, так і наданням звичайних послуг, наприклад таких, як міжнародний консалтинг, фінансові послуги, розробка програмного забезпечення, зборка комп'ютерів і т. ін. Подібна діяльність може виконуватися будь-якою компанією, оскільки реєстрація для ведення будь-якої діяльності в межах вільних торгових зон не є обов'язковою. Тому можна скористатися послугами зареєстрованої там компанії, яка візьме на себе роль посередника. Завдяки тому, що вивіз капіталу нічим не обмежується, іноземні корпорації мають можливість репатріювати 100 % прибутку, отриманого від діяльності у вільних торгових зонах.

Уругвайське законодавство також передбачає існування спеціальних компаній, які займаються інвестуванням у зарубіжну діяльність. Ці компанії мають загальну назву холдингових (по-іспанськи –SAFIS) і повністю звільнені від будь-яких національних податків, за винятком спеціального податку, передбаченого саме для такого виду структур (ISOFI), розмір якого складає 0,3 % від загальної вартості холдингу. Стосовно холдингових компаній існують певні обмеження їхньої діяльності на території самого Уругваю. Іншими словами, їхня

комерційна діяльність на території країни перебуває під заборонаю. Крім того, існують певні обмеження стосовно вивозу капіталу й дольової участі в них іноземних партнерів.

Інвестори можуть легко придбати готові офшорні (позаматерикові) компанії, які можуть почати свою діяльність у зонах вільної торгівлі протягом 48 годин. Але в них є й інша можливість: зайнятися створенням власної компанії із самого початку. Статути створюваних компаній повинні спочатку отримати затвердження з боку національної влади, а потім зареєструватися й опублікуватися.

Уся система держави, незважаючи на наявні успіхи, повинна бути більш сталою в плані протистояння зовнішнім впливам, які могли б викликати нову економічну кризу в Уругваї.

Згідно з даними Багатостороннього інвестиційного фонду (Fondo Multilateral de Inversiones – Fomin) Міжамериканського банку розвитку, грошові перекази уругвайців, котрі проживають за кордоном, склали у 2006 р. 1,15 млн дол., що було на 62 % більше, ніж у 2005 р. Виявлено, що у 2001–2005 рр. кількість сімей, які отримали грошові перекази з-за кордону, збільшилося на 400 %. Водночас за вказаний період обсяг щомісячних переказів для кожного реципієнта знизився з 448 до 263 дол.

Уругвай, на відміну від Аргентини, не постраждав від боргів і не розривав контракти. Мабуть, із цієї причини в найближчому майбутньому дві великих компанії з Фінляндії та Іспанії мають намір зробити найбільші інвестиції в економіку Уругваю за всю його історію, що дасть поштовх ще незначному пожвавленню економіки, якщо «зелені» в Аргентині й Уругваї дадуть шанс утілити цей проект.

Особливості оподаткування в Уругваї

Система оподаткування в Уругваї дещо незвичайна. Фізичні особи не підлягають оподаткуванню, але корпорації обкладаються 30 % податком. Водночас деяким видам уругвайських компаній надаються податкові пільги, що робить Уругвай важливою країною щодо податкового планування.

Основними законодавчими актами, які регулюють діяльність корпорацій, є Закон про компанії 1989 р.; Закон про офшорні компанії від 1947 р.

Для інвестування й податкового планування цікаві два типи уругвайських компаній: SAFI і SAZF

Sosiedad Financiera De Inversion (SAFI) є типом офшорної компанії, на який не розповсюджуються ніякі форми оподаткування прибутку. Утім, такі компанії зобов'язані щороку сплачувати державний збір, який розраховується залежно від розміру й співвідношення активу та

пасиву. SAFI не мають права вести діяльність чи володіти нерухомістю на території Уругваю, у всьому ж іншому обмеження діяльності й бюрократичні вимоги незначні. Завдяки простоті використання таких компаній і тому що Уругвай не має репутації «податкового раю» в чистому виді, SAFI є зручним інструментом для ведення торгової та інвестиційної діяльності по всьому світу.

Іншим видом підприємств із пільговим оподаткуванням є Sociedad Anonima Zesona Franca (SAZF), які повинні бути зареєстровані в зонах вільної торгівлі. Уругвай створив зони вільної торгівлі в низці місцевостей по всій країні. Нині зони вільної торгівлі існують у провінціях Колонья, Флорида, Нуева, Хельвесья, Нуева Пальмира, Ріо Negro, Ривера, Сан Хосе та Монтевідео. Деякі з цих зон є приватною власністю, іншими володіє держава. Компанії, які зареєстровані в зонах вільної торгівлі, звільнені від усіх форм оподаткування, крім 30 % податку біля джерела виплати з дивідендів, що виплачуються нерезидентам. Не менше 75 % працівників SAFI повинні бути громадянами Уругваю, і підприємство зобов'язане сплачувати внески на їхнє соціальне страхування.

Податкова реформа в Уругваї

1 липня 2007 р. вступила в силу нова податкова система Уругваю. Основна зміна стосувалася податку на доходи фізичних осіб, яким обкладаються прибутки, отримані на території Уругваю.

Найголовніше – нічого не змінилося щодо географічного чи територіального охоплення бази оподаткування. В Уругваї, як і раніше, податки стягуються лише з доходів, отриманих на території країни, і з майна, яке міститься тільки на території Уругваю.

Отже, як для іноземців, так і для уругвайців, будь-які види доходів, отримані за межами країни, а також будь-які активи, що містяться за межами країни, не оподатковуються ніякими уругвайськими податками. Пенсія, зарплата, дивіденди, доходи від оренди, цінних паперів, банківські депозити та ін., отримані в Європі, США, Австралії й інших країнах, не оподатковуються ніякими податками в Уругваї.

В Уругваї знову вводиться податок на доходи фізичних осіб, який був відмінений у 1974 р. За своєю структурою новий податок, простіше кажучи, можна поділити на податок на доходи, отримані в результаті трудової діяльності, і податок на доходи з капіталу.

Під доходами від трудової діяльності розуміємо зарплату, гонорари й комісії, які стягуються в результаті виконання трудової діяльності на території Уругваю. Такі доходи оподатковуються за прогресивною ставкою від 10 до 25 %.

Дохід із капіталу тепер оподатковується за єдиною ставкою у 12 % (за винятком випадків, коли ставка може бути знижена).

Дохід із капіталу включає:

а) дохід від оренди: будь-яка особа (громадянин Уругваю чи іноземець), які мають майно на території Уругваю й здають його в оренду, повинна сплачувати податок на орендний дохід за ставкою 12 % (після низки дозволених вирахувань, таких як муніципальні податки на нерухомість, податок може бути знижений на кілька відсоткових пунктів);

б) відсотковий дохід, який нараховується на депозити в уругвайських банках в іноземній валюті, оподатковується за ставкою 12 %, а в уругвайській валюті (песо) – за ставкою від 3 до 5 % залежно від строку депозиту;

в) дохід за уругвайськими державними облігаціями не оподатковується. Дохід із корпоративних облігацій уругвайських компаній оподатковується в середньому за ставкою 3 %;

г) доходи від продажу нерухомого майна, розміщеного в Уругваї, оподатковуються таким чином: стягується 12 % різниці між ціною продажу й ціною першопочаткової покупки (з коректуванням на інфляцію та внесених покращань об'єкта нерухомості). Якщо об'єкт був придбаний до набрання чинності нового податкового законодавства (1 липня 2007 р.), платник податку може вибрати й сплатити податок або в розмірі 1,8 % із ціни продажу, або 12 % із різниці між цінами продажу та купівлі;

г) дивіденди, які сплачують уругвайські компанії, оподатковуються за ставкою 7 % (податок фактично нараховується додатково до корпоративного податку на прибуток у розмірі 25 %).

У випадку, якщо дохід отримує іноземна компанія або фізична особа, яка веде бізнес з уругвайськими компаніями за кордоном, то при наданні послуги уругвайській компанії за кордоном джерело доходу для цілей оподаткування вважається уругвайським та оподатковується за ставкою 12 %.

Зміни інших податків

Основні зміни в новому податковому законодавстві стосуються подоходного податку. Однак деякі зміни відбулися також і стосовно двох інших основних уругвайських податків: податку на додану вартість або ПДВ (Impuesto al Valor Agregado або IVA) і податку на майно на території Уругваю (Impuesto al Patrimonio або IP).

Податок на додану вартість, який, як і податок із продажу, стягується при оплаті рахунка в ресторані або купівлі в супермаркеті,

знижено з 23 до 22 % (а для деяких товарів першої необхідності та ліки – із 14 до 10 %).

Податок на об'єкти нерухомості на території Уругваю стягується раз у рік за прогресивною ставкою від 0,7 до 2,75 % від «фіскальної» (офіційної розцінки) вартості об'єкта. Після вирахування мінімального неоподаткованого розміру вартості майна з податкової бази й з урахуванням того, що «фіскальна» вартість майна зазвичай суттєво нижча за реальну ринкову вартість, розмір податку не такий уже й великий, як може здаватися (а деякі об'єкти, як, наприклад, сільсько-господарські, узагалі не оподатковуються). Крім того, відповідно до нового законодавства цей податок буде поступово скорочуватися аж до повної відміни у 2017 р.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи й видатки бюджету Уругваю?
2. Які прямі та непрямі податки використовуються в Уругваї?
3. У чому полягають особливості Уругваю як офшорного центру Латинської Америки?
4. Які зміни в податковій системі країни відбулись у 2007 р.?

Розділ 2. Особливості офшорної діяльності в Белізі

Загальна політико-економічна характеристика країни

Беліз розміщений у Центральній Америці на південному сході півострова Юкатан, на сході омивається Карибським морем, а на крайньому південному сході – затокою Гондурасу. На півночі й північному заході має кордон із Мексикою, на заході та півдні – із Гватемалою.

Чисельність населення країни, за оцінкою на липень 2009 р., складала 308 тис. осіб. Столицею є м. Бельмопан, у якому проживає близько 10 тис. осіб, проте його значення обмежується в основному державно-адміністративними функціями, тоді як найбільше місто й колишня столиця м. Беліз відіграють ключову роль у різних сферах життя країни, насамперед у фінансово-економічній та торговельній. Беліз – унітарна держава, що складається із шести адміністративно-територіальних округів: Беліз, Кайо, Коросаль, Оріндж-Уолк, Стен-Крік, Толедо.

В останні десятиліття ця держава активно використовується як офшор (у тому числі й українським бізнесом), тому важливо розглянути її фінансово-економічну систему загалом. У країну, яка раніше іменувалася Британським Гондурасом, з України переказали 602 мільйони 945 тисяч доларів.

Правова система Белізу основана на англійському загальному праві. Економічне законодавство націлене на залучення іноземних інвестицій. Країна – один із центрів офшорного бізнесу, у ній діє закон про компанії міжнародного бізнесу 1990 р. Трудове законодавство закріплює право на об'єднання в профспілки, колективні переговори й страйк, і ці права вільно реалізуються.

Закон про міжнародні компанії 1990 р. повністю звільняє від податків офшорні компанії, зареєстровані в Белізі. На кордоні з Мексикою з 1992 р. була відкрита експортно-виробнича зона, а в прикордонному окрузі Коросаль із 1995 р. діє зона вільної торгівлі для стимулювання фінансового й торговельного обороту з Мексикою. Створені в ній до 2005 р. близько 100 підприємств звільняються від сплати імпорتنих мит, податків на доходи з капіталу, земельного, податку на власність і продажі, на 20 років звільняються від податку на прибуток. Окрім того, засновані приватні вільні зони, одна з яких діє з 2003 р. в міжнародному аеропорту. Урядом проводиться програма створення вільних економічних зон. Кількість зареєстрованих у Белізі офшорних компаній перевищила 30 тис. Офшорні фірми використовують переважно статус міжнародної бізнес-компанії, яка не платить податки, а лише невеликі щорічні збори за перереєстрацію.

Беліз підписав угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами та залежними юрисдикціями, як Антигуа і Барбуда, Багамські Острови, Барбадос, Великобританія, Гаїті, Гайана, Гренада, Данія, Домініка, Монтсеррат, Сент-Люсія, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Суринам, Тринідад і Тобаго, Швеція, Ямайка.

Ця юрисдикція пропонує такі самі умови для ведення бізнесу, як Британські Віргінські Острови, тільки вона дешевша й розміщена на материку. Одне з їхніх рекламних гасел – «Нас ніколи не змиє великою хвилею, бо ми не острів».

Беліз – аграрна країна. Стан економіки довгий час залежав від коливань попиту на світовому ринку на лісопродукти, що експортувалися, і чикле (смоли дерева самоділья) – сировини для виробництва жувальної гумки. Але падіння цін на ці товари й виснаження місцевих ресурсів змусили колоніальну владу вжити заходи щодо диверсифікації місцевої економіки. Було підвищене експортне виробництво цукру-сирцю, цитрусових і бананів, значно збільшився експорт риби, креветок та інших морепродуктів. Експансіоністська валютна й податкова політика урядів, розпочата у вересні 1998 р., привела до зростання валового внутрішнього продукту, що становило в середньому майже 4 % у 1999–2007, хоча воно зменшилося нижче 3 % у 2008 р. у результаті глобальної кризи.

Особливості реєстрації офшорних компаній у Белізі

Беліз – це світовий офшорний, фінансовий і бізнес-центр. Офшорні компанії широко використовуються для інвестиційної діяльності й міжнародного податкового планування. Тип реєстрованих компаній: міжнародна ділова компанія (IBC – International Business Company).

Беліз – одна з найбільш популярних офшорних юрисдикцій. Компанії не підлягають оподаткуванню та не зобов'язані здавати річну звітність. Коли в Белізі вирішили запровадити офшорний режим, вони взяли закон Британських Віргінських Островів про іноземні компанії й фактично його скопіювали, замінивши слово «Британські Віргінські острови» на «Беліз».

Усі офшорні компанії зобов'язані мати зареєстрований офіс і зареєстрованого агента в Белізі.

Офшорна компанія в Белізі повинна вести реєстр акціонерів, а також протоколи зборів директорів й акціонерів. У Белізі підтримується високий рівень конфіденційності, дані про реальних акціонерів і директорів компанії недоступні для третіх осіб та розголошуються лише за рішенням суду. Реєстр утримувачів акцій компанії закритий для громадськості, із ним можуть ознайомитися лише акціонери. Документи, доступні для громадськості, – це статут, засновницький

договір і свідоцтво про реєстрацію. При використанні номінальних акціонерів та директорів реальні власники компанії не можуть бути встановлені.

Можливі закінчення назви компанії – *Limited, Incorporated, Corporation, Sociedad Anonima, Société Anonyme або абрєвїатуру Ltd, Corp., Inc.*

У назві офшорної компанії не можуть бути використані такі слова й аналоги, що відображають визначену, таку, що підпадає під ліцензування, діяльність, наприклад: *Assurance, Bank, Building Society, Chamber of Commerce, Chartered, Cooperative, Imperial, Insurance, Municipal i Royal.*

Компанії, зареєстровані в Белізі, володіють такими самими правами й повноваженнями, як і фізичні особи. Мова законодавства та корпоративної документації – англійська.

Основні вимоги до реєстрації офшорної компанії в Белізі:

- 1) мінімальна кількість директорів – один;
- 2) відсутні вимоги до місця проживання / реєстрації директорів;
- 3) дозволено використання юридичних осіб як директорів;
- 4) потрібна наявність юридичної адреси й зареєстрованого агента на території країни;
- 5) мінімальна кількість акціонерів – один;
- 6) дозволено використання номінальних акціонерів і директорів;
- 7) немає вимог до розміру статутного капіталу, стандартний статутний капітал компанії становить 50 000 дол. США, сплата статутного капіталу не є обов'язковою;
- 8) дозволено використання акцій на пред'явника й акцій із номінальною вартістю.

Директором та акціонером компанії в Белізі може бути одна й та сама особа. Річні збори учасників компанії можуть проходити в будь-якій країні світу. Немає необхідності проводити аудит, вести бухгалтерський облік і складати річний звіт.

Сучасне законодавство Белізу ґрунтується на Законі «Про міжнародні ділові компанії» у редакції 1990 р. Офшорні компанії (ІВС) можуть займатися будь-яким видом підприємницької діяльності, дозволеної законодавством, у будь-якій країні світу. Надання послуг у таких сферах, як банківська справа, страхування, перестраховання й довірча власність, потребують відповідної ліцензії. Забороняється укладати угоди з резидентами Белізу, а також володіти нерухомістю на території країни.

Для реєстрації ІВС потрібно оформити Установчий договір і сплатити державний реєстраційний збір.

Компанії ІВС мають такі характеристики:

- компанії ІВС можуть емітувати акції на пред'явника, вони повинні зберігатися в місцевого реєстраційного агента в депозитарії, а також акції без номінальної вартості;
- учасниками компанії можуть виступати як фізичні, так і юридичні особи або трастовий фонд;
- фірма може використовувати інститут номінального сервісу, увівши номінальних акціонерів;
- у компанії повинен бути хоча б один директор; ним може виступати як фізична, так і юридична особа;
- мінімальні вимоги до внесеного статутного капіталу відсутні, він може бути задекларованим у будь-якій конвертованій валюті;
- користування послугами секретарської компанії не є обов'язковим, але при цьому такі послуги можуть бути корисні для забезпечення діяльності компанії;
- реєстрація щорічно продовжується за допомогою сплати фіксованого збору, кожна офшорна компанія повинна бути зареєстрована за адресою офісу в Белізі, оренда якого входить у вартість продовження дозволу;
- офшор Беліз забезпечує максимальний захист конфіденційності й мінімальну ймовірність розкриття інформації про реєстрацію компанії;
- немає потреби зберігати інформацію про учасників і склад директорів фірми, дані аудиторських висновків, а також бухгалтерські дані;
- вимоги з проведення щорічних зборів учасників не пред'являються.

Компанії-резиденти можуть бути переведені в розряд ІВС і навпаки. Офшорні компанії, що реєструються в Белізі, звільняються від оподаткування, а відповідно – від сплати податку на доходи. Також вони не сплачують податок на нерухомість і гербовий збір при переведенні акцій в офшорні компанії нерезидентами. Вони звільнені від фінансового регулювання й мають обмежену відповідальність.

До того ж компанії, зареєстровані в Белізі, мають суттєві переваги й при врахуванні вартісних показників: не існує вимог до мінімального капіталу, до проведення аудиту рахунків, не потрібно вносити відомості про річний прибуток компанії (достатньо лише вести реєстр акцій, протоколи зібрань, копії рішень і мати печатку), немає вимог стосовно проведення щорічних загальних зборів (будь-які збори можуть проводитись у будь-якому місці в будь-якій точці світу, акціонери

можуть брати у них участь по телефону й підтверджувати прийняття рішень листом, факсом чи по телефону).

Вартість створення офшорної компанії в Белізі та щорічні внески складають 100 доларів США за компанії із зареєстрованим капіталом до 50 000 доларів США.

Для створення компанії в Белізі достатньо наявності лише одного акціонера. Можуть випускатись акції як іменні, так і на пред'явника, «голосуючі» та «не голосуючі», із чи без номінальної вартості, вартість акцій може виражатись у будь-якій валюті, директором офшорної компанії може бути й інша компанія.

Для офшорних компаній, зареєстрованих у Белізі, чинним законодавством встановлено певні обмеження. Зокрема, компанії не дозволено вести комерційну діяльність із резидентами Белізу, вона не може мати майнові права на нерухомість у Белізі, не може виступати в якості банку чи страхової компанії.

Офшорна компанія повинна мати зареєстрований офіс у Белізі. Нею повинна керувати рада директорів, що складається щонайменше з однієї фізичної чи юридичної особи.

Офшорні компанії, зареєстровані в Белізі, використовуються, зазвичай, для ведення торгівлі, укладення інвестицій, реалізації права власності на нерухомість, розпорядження інтелектуальною власністю, судноплавства.

Реєстрація офшорних компаній у Белізі є ефективним рішенням, якщо не потрібно, щоб офшорна юрисдикція користувалася престижем і забезпечувала високий рівень конфіденційності відомостей про справжніх власників бізнесу.

Будь-які офшорні й неофшорні компанії можуть бути переміщені до Белізу за допомогою належної реєстрації договору про продовження діяльності в Белізі, при наявності статуту, засновницького договору та свідоцтва про те, що компанія не має боргів і зобов'язань у країні своєї колишньої реєстрації.

Директорам та власникам офшорних компаній у Белізі важливо пам'ятати про те, що якщо компанія не сплачує щорічні державні мита за продовження реєстрації, вона буде викреслена з реєстру після закінчення року з моменту останньої оплати мита. При цьому закон чітко пояснює, що викреслена з реєстру компанія не має права продовжувати господарську діяльність, де б то не було й, зокрема, управляти своїми банківськими рахунками, хоча директори та акціонери викресленої компанії продовжують повністю нести відповідальність за боргами й зобов'язаннями такої компанії.

Викреслена компанія, сплативши накладені мита та штрафи, може бути відновлена в реєстрі Белізу, проте після закінчення 3-х років відновлення офшорної компанії в Белізі проводиться лише через місцевий суд, рішення якого може бути як позитивним у частині відновлення компанії, так і негативним.

Офшорну компанію в Белізі можна зареєструвати протягом 24 годин, проте, ураховуючи час на доставку документів із Белізу, уся процедура займає приблизно один тиждень.

У стандартний пакет документів офшорної компанії в Белізі входять:

- оригінал Свідоцтва про реєстрацію компанії;
- оригінал Установчого договору та Статуту;
- резолюція про призначення перших директорів;
- копії вищезазначених документів;
- резолюція про випуск акцій;
- сертифікат (и) акцій;
- реєстр акцій (акціонерів);
- бланки сертифікатів акцій;
- гумова печатка компанії.

Запитання для самоперевірки:

1. У чому полягає фінансова привабливість Белізу для іноземних інвесторів?
2. Які компанії можна зареєструвати в Белізі?
3. Які вимоги до реєстрації офшорної компанії в Белізі?
4. Скільки коштує утримання офшорної компанії в Белізі?

Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Панамі

Загальна політико-економічна характеристика країни

Панама належить до найпопулярніших фінансових офшорів світу, оскільки в ній існує досить серйозна кримінальна відповідальність за розголошення банківської таємниці. Водночас вона не стосується офшорів в Україні, що дозволяє українському бізнесу та окремим політикам використовувати її для ухилення від податків. Справа Павла Лазаренка, колишнього прем'єр-міністра України, засудженого в США за «відмивання» грошей, є тому прикладом. Виходячи з цього, важливо докладніше розглянути фінансову систему панамі.

Офіційною валютою в Панамі є долар США, у країні немає ніякого валютного контролю чи обмежень.

Доходи країни й суб'єктів господарювання, а також населення Панамі переважно залежать від функціонування Панамського каналу, а також від доходів, пов'язаних із діяльністю офшорних компаній, насамперед розміщених у зоні вільної торгівлі Колон. Існуюча з 1927 р. індустрія податкової гавані – найкращий гарант стабільності цієї офшорної юрисдикції. Крім того, Панама давно відома як податковий рай із прекрасними банками, телекомунікаціями та інфраструктурою.

Особливості створення та функціонування офшорних компаній

Компанія з обмеженою відповідальністю – звичайний тип офшорної компанії, хоча можливі й інші види фірм (просте товариство з обмеженою відповідальністю, генеральне товариство з акціонерним капіталом і з обмеженою відповідальністю).

Незважаючи на те, що Панамський закон про компанії аналогічний закону американського штату Делавер, діяльність панамських компаній переважно регулюється умовами й положеннями, записаними в статуті кожної з компаній.

Статут компанії повинен містити прізвище та громадянство кожного з акціонерів, котрі підписали статут; назву й основні цілі діяльності; розмір капіталу; види акцій та їх кількість; чисельність акцій, що належать акціонерам, котрі підписали статут; місцезнаходження компанії, її назву, адресу та громадянство представника компанії в Панамі; термін існування компанії; прізвища й адреси директорів.

Компанії можуть створюватися для будь-яких дозволених законом цілей, назва компанії повинна закінчуватися словами *Sociedad anonima* або SA чи словами, що позначають на інших мовах обмежену відповідальність.

Назва компанії повинна одержати схвалення й не збігатися з назвами відомих панамських компаній. Такі слова, як банк, траст, фонд,

страхування, перестраховування, не можуть використовуватися без спеціального дозволу.

Панамські компанії повинні мати зареєстрованого представника в Панамі, який зобов'язаний бути юристом (чи юридичною фірмою) і мати місцем перебування Панаму.

Компанія повинна мати не менше трьох директорів, які є фізичними особами, а також призначаються президент, віце-президент і скарбник. Цих адміністраторів компанії призначають директори.

Відсутні вимоги до мінімального розміру капіталу, що може бути в будь-якій валюті. Часто панамські компанії мають статутний капітал у сумі 10 000 дол. США, що дозволяє платити реєстраційне мито в розмірі 60 дол. США.

Акції можуть бути іменними чи на пред'явника. Іменні акції можуть не оплачуватися повністю або частково, але перед випуском акцій на пред'явника вони повинні бути цілком оплачені.

Після того, як дотримано всіх формальностей та схвалено назву, панамська компанія може бути зареєстрована за 24 години. Вартість реєстрації складає 450 дол. США, а сума першого внеску – 700 дол. США. Можливе також придбання готових фірм для негайного використання.

Щорічні податкові декларації не вимагаються й ніяких звітів заповнювати не потрібно. Щорічне реєстраційне мито в сумі 150 дол. США виплачуються панамському уряду через рік після реєстрації. У випадку затримки платежу на компанію накладають штраф.

Згідно з Декретом 1958 р. іноземні компанії можуть виконувати свою діяльність у Панамі, якщо вона не суперечить законодавству країни. Панамські компанії можуть діяти в зарубіжних країнах, якщо така діяльність не суперечить законодавству цих держав.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи й видатки бюджету Панами?
2. Як дотримується банківська таємниця в Панамі?
3. Яку частку доходів країни забезпечують офшорні компанії в зоні Панамського каналу?
4. Хто буде основними інвесторами модернізації Панамського каналу?
5. Як впливає Панамський канал на доходи підприємств і фінанси домогосподарств країни?
6. Які основні характеристики офшорних компаній Панами ви можете назвати?

Розділ 4. Особливості офшорної діяльності у Співдружності Домініки

Загальна політико-економічна характеристика країни

Співдружність Домініки (або Домініка) – англомовна держава в Східному Карибському морі, розміщена між двома французькими островами (Гваделупа – на півночі й Мартиніка – на півдні, яка є класичним офшором).

Домініка – одна з найменших країн нашої планети, її територія дорівнює 791 кв. км, а населення, за переписом 2001 р., складало всього 69,9 тис. осіб. За цим показником серед незалежних американських держав вона перевищує тільки Сент-Кітс і Невіс. Країна взагалі маловідома світовій та українській спільноті, тому доцільно розглянути її фінансову систему докладніше.

Домініка входить в Організацію Східнокарибських Держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

У державі чудово розвинений телекомунікаційний сервіс, а тому проблеми із супутниковим, стільниковим зв'язком і високошвидкісним доступом в Інтернет відсутні. Регулярні авіарейси сполучають Домініку з такими країнами, як Барбадос, Антигуа і Барбуда, Пуерто-Рико.

Привабливість реєстрації офшорів у Домініці для ведення будь-якої ділової й інвестиційної діяльності ґрунтується на законі про міжнародні компанії (The International Business Companies Act) від 26 червня 1996 р., який повністю звільняє від податків офшорні компанії, зареєстровані в Домініці, та передбачає конфіденційність інформації про реєстрацію офшорної компанії.

Домініка не підписувала договорів про уникнення подвійного оподаткування із жодною країною світу. Домініка не входить у «чорний список» FATF.

Основні причини створення компаній у Домініці – звільнення від податків прибутків офшорної компанії та конфіденційність інформації щодо її реєстрації.

Домініка – відносно новий офшорний центр, який отримав популярність через наявність можливості захистити активи підприємства. Офшорні компанії, зареєстровані в цій країні, повністю звільнені від оподаткування та володіють високим ступенем конфіденційності й захисту. Офшорні компанії в Домініці мають право виконувати будь-який вид міжнародної діяльності, дозволеної відповідно до законодавства. Виняток становлять банківська діяльність, страхування й перестраховування, які потребують наявності відповідної ліцензії.

Види офшорних компаній у Співдружності Домініки

Офшорні компанії в Домініці мають право виконувати будь-який вид міжнародної діяльності, дозволеної відповідно до законодавства. Виняток становлять банківська діяльність, страхування й перестраховування, які вимагають наявності відповідної ліцензії.

На території Домініки можна зареєструвати такі види офшорних підприємств, як міжнародна ділова компанія (IBC – international Business Company) і траст (Trust).

Міжнародна ділова компанія

Назва офшорної компанії може бути складена будь-якою мовою.

Міжнародна ділова компанія в Домініці зазвичай приймає форму підприємства з обмеженою відповідальністю. Компанія повинна мати юридичну адресу й зареєстрованого агента на території країни. Вимоги про те, що щорічні збори засновників і директорів повинні проводитися на території Домініки, не існує. Збори можуть проводитися в будь-якій державі світу. При цьому дозволено використовувати будь-які засоби зв'язку: телефон, факс, електронну пошту тощо.

Статутний капітал компанії може бути заявлений у будь-якій іноземній валюті. Вимог до розміру статутного капіталу немає. У компанії може бути один акціонер й один директор. Вимог до місця проживання директора(ів) немає. Вимоги про те, що імена та прізвища засновників або директорів компанії повинні бути внесені до держаного реєстру, також не існує, що гарантує нерозголошення інформації третім особам. Не існує вимог і до здавання щорічного фінансового звіту.

Міжнародна ділова компанія звільнена від оподаткування й валютного контролю. Компанія може випускати будь-які класи акцій і проводити додаткові емісії. Майно та активи компанії захищені від конфіскації іноземними органами.

Міжнародна ділова компанія, установа на о. Домініка, має право:

- підтримувати ділові контакти з місцевими бухгалтерськими, адвокатськими, юридичними й страховими фірмами;
- користуватися послугами консультантів з інвестицій і фінансових питань;
- зберігати бухгалтерські книги за юридичною адресою (за допомогою зареєстрованого агента);
- проводити збори засновників і директорів на території країни;
- стати власником нерухомого майна на території держави.

Трасти

Максимальний термін існування міжнародного трасту – сто років, але це обмеження не розповсюджується на добродійні й цільові трасти.

Трасти можуть накопичувати дохід або деяку його частину протягом усього періоду існування.

Законодавство Домініки передбачає три форми трастів – міжнародні, добродійні та цільові.

Міжнародні трасти

Закон «Про звільнення міжнародних трастів від оподаткування» в редакції 1997 р. (*The International Exempt Trust Act*) гарантує звільнення трасту від податку на доходи організацій, податку на майно й податку на спадок. Більше того, операції, здійснені довіреною особою від імені трасту, також не підлягають оподаткуванню й Міжнародні трасти, як і міжнародні ділові компанії, не підлягають валютному контролю.

Добродійні трасти

Як це прийнято в багатьох інших юрисдикціях, добродійні трасти засновувалися з добродійною метою, що несе благо суспільству (допомога малозабезпеченим, розвиток освіти або релігії, захист навколишнього середовища чи цивільних прав людини як у Домініці, так і за її межами).

Цільові трасти

Міжнародні трасти створюються з комерційною метою. Проте мета повинна бути конкретною, розумною, досяжною, законною, відповідати нормам моралі й курсу уряду. У кожного трасту повинні бути протектор і його наступник.

Домініка – це офшорний центр, що стрімко розвивається. Країна має сучасне корпоративне законодавство (Закон «Про міжнародні ділові компанії» від 26 червня 1996 р.) і сприятливий клімат для ведення офшорного бізнесу [6].

Отже, на території Домініки можна зареєструвати такі види офшорних підприємств, як міжнародна ділова компанія й траст. Міжнародна ділова компанія в Домініці зазвичай приймає форму підприємства з обмеженою відповідальністю. Компанія повинна мати юридичну адресу та зареєстрованого агента на території країни. Вимоги про те, що щорічні збори засновників і директорів повинні відбуватися на території Домініки, не існує. Збори можуть проводитися в будь-якій країні світу. Немає вимог і щодо здавання щорічного фінансового звіту. Законодавство Домініки передбачає три форми трастів – міжнародні, добродійні та цільові. Трасти звільнені від податку на доходи організацій, податку на майно та податку на спадок, операції, здійснені довіреною особою від імені трасту, також не підлягають оподаткуванню. Міжнародні трасти також, як і міжнародні ділові компанії, не підлягають валютному контролю.

Особливості реєстрації та функціонування офшорних компаній у Співдружності Домініки

Документи домініканської компанії повинні бути зареєстровані й включати Статутні документи компанії (*Memorandum and Articles of Association of the company*) англійською мовою.

Назва офшорної компанії повинна закінчуватися словом, фразою або скороченням, яке вказує на статус акціонерного суспільства: наприклад: *Limited, Ltd., Corporation, Corp., Société Anonyme, and S.A., Incorporated, Inc., Company, LLC, Public Limited Company, Société, a Responsabilité Limitee, Berhad, Proprietary, Namloze Venootschap, Besloten Venootschap, Aktiengesellschaft, GMBH, PLC, S.A.R.L, Bhd, Pty, NV, BV, A.G.*

У назві домініканських офшорних компаній не повинні використовуватися слова або фрази, які можуть стосуватись уряду: наприклад: *Government, Govt, National, Royal, Republic, Commonwealth* або *Dominica*. За відсутності спеціального дозволу або ліцензії не можуть бути застосовані слова, фрази або абревіатури *Bank, Assurance, Building Society, Chamber of Commerce, Foundation, Trust* і т. ін. Потрібна наявність зареєстрованого офісу в Домініці й зареєстрованого агента.

Для реєстрації офшору в Домініці потрібний хоча б один директор й акціонер (може бути однією й тією самою фізичною або юридичною особою, жителем будь-якої країни та національності).

Директор не обов'язково повинен бути власником компанії.

Немає вимоги щодо наявності секретаря.

Не існує вимоги до проведення щорічних зборів акціонерів, але якщо з'являється потреба, то їх може бути проведено в будь-якій точці світу, по телефону або за допомогою електронних комунікацій, за умови, що всі учасники можуть чітко почути один одного.

Інформація щодо справжніх власників офшорної компанії, зареєстрованої на ім'я довірених осіб, збережена лише в реєстратора й не з'являється ні в якому суспільному звіті.

У законі про міжнародні компанії передбачено покарання штрафом у 25 000 доларів США та позбавлення волі протягом двох років для будь-кого, включаючи фінансового інспектора або офіційного ліквідатора, хто надасть будь-яку інформацію щодо реєстрації офшору в Домініці. Інформація про компанію може бути надана лише за рішенням суду Домініки й стосуватися винятково злочинних дій.

Акції можуть бути випущені з оголошенням номіналу або без оголошення номіналу, у будь-якій вільноконвертованій валюті.

Для відкриття роботи домініканської компанії достатньо випуску однієї акції. Акції оплачуються готівкою або через передачу інших активів.

Для офшору в Домініці немає вимог до стандартного статутного капіталу й термінів до його оплати, а також він не впливає на розмір вступного внеску та щорічної фіксованої плати.

Компанія не має права отримувати доходи з джерел у країні реєстрації й володіти нерухомістю в Домініці.

Для офшорної компанії в Домініці немає обмежень на ведення будь-якої законної бізнесової або інвестиційної діяльності поза Домінікою, окрім банківської, трастової або страхової, які потребують спеціальної ліцензії.

Домініка пропонує найшвидшу реєстрацію офшорів – зазвичай протягом 24 годин після заповнення форми й оплати послуг. Документи про реєстрацію офшорної компанії будуть відправлені кур'єрською службою (їесІЕх) за вказаною організаторами адресою.

Основні переваги офшорів у Домініці:

- 1) низька вартість реєстрації;
- 2) низька вартість щорічної підтримки;
- 3) дозволені акції на пред'явника;
- 4) можливість використання номінального сервісу;
- 5) конфіденційність;
- 6) відсутність вимог до пред'явлення звітності;
- 7) повне звільнення від податків;
- 8) активна підтримка офшорного бізнесу з боку держави.

Хоча в законодавстві Республіки Домініка передбачено можливість реєстрації підприємств різноманітних організаційно-правових форм, але практичний інтерес потенційного іноземного інвестора може викликати лише традиційна офшорна компанія – *International Business Company*, для якої в законі про міжнародні підприємницькі компанії передбачено, зокрема, таке:

- володіння й управління офшорною компанією однією особою (фізичною або юридичною);
- допустимість випуску акцій компанії на пред'явника, іменних і таких, як це вирішать власники компанії;
- відсутність вимог щодо оплати якого-небудь мінімального статутного капіталу офшорної компанії;
- оголошення статутного капіталу компанії в будь-якій валюті (уключаючи неконвертовану валюту);
- проведення зборів директорів й акціонерів компанії в будь-якій країні світу;

- можливість зберігати протоколи зборів директорів та акціонерів офшорної компанії, а також фінансові документи будь-де у світі;
- відсутність щорічної фінансової й статистичної звітності (єдине, що потрібне, – реєстратор компаній повинен знати адресу, де зберігаються ці документи);
- гарантія повної анонімності власників;
- відсутність реєстру директорів й акціонерів (у файлі реєстратора зберігаються лише копії статуту та засновницького договору компанії й свідоцтва про реєстрацію);
- можливість однієї офшорної компанії бути директором, а також власником іншої офшорної компанії;
- допустимість мати офіс на Домініці та управляти справами компанії з території островів;
- можливість для компанії відкривати банківські рахунки як на Домініці, так і в будь-якій країні світу, повністю звільняючись при цьому від валютного контролю Домініці;
- гарантія офшорним компаніям репатріації 100 % капіталу й прибутку від діяльності за межами республіки;
- відсутність для офшорних компаній яких-небудь податків, зокрема поворотних податків на відсотки та дивіденди, податків на приріст капіталу тощо;
- можливість переміщення компаній з інших юрисдикцій на Домініку, а також злиття й консолідацію офшорних компаній з іншими компаніями;
- фіксація щорічних мит за продовження реєстрації (навіть якщо з часом держава збільшить мито, то для раніше зареєстрованих офшорних компаній вони залишаться незмінними).

Як і всюди у світі, будь-яка офшорна компанія на Домініці може бути ліквідована через несплату або навіть невчасну сплату щорічного мита за продовження реєстрації, і щоб через незнання правил у потенційних клієнтів не виникали проблеми, це питання регулюється таким чином.

Щорічні державні мита потрібно сплачувати не пізніше ніж за день реєстрації компанії в наступному календарному році. Якщо вони не сплачені до 31 грудня цього ж року (протягом цього терміну послідовно виставляються рахунки з двома доданими штрафами за затримку з оплатою), компанію автоматично викреслюють з Регістра компаній Домініки й публікують відповідну інформацію в офіційній пресі.

Для відновлення компанії потрібно сплатити мита, що накопичилися, і штрафи, але при цьому не виключено, що колишню назву

компанії вже не можна використовувати, оскільки якщо хто-небудь зарезервує в Регістрі аналогічну назву протягом часу, коли компанія вважається викресленою з Регістру, реєстратор не має права відмовити.

Усі офшорні компанії також зобов'язані мати зареєстрованого агента, котрий ліцензує, і підтримувати зареєстровану адресу компанії на Домініці.

Оподаткування прибутку офшорних компаній на Домініці немає.

Отже, реєстрація офшорних компаній у Домініці характеризується такими особливостями, як низька вартість реєстрації, щорічної підтримки; можливість випуску акцій на пред'явника; можливість використання номінального сервісу; гарантія повної анонімності власників; відсутність вимог щодо пред'явлення звітності; повне звільнення від податків; активна підтримка офшорного бізнесу з боку держави тощо.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи й видатки бюджету Домініки?
2. Які основні характеристики офшорних структур Домініки ви можете назвати?
3. Як впливає розміщення країни на офшорну систему країни?
4. Як впливають партії на фінансово-економічну систему Домініки?

Розділ 5. Особливості офшорної діяльності в Антигуа і Барбуді

Загальні основи функціонування фінансової системи країни

Антигуа і Барбуда – одна з найменших держав земної кулі, населення якої складає приблизно 70 тис. осіб.

Країна належить до класичного офшору, який уже починають використовувати й українські бізнесмени та політики. Тому важливо докладніше розглянути її фінансову систему.

Антигуа і Барбуда входить в Організацію Східнокарибських держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

Використання податків країни значною мірою залежить від того, хто перебуває при владі, які досить часто пропонують популістські зміни в податковій системі країни. Березневі (2004 р.) вибори в Антигуа і Барбуді відзначилися поразкою правлячого понад два десятиліття політичного угруповання (ALP). В умовах економічного спаду на початку XXI ст. Лейбористська партія Антигуа (ALP) не змогла забезпечити потрібних надходжень до бюджету та навести порядок у податках. Розслідування ситуації в податковій сфері, проведене наприкінці 2002 р., виявило, що з 491 перевіреної компанії, 330 узагалі виявилися неплатниками, а з 161 фірми 80 % від загальної суми надходжень давали лише 16.

Отримання громадянства Антигуа і Барбуді за інвестиції

Паспорт цієї юрисдикції дає можливість без візи в'їжджати до Канади, Великої Британії, Ірландії, а також до всіх країн Шенгенської угоди. Із 2012 р. іноземці можуть отримати друге громадянство цієї юрисдикції з використанням одного з трьох варіантів: 1) купити нерухомість вартістю від 400 тис. дол. США; 2) зробити благодійний внесок на користь держави на суму 250 тис. дол. США; 3) укласти в бізнес на території Антигуа і Барбуді суму від 1,5 млн дол. США.

Додатково до вказаних сум країні треба заплатити державні збори: на головного заявника – 50 тис. дол. США, на дружину (чоловіка) – 50 тис. дол. США, а за кожну дитину віком до 18 років – по 25 тис. дол. США.

Особливості офшорного бізнесу на Антигуа і Барбуді

Офшорний бізнес став розвиватися на островах із 1982 р., із 1993 р. почали створюватись офшорні банки, кількість яких збільшилася до кінця 1996 р. до 58. Тільки за 1995–2000 рр. частка комісійних за реєстрацію офшорних фірм у державних доходах зросла з 1,6 до 7,2 %.

Отримавши на виборах 1999 р. черговий мандат на п'ятирічне управління країною, лейбористський уряд найперше направив основні зусилля на вдосконалення діяльності офшорного фінансового центру, на чому наполягали провідні країни Заходу, оскільки використання офшорних банків для відмивання грошей стало викликати сильне незадоволення США й Великобританії. Уже в 1997 р. під їх натиском закрито шість банків, які належали російським, як уважалося, злочинним угрупованням, і припинено видачу ліцензій на відкриття нових банків. Весною 1999 р. уряди США й Великобританії попередили кредитні заклади своїх країн про небезпеку ведення операцій на Антигуа і Барбуді, заборона на них тривала до 2001 р. У закон про боротьбу з відмиванням грошей у 2000–2002 рр. вносилися суттєві поправки. Проведено ревізію всіх офшорних банків, яка, до речі, дала змогу заморозити виявлені на острові рахунки, які належали колишньому прем'єру України П. Лазаренку. На початок 2003 р. в країні збереглося 15 офшорних банків і шість трастових компаній, тоді як кількість комерційних офшорних фірм (*International Business Companies*) досягла 13 тисяч.

Міжнародні й регіональні органи, які спеціалізуються на перевірці стану фінансової практики окремих держав, зазначають, що за останні роки Антигуа і Барбуда на 80 % відповідають міжнародним нормам. Претензії, які раніше висувалися щодо цього питання, практично зняті. Утім, уряд відмовився передати Східнокарибському центральному банку, який виступає єдиним емісійним центром для восьми країн і територій Організації Східнокарибських Держав, нагляд за офшорною діяльністю за схемою, рекомендованою МВФ. Своє рішення він пояснив тим, що в країні вже є свій досить ефективно діючий контролюючий орган.

В останні роки ХХ ст. і на початку ХХІ ст. в державі почав розвиватись офшорний ігровий бізнес із використанням мережі Інтернет. У цій сфері у 2001 р. діяло 77 компаній, забезпечуючи зайнятість майже 3 тис. осіб, або близько 10 % економічно активного населення. Однак відповідні поправки в законодавстві США фактично закрили й цей вид бізнесу, причому не лише для Антигуа і Барбуді. Американським фінансовим організаціям заборонено приймати кредитні картки, перекази та інші банківські інструменти, що обслуговують трансакції, пов'язані з ігровим бізнесом, із компаніями, які діють в інших країнах. Кількість таких фірм в Антигуа і Барбуді скоротилося до початку 2003 р. до 36. Утрати країни склали понад 20 млн дол. США, що перевищує вартість половини її річного товарного експорту. За позовом уряду Антигуа і Барбуді Всесвітня торгова організація (ВТО)

провела розслідування й дійшла висновку, що дії США суперечать положенням нормативів ВТО, які стосуються торгівлі послугами. Однак американський уряд має намір подати апеляцію, і майбутнє ігрового бізнесу по Інтернету, яке вважається одним із важливіших напрямів диверсифікації та розширення сфери послуг, залишається під питанням.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Антигуа і Барбуди?
2. Як впливає на фінансову систему країни діяльність офшорних структур?
3. Які податкові причини тривалого знаходження при владі лейбористської партії країни?
4. Що ви можете сказати про розвиток у країні офшорного ігрового бізнесу з використанням мережі Інтернету? Чи потрібно розвивати подібний бізнес в Україні?

Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Коста-Ріці

Загальні умови функціонування податкової системи країни

У Коста-Ріці не існує офшорної юрисдикції, за винятком вільних зон. Але якщо для вітчизняних компаній податки є достатньо великими, то в цих зонах вони незначні. Так, податок із прибутку для власних підприємств у країні з 01.01.2007 р. складає 30 %.

Хоча Коста-Ріка ніколи не була офшорною зоною, проте вона має низку переваг (насамперед податкових), які заохочують потенційних клієнтів для реєстрації тут своїх компаній, передусім у вільних економічних зонах. Тому багато країн розглядають Коста-Ріку в якості офшорного центру.

Особливості офшорної діяльності в Коста-Ріці

Досить цікавим у залученні іноземних інвестицій є досвід Коста-Ріки, яка до 60-х років ХХ ст. була дуже бідною країною. Насамперед уряд запровадив низку пільг, спрямованих на стимулювання експорту, включаючи створення вільної економічної зони. У результаті експорт промислових товарів різко зріс. Найбільш відомим інвестором країни є фірма «Інтел», яка експортує вироблені на місцевому заводі електронні плати. Щорічно ця сума сягає 2 млрд дол. США.

Коста-Ріка не є офшором у традиційному розумінні слова й тому не розмежовує офшорну та економічну діяльність у середині країни. У державі немає податку на майно, яке передається за заповітом, податку на спадок, на капіталізований прибуток, а також немає валютного контролю. Ніякий дохід, що отримується за межами країни, не обкладається податком, навіть якщо угода укладалася в середині Коста-Ріки. У результаті цього іноземний дохід, що отримується фірмою в Коста-Ріці, повністю звільняється від прибуткового податку та податку на приріст капіталу.

У Коста-Ріці створено вісім вільних економічних зон, у яких існують значні податкові знижки, включаючи 100 % звільнення від усіх податків та урядове фінансування навчання працівників.

Коста-Ріка відкриває рахунки в банках всім бажаючим, навіть туристам, які приїхали в країну на короткий термін. Уся процедура займає 20 хвилин. Після відкриття рахунка ніякого контролю за ним не існує. Тому багато жителів США й Канади мають рахунки в банках Коста-Ріки. Інформація щодо банківських вкладів, банківських і бізнес-операцій не надається податковим та іншим офіційним органам без рішень судів Коста-Ріки. Інформація про реальних власників компаній, що засновані іноземними громадянами, охороняється на державному рівні. Інформація про засновників, власників акцій та про директорів

компаній не вноситься в державний реєстр. Банківська й професійна таємниця захищені конституцією Коста-Ріки, а за її порушення передбачено кримінальну відповідальність і матеріальне відшкодування збитків.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Коста-Ріки?
2. Як впливає на фінансову систему країни діяльність офшорних структур?
3. У чому полягає для інвесторів привабливість вільних економічних зон у країні?
4. У чому полягають особливості приватних вільних економічних зон у Коста-Ріці?

Розділ 7. Особливості офшорної діяльності на Барбадосі

Загальні умови функціонування податкової системи країни

Барбадос – невелика країна в Карибському регіоні (260 тис. жителів), незалежність якої від Великої Британії отримано 30 листопада 1966 р. Главою держави є королева Великої Британії, яка представлена на острові генерал-губернатором. Законодавча влада належить парламенту, а виконавчу владу здійснює уряд. Столиця Барбадосу – місто Бриджтаун, яке одночасно є єдиним морським портом.

Законодавча система Барбадосу заснована на англійському загальному праві, доповненому законами, прийнятими в межах Конституції острова.

Офіційна грошова одиниця країни – барбадоський долар, який дорівнює близько 0,5 долара США. На острові приймаються також американські та канадські долари. Увіз і вивіз іноземних валют не обмежується.

Фінансова система країни ґрунтується на доходах від туризму та офшорної діяльності. Правда, Барбадос пробував відійти від такої спеціалізації, залучивши в економіку країни компанію «Інтел-інсайд», яка займалася в цій країні виробництвом електронних плат.

Особливості оподаткування на Барбадосі

На Барбадосі немає податків на приріст капіталу, а також на спадщину та дарування. Водночас у країні використовується ПДВ, ставка якого здебільшого складає 17,5 %.

Ставка прибуткового податку на 2011 р. дорівнювала 20 % на дохід до 24 200 барбадоських доларів та 35 % на дохід понад 24 200 барбадоських доларів (для певних категорій є знижки).

Іммігранти можуть не платити прибуткового податку, якщо триматимуть доходи поза Барбадосом. Кваліфіковані фахівці – іммігранти, які працюють у сфері міжнародного бізнесу чи у фінансовому секторі, можуть розраховувати на податкову скидку в 35 %, тобто 35 % від їхніх доходів прибутковим податком не обкладається протягом перших трьох років проживання на Барбадосі.

Ставки соціального страхування такі: 10,1 % сплачує працівник, 11,25 % – роботодавець, 16,1 % – самозайняті особи. Водночас соціальна страховка сплачується на заробіток до 4090 барбадоських доларів на місяць. Крім того, її не сплачує той, хто живе на доходи від інвестицій та на пенсію.

На Барбадосі існує податок на передачу власності, який сплачується особою, котра продає власність на острові. На суми, що

перевищують 125 000 барбадоських доларів, цей податок дорівнює 2,5 % плюс мито в розмірі 1 %.

Податок на землю сплачують власники нерухомості на Барбадосі за такими ставками:

- за перші 150 000 барбадоських доларів вартості ставка дорівнює 0 %;
- за наступні 250 000 барбадоських доларів вартості ставка дорівнює 0,1 %;
- за наступні 600 000 барбадоських доларів вартості ставка дорівнює 0,45 %;
- за суми, що перевищують 1 млн барбадоських доларів вартості, ставка дорівнює 0,75 %.

Корпоративний податок на Барбадосі має такі ставки: базова ставка – 25 %; ставка для малого бізнесу – 15 %. За певних умов ставка цього податку може бути знижена.

Уряд Барбадосу намагається енергійно розширювати мережу податкових угод у 2008 р. і наступних роках, заявив офіційний представник міністерства закордонних справ після підписання наприкінці 2007 р. і набрання чинності в лютому 2008 р. угоди про уникнення подвійного оподаткування між Барбадосом і Республікою Сейшельських Островів. За словами офіційного представника міністерства закордонних справ, зовнішньої торгівлі й міжнародного бізнесу, Барбадоський уряд дуже хоче розширити свою мережу податкових угод, щоб створити стратегічні комерційні союзи, які б принесли користь і цій країні, й іншим державам-учасникам договору. Очікується, що більшість цих угод, які будуть укладені найближчим часом із такими державами, як Бразилія, Південна Африка, Ірландія та ін., дадуть економічний поштовх для економіки країни.

На 2012 р. Барбадос підписав Угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами, як Австрія, Ботсвана, Велика Британія, Венесуела, Канада, Китай, Куба, Мальта, Маврикий, Мексика, Нідерланди, Норвегія, США, Фінляндія, Швеція.

Барбадос має двосторонні договори про заохочення та захист інвестицій із такими державами, як Велика Британія, Венесуела, Німеччина, Канада, Куба, Швейцарія.

Барбадос має податкові угоди з Гренландією, Данією, Фарерськими островами.

Умови реєстрації та функціонування офшорної компанії в Барбадосі

Компанії на Барбадосі реєструються відповідно до закону про Міжнародні бізнесові компанії 1991 р. за допомогою надання Статуту,

повідомлень про директорів та зареєстровану адресу на острові. Офшорна компанія вважається такою, що розпочала свою діяльність після отримання Свідоцтва про реєстрацію.

Структура управління офшорної компанії може включати, як мінімум, одного директора, який може бути як фізичною, так і юридичною особою. Директор не обов'язково повинен бути резидентом Барбадосу. Дані про директорів не публікуються.

Компанії, що зареєстровані в офшорній зоні Барбадосу, повинні мати секретаря. Ним може бути як резидент, так і нерезидент країни. Функції секретаря може виконувати як фізична, так і юридична особа.

Для реєстрації офшорної компанії потрібен, як мінімум, один акціонер, який може бути як фізичною, так і юридичною особою, є або фізичною, або юридичною особою. Інформація про бенефіціарних власників та акціонерів не розголошується.

Збори акціонерів і директорів можуть проводитися будь-де, у тому числі за допомогою електронних засобів. На Барбадосі відсутня вимога щодо проведення річних зборів.

Назва офшорної компанії може бути зареєстрована будь-якою мовою, але не повинна бути ідентичною чи подібною до вже наявних.

Конкретна вимога про розмір акціонерного капіталу до офшорної компанії відсутня. Загальноприйнятий розмір статутного фонду складає 50 000 дол. США. Мінімально випущений капітал може скласти одну акцію з номінальною вартістю 1 дол. США.

Офшорній компанії дозволяється випускати іменні акції, акції на пред'явника, привілейовані акції, акції як із правом голосу, так і без права. Випущені акції повинні бути оплачені.

Офшорна компанія зобов'язана мати зареєстрований офіс, який повинен розміщуватися на території Барбадосу.

Офшорній компанії не дозволено виконувати комерційну діяльність із резидентами й володіти нерухомістю на території Барбадосу.

Конфіденційність про діяльність офшорної компанії, про її власників і директорів гарантована законом.

Корпоративний податок для офшорних компаній сплачується залежно від величини від отриманого прибутку:

- при доході до 10 млн барбадоських доларів – 2,5 %;
- при доході від 10 млн до 20 млн барбадоських доларів – 2,0 %;
- при доході від 20 млн до 30 млн барбадоських доларів – 1,5 %;
- при доході більше 10 млн барбадоських доларів – 1 %;

Офшорна компанія, зареєстрована за межами Барбадосу та отримавши реєстрацію на цьому острові, сплачує податки лише на свої місцеві доходи.

Компанії звільняються від сплати гербового збору при переході у власність інших офшорних компаній.

Офшорні компанії звільняються від валютного контролю, сплати мита на товари та матеріали, імпортовані для потреб свого міжнародного бізнесу.

Щорічний ліцензійний збір за продовження статусу діючої компанії складає 200 барбадоських доларів.

Офшорна компанія повинна щорічно надавати податковим органам копії бухгалтерського балансу, звіт про прибутки та збитки, дані аудиторських перевірок. Фінансові звіти повинні перевірятись аудиторами, якщо розмір загальних активів або дохід перевищує 500 000 дол. США. Усі компанії зобов'язані щорічно надавати податкову декларацію. Офшорна компанія повинна вести облік своєї фінансової діяльності, у якій відображено її фінансове становище.

Закони Барбадосу не обмежують офшорну компанію у виборі банків та країн їх розміщення, а також загальну кількість банківських рахунків, потрібних для функціонування компанії.

Умови реєстрації офшорних банків на Барбадосі

Основними стимулами для організації банківського бізнесу на Барбадосі є:

- лояльні умови реєстрації та щорічного продовження діяльності офшорного банку;
- низькі податкові ставки для офшорного банку.

Процедура реєстрації офшорного банку полягає в поданні заяви в Центральний банк на ім'я міністра фінансів Барбадосу. У заяві повинна міститися докладна інформація про всіх директорів й акціонерів банку, план діяльності банку на три наступні роки.

Видача ліцензій здійснюється Міністерством фінансів Барбадосу. У ліцензії регламентовано всі види банківських операцій, які можна здійснювати офшорному банку. Отримати ліцензію можуть компанії двох типів. Це можуть бути міжнародні банки чи зареєстровані на Барбадосі офшорні компанії, які хочуть надавати банківські послуги.

Якщо контроль за діяльністю банку виконують із закордону, то банк повинен мати оголошений капітал у розмірі 2 млн барбадоських доларів. Причому 50 % його повинно бути сплачено. Також потрібно мати резервний фонд у такому ж розмірі.

Клієнти банку на Барбадосі, які не є резидентами цієї країни, звільнені від поверненого податку на відсотки та дивіденди.

Офшорні банки на Барбадосі не підпадають під дію Закону про валютний контроль й інших законів, які регулюють діяльність резидентних банків. Щорічно кожен офшорний банк зобов'язаний

сплачувати ліцензійний збір, а також податок на прибуток, розмір якого залежить від суми цього прибутку.

Щорічно кожен офшорний банк зобов'язаний здавати звіт про активи та збитки, а також проходити аудиторську перевірку. У випадку зміни директорів офшорного банку про це потрібно повідомити співробітників Реєстру.

Розкриття важливої банківської інформації на Барбадосі практично неможливе. Банківська таємниця на Барбадосі суворо дотримується, а особи, які допустили розкриття цієї інформації, отримують покарання.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Барбадосу?
2. Як впливає на фінансову систему країни діяльність офшорних структур?
3. Які податки сплачують на Барбадосі офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації в країні офшорних банків.

Розділ 8. Особливості офшорної діяльності на Бермудських Островах

Бермудські Острови – це самоуправна британська заморська територія (населення – 60 тис.), яка, однак, не є частиною Сполученого Королівства. Крім усього, це популярна офшорна зона, а також база для створення офшорних інвестиційних фондів і страхових компаній. На Бермудських Островах діє фондова біржа, яка є популярним майданчиком для розміщення акцій офшорних фондів. Значні доходи Бермудам приносить, крім офшорів, іноземний туризм. Понад 90 % туристичної індустрії націлено на обслуговування туристів із Північної Америки.

На 1.01.2004 р. на Бермудських Островах діяло 1022 офшорні інвестиційні фонди, капітал яких становив 115,8 млрд дол. США, на 1.01.2005 р. – 1076 фондів із капіталом в 158,2 млрд дол. США, на 1.01.2006 р. – 1182 фонди з капіталом у 187,5 млрд дол. США.

Бермудські Острови – третій за розмірами страховий центр у світі (після Лондона та Нью-Йорка), на території яких діє близько 1000 страхових компаній, що, за підсумками 2003 р., володіли активами на суму 235 млрд дол. США та отримали страхові премії обсягом понад 79 млрд дол. США. Страхові компанії на Бермудах не платять будь-яких податків, окрім щорічного державного збору в сумі 2500 дол. США на рік.

Для міжнародної комерційної діяльності та інвестицій на Бермудах використовують так звану «звільнену» компанію. Усі інші інкорпоровані на островах компанії повинні принаймні на 60 % належати резидентам Бермудських Островів. Тут повинен бути відкритий зареєстрований офіс. Реєстрація готових компаній не дозволяється.

Процедура інкорпорації бермудської компанії є складною. Насамперед у місцевій газеті потрібно розмістити оголошення про намір інкорпорувати компанію. Потім до валютного департаменту Бермудських Островів надається заявка на її інкорпорацію, що включає такі дані:

- назва компанії;
- адреса зареєстрованого офісу;
- імена, адреси та громадянство передбачуваних директорів;
- імена, адреси й громадянство акціонерів та їхня частка в компанії;
- засновницький договір, у якому вказано розмір акціонерного капіталу й типи акцій;
- інформація про банківський рахунок, інформація про банк, що стосується передбачуваних реальних власників;
- мито за внесення до реєстру.

Стандартний статутний акціонерний капітал бермудської «звільненої» компанії складає 12 000 дол. США, розділений на 12 000 звичайних акцій по одному долару. Не дозволені акції на пред'явника.

Без відповідної ліцензії бермудській «звільненій» компанії заборонено виконувати такі види діяльності: банківську, страхову (у тому числі страхування життя), перестраховування, управління фондами, колективне інвестування, консультування з питань інвестицій, іншу діяльність, пов'язану з банківською чи страховою діяльністю.

Про реальне володіння компанією повідомляється уряду в момент інкорпорації, проте ці відомості є конфіденційними.

«Звільнені» компанії, як нерезиденти, звільнені від контролю валютних операцій.

Із березня 2007 р. регулювання діяльності інвестиційних фондів на Бермудських Островах здійснювалося відповідно до закону про інвестиційні фонди 2006 р., який відмінив чинний до цього нормативний акт 1998 р. Замість доволі загального словосполучення «колективна інвестиційна схема» тепер використовується більш зрозумілий міжнародному інвестору термін «інвестиційний фонд». Призначення цього закону – установлення стандартів створення й діяльності інвестиційних фондів на Бермудах задля захисту інтересів інвесторів.

Потрібно зазначити, що визначення законом назви інвестиційного фонду має на увазі обов'язкову можливість погашення інвесторами своїх часток. Отже, структури, які не передбачають можливості погашення часток до закінчення своєї діяльності (часто класифікуються в міжнародній практиці як «закриті фонди»), на Бермудах інвестиційними фондами не вважаються й законом про інвестиційні фонди не регулюються.

Новий закон поділяє інвестиційні фонди на авторизовані (authorised), звільнені (exempted) і виключені (excluded).

Уводяться такі класи авторизованих фондів, які підлягають різному регулюванню:

- інституціональний фонд (institutional fund);
- адміністрований фонд (administered fund);
- стандартний фонд (standard fund) (ст. 11 Закону).

Фонд вважається інституціональним (institutional fund), якщо:

а) згідно з його засновницькими документами й проспектом:

- фонд відкритий лише для кваліфікованих учасників (qualified participants);

- кожен учасник повинен інвестувати не менше 100 тис. дол. (бермудський долар дорівнює долару США);

в) у фонду є посадова особа, довірчий власник або представник-резидент Бермудських Островів, який має доступ до документів інвестиційного фонду.

При цьому кваліфікований учасник (qualified participants) – це:

- «приватний інвестор із високим доходом», тобто фізична особа, особистий прибуток якої перевищує 200 тис. дол. щорічно протягом двох попередніх років, або сукупний дохід його сім'ї (ідеться про подружжя) понад 300 тис. дол. щорічно протягом указаних років, при цьому в неї є підстави отримання доходу такого ж рівня, як і в рік інвестування у фонд, або

- «приватний інвестор із великим капіталом», тобто фізична особа, власні кошти якої (перевищення активів над зобов'язаннями) чи власні кошти разом із дружиною (чоловіком) у рік укладення коштів в інвестиційний фонд перевищував 1 млн дол., або

- «досвідчений приватний інвестор», тобто фізична особа, яка володіє спеціальними знаннями й досвідом у сфері фінансів і бізнесу, що дає їй можливість певним чином оцінювати переваги та ризики майбутніх інвестиційний вкладень, або

- компанія, чи асоціація, товариство або траст, розмір активів (власних чи разом з активами групи) яких не менше 5 млн дол., або

- компанія, товариство чи траст, усі акціонери, учасники або бенефіціари яких (відповідно) задовольняють указаним вище вимогам.

Фонд вважається адміністрованим (administered fund), якщо його адміністратор має ліцензію відповідно до Закону про інвестиційні фонди і:

- згідно із засновницькими документами й проспектом учасник повинен інвестувати суму не менше 50 тис. дол.;

- фонд котується на біржі, визнаній владою (ст. 11(4) закону).

Фонд вважається стандартним (standard fund), якщо не відповідає умовам, які висуваються до інституціонального й адміністрованого фондів.

Стандартний фонд регулюється дещо жорсткіше, ніж інституціональний чи адміністрований. Передусім, суттєві зміни в документах і структурі стандартного фонду вимагають попереднього схвалення влади. Інституціональні та адміністровані фонди отримують схвалення лише на зміни в проспекті й зміну постачальника послуг (адміністратор, менеджер, депозитарій, реєстратор), про інші зміни просто повідомляється реєструючий орган.

Закон не встановлює ніяких відмінностей у регулюванні інституціонального чи адміністрованого фонду, але надає можливість регулюючому органу видавати підзаконні акти, які регулюють

діяльність усіх трьох видів фондів. Зазначимо, що Закон не встановлює будь-які обмеження в частині інвестиційної політики фонду.

Фонди, які не підлягають регулюванню. Виключені фонди

Фонди, які є «приватними», виключаються зі сфери регулювання Законом про інвестиційні фонди (excluded fund). Фонд є приватним, якщо кількість його членів не перевищує 20 і при цьому фонд не пропонує свої акції публічно. Отже, приватний фонд не підлягає державному регулюванню (хоча й має повне право називатися фондом). Однак оператор фонду зобов'язаний повідомити регулюючому органу про те, що фонд підлягає звільненню від регулювання.

Звільнені фонди

Фонд звільняється від державного регулювання (exempted fund), якщо:

- інвесторами фонду можуть бути тільки «кваліфіковані учасники»;
- адміністратор фонду визнаний регулюючим органом;
- призначений аудитор фонду;
- є посадова особа, довірчий власник чи представник – резидент Бермудських Островів, який має доступ до документації фонду.

Закриті фонди

Структури, які в міжнародній практиці зазвичай називаються «закритими інвестиційними фондами» (в інвестора немає можливості погашення його часток), не підпадають під визначення інвестиційного фонду на Бермудах і не регулюються законом про інвестиційні фонди. На практиці вимагається надання певної інформації про такі фонди в органи реєстрації, але лише з довідковою метою (державного схвалення на роботу фонду не вимагається).

Фонди, які зареєстровані у формі компаній, навіть якщо вони не підлягають регулюванню за Законом про інвестиційні фонди, регулюються положеннями корпоративного законодавства. А саме, при пропонуванні акцій публіці такі фонди повинні дотримуватися вимог Закону про компанії, що пред'являються до проспекту емісії (торкаються найперше розкриття певної інформації, такої як прізвища менеджерів фонду й розміру різних комісійних).

Звітність

У ході своєї діяльності авторизовані фонди готують і завіряють в аудитора фінансову звітність, яка представляється інвесторам. Крім того, авторизований фонд періодично звітується перед владою про свою діяльність. Нині стандартні фонди звітуються щомісячно, а інституціональні й адміністровані – щоквартально.

Адміністратор фонду

Закон не встановлює будь-яких вимог до інвестиційного управляючого (керуючого) (investment manager) фонду, який фактично

здійснює управління коштами, однак вимагає ліцензування для адміністратора фонду (fund administrator), роль якого більш технічна, але надзвичайно важлива, а саме: адміністратор спрямовує отримані за підпискою гроші на цілі, передбачені засновницькими документами й проспектом, здійснює випуск і погашення акцій (часток), розподіляє дохід фонду відповідно до засновницьких документів і проспектів, підраховує вартість чистих активів, веде рахунки фонду, розподіляє дивіденди.

Отже, адміністратор, по суті, виконує тотальний контроль над діяльністю фонду, із чим і пов'язана вимога на отримання державної ліцензії саме адміністратором. Для отримання ліцензії потрібно виконати як формальні вимоги, уключаючи фінансові (на сьогодні вимагаються чисті активи не менше 50 тис. дол.), так і більш неформальні, такі як вимога, щоб посадові особи компанії-адміністратора були «компетентними й достойними».

Оподаткування й мито

Нині Бермуди не стягують податки на дохід, прибуток, приріст капіталу, податок біля джерела, на дивіденди, гербовий збір з інвестиційних фондів. Можуть стягуватися лише податки з інвестора, котрий є резидентом на Бермудських Островах.

Замість цього, стягується фіксоване мито. Так, компанії, зареєстровані на Бермудах (уключаючи фонд у формі компанії), сплачують щорічне мито, яке залежить від капіталу компанії (максимальний розмір мита – 29 220 дол.). Крім того, стягується щорічне мито за самим Законом про інвестиційні фонди: 1250 дол. для стандартного й по 750 дол. для інституціонального та адміністрованого фондів.

Із 01.04. 2008 р. на 6,5 % збільшено збори з компаній.

Загалом, Бермудський інвестиційний фонд може слугувати ефективним інструментом у міжнародних інвестиційних проектах. За певних умов фонд звільняється від державного регулювання. У цьому випадку не регулюється інвестиційна політика фонду. Однак діяльність адміністраторів фондів підлягає державному ліцензуванню.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Бермудських Островів?
2. Як впливає на фінансову систему юрисдикції діяльність офшорних структур?
3. Які податки не сплачують на Бермудських Островах офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації на Бермудах інвестиційних фондів.

Розділ 9. Особливості офшорної діяльності на Кайманових Островах

Кайманові Острови (залежна від Великої Британії юрисдикція) – типовий офшор, на якому відсутній податок на прибуток компаній. Столиця – місто Джорджтаун, у якому розміщена міжнародна фондова біржа.

Кайманові Острови вважаються однією з найбільш закритих офшорних юрисдикцій у світі. У дослідженні британської Tax justice network Каймани посіли друге місце за надійністю збереження комерційної таємниці, поступившись лише Швейцарії.

Особливою популярністю Кайманові Острови користуються в страхових компаній. І хоча через гучні фінансово-кримінальні скандали престиж цього офшорного центру трохи знизився, він, як і раніше, залучає велику кількість клієнтів. Так, на Кайманових Островах нині функціонує близько 540 банків і різних фондів. Там відкрито 70 представництв десятка найбільших у світі банків.

На Кайманових Островах порушення таємниці банківських вкладів загрожує тюремним ув'язненням до двох років і грошовим штрафом. Покарання за таку провину може бути збільшене, якщо винуватець – банківський службовець, адвокат, урядовий службовець чи торговий посередник.

У 1990–2000 рр. нагромаджені прямі іноземні інвестиції на Кайманових Островах зросли у 25,5 раза. На кінець першого півріччя 2007 р. величина банківських активів на Кайманових Островах перевищила рівень Швейцарії в 1,4 раза, Сингапуру – у 2,7 раза й відносно небагато поступалася рівню Японії (2055 млрд дол.), Франції (2580 млрд дол.) і США (27759 млрд дол.). У 2000 р. вони склали 782 млрд дол., у 2001 р. – 823 млрд дол., у 2002 р. – 1015 млрд дол., у 2003 р. – 1039 млрд дол., у 2004 р. – 947 млрд дол., у 2005 р. – 1216 млрд дол., у 2006 р. – 1672 млрд дол., у першому півріччі 2007 р. – 1816 млрд дол.

На 1.01.2004 р. на Кайманових Островах зареєстровано 4808 інвестиційних фондів; на 1.01.2005 р. – 5932, а на 1.01.2006 р. – 7106, а їхні активи на 1.01.2006 р. нараховували 200 млрд дол. США.

Офшорні страхові компанії на Кайманах можуть мати незначні мінімальні обсяги капіталу, не сплачують ніяких податків, окрім щорічного державного збору в розмірі 8400 дол. США на рік.

Кайманові острови – головний центр серед офшорних фінансових юрисдикцій щодо випуску міжнародних боргових цінних паперів. Зокрема, на грудень 2005 р. на них емітовано цих інструментів на суму

близько 530 млрд дол. США, що склало близько 63 % усього обсягу, що емітований в ОФЦ.

Кайманови Острови – одна з найбільш популярних юрисдикцій для створення офшорних інвестиційних фондів, насмперед завдяки не надто обтяжливому регулюванню для деяких із видів фондів.

Діяльність фондів Кайманових Островів регулюється Законом про взаємні фонди 1993 р. (зі змінами). Закон передбачає три види регульованих фондів і звільняє від регулювання один вид фондів.

Необхідна умова діяльності регульованих фондів – проведення щорічного аудиту; завірена аудитором звітність представляється в регулюючий орган. Потрібно зазначити, що не існує обмежень інвестиційної політики фондів на Кайманових Островах.

Використовуються три організаційно-правові форми для створення фондів: звільнена компанія (exempted company), пайовий траст (unit trust) і звільнене командитне товариство (exempted limited partnership). У цьому контексті термін «звільнений» стосується оподаткування.

Регулювання діяльності взаємних фондів досить просте. Не передбачена потреба наявності місцевих опікунів, директорів чи аудиторів. На Кайманових Островах може бути створено три види регульованих фондів:

«Зареєстрований» взаємний фонд (registered mutual fund): якщо мінімальний внесок інвестора становить 100 тис. дол. США (мінімум збільшений законом із листопада 2006 р.) або фонд котується на визнаній біржі, то фонд не зобов'язаний мати ліцензію або ліцензованого адміністратора, однак повинен зареєструватися в регулюючому органі й подавати обов'язкову звітність.

«Адміністрований» взаємний фонд (administered mutual fund) має ліцензованого адміністратора, який представляє зареєстрований офіс на Кайманових Островах.

«Ліцензований» взаємний фонд (licensed mutual fund) отримав ліцензію на свою діяльність і має зареєстрований офіс на Кайманових Островах.

Найпопулярнішим видом фондів є «зареєстрований» фонд. За виконання вказаної умови стосовно мінімального вкладу йому не потрібні державні ліцензії для ведення операцій.

Для реєстрації фонду потрібно подати в регулюючий орган (Cayman Islands Monetary Authority – СИМА) заявку, «передбачуваний документ» (тобто проспект) фонду, а також листи про згоду адміністратора й аудитора фонду діяти в якості таких. Після реєстрації фонд має низку тривалих зобов'язань, а саме:

- щороку готувати й подавати в регулюючий орган завірену аудитором звітність;
- подати в регулюючий орган інформацію про зміни в проспекті;
- сплачувати щорічні реєстраційні збори.

Якщо у фонді не більше 15 інвесторів, більшість із яких (за кількістю інвесторів, а не за кількістю акцій можуть звільняти й призначати операторів фонду, то такий фонд («приватний фонд») не підлягає державному регулюванню, тобто не реєструється в регулюючому органі та не надає туди звітність.

Водночас потрібно зауважити, що всі види фондів, у тому числі й приватні, на практиці повинні мати місцевого реєстратора та трансфер-агента, тобто власника реєстру акціонерів фонду. Це пов'язано з вимогами законодавства щодо боротьби проти відмивання капіталів. Зазвичай, ця роль виконується компанією з ліцензією адміністратора фондів (хоча у випадку реєстрованого або приватного фонду не обов'язково покладати на цю компанію інші функції адміністратора, наприклад визначення чистих активів).

На Кайманових Островах діє фондова біржа, яка визнана в усьому світі майданчиком для операцій з офшорними фондами.

Водночас розвинуті країни, насамперед США, виявляють занепокоєння щодо масового вивозу капіталів на Кайманові Острови. Чергова доповідь комітету сенату США із фінансів контрольно-ревізійної палати США (GAO) про ситуацію з офшорним оподаткуванням, яка була представлена в липні 2008 р., стосувалася Кайманових Островів. Хоча Кайманами користуються зараз 59 % найкрупніших постачальників уряду США, а загальний обсяг оптимізації оподаткування в офшорі становить близько 100 млрд дол. у рік, зміни в законах США, які обмежують роботу з юрисдикцією, з'являться не раніше 2009 р.

Наприкінці липня 2008 р. комітет сенату США з фінансів на прикладі компаній, зареєстрованих на Кайманових Островах, на слуханнях розглядав питання про можливі новації роботи Податкової служби США (IRS) під час роботи з офшорами. Приводом для слухань став черговий звіт рахункової палати США (GAO) про схеми мінімізації оподаткування. В останній раз тему офшорів розглядали в сенаті США в березні 2004 р., коли сенатори Карл Левін і Байрон Дорган представили звіт GAO на цю тему, де повідомляли, що 59 компаній із 100 найбільших постачальників уряду США володіють дочірніми структурами в офшорах.

На початку січня 2013 р. у зарубіжних ЗМІ з'явилась інформація, що Кайманові Острови хочуть зробити публічними назви раніше приховуваних компаній, а також прізвища їхніх директорів. Острівна

влада в особі місцевого валютного регулятора – СІМА (The Cayman islands monetary authority) – збирається створити базу даних із місцевих хедж-фондів, розкривши імена керуючих, а також провести перевірку кваліфікації останніх. У поширеній СІМА заяві зазначено, що консультації з реформи почалися 14. 01. 2013 р., оскільки влада острова хоче підвищити стандарти корпоративного управління та прозорість фінансових послуг. Для цього вона залучила компанію Ernst and Young, яка проведе дослідження на цю тему та надасть їй рекомендації. Тому СІМА попросила всіх акціонерів місцевих компаній узяти участь у цьому дослідженні.

Указані зміни пов'язують із тиском на владу Кайманів американських та європейських політиків, незадоволених агресивною податковою стратегією своїх компаній. У результаті такого тиску податкові служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Кайманах.

Із початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Кайманових Островів. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Кайманових Островів?
2. Чому Конгрес США занепокоєний діяльністю офшорних структур на Кайманах?
3. Які податки не сплачують на Кайманах офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації в країні інвестиційних фондів.

Розділ 10. Особливості офшорної діяльності на Багамських Островах

Багамські Острови – одна з найрозвинутіших країн Вест-Індії, фінансова система якої залежить від туризму й офшорної діяльності.

Багамські Острови розміщені на однойменному архіпелазі в західній частині Атлантичного океану між півостровом Флорида та о. Гаїті, який нараховує понад 2000 коралових і скелястих островів, із яких лише 30 заселені.

Держава є унітарною й поділяється на 21 район.

Багамські Острови входять до Британської Співдружності. Глава держави – королева Великої Британії, яку представляє генерал-губернатор.

Офіційна назва країни – Співдружність Багамських Островів, її столиця – Нассау (Nassau).

Населення Нассау нараховує 175 тис. осіб. Місто лежить на північному сході о. Нью-Провіденс в Атлантичному океані.

Податкові пільги й гарантії таємниці вкладів зробили Багамські Острови великим офшорним і фінансовим центром світу. У Нассау та Фріпорті діють відділення понад 400 банків (фізично наявні 190) й інших кредитно-фінансових закладів і фірм зі США, Канади, Великої Британії тощо із загальним оборотом до 100 млрд дол. на рік. У країні також зареєстровано 40 тис. офшорних фінансових, інвестиційних, холдингових, страхових і суднобудівних компаній. На островах відсутній податок на прибуток, а прибутковий податок, податки на спадщину, додаткову вартість, нерухомість мають мінімальні ставки.

Активи банків, розміщених на Багамських Островах, склали у 2000 р. 272 млрд дол., у 2001 р. – 277 млрд дол., у 2002 р. – 304 млрд дол., у 2004 р. – 303 млрд дол., у 2005 р. – 304 млрд дол., у 2006 р. – 343 млрд дол., у першому півріччі 2007 р. – 351 млрд дол.

Кількість інвестиційних фондів на Багамських Островах на 01.01.2004 р. складала 707, на 01.01.2005 р. – 838, на 01.01.2006 р. – 750, а їхні активи на 01.01.2006 р. становили 90 млрд дол. США.

Страхові компанії на Багамах можуть мати незначні мінімальні обсяги капіталу, для них практично відсутні будь-які податки, окрім щорічного державного збору в розмірі 2500 дол. США на рік.

На Багамських Островах ліцензувати потрібно лише страхування й банківську справу. Компанії, інкорпоровані на Багамах, можуть мати тільки одного директора, а управління фірмою можуть вести через уповноваженого агента. Посада секретаря в компанії не обов'язкова. Замість податків на прибуток, капітал і майно існує лише щорічний

фіксований податок, який залежить від розміру статутного капіталу. Його величина коливається в межах від 100 до 300 дол. США.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні податкові доходи бюджету Багамських Островів?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури на Багамах?
3. Які податки не сплачують на Багамах офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації в країні офшорних банків.

Розділ 11. Особливості офшорної діяльності на Монтсерраті

Монтсеррат – це залежна від Великої Британії юрисдикція, яка на раховує менше 10 тис. осіб. Вона входить до складу Британської Співдружності. Зараз усі монтсерратці проживають у північній частині острова. За 500 років пік населеності – 14 333 людини – на Монтсерраті відзначався в 1946 р.

Розвиток фінансової системи цієї юрисдикції містить у собі риси, притаманні багатьом країнам Карибського моря, у тому числі офшорам. У Монтсерраті, як і в інших країнах – сусідах по регіону, уряд сприяє розвитку офшорного бізнесу. Закон про міжнародні комерційні компанії, прийнятий у 1985 р., становить основу для реєстрації офшорних компаній. Цей акт більш зручний для ведення бізнесу, порівняно з аналогічними правилами в регіоні.

Монтсеррат входить до складу Східнокарибського валютного союзу й має єдиний з іншими членами союзу Центральний банк зі штаб-квартирою в м. Бастер, столиці Сент-Кітса і Невіса та єдину валюту – східнокарибський долар (с.к. дол.). Внутрішній банківський сектор острова регулюється окремим законодавством, а Східнокарибський центробанк виконує нагляд над його діяльністю відповідно до Закону про банки. Місцевим законом про офшорну банківську діяльність від 1991 р. офшорним банкам на Монтсерраті дозволяли отримувати ліцензії на банківську діяльність. Цей закон пізніше коректувався відповідно до міжнародних вимог, а саме в частині прийняття заходів із боротьби з відмиванням грошей через офшорні банківські компанії.

У Монтсерраті законодавство про охорону банківської таємниці багато в чому аналогічне швейцарському. Передача кому-небудь інформації про клієнтів банків, крім правоохоронних органів в обговорених законом випадках, заборонена. Однак, на відміну від Швейцарії, тут не передбачено конкретні санкції за порушення законодавства про банківську таємницю.

На відміну від багатьох невеличких острівних «податкових гаваней» світу, де популярні інші види офшорів, тобто в основному трастові й міжнародні торгові компанії, для Монтсеррата характерна саме спеціалізація на банківському офшорному секторі. За даними на середину 2003 р., на Монтсерраті зареєстровано близько 50 міжнародних комерційних компаній. Тут, порівняно з іншими юрисдикціями, немає потреби реєструвати трасти та, як наслідок, не видано жодної ліцензії на трастову компанію.

Влада острова користується технічною підтримкою й рекомендаціями спеціалістів МВФ у фінансовій сфері. На відміну від деяких

країн – сусідів по регіону – Монтсеррат не включений у список країн, які звинувачуються у відмові від співпраці в глобальній боротьбі з відмиванням грошей і створенні надто ліберальних умов для незаконного обігу коштів.

За даними на середину 2003 р., на острові зареєстровано 11 офшорних банків із загальною сумою активів близько 1 млрд дол. Усі вони належать латиноамериканським компаніям і ними ж контролюються. За даними на кінець 2002 р., лише три такі банки тримали відкриті офіси на острові й жоден не мав скільки-небудь значної фізичної присутності на Монтсерраті.

На сьогодні здійснюється будівництво індустріального парку Монтсеррата. Уряд планує залучити сюди іноземних виробників для розміщення виробництва за допомогою введення податкових і митних пільг, а також надання переваг для доступу виробникам на ринки США, Канади й карибських держав у межах програм під егідою «Карибської ініціативи» та угод із загального ринку країн КАРИКОМ. Оскільки Монтсеррат залишається залежною територією Великобританії і є членом асоціації заморських країн і територій, у нього також існує низка привілеїв на доступ на ринок держав ЕС. Ці привілеї, зі свого боку, поширюються й на товари, що виробляються на острові підприємствами іноземних компаній. Виробництва, орієнтовані на експорт, відповідно до законодавства Монтсеррату, звільнені від податків перші п'ять-десять років та отримують право безмитного імпорту сировини й комплектуючих матеріалів.

Влада, як і інвестори, пов'язує великі сподівання з відкриттям нового аеропорту (він розпочав роботу наприкінці травня 2005 р.) і з найшвидшим завершенням будівництва нового морського порту. Без цих об'єктів економіка маленького острова, який живе практично за рахунок зовнішніх зв'язків) у результаті міжнародного тиску податкові служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Монтсерраті.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету Монтсеррату?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури на Монтсерраті?
3. Які податкові пільги існують для індустріального парку Монтсеррату?
4. Назвіть основні умови реєстрації офшорних банків у країні.

Розділ 12. Особливості офшорної діяльності в Сент-Кітсі і Невісі

Сент-Кітс і Невіс – незалежна держава в Карибському регіоні, яка здобула незалежність у 1983 р. Вона входить до складу Британської Співдружності. Сент-Кітс і Невіс входить в Організацію Східнокарибських Держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

Фінансова система країни ґрунтується на доходах від туризму, на доходах від офшорного бізнесу, а також від надання подвійного громадянства за інвестиції. Багато з цих структур розміщені в столиці – у м. Бакстері. Сент-Кітс і Невіс присутній у переліку офшорних зон в Україні.

Країна входить до складу Східнокарибського валютного союзу й має єдиний з іншими членами союзу Центральний банк зі штаб-квартирою в м. Бакстері та єдину валюту – східнокарибський долар (с. к. дол.). Внутрішній банківський сектор країни регулюється окремим законодавством, а Східнокарибський центробанк здійснює нагляд над його діяльністю відповідно до Закону про банки.

Невіс – це невеликий острів в Атлантичному океані, що розміщений за 225 миль на схід від Пуерто-Рико. Відрізняється від інших островів високим рівнем життя й освіченості населення. У 1984 р. уряд Невісу оголосив острів податковою гаванню. Для залучення іноземних компаній створено дуже сприятливі умови, і протягом 1984–1994 рр. на острові зареєстровано понад 4 тис. компаній. За законодавством Невісу іноземні компанії не оподатковуються податком на прибуток, якщо він отриманий за межами острова. Акціонери, директори й співробітники іноземних компаній можуть оселитися в будь-якому місці острова та одержати на ньому громадянство. Компанії звільнені від щорічних звітів перед владою. Немає ніяких обмежень на проведення змін у складі керівних органів компаній. Акції можна випускати іменні чи на пред'явника. Їхня вартість може бути зазначена в будь-якій валюті. Документацію фірми та її офіс можна розміщувати в будь-якому місці.

Якщо капітал компанії не перевищує 100 тис. дол. США, виплачується збір уряду в сумі 200 дол. Крім того, стягується плата за реєстрацію компанії в сумі 450 дол.

Контроль над діяльністю іноземних підприємств практично відсутній. Існує лише рекомендація вести документацію відповідно до прийнятого самим же підприємством статуту. Але сама документація контролю з боку влади не підлягає.

Компанії, зареєстровані на острові, можуть у будь-який час перевести свій офіс і документацію в іншу країну, одержавши на це цілком рутинну згоду влади та вносячи за це дуже скромну плату.

Особливості отримання економічного громадянства Сент-Кітсу і Невісу

Оформлення громадянства цієї країни дає підставу отримати паспорт цієї держави, який дає право його власнику (із 2009 р.) без візи перебувати в країнах Шенгенської зони. Крім того, цей паспорт дає можливість їздити без візи до майже 100 країн світу, у тому числі в основні офшорні центри, а візу до США та Канади за цим паспортом дають на 10 років.

Вартість оформлення другого громадянства за інвестиції (як через купівлю нерухомості на островах, так і через інвестиції у Фонд диверсифікації цукрової промисловості) становить 30–40 тис. дол. США.

Необхідна інвестиція може бути здійснена двома способами: 1) значна інвестиція – 400 тис. дол. США в «узгоджений інвестиційний проект» (тобто в купівлю нерухомості на островах); 2) мінімальна інвестиція у Фонд диверсифікації цукрової промисловості (як благодійний внесок).

При використанні першого варіанта сплачуються реєстраційні внески (вони не повертаються) в таких розмірах: 50 тис. дол. США – для глави сімейства; 25 тис. дол. США – для дружини (чоловіка); 25 тис. дол. США – за кожну дитину у віці до 18 років.

При використанні другого варіанта заявник сплачує благодійний внесок у Фонд диверсифікації цукрової промисловості в розмірі 250 тис. дол. США (якщо він отримує паспорт лише для себе) або в розмірі 300 тис. дол. США (якщо він отримує паспорт для себе та не більше як для трьох членів родини). При цьому реєстраційні внески не сплачуються. Зазвичай, багато інвесторів вибирають останній варіант, оскільки продати нерухомість на островах і повернути вкладені кошти дуже важко. Крім того, утримання нерухомості тут потребує значних витрат.

За двома варіантами інвестори, які хочуть отримати громадянство Сент-Кітсу й Невісу, зобов'язані сплатити кошти за додаткову перевірку (зазвичай, за наявність судимості) в сумі 7500 дол. США за заявника та по 4000 дол. США за кожного члена родини, старшого за 18 років.

Для подання заявки на громадянство Сент-Кітсу і Невісу потрібно заповнити чотири форми документів. Причому приймаються лише оригінали форм, а не копії.

Із червня 2014 р. внесені деякі зміни для отримання громадянства Сент-Кітсу і Невісу за інвестиції. Зокрема, після видачі сертифіката про громадянство, чоловік (дружина) чи залежні члени родини можуть бути додані до заяви за додаткову плату: 75 тис. дол. США – за дружину (чоловіка); 50 тис. дол. США – за нову дружину (нового чоловіка); 50 тис. дол. США – за залежних батьків; 35 тис. дол. США – за залежних від батьків дітей.

Крім того, за заяви, які відкликатимуться заявниками після завершення їх обробки, тепер стягуватимуть адміністративний збір у розмірі 55 тис. дол. США. Це робиться для того, щоб перекрити шлях отримання паспорта Сент-Кітсу і Невісу за інвестиції порушникам закону у своїх країнах.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету юрисдикції?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури, зареєстровані на Сент-Кітсі і Невісі?
3. Які особливості в офшорній діяльності на Сент-Кітсі і Невісі ви можете назвати?
4. Які особливості в отриманні подвійного громадянства на Сент-Кітсі і Невісі ви можете назвати?

Розділ 13. Особливості офшорної діяльності в Ангільї

13.1. Загальні умови функціонування фінансової системи Ангільї

Ангілья – залежна від Великої Британії самоуправна юрисдикція, яка включає дев'ять островів, що розміщені в Карибському регіоні між Гваделупою та Віргінськими Островами. Столиця країни – місто Валлі. Населення цієї юрисдикції – 15 тис. осіб. Ангілья наявна в переліку офшорних зон в Україні.

Ангілья входить в Організацію Східнокарибських Держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

Ангілья не має природних ресурсів, а її економіка ґрунтується на туризмі та на офшорному бізнесі. Ангілья є безподатковою юрисдикцією, а офшорні компанії сплачують до бюджету реєстраційний (250 дол. США) та щорічний збір (200 дол. США). На Ангільї зареєстровано 45 відділень іноземних банків. Правил, що регулюють валютні операції, у цій юрисдикції не існує. Банківські вклади можуть бути зроблені в доларах США на ощадні рахунки фізичних чи юридичних осіб у формі чекових рахунків чи за допомогою інших інвестиційних інструментів.

Незважаючи на те, що Ангілью вважають привабливим офшором, який підходить для купівлі компанії, у цілому її називають дуже дорогою країною, оскільки приїзд в Ангілью може коштувати дуже дорого навіть багатій людині. Це пов'язано з тим, що Ангілья вважається у світі курортом VIP-класу.

Водночас Ангілья не укладає договорів про уникнення подвійного оподаткування. У цій юрисдикції також ведеться жорсткий облік фінансової документації компаній. Недавно ОЕСР позитивно оцінила пункти законодавства Ангільї про прозорість й обмін інформації, спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей. Податкові органи юрисдикції вимагають надання бухгалтерської звітності від своїх та міжнародних компаній, зареєстрованих в Ангільї. Ще у 2002 р. Ангілья прийняла всі міжнародні стандарти про обмін інформацією й уклала з 17 країнами угоди про обмін податковою інформацією.

У вересні 2012 р. кілька карибських офшорів, у тому числі Ангілья, надали згоду на проведення перевірки для оцінки їх відповідності вимогам Міжнародної конвенції проти корупції.

У 2012 р. виникли проблеми з формуванням бюджету Ангільї, який став дефіцитним. У зв'язку з цим британським урядом запропоновано варіант збільшення податків. Серед них – збільшення податку на

нерухомість із 0,0015 % до 0,0035 %, податку на продаж нафто-продуктів – на 7 %, тимчасового податку на стабілізацію, зборів для отримання ліцензій. Крім того, підвищено мита (із 1 до 3 %).

У жовтні 2012 р. уряд Ангільї знову повернувся до розгляду питань оподаткування. Ішлося про усунення 10 % податку на ресторанны рахунки та прокат автомобілів, раніше узгоджених із британським урядом. Крім того, бізнесмени Ангільї підняли питання про усунення введеного у 2012 р. податку на стабілізацію, що вимагає згоди британського уряду.

У результаті міжнародного тиску податковій служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції в Ангільї.

Із початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Ангільї. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

13.2. Особливості офшорної діяльності в Ангільї. Типи офшорних компаній

1. Ангільські спеціалізовані компанії (ASPC), які виконують свою діяльність як офшор, так і як оншор. Для відкриття офшорної компанії потрібно заплатити 500 дол. США, ще 280 дол. США коштує щорічне продовження її діяльності.

2. Міжнародні підприємницькі компанії (IBC), подібні до тих, які реєструються в штаті Делавер (США). На сьогодні в торговому реєстрі Ангільї зареєстровано понад 25 тис. таких компаній.

3. Компанії з обмеженим терміном дії (LDC), яка може існувати не більше 30 років.

4. Партнерства з обмеженою відповідальністю (LP), які є типовою формою бізнесу на території Ангільї.

Особливості створення та функціонування офшорів в Ангільї

Для реєстрації офшору в Ангільї достатньо одного директора та акціонера й це може бути одна й та сама особа.

Директор та акціонер IBC можуть бути резидентами будь-якої країни.

Директор й акціонер IBC можуть бути як фізичними, так і юридичними особами.

У назві офшору можуть бути використані будь-які міжнародні відомі закінчення, такі як Inc; SA; AG; Co; Ltd.

Дозволено процедуру зміни офшорної юрисдикції.

Не використовується доктрина *Ultra Vires* (коли угоди, що не стосуються видів діяльності, які записані в засновницьких документах компанії, визнаються недійсними). Це означає, що офшорні компанії Ангільї можуть займатися будь-якими видами діяльності, навіть тими, які не були записані в засновницьких документах компанії.

В Ангільї існує закритий торговий реєстр для офшорних компаній. Це означає, що прізвища власників і директорів у реєстрі не зберігаються, а їхні прізвища відомі лише реєстраційному агенту.

В Ангільї дозволено призначення номінальних директорів та акціонерів, реєстрацію офшору он-лайн для ліцензованих субагентів; у такому випадку реєстрація компанії здійснюється «день у день».

Он-лайн-реєстрація дозволяє використовувати для назви офшорної компанії будь-яку мову чи алфавіт, включаючи китайські ієрогліфи.

Не дозволені назви, які вже існують, а також подібні до них, які можуть створити помилкове враження про них.

Зареєстрований офіс компанії повинен розміщуватися за адресою реєстраційного агента в Ангільї.

Компанії міжнародного бізнесу не можуть вести діяльність із резидентами Ангільї, займатися банківською та трастовою роботою, страховою діяльністю чи перестрашуванням, надавати управлінські послуги для інших компаній.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету Ангільї?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури в Ангільї?
3. Які зміни відбулися в офшорній діяльності в Ангільї з 2013 р.?

Розділ 14. Особливості офшорної діяльності на Арубі

14.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції

Юрисдикція Аруба – класичний банківський офшор, вона розміщена на однойменному острові в Карибському морі недалеко від Венесуели. Площа – 193 кв. км, населення – 91,3 тис. осіб. Столиця – місто Ораньєстад.

Аруба наявна в переліку офшорних зон в Україні.

Аруба – автономний член Королівства Нідерланди, має повну автономію у внутрішніх справах. Нідерланди відповідають за зовнішню політику та оборону. У кінці 2010 р. Аруба вийшла зі складу Нідерландських Антильських Островів.

Аруба як територія Королівства Нідерландів є членом ЄС. Громадяни Аруби мають загальноєвропейські паспорти та право вільного в'їзду, проживання й роботи в межах Європейського Союзу.

Оскільки Аруба використовує загальний митний тариф, єдиний для всіх членів ЄС, то вона має право вільного експорту своєї продукції на спільний європейський ринок.

Водночас податкова система країни не є аналогічною, порівняно з Нідерландами.

Банківська справа, ліцензування, страхування та холдингові компанії – провідні офшорні сектори в країні. В Арубі створено Агентство іноземних інвестицій, яке надає допомогу іноземним інвесторам щодо можливостей розвитку бізнесу в країні. Для стимулювання експорту та притоку іноземної валюти на острові створено зону вільної торгівлі.

Компанії вільної зони мають значні податкові пільги, включаючи звільнення від імпортних мит та низькі ставки оподаткування.

Отримати відповідну ліцензію на роботу у вільній економічній зоні можуть лише компанії, що займаються комерційною чи промисловою діяльністю.

Для роботи з офшорними компаніями на території Аруби існують спеціальні офшорні банки, діяльність яких підпорядкована Центральному банку. Аруба пропонує низку податкових пільг для залучення офшорних банків. Для цього створено посаду комісара сектору фінансових послуг.

Основні принципи офшорної політики Аруби

Якщо стосовно якогось типу компаній ще не прийнято відповідного закону, то вона звільняється від сплати податків.

Фінансові та лізингові компанії сплачують податок за ставкою 2,4 і 3 %.

Компанії AVV не підлягають оподаткуванню.

Аруба не визнає концепції трастів.

Закону про дотримання банківської таємниці на Арубі як такого не існує, але прізвища власників офшорних бенефіціарних рахунків можуть бути збережені в таємниці.

Аруба має угоду про уникнення подвійного оподаткування лише з Нідерландами.

Аруба має угоду про обмін податковою інформацією з такими країнами та залежними територіями: Австралією, Багамськими Островами, Бермудськими Островами, Великою Британією, Гренландією, Ісландією, Іспанією, Каймановими Островами, Норвегією, США, Сент-Люсією, Сент-Кітсом і Невісом, Фарерськими Островами, Фінляндією, Швецією.

Із початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Аруби. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

14.2. Вимоги до створення та діяльності офшорних компаній

Згідно із Законом про компанію від 1988 р., офшорні компанії на Арубі реєструються у формі акціонерного товариства з обмеженою відповідальністю (AVV). Відповідно до Закону офшори повинні бути засновані нерезидентами та виконувати діяльність за межами держави. Водночас на ведення банківського, страхового, перестраховального бізнесу, а також на надання трастових послуг потрібно отримати державну ліцензію. Офшорам заборонено виконувати діяльність із резидентами та володіти нерухомістю на території Аруби, крім оренди нерухомості.

Офшор на Арубі повинен мати зареєстрований офіс і зареєстрованого агента. Мінімальний розмір статутного капіталу офшорної компанії, який треба виплатити на момент її реєстрації становить 10 тис. флоринів (близько 6000 дол. США). Повідомлення про реєстрацію компанії повинно бути опубліковане в пресі. Офшор на Арубі зобов'язаний мати місцевого корпоративного секретаря.

Мінімальна кількість акціонерів – один, ним може бути фізична чи юридична особа, їх резидентність не має значення. Офшорним компаніям дозволено випуск простих і дискретних акцій, акцій на пред'явника та без номінальної вартості.

Директорами офшорних компаній можуть бути як фізичні особи, так і юридичні. Якщо керівником компанії призначається юридична

особа, то вона повинна бути резидентом Аруби. Мінімальна кількість директорів – один. Права директора не повинні пересікатися з компетенцією акціонерів, що прописані в статуті чи в меморандумі компанії. Збори директорів можуть відбуватися будь-де у світі, у тому числі за рахунок телефонного зв'язку.

Офшорна компанія звільняється від оподаткування в тому випадку, коли дохід отримано за межами Аруби. Існує сплата державного щорічного мита в розмірі 285 дол. США та оплата послуг комерційного реєстру (40 дол. США). Водночас офшорна компанія на Арубі не підлягає валютному контролю.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету Аруби?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури на Арубі?
3. Із якою країною Аруба має угоду про уникнення подвійного оподаткування?
4. Коли офшорна компанія звільняється від оподаткування на Арубі?

Розділ 15. Особливості офшорної діяльності на Гренаді

15.1. Загальні умови функціонування фінансової системи Гренади

Гренада – одна з незалежних держав (із 1974 р.) Карибського регіону з населенням 102 тис. осіб. Країна входить у Британську Співдружність. Столиця Гренади – місто Сан-Джордж.

Основні доходи Гренада отримує від туризму й офшорного бізнесу. У країні діє близько 900 міжнародних бізнес-компаній. Крім того, у Гренаді існує понад 20 ігрових сайтів. Внутрішній фінансовий сектор країни включає шість банків, 26 зареєстрованих страхових компаній, дві кредитні спілки.

Гренада наявна в переліку офшорних зон в Україні.

Для іноземців, які сприяли розвитку офшорного бізнесу, уряд Гренади мав право надавати громадянство за спрощеною процедурою. Водночас після подій 11 вересня 2001 р. в США економічна Програма громадянства Гренади була закрита на невизначений термін.

Країна не має укладених угод про уникнення подвійного оподаткування.

Гренада входить в Організацію Східнокарибських держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Її валютну систему регулює Східнокарибський центральний банк.

У країні у свій час створено дуже спрощені умови для реєстрації банківських структур. Тут не завжди дотримуються міжнародних норм щодо боротьби з відмиванням «брудних» грошей та з іншими фінансовими шахрайствами, що породжує певні проблеми для держави з боку міжнародних організацій.

Ці проблеми на початку ХХ ст. постали на першому плані в Гренаді. Тут у цей період за міжнародні фінансові операції відповідали два чиновники міністерства фінансів, причому жоден із них не був ні фінансистом, ні юристом. Головний офшорний банк цього острова – «Перший міжнародний» – улітку 2000 р. збанкрутував, оскільки виявився неспроможним виплатити платню своїм співробітникам, не кажучи вже про вкладників, яким свого часу було обіцяно 250 % річних.

Гренада, як і деякі її сусіди, продавала інвесторам своє громадянство. Така схема дала змогу виконавчому директору банку Гілберту Циглеру стати гренадцем і змінити своє ім'я на Ван Брінк. Засновуючи 1997 р. банк, він не пред'явив необхідного статутного капіталу в розмірі 2,2 млн дол., проте аргумент у вигляді рубіна вартістю 25 млн дол. (справжнє місцеперебування якого невідоме) забезпечив йому отримання банківської ліцензії.

У березні 1999 р. аудиторі попереджали прем'єр-міністра Гренади Кейта Мітчела, що «Перший міжнародний» практично не має

нормальної системи бухгалтерського обліку. Перевірятьники також висловили свої підозри з приводу можливої участі цього банку у відмиванні грошей. Уряд Гренади звернувся за допомогою до Федерального бюро розслідувань США. Банк тим часом продовжував функціонувати, доки не збанкрутував. За словами керівництва Гренади, тоді воно зробило максимум можливого. Зараз же нове керівництво міністерства фінансів цієї країни працює над тим, щоб зробити жорсткішими нормативні акти, які регулюють функціонування в державі фінансової та банківської систем.

Гренада – не єдиний карибський острів, що не зміг захистити себе від несумлінних зовнішніх «інвесторів». І влада винна в цьому лише частково. І в уряді, і на державній службі, і серед представників приватного сектору цієї країни кваліфіковані кадри – велика рідкість. До того ж люди, які працюють у цих сферах, чудово знають одне одного й критики реального стану речей легко можуть позбутися вигідного контракту або перспективи отримати високооплачувану посаду в системі державного управління. У 2001 р. ФАТФ внесла Гренаду в список країн, які не співпрацюють у боротьбі з відмиванням грошей.

Під тиском США Гренада провела вдосконалення своїх адміністративних процедур для запобігання можливостям для терористів мати свої рахунки в країні. ФАТФ викреслила Гренаду з «чорного» списку у 2003 р.

Громадянство Гренади за інвестиції

Ця програма діє з травня з 2013 р. Для отримання другого громадянства потрібно інвестувати 350 тис. дол. США в купівлю нерухомості на одному з елітних курортів країни. Інвестиція здійснюється не в об'єкт, а в акції компанії, що володіє відповідним об'єктом. Через чотири роки після отримання громадянства ці акції треба продати, хоча це зробити дуже важко. Крім указаної суми інвестицій, кожен заявник повинен заплатити у вигляді різних зборів 50 тис. дол. Якщо родина заявника включає більше чотирьох осіб, то за кожного додаткового члена родин треба заплатити по 25 тис. дол. США.

Паспорт Гренади дозволяє безвізовий в'їзд до багатьох держав, у тому числі до Китаю, Південної Кореї, Великої Британії, Ірландії, до всіх країн Європейського Союзу.

15.2. Вимоги до створення, діяльності та оподаткування офшорних компаній у країні

Сьогодні найбільш розповсюдженими офшорними структурами в Гренаді є компанії, офшорні банки й трасти.

Міжнародні бізнес-компанії Гренади – еквівалент офшорним компаніям або компаніям, які звільнені від оподаткування та

використовуються для торгівлі. Законом, що регулює діяльність офшорних компаній у Гренаді, є закон про міжнародні компанії, прийнятий разом із законом про керівництво компаніями.

Структура управління компанії повинна включати, як мінімум, одного директора, котрий може бути резидентом будь-якої країни, за винятком резидента Гренади.

Повинен бути й секретар компанії, який може бути резидентом будь-якої країни.

Акціонерами компанії можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, котрі є резидентами будь-якої держави.

Збори акціонерів можуть відбуватися в будь-якій країні, причому дозволено їх проводити за допомогою телефонного зв'язку. Протоколи зборів можна зберігати в будь-якій державі, указаній у засновницьких документах.

Офшорні банки діють у країні на основі закону про офшорні банки та банківську діяльність. Їхня робота регулюється Адміністрацією міжнародних банківських послуг.

Гренадські офшорні банки – це установи, які не обкладаються податками, але яким водночас заборонено надавати банківські послуги жителям та корпораціям – резидентам Гренади. Офшорні банки ліцензуються залежно від призначення банківського бізнесу. Існує два основні типи офшорних банківських ліцензій: клас 1 (необмежена банківська діяльність) та клас 2 (обмежена банківська діяльність).

Гренадські офшорні трасти виступають механізмами захисту активів і пенсійних фондів. Трасти управляються за дорученням, але їхня діяльність не може відбуватися в Гренаді.

Щорічний ліцензійний збір для офшорної компанії складає 187 дол. США, а реєстраційний збір – 224 дол. США.

Для ведення банківської, трастової, страхової й перестраховальної діяльності потрібно отримати державну ліцензію. Банківська ліцензія першої категорії коштує 22 320 дол. США, а другої – 18 600 дол. США.

Основні переваги реєстрації офшорної компанії в Гренаді

Документація офшорної компанії може міститися в будь-якій країні світу.

Законом забезпечується конфіденційність інформації про банківські рахунки та операції компанії.

Прибуток офшорної компанії може зберігатися в офшорному банку, який забезпечує звільнення від податків на депозити.

Відсутність податку на прибуток чи дохід, отриманий за межами Гренади, а також податків на дивіденди, спадок, подарунки,

прибуткового податку дають можливість офшорним компаніям повністю бути звільненими від сплати податків.

Зміни у фінансовому законодавстві Гренади

У заяві уряду від 13 лютого 2012 р. підкреслено його зобов'язання запроваджувати міжнародні стандарти, які сприяють податковій прозорості та обміну податковою інформацією. Підкреслено бажання Гренади відповідати стандартам, установленим ФАТФ. Для цього створено спеціальний комітет. Крім того, уряд Гренади наклав мораторій на фінансові ліцензії відповідно до міжнародного законодавства щодо регулювання фінансових послуг.

Уряд Гренади на час дії мораторію гарантує, що закони про фінансові послуги на острові переглянуті відповідно до стандартів ФАТФ. Очікувалося, що новий комітет перегляне законодавство країни до середини 2012 р., а уряд у подальшому його прийме.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету Гренади?
2. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії в Гренаді.
3. У заяві уряду від 13 лютого 2012 р. оголошені зміни у фінансовому законодавстві Гренади. Назвіть основні з них.
4. Для яких іноземців уряд Гренади має право надавати громадянство за спрощеною процедурою?

Розділ 16. Особливості офшорної діяльності на Британських Віргінських Островах

16.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції

Британські Віргінські Острови (або БВО) є залежними від Великої Британії політико-територіальним утворенням. Вони відомі як великий офшорний центр. Доходи держава отримує як від офшорного бізнесу, так і від туризму. Британські Віргінські Острови наявні в переліку офшорних зон в Україні. На середину 2012 р. в Україну з Британських Віргінських Островів надійшло прямих іноземних інвестицій на суму 1749,7 млн дол. США (восьме місце серед країн – інвесторів в Україну). Багато експертів говорять про майбутнє стрімке зростання інвестицій у нашу країну з цих островів у зв'язку з укладенням нової Конвенції про уникнення подвійного оподаткування між Кіпром та Україною. Згідно з даними розслідувань Міжнародного консорціуму розслідувальної журналістики, український олігарх Дмитро Фірташ є власником пакета акцій та директором (із 2007 р.) офшорної компанії на Британських Віргінських Островах.

Британські Віргінські Острови – це група з 60 островів і коралових рифів (загальна площа – 153 кв. км), розміщених на північний захід від Американських Віргінських Островів. Найбільшими островами є Тортола (разом із Біф-Айленд), Верджін-Горда, Анегада і Йоста Ван Дайка, де розміщена столиця – місто Род-Таун.

Британські Віргінські Острова – член Британської Співдружності. Самоврядування здійснюється з 1967 р. Урядовим органом є Виконавча рада, очолювана губернатором, якого призначає Міністерство закордонних справ Великобританії. Виконавча рада складається з головного міністра, трьох міністрів і генерального прокурора. Політична система – колонія Великобританії, що має власний уряд та свою конституцію.

Законодавча система заснована на англійському праві. На островах розвинуто банківські й аудиторські послуги. Основна валюта – долар США. Ніяких обмежень відносно конвертації або перерахувань валюти в країну чи з неї не існує.

Британські Віргінські Острови – популярна юрисдикція для реєстрації офшорних компаній (41 % усіх офшорних компаній у світі). Понад 150 тис. офшорних компаній зареєстровано з 1984 р., що свідчить про велику популярність островів як податкової гавані.

На 01.01.2004 р. на Британських Віргінських Островах нараховувалося 2391 офшорний інвестиційний фонд, на 01.01.2005 р. – 2613, на 01.01.2006 р. – 2886 з активами в 100 млрд дол. США. На Британських

Віргінських Островах емітується певна частина міжнародних боргових цінних паперів.

Британські Віргінські Острови підписали зі США договір «Про взаємну юридичну підтримку» («MLAT»), який передбачає обмін інформацією про недостовірні фінансові угоди тощо. У результаті міжнародного тиску податкові служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Британських Віргінських Островах.

Із початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Британських Віргінських Островів. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

Країна уклала договір про уникнення подвійного оподаткування зі Швейцарією та Японією.

16.2. Особливості реєстрації, функціонування та оподаткування офшорних компаній на Британських Віргінських Островах до й після 01. 01. 2005 р.

Особливості функціонування компаній на Британських Віргінських Островах до 01. 01. 2005 р.

Форма звільненої від податків компанії – це міжнародна бізнес-компанія (International Business Company (IBC)). IBC, діяльність якої регулюється колективним законодавчим актом, що розроблений у 1984 р. і діяв із 01 серпня 1984 р. до 01. 01. 2007 р. Це один із найбільш сучасних видів компаній. Після зменшення значення Панами через діяльність колишнього президента Норьєги, тільки в 1988 р. на цих островах створено понад 6000 міжнародних бізнес-компаній. Однак компаніям типу IBC заборонено вести бізнес із жителями островів та з місцевими фірмами й мати на островах власність.

IBC-компанія може бути зареєстрована під будь-якою назвою, якщо орган, який її реєструє, не вважає її небажаною. Назва не повинна містити слів «страхування», «гарантія», «будівельна компанія», «банк» чи «трест» (*Insurance, Assurance, Building Society, Bank, Trust*), без відповідного дозволу уряду. Назва не повинна також містити слова, що вказують на зв'язок із королівською родиною чи урядом.

Назва компанії може бути подана англійською чи будь-якою іншою мовою й використовувати будь-яке слово, що позначає обмежену відповідальність, наприклад: *Limited, Ltd., Corp., Corporation, Inc.,*

Incorporated, S. A., A. G., Gmb, B. V., N. V. Меморандум і статут обов'язково включають назву фірми, зареєстровану адресу офісу, ім'я й адресу зареєстрованого агента, мету компанії, що не повинні суперечити законам островів Британської Вірджинії, статутний акціонерний капітал і валюту, види акцій, що можуть бути акціями на пред'явника, іменними акціями, чи тими й іншими, і пояснення, що стосуються акцій на пред'явника. Статут фірми регулює її міжнародну діяльність і може бути змінений за допомогою відповідного рішення.

Акціонерний капітал може мати номінал та виражатися в будь-якій валюті. Однак звичайно статутний акціонерний капітал складає 50 000 дол. США за номіналом, тому що це максимальний статутний акціонерний капітал, із якого береться мінімальне мито в розмірі 300 дол. США. Статутний акціонерний капітал понад 50 000 дол. США за номіналом обкладається додатковим первісним і щорічним митом у розмірі 700 дол. США. Мінімальна кількість пайовиків – один, щонайменше одна акція повинна бути випущена директорами на їхніх перших зборах. Усі випущені акції, як іменні, так і на пред'явника, повинні бути повністю оплачені, але оплата може здійснюватись у формі простого векселя, підписаного пайовиком. Якщо не випускається мінімальна кількість акцій, директори несуть повну відповідальність за всю роботу компанії.

Компанія повинна мати реєстр акцій у своєму зареєстрованому офісі, хоча ця інформація не є відкритою. Компанія не повинна готувати й представляти фінансові звіти. Ефективний сучасний закон про офшорні компанії забезпечує повну конфіденційність директорів й акціонерів при найбільш гнучких умовах. Компанія цілком звільнена від усіх видів податків, але потрібно оплачувати щорічну ліцензію в розмірі 300 дол. США, якщо акціонерний капітал не перевищує \$50 000 і в розмірі \$1000 при перевищенні цієї суми.

Відповідно до статуту фірми директори можуть проводити збори на островах Британської Вірджинії чи в будь-якій іншій країні. Вимога про проведення щорічних зборів відсутня, і для проведення зборів директорів й акціонерів не обов'язково потрібна їхня особиста присутність у визначеному місці, адже їх можна проводити по телефону, якщо це потрібно.

Після того, як дотримано всіх формальностей і схвалено назву компанії, компанія типу ІВС може бути зареєстрована протягом 48 годин. Вартість реєстрації й сума первісних внесків однакові й складають \$ 700. Однак можна придбати вже готову фірму для її негайного використання.

Визначаючи основні переваги Британських Віргінських Островів як офшорного фінансового центру та переваги міжнародної бізнес-компанії, потрібно зауважити таке: звільнення від усіх місцевих податків; сучасний закон про компанії, що забезпечує максимальну гнучкість; політична й економічна стабільність; відсутність валютного контролю; розвинута власна банківська система з гарними міжнародними зв'язками; акції на пред'явника; можливість придбання готових фірм.

Особливості реєстрації офшорних компаній на Британських Віргінських Островах після 01. 01. 2005 р.

Із 01 січня 2005 р. на Британських Віргінських Островах вступив у силу новий закон про компанії – The New BVI Companies Act. Він протягом декількох років плавно замінить закон про ІВС (міжнародні підприємницькі компанії – офшорні компанії), який успішно діяв понад 20 років і сприяв створенню близько 600 000 офшорних компаній на Британських Віргінських Островах.

Новий закон відміняє дію двох колишніх – закону про офшорні компанії й закону про звичайні місцеві компанії, об'єднуючи в одному документі положення, що регулюють новий порядок створення та функціонування всіх без винятку компаній на Британських Віргінських Островах.

Усім відомі офшорні компанії на Британських Віргінських Островах можна було реєструвати тільки до 31 грудня 2004 р., але всі раніше зареєстровані офшорні компанії до 01 січня 2007 р. регулюватимуться положеннями колишнього закону про міжнародні підприємницькі компанії – International Business Companies Act. Після цього всі діючі до цього моменту ІВС (офшорні компанії) автоматично перереєструються в нові компанії.

Відповідно до нового закону на Британських Віргінських Островах можна створювати компанії таких видів:

- Companies limited by shares – компанії з обмеженою відповідальністю за акціями;
- Companies limited by guarantees and not authorized to issue shares – компанії з обмеженою відповідальністю за гарантіями й без права випускати акції;
- Companies limited by guarantees authorized to issue shares – компанії з обмеженою відповідальністю за гарантіями й правом випускати акції;
- Unlimited Companies authorized to issue shares – компанії з необмеженою відповідальністю та правом випускати акції;

- Unlimited Companies not authorized to issue shares – компанії з необмеженою відповідальністю й правом випускати акції;
- Restricted purposes companies – компанії з обмеженою відповідальністю та певною фіксованою статутною метою;
- Segregated portfolio companies – компанії з обмеженою відповідальністю, що надають страхові послуги й мають право відокремлювати активи, зобов'язання компанії щодо кожного окремо сформованого страхового портфеля.

Так само, як і раніше, усі компанії можуть бути створені з одним акціонером (фізичною або юридичною особою будь-якої національності) й управлятися єдиним директором (фізичною або юридичною особою будь-якої національності).

Перший директор компанії зобов'язаний бути призначений у компанії протягом 30 днів із моменту інкорпорації, а подальші призначення директорів можуть бути здійснені директорами або акціонерами компанії. Потрібно зазначити, що новий закон ніяк не забороняє компаніям на Британських Віргінських Островах мати як акціонерів компанії з акціями на пред'явника. Наприклад, якщо сейшельська компанія з акціями на пред'явника стає акціонером компанії на Британських Віргінських Островах, то жодна з них не буде зобов'язана депонувати свої акції (або яку-небудь іншу інформацію про бенефіціарних власників) на Британських Віргінських Островах або за їх межами.

Уведення положення нового закону про акції на пред'явника привело до того, що реєстратор компаній зіткнувся з величезною кількістю паперів (а саме сотень тисяч протоколів директорів про зміну статутів і т. ін.), які потрібно належно оформити та врахувати. У результаті осмислення цього досвіду, 03 липня 2007 р. реєстратор компаній Британських Віргінських Островів (Financial Services Commission) опублікував прес-реліз щодо офшорних компаній, яким наказано відмовитися від акцій на пред'явника й прийняти нові статuti, що дозволяють випуск лише зареєстрованих акцій.

Тип компанії:

IBC -International Business Company

Час інкорпорації:

Реєстрація нової компанії зазвичай займає один тиждень. Готові документи надаються негайно.

Вимоги до компанії:

- мінімальна кількість директорів – один. Вимоги до резидентності директорів – відсутні. Дозволені директори – юридичні особи. Необхідна наявність місцевого зареєстрованого секретаря та офісу. Міні-

мальна кількість акціонерів – один. Номінальні акціонери й директори дозволені;

- статутний капітал: немає вимог щодо розміру статутного капіталу. Пропонований статутом капітал 50 000 акцій без указівки номіналу. Обов'язкова оплата статутного капіталу не потрібна;

- акції: дозволені акції без указівки номіналу;

- конфіденційність: повна конфіденційність акціонерів і директорів компанії. Офшори на Британських Віргінських Островах повністю звільнені від податків;

- щорічна звітність: не потрібно пред'являти ніяких щорічних й ін. звітів;

- проведення щорічних зборів: щорічні збори акціонерів можна проводити в будь-якій країні світу.

Нова редакція Закону про комерційні компанії BVI від 2005 р. усунула двоструктурну концепцію внутрішньої компанії, що діє на Британських Віргінських Островах, і офшорної компанії, залишивши всього одну уніфіковану форму – комерційну компанію BVI. Нова уніфікована компанія, як і раніше, користується безподатковим статусом, включаючи звільнення від усіх прибуткових податків, податків на дивіденди, відсотки, ренту, авторську винагороду та прибуток від доходів із продажу акцій компанії. Вона вважається податковим резидентом BVI; замість податку, існує фіксоване щорічне державне мито, а також щорічна плата реєстраційному агенту.

Реєстрація комерційної компанії BVI відмінно підходить для всього спектра операцій, починаючи зі звичайної торгової діяльності й закінчуючи пайовою участю в іноземних компаніях.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету юрисдикції?
2. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії на BVI.
3. Які існують особливості реєстрації офшорних компаній на Британських Віргінських Островах після 01. 01. 2005 р.?

Розділ 17. Особливості офшорної діяльності на Терксі і Кайкосі

17.1. Загальні умови функціонування податкової системи юрисдикції

Теркс і Кайкос – острівна Британська заморська територія в Карибському морі, економіка якої ґрунтується на туризмі, риболовлі та офшорних фінансових операціях. Валютою цієї юрисдикції є долар США. Теркс і Кайкос наявні в переліку офшорних зон в Україні.

15 жовтня 2012 р. вступила в дію нова конституція Терксу і Кайкосу, прийнята у 2011 р., яка завершила трирічне пряме правління тимчасової британської адміністрації.

У 1989 р. зі створенням Комісії з фінансових операцій, яка призначена для регулювання та контролю за всіма фінансовими операціями, фінансовий сектор було структуровано. Крім того, уряд Терксу та Кайкосу сприяє внутрішнім інвестиціям. У юрисдикції мають офіси два великі банки – Barclays та Bank of Nova Scotia.

У 1994 р. уряд Терксу і Кайкосу створив Інвестиційне агентство, щоб за допомогою офшорних інвестицій та стимулювання підприємництва серед місцевого населення сприяти економічному зростанню в країні. Для розвитку сфери туризму й відпочинку на основі рекомендації цього агентства уряд надає довготривалу оренду на пільгових умовах або оренду з наступним правом купівлі державної землі, а також звільнення від сплати багатьох мит.

У цій юрисдикції відсутні прямі податки на доходи фізичних та юридичних осіб. Компанії сплачують лише щорічні ліцензійні збори. Усі платники податків сплачують імпорتنі мита й гербові збори, а фізичні особи – ще й національні страхові збори (разом із роботодавцями), а також податки, пов'язані з туристичною діяльністю.

Теркс і Кайкос не підписали угод про уникнення подвійного оподаткування із жодною країною світу.

Галузевим напрямом офшорного бізнесу на островах Теркс і Кайкос є страховий бізнес. Із 1990 р. Комісією з фінансових послуг видано понад 2000 ліцензій на ведення страхового бізнесу.

Ця юрисдикція характеризується жорстким режимом конфіденційності, установленим Ордонансом 1979 р. Згідно з ним, несанкціонована видача інформації фахівцями вільних професій (наприклад адвокатами) є злочином, за який передбачено штраф (на фізичну особу – у розмірі 10 000 дол. США, а на юридичну – 50 000 дол. США). Крім того, за вказане правопорушення передбачено ув'язнення на термін до трьох років (при цьому накладення штрафу може бути пов'язане з ув'язненням).

Між США та Терксом і Кайкосом підписано Договір про надання взаємної правової допомоги, який дозволяє судовим органам указаної юрисдикції витребувати в місцевих осіб інформацію на запит відповідних органів США у зв'язку з проведенням розслідувань злочинів у сфері наркобізнесу та «відмивання» грошей. Крім того, між США та Терксом і Кайкосом підписано угоду про обмін податковою інформацією. Також підписані у 2009 р., але поки не вступили в силу аналогічні угоди з Великою Британією, Ірландією й Нідерландами.

У результаті міжнародного тиску податкові служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Терксі й Кайкосі.

17.2. Особливості функціонування та оподаткування офшорної компанії на Терксі і Кайкосі

Із різноманітних форм підприємств, дозволених для створення на островах, для іноземного інвестора цікавою може бути лише класична офшорна компанія. Вона характеризується такими рисами:

- одна особа (фізична чи юридична) може володіти або управляти офшорною компанією;
- у назві не можуть використовуватися слова та їх аналоги, що відображають діяльність, яка підпадає під ліцензування;
- відсутня вимога щодо сплати будь-якого мінімального статутного капіталу, який може бути виражений у будь-якій валюті;
- дозволений випуск іменних акцій та акцій на пред'явника;
- компанія зобов'язана мати зареєстровану адресу на Терксі і Кайкосі й може мати офіс на островах;
- збори директорів та акціонерів компанії можуть бути організовані в будь-якій країні світу, а протоколи зборів і фінансові документи дозволяється зберігати будь-де;
- офшорна компанія зобов'язана вести реєстр директорів й акціонерів;
- інформація про директорів та акціонерів не зберігається у файлі Реєстратора офшорних компаній на Терксі і Кайкосі;
- офшорна компанія не має права вести бізнес із резидентами Терксу і Кайкосу;
- офшорна компанія не підлягає оподаткуванню на Терксі і Кайкосі та звільнена від щорічної фінансової й статистичної звітності.

Будь-які іноземні компанії можуть бути переміщені на Теркс і Кайкос та навпаки – офшорні компанії, зареєстровані на Терксі і

Кайкосі, мають право змінити свою юридичну адресу, дотримуючись відповідних формальностей.

Запитання для самоперевірки:

1. Назвіть основні переваги реєстрації та діяльності офшорної компанії на Терксі і Кайкосі.
2. Чи існують прямі податки на доходи фізичних і юридичних осіб у цій юрисдикції?
3. Що змінилося в офшорній діяльності на Терксі і Кайкосі з 2013 р.?

Розділ 18. Особливості офшорної діяльності на Сент-Вінсенті та Гренадінах

18.1. Загальні умови функціонування податкової системи країни

Сент-Вінсент і Гренадіни (СВГ) є незалежною країною (із 1979 р.), яка входить до Британської Співдружності Націй (із 1980 р.), розміщена в Карибському регіоні. Населення країни становить близько 160 тис. осіб, столиця – місто Кінгстаун, відоме як один із найбільших офшорних центрів Карибського басейну. Офіційна мова – англійська. Сент-Вінсент і Гренадіни наявні в переліку офшорних зон в Україні.

Сент-Вінсент і Гренадіни входить в Організацію Східнокарибських Держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему регулює Східнокарибський центральний банк.

Офшорна діяльність у СВГ оформлена на законодавчому рівні з 1976 р. У 1996 р. прийнято нормативні акти, які націлені на краще регулювання офшорного бізнесу. Реєстрація офшорних компаній у СВГ займає всього два тижні, а вже готову офшорну компанію можна придбати за 1–2 дні. Вимоги до резидентності директорів й акціонерів на території Сент-Вінсенту і Гренадін не існує. На території Сент-Вінсенту і Гренадін також можна зареєструвати офшорні банки, офшорні страхові компанії, а також довірчі товариства.

У процесі реєстрації міжнародної підприємницької компанії потрібно сплатити державі мито в розмірі 1090 дол. США (раніше було 225 дол. США), а протягом кожного наступного року сума мита складатиме 1090 дол. США (раніше було 100 дол. США). Водночас для страхових компаній розмір державного мита збільшено до 500 дол. США.

Контролем та управлінням офшорним бізнесом тут займається Сент-Вінсентське трастове управління, представництва якого розміщені в кількох європейських країнах. У цій роботі йому також допомагає Сент-Вінсентське офшорне фінансове управління. Вони стежать за виконанням вимог офшорного законодавства, займаються ліцензуванням агентів, довірених осіб, банківських закладів. Їхня сфера повноважень не стосується лише реєстрації суден.

Сент-Вінсент і Гренадіни не беруть участі в жодних міжнародних угодах, які стосуються розкриття комерційної таємниці, та не передають дані про компанії третім особам. Місцева влада самостійно приймає рішення про законність тих чи інших видів діяльності. Конфіденційна інформація може бути передана за межі країни лише у випадку судового розслідування на міжнародному рівні. За розголошення конфіденційної інформації передбачено ув'язнення на

три роки. Сент-Вінсент і Гренадіни не вимагають збереження бухгалтерських документів офшорних компаній на своїй території, вони можуть зберігатися й за межами країни. Сент-Вінсент і Гренадіни не мають угод про уникнення подвійного оподаткування з жодною країною світу.

18.2. Вимоги до створення, діяльності та оподаткування офшорних структур у країні

Згідно із законодавством країни, офшорні компанії, зареєстровані на її території, повністю звільняються від сплати податків, а також не зобов'язані надавати фінансову звітність за місцем реєстрації. Конфіденційність даних про власника досягається за рахунок використання номінальних акціонерів і директорів, які офіційно дозволені в СВГ. Водночас власники офшорної компанії зобов'язані надати копії звичайного та закордонного паспортів.

Для реєстрації офшорної компанії на території Сент-Вінсенту і Гренадін потрібно дотримуватися таких правил: використовувати, як мінімум, одного директора та акціонера, орендувати офіс, найняти агента з місцевих громадян, мати статутний капітал. Останній обов'язково оголосити, але не обов'язково сплачувати. Компанія повинна мати тип ІВС, а в її назві повинні бути наявні слова *Limited, Corporation, Incorporation* або їх скорочені варіанти.

Після реєстрації офшорної компанії її власники отримують сертифікат, згідно з яким вона звільняється від сплати податків на 25 років. Протягом терміну роботи компанії її засновники можуть вносити зміни до Засновницького договору в тому, що стосується назви компанії. Назва компанії та засновницькі документи можуть бути будь-якою мовою, але вимагається наявність завіреного екземпляра англійською мовою.

Для складання Засновницького договору на території Сент-Вінсенту і Гренадін рекомендовано використовувати типовий договір, у якому потрібно вказати таке: повну назву компанії, прізвище агента, який представлятиме компанію на території СВГ, дані щодо акціонерного капіталу. Компанії дозволено випускати будь-які види акцій, у тому числі й на пред'явника.

Офшорні компанії, зареєстровані на Сент-Вінсенті і Гренадінах, не мають права виконувати діяльність у сфері страхування, перестраховування, у банківській справі чи щодо довірчої власності, а також надавати свою юридичну адресу іншим підприємствам для використання.

Умови функціонування та реєстрації офшорних банків

На території держави можуть працювати офшорні банки. Для зайняття банківською діяльністю потрібно попередньо отримати ліцензію, яка буває двох класів. Ліцензія першого класу дає можливість обслуговувати лише нерезидентів, другого – працювати лише з якоюсь однією групою клієнтів. Можливість отримання ліцензії розглядається протягом трьох місяців. Будь-який банк, зареєстрований у Сент-Вінсенті і Гренадінах, зобов'язаний мати хоча б одне представництво на їхній території.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету юрисдикції?
2. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії на Сент-Вінсенті і Гренадінах?
3. Чи можна в цій країні зареєструвати офшорний банк?
4. Чи має Сент-Вінсент і Гренадіни укладені з іншими державами договори про уникнення подвійного оподаткування?

Розділ 19. Особливості офшорної діяльності в Пуерто-Рико

19.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції

Співдружність Пуерто-Рико розміщена в Карибському морі. Населення Пуерто-Рико – близько 400 тис. осіб. У 1917 р. пуерториканці отримали американське громадянство. Пуерто-Рико з 1952 р. входить до складу США на правах самоуправної території, маючи спільне громадянство, валюту та оборону. Столиця – місто Сан-Хуан. Сан-Хуан, а також міста Понсе та Майачес є вільними експортно-промисловими зонами, заснованими на дешевих місцевих трудових ресурсах задля залучення іноземних інвестицій у галузі, які працюють на зовнішні ринки.

Хоча жителі Пуерто-Рико мають американське громадянство, вони не мають права голосувати та бути обраними на виборах президента США й віце-президента. Водночас пуерториканці отримують значну соціальну допомогу від США, вони також не платять федеральних податків США.

Правова система Пуерто-Рико заснована на іспанському цивільному праві та в межах американської системи федеральних законів. Відповідно до положення закону Пуерто-Рико дохід, отриманий міжнародним банківським закладом (ІВЕ) від офшорної діяльності, звільняється від прибуткового податку Пуерто-Рико, податків на муніципальну ліцензію та майнових податків.

Іноземні інвестори мають різні податкові пільги, особливо ті, хто реєструє офшорну компанію в районах із високим рівнем безробіття чи наймає значну частину персоналу з місцевих жителів або надає послуги, які сприяють притоку іноземців.

Грошовою одиницею Пуерто-Рико є долар США. Увіз та вивіз національної й іноземної валюти не обмежується. Увозити готівкою, дорожніми чеками та розрахунковими картками можна будь-які суми. Декларувати потрібно лише суми понад 10 тис. дол. США.

Офшорна діяльність у Пуерто-Рико характеризується високим рівнем банківських і юридичних професійних послуг. Корпоративне право офшорної зони дозволяє реєстрацію публічних закритих і професійних корпорацій, а також корпорацій фізичних осіб.

Урядовим органом Пуерто-Рико, який відповідає за залучення іноземних інвестицій, є Департамент економічного розвитку. Він супроводжує свої компанії не лише в американських штатах, але й у Європі, Японії, Мексиці, Чилі та в країнах Карибського басейну. Ця структура відповідальна за надання всеохоплюючої допомоги

іноземним інвесторам, які хочуть ефективно вкласти свої кошти в економіку Пуерто-Рико.

Пуерто-Рико включено в перелік офшорних зон в Україні.

19.2. Умови реєстрації, функціонування та оподаткування офшорних компаній у Пуерто-Рико

Згідно із законами Пуерто-Рико, заснувати тут офшорну компанію має право як фізична, так і юридична особа. Статут офшорної компанії приймається засновниками. Директори та акціонери можуть вносити до нього зміни.

У свідоцтві про реєстрацію вказують основні цілі діяльності офшорної компанії, кількість акцій у кожному з класів акцій та права акціонерів відповідно до кожного класу акцій. Офшорна компанія вважається діючою з моменту виписки свідоцтва про реєстрацію Державним секретарем Пуерто-Рико.

Пуерто-риканські офшорні компанії мають право випускати акції різних видів. Такі акції можуть мати визначену номінальну вартість. Власники звичайних акцій володіють правом голосу та правом контролю діяльності офшорної компанії. При ліквідації компанії вони беруть участь у розподілі її активів. Власники привілейованих акцій мають переважні права при розподілі дивідендів і ліквідації компанії.

Офшорні компанії, які відповідають Закону про стимулювання господарської діяльності в Пуерто-Рико (1998 р.), мають право на такі основні податкові пільги:

- максимальна ставка податку на дохід офшорної компанії зменшується до фіксованої ставки та перебуває в межах від 2 до 7 % із доходу «підприємства промислового розвитку»;
- спеціальна ставка в розмірі 2 % на дохід офшорних компаній сфери послуг, які організували свої штаб-квартири для виконання діяльності в Північній Америці чи в усьому світі;
- на відсотковий дохід, отриманий офшорним фінансовим закладом із позик у розмірі 50 000 дол. США чи менше, які були видані підприємствам малого та середнього бізнесу для розширення їхньої діяльності;
- при купівлі товарів, вироблених із ренегерованих відходів, офшорній компанії надається спеціальний кредит у розмірі 25 %;
- у період початку будівництва та першого року експлуатації офшорні компанії повністю звільняються від сплати податку на нерухомість і прибуткового податку на майно. У подальшому заново створені підприємства отримують 90 % звільнення від податку на

майно та повністю звільняються від сплати прибуткового податку на нематеріальні активи й ліцензії на виробництво;

- спеціальні ставки податку на дохід (від 0 до 2 %) надаються офшорним компаніям з інноваційними технологіями виробництва;

- офшорні компанії, які відповідають певним вимогам, можуть претендувати на кредит зі сплати прибуткового податку з роялті та ліцензій, що перевищує 100 млн дол. США.

Офшорні компанії, які виконують господарську діяльність в Пуерто-Рико, зобов'язані надавати свої річні звіти до 15 квітня наступного року. Іноземні компанії надають лише звіт про свої операції в Пуерто-Рико та баланс поточних операцій. Щорічний збір за надання звіту становить 100 дол. США. У випадку порушення термінів здавання звіту збір збільшується до 500 дол. США.

Для керівництва офшорною компанією акціонери обирають раду директорів. Директор, зазвичай, може не бути акціонером офшорної компанії чи резидентом країни реєстрації компанії, чи резидентом Пуерто-Рико.

Запитання для самоперевірки:

1. Які основні доходи бюджету юрисдикції?
2. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії в Пуерто-Рико.
3. Які пільгові ставки податку на дохід надаються в Пуерто-Рико офшорним компаніям з інноваційними технологіями виробництва?

Розділ 20. Особливості офшорної діяльності в штаті Делавер (США)

Незважаючи на те, що США не є офшорною юрисдикцією, проте в штаті Делавер дозволено реєструвати безподаткові компанії. Цей штат визнається офшором у Білорусі, Росії, Узбекистані, а в Україні – ні.

Жоден інший штат США не має таких гнучких законів, як Делавер (населення – 690 тис). Американський штат Делавер вважається корпоративною столицею США, оскільки в ньому зареєстровано кожну третю компанія, яка котирується на Нью-Йоркській фондовій біржі. У штаті Делавер також функціонує відділення компанії American Express, яке емітує кредитні картки в Європі.

Як мінімум, два офшорні центри – Ліберія та Панама – прийняли свої закони про компанії, скопіювавши відповідне законодавство штату Делавер.

Як і в будь-якому штаті США, у Делавері можлива реєстрація індивідуального підприємства, повного товариства, командитного товариства, корпорації, а також компанії з обмеженою відповідальністю.

У штаті Делавер діє Акт про компанії з обмеженою відповідальністю (Act of limited Liabilities Companies), який дозволяє реєстрацію компаній, що поєднують риси партнерства та корпорації (скорочено – LLC). LLC удаю поєднують у собі переваги оподаткування як партнерства з обмеженою відповідальністю й анонімністю учасників, як у корпораціях.

Згідно із законодавством штату Делавер, у ньому дозволено існування зареєстрованої компанії без реєстрації в податкових органах США, що дає змогу не здавати звітів та не сплачувати податків.

Переваги LLC у штаті Делавер (у випадку постановки на податковий облік)

Якщо засновниками LLC є нерезиденти США, то прибутковий податок сплачується лише з доходів, отриманих на території США. Отже, LLC, зареєстрована нерезидентами США, не повинна сплачувати податки в США, якщо не отримує доходів на їхній території.

Робота та управління LLC регулюється письмовою угодою між її власниками, яка не повинна бути публічно зареєстрованою чи розкритою перед відділом корпорацій штату Делавер.

Статус LLC штату Делавер дає змогу учасникам компанії довільно визначати свої відносини в цій угоді. Закон установлює правила лише для тих аспектів угоди, із яких її учасники не змогли порозумітися.

Хоча законодавство штату Делавер дозволяє учасникам LLC управляти нею, але воно не вимагає, щоб її власники обов'язково це здійснювали. Крім того, згідно із законодавством, ні управляючі, ні

власники не несуть особистої відповідальності за борги чи зобов'язання LLC штату Делавер. Особиста відповідальність власників та керівників цієї компанії обмежується сумами, укладеними ними в компанію.

Більшість власників делаверських компаній активно займається бізнесом по всьому світу без сплати будь-яких податків та без надання звітності ні в Делавері, ні в інших країнах світу, де вони отримують прибуток. Американське законодавство не дозволяє Управлінню внутрішніх доходів США передавати інформацію про доходи нерезидентів у їхні країни.

Щорічна підтримка компанії та послуг зареєстрованого агента коштує 345 дол. США. Згідно із законодавством штату Делавер, оплата повинна бути здійснена до першого червня. За несплату чи затримку платежів на компанію чекає штраф на суму 100 дол. США плюс пеня в розмірі 1,5 % у місяць. При несплаті збору протягом двох років компанія буде виключена з реєстру штату Делавер.

Особливості створення та функціонування корпорації штату Делавер

Корпорація (Corporation) – це тип комерційної структури, яка за своєю популярністю серед підприємців займає друге місце після LLC.

Директорами компанії можуть бути лише фізичні особи, резиденти будь-якої країни. Мінімальна кількість директорів – один. Дозволено мати номінального директора. Вимог до посади секретаря компанії немає.

Законодавство штату Делавер не вимагає фіксувати дані про акціонерів корпорацій у державних реєстрах. Надання даних про реального власника не вимагається.

Стандартний декларований капітал для корпорації поділений на 1500 акцій без номінальної вартості. Вимог щодо сплати цього капіталу (або його частини) не існує.

Найменування компанії повинно закінчуватися словами *Incorporated, Corporation, Company, Limited, Association, Foundation, Syndicate, Union* чи аббревіатурами *Inc, Corp, Co, Ltd, Gmbh*. Без отримання відповідних ліцензій не може бути зареєстрована компанія, назва якої містить слова *Bank, Insurance, Trust, University, College* та ін.

Щорічний звіт здається першого березня року, який наступає за роком реєстрації.

Компанії, що мають номер платника податків, повинні здавати свій фінансовий звіт.

Оподаткування корпорацій, що мають номер платника податків, здійснюється за ставками 15–39 %.

Корпорацію можна зареєструвати за 2–3 робочі дні. Можливе придбання готової компанії, вартість якої – 890 дол. США, включаючи повну юридичну підтримку та номінальний сервіс за один рік. 570 дол. США коштує оплата юридичної адреси в штаті Делавер, унесення державного мита й оплата за номінальний сервіс за один рік.

Запитання для самоперевірки:

1. Які види компаній можна зареєструвати в штаті Делавер?
2. У чому полягають особливості оподаткування компаній з обмеженою відповідальністю в штаті Делавер?
3. У чому полягає специфіка діяльності компанії з обмеженою відповідальністю в штаті Делавер?
4. У яких країнах можуть працювати компанії з обмеженою відповідальністю штату Делавер?

Частина 5. Фінансові офшори Африки та Океанії

Розділ 1. Особливості офшорної діяльності на Маврикій

1.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції

Острів Маврикій розміщений в Індійському океані на схід від Мадагаскару. Населення – 1230 тис. осіб (2005 р.). Столиця – Порт-Луї, мови – англійська (офіційна), французька; грошова одиниця – маврикійська рупія (MUR).

Майже півтора століття Маврикій був частиною Британії. І лише з 1968 р. він отримав незалежність у межах Британської Співдружності.

Маврикій – перший міжнародний бізнес-центр в Індійському океані. Він став привабливою юрисдикцією для формування офшорних компаній та трастових фондів, пропонуючи інвесторам надійність і безпеку за рахунок гнучкої системи регулювання.

Офшорна зона Маврикій передбачає реєстрацію на своїй території двох категорій офшорних компаній. Перша категорія GBC-1 може вести бізнес на території республіки, виплачує всі податки, передбачені законодавством Маврикію, але за більш низькими ставками. Натомість такі компанії користуються договорами Маврикію з іншими державами в частині, що стосується подвійного оподаткування.

Друга категорія компаній GBC-2 виконує свою діяльність за межами Республіки Маврикію, має такі ж права й обов'язки, як у більшості класичних безподаткових офшорних зон.

Нещодавно Маврикій визнано кращим серед 25 кращих світових офшорних платформ.

Для створення офшорної компанії потрібні, як мінімум, один акціонер, який може не бути резидентом Пуерто-Рико. Максимальна та мінімальна кількість акціонерів не вказується, крім створення акціонерних компаній закритого типу, у яких кількість акціонерів обмежена.

Щоб покращити інвестиційний клімат на островах і знизити витрати на ведення бізнесу, потрібне термінове проведення реформ, що усувають бюрократичну тяганину, яка підриває конкурентоспроможність продукції.

Серед основних пропозицій з оптимізації оподаткування фігурує усунення збору в 1% із роботодавців, податку на приріст валового доходу, податку з муніципальних орендарів, зменшення податку на фінансування навчання з 1 до 0,5 %, зменшення прибуткового податку з громадян. Планується також зменшення податків із компаній сфери туристичного сервісу, єдиного податку, на охорону навколишнього середовища.

У 2012 р. уряд направив послів у низку африканських країн для ведення переговорів про подвійне оподаткування. Крім того, повинен бути збільшений на 50 осіб штат податкових інспекторів для збільшення ефективності роботи у сфері боротьби зі схемами відмивання грошей.

Вирішено також підвищити купівельну спроможність населення, усунувши 15 % податок на парфумерну й косметичну продукцію, збільшуючи безмитний імпорт.

Сьогодні недалеко від столиці Маврикію Порт-Луї створено центр офшорної економіки – район Багатель – Алея Маврикія. Він об'єднує ділові центри, готелі, ресторани, дитячі майданчики, кінотеатри, понад 140 роздрібних підприємств торгівлі. Планується будівництво театрів. Тут відмінно організований громадський транспорт. Торгова та ділова зона Багатель служитиме і туристичним ринкам, і 2500 міжнародним підприємствам, які влилися в економіку острова за останні 10 років.

Маврикієм укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами, як Бельгія, Ботсвана, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Зімбабве, Індія, Індонезія, Італія, Китай, Кувейт, Лесото, Лівія, Люксембург, Мадагаскар, Малайзія, Мозамбік, Намібія, Оман, Пакистан, Румунія, Свазіленд, Сейшельські Острови, Сингапур, Таїланд, Франція, Хорватія, Швеція, Південна Африка.

1.2. Особливості нового законодавства Маврикію щодо компаній

Ключовими особливостями нового законодавства є такі:

- закон вводить спрощену форму реєстрації та дозволяє компанії бути зареєстрованою за умови подання всього однієї заявки разом із необхідними згодами директорів, секретаря та повідомлення про резервування назви компанії. Надається також можливість працювати лише з одним акціонером;

- закон дозволяє одній людині володіти компанією. Закон замінює Меморандум і Статут єдиною конституцією, яка більше не повинна бути нотаріально посвідчена;

- приватні компанії не повинні пропонувати акції або облігації для населення, але зможуть подавати лише короткий звіт про стан рахунків із Реєстратором;

- закон дозволяє неоплачений статутний капітал у будь-якій валюті, а також викупити всі свої акції.

Нове законодавство передбачає можливість компанії застрахувати її директорів, секретаря або співробітників відповідно до обмежень, передбачених цим законом. Закон не містить жорсткої вимоги до звітності, а компанії «повинні вести свої рахунки відповідно до облі-

кової практики та принципів, які є розумними за обставин і з урахуванням будь-яких вимог, викладених у правилах, зроблених відповідно до закону».

Новий закон дозволяє звільняти приватні компанії від аудиту. Нові положення передбачають продовження функціонування на Маврикії компаній, які зареєстровані в інших місцях.

Законодавство Маврикію дозволяє реєстрацію підприємств різноманітних організаційно-правових форм, із яких потенційних іноземних інвесторів можуть зацікавити такі:

- Private limited company – закрита компанія з обмеженою відповідальністю;
- Public limited company – відкрита компанія з обмеженою відповідальністю;
- Global Business Company – всесвітня підприємницька компанія (офшорна компанія).

Закрита компанія з обмеженою відповідальністю (private limited company) може бути заснована одним акціонером без оплати ним мінімального капіталу й характеризується таким чином:

- максимальна кількість акціонерів – 50;
- дозволений випуск лише іменних акцій, які не можуть передаватися третім особам без схвалення більшості акціонерів компанії;
- для керування достатньо одного директора (корпоративні директори не дозволені).

Відкрита компанія з обмеженою відповідальністю (public limited company) може бути заснована одним акціонером без оплати ним мінімального капіталу й характеризується таким чином:

- максимальна кількість акціонерів – не обмежена;
- дозволені лише іменні акції;
- акції можуть пропонуватись у відкритому продажі й передаватися третім особам без схвалення більшості акціонерів компанії;
- для керування достатньо одного директора (корпоративні директори не дозволені).

Якщо говорити про практичні інтереси іноземного інвестора, то Global Business Company найбільш часто обирається для заснування на Маврикію.

На 30 листопада 2005 р. кількість компаній такого типу в Реєстрі компаній Маврикію досягла 23 937.

У країні розрізняють безподаткові (всесвітня підприємницька компанія, що має ліцензію другої категорії) й оподатковувані Global Business компанії (всесвітня підприємницька компанія, що має ліцензію

першої категорії) з іноземною участю. Створення (не включаючи урядові збори) GBL1 обійдеться у 2500 дол. США, у той час як створення GBL2 – у 500 дол. США. Плата уряду складе додатково 2100 і 200 дол. США відповідно. Щорічне продовження ліцензії для GBL1 складе 1500, а для GBL2 – 200 дол. США.

Компанія, зареєстрована на Маврикії, може одержати статус безподаткової компанії, якщо нею володіють нерезиденти Маврикію й за умови, що компанія не виконує тут будь-якої діяльності.

Щоб всесвітня підприємницька компанія могла користуватися на Маврикії перевагами договорів про уникнення подвійного оподаткування (GBL 1), вона повинна бути зареєстрована в якості податкового резидента та отримати Certificate of Tax Residency, для чого в компанії повинні бути призначені місцеві директор і секретар, причому директор повинен бути фізичною особою. Також збори директорів такої компанії повинні проводитися на території Маврикію.

Відсутні вимоги до мінімального статутного капіталу компаній.

Заяви на реєстрацію всіх GBL подаються через Агента компанії, належним чином ліцензованого Комісією з фінансових послуг Маврикію, при цьому термін реєстрації – 7–10 робочих днів для GBL1 і два дні для GBL2. Однак придбання готових компаній на острові неможливе.

Для офшорних компаній Маврикія наявність зареєстрованого офісу є обов'язковою умовою, для цієї мети може послужити адреса банку, адвокатської контори, бухгалтерської фірми й т. ін.

Проведення аудиторської перевірки фінансової звітності компанії є обов'язковим лише для GBL 1.

Всесвітні підприємницькі компанії, які не виконують господарську діяльність на території Маврикію, не підлягають тут оподаткуванню, але сплачують щорічне держмити в розмірі USD200.

Всесвітні підприємницькі компанії, отримуючи дохід як на території Маврикію, так і за його межами (а також компанії, що працюють у вільному порту Маврикію), крім сплати щорічного держмити в розмірі 1500 дол. США, підлягають оподаткуванню за ставкою 15 %, проте завдяки податковим пільгам (податковий кредит у розмірі 80 %), ефективна ставка не перевищує 3 %. Усі інші компанії сплачують на Маврикії податок за ставкою, що дорівнює 25 %.

Податок на додану вартість на Маврикії становить 15 %, податок на продаж рухомого майна – 13,2 %, а нерухомого – 5 % при негайній оплаті податку або 10 % – при відстрочці платежу на п'ять років.

На Маврикії немає валютного контролю для Global Business companies.

1.3. Закон 2001 р. про трасти на Маврикії

Новий закон установлює максимальну тривалість (99 років) для трастових договорів, крім цільових трастів (25 років), а також благодійних фондів (може бути вічним), а також дозволяє накопичення доходу (не більше 25 років, якщо орендоване нерухоме майно на Маврикії). Засновник може також бути довіреною особою, вигодонабувачем, захисником або інфорсером, але не може бути єдиним бенефіціаром. Неможлива передача або відчуження майна особою, яка не є резидентом. В іншому випадку траст визнається недійсним або неефективним унаслідок будь-якого правила чи закону, що встановлює її проживання або громадянства. Це стосується спадкування чи правонаступництва, що обмежує право людини розпоряджатися своїм майном протягом життя так, щоб зберегти його.

Трасти є безвідкличними, незважаючи на будь-яке положення закону про банкрутство або будь-який інший закон Маврикію чи будь-якої іншої юрисдикції, або той факт, що довіреність є добровільною. Угода залишається в силі в разі судових розглядів проти засновника за позовом його кредиторів.

Проте суд може оголосити угоду недійсною, якщо буде встановлено, що довіреність укладено з наміром обдурити кредиторів засновників трасту. Претензії когось, у т. ч. інших юрисдикцій, із цього приводу не приймаються щодо таких питань:

1) особисті й майнові наслідки вступу в шлюб або розірвання шлюбу;

2) права спадкування (у т. ч. заповіту), уключаючи фіксовані частки подружжя, по висхідній і низхідній лінії їхніх родичів, або претензії кредиторів щодо неплатоспроможності.

Угода, оформлена в інтересах бенефіціара, підлягає припиненню з обмеженням на відчуження якоїсь частини його власності в разі, якщо одержувач стає неплатоспроможним або власність підлягає арешту чи конфіскації на користь його кредиторів та мета такої угоди має бути відома Закону в якості прийняття ним захисних заходів щодо угоди.

Закон дозволяє призначити захисником угоди піклувальника. Здійснення піклувальниками будь-якого зі своїх повноважень підлягає попередньому узгодженню із захисником. Інструмент угоди дозволяє призначити захисником будь-яку особу, яка досягла повноліття й у здоровому глузді, у тому числі довірителя або будь-яке корпоративне об'єднання, фірму, товариство чи групу осіб.

Закон передбачає призначення опікуна піклувальнику, яким може бути фірма, товариство або юридична особа й хто діятиме за дорученням управління довіреною особою.

Довірена особа повинна зберігати конфіденційність стосовно стану майна, його кількості або будь-якої іншої деталі угоди з довірчого управління майном; проведення перевірки угоди тощо.

Запитання для самоперевірки:

1. Які податкові пільги існують на Маврикії для іноземних інвесторів?
2. У чому полягають особливості нового законодавства Маврикію щодо офшорних компаній?
3. У чому полягають особливості Закону 2001 р. про трасти на Маврикії?
4. Які види компаній можна зареєструвати на Маврикії?
5. У чому полягає фінансова офшорна привабливість Маврикію? Що з досвіду Маврикію щодо стимулювання розвитку високих технологій можна використати в Україні?

Розділ 2. Особливості офшорної діяльності на Сейшельських Островах

2.1. Загальні умови функціонування фінансової системи юрисдикції

Сейшельські Острови – держава в західній частині Індійського океану, розміщена на Сейшельських Островах на північний схід від Мадагаскару.

Населення – близько 80 тис. осіб. Столиця – м. Вікторія. Офіційні мови – англійська та французька, поширена також креольська (місцевий діалект – на основі французької мови). Грошова одиниця – сейшельська рупія (SR), SR 5 = 1 дол. США

Повне найменування держави – Республіка Сейшельські Острови. Державний лад – республіка. У минулому Сейшели були британською колонією. Свою незалежність Сейшельські Острови отримали 29 червня 1976 р.

Сейшельські Острови – один із провідних світових офшорних центрів. У країні дуже сприятливі для офшорного бізнесу закони, максимально спрощений процес реєстрації офшорних компаній і банків. Успішному розвитку й процвітанню офшорного бізнесу на Сейшелах сприяє активна підтримка з боку держави. Держава підписала Гаазьку конвенцію 1961 р. Тому документи, оформлені на Сейшельських Островах, досить завірити Апостилом.

Сейшельські Острови уклали договори про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами, як Бахрейн, Барбадос, Ботсвана, В'єтнам, Замбія, Індонезія, Китай, Кіпр, Маврикій, Малайзія, ОАЕ, Оман, Таїланд, Південна Африка. Сейшельські Острови не входять у «чорний список» FATF.

Офшорні компанії на Сейшельських Островах почали свій розвиток у 1994 р., коли уряд приступив до здійснення низки законодавчих ініціатив, спрямованих на створення в країні сучасного міжнародного офшорного фінансового центру. Значна частина законодавства заснована на прикладі законодавства Британських Віргінських Островів і Багамських Островів.

У 1994 р. прийнято закон, що охоплює реєстрацію офшорних компаній, офшорних трастів та ліцензування компаній зони міжнародної торгівлі. Додатково внесено законопроект, який охоплює ліцензування офшорних банків, офшорних страхових компаній, а у 2003 р. уряд законодавчо додатково визначив типи компаній: Компанії спеціального ліцензування (Special Licence Companies), закриті мобільні

компанії (Protected Cell Companies) і товариства з обмеженою відповідальністю (Limited Partnerships).

Контроль, регулювання, ліцензування й реєстрація офшорних компаній на Сейшельських Островах покладено на Сейшельське управління міжнародним бізнесом SIBA (Seyshelles International Business Authority), яке створено згідно із Законом 1994 р. У цілому SIBA працює за принципом супермаркету, здійснюючи ліцензування та управління структурами всього офшорного бізнесу на Сейшельських Островах. SIBA є реєстратором усіх видів офшорних компаній і трастів, а також регулює діяльність у вільній зоні міжнародної торгівлі. SIBA – один із найбільш оперативних реєстраторів офшорних компаній у світі, про що свідчить, наприклад, той факт, що Свідоцтво про реєстрацію офшорної компанії може бути видане протягом години.

У травні 2003 р. уряд заявив, що офшорний бізнес повинен стати основою економіки держави, показавши, що зусилля по STBA призвели до збільшення доходів від офшорних компаній на 40 %.

До 2008 р. кількість зареєстрованих Міжнародних підприємницьких компаній (IBC) перевищила 50 000, що свідчить про те, що Сейшельські Острови є найбільш швидко зростаючим офшорним центром у світі.

Закон про Міжнародні сервісні компанії (The International Corporate Service Providers Act) 2003 р. істотно покращив і спростив режим для іноземних інвестицій. Раніше SIBA мало право видавати ліцензії для офшорних підприємств, але право на отримання фінансових пільг залежало від отримання сертифіката Міністерства фінансів.

У липні 2004 р. оголошено, що заохочення інвестицій на Сейшельських Островах стає компетенцією нового органу – Сейшельського інвестиційного бюро (SIB), яке повинне взяти на себе завдання з низки інших державних установ. Головний виконавчий директор компанії SIB Джозеф Науріцце пояснив, що кількість процедур буде значно скорочено.

Передбачається, що SIB виконуватиме функції просування іноземних інвестицій, які раніше виконував такий орган, як SIBA. Нині роль останнього зосереджуватиметься на регулюванні діяльності офшорних компаній.

У серпні 2005 р. SIBA заявило, що офшорні компанії повинні підвищити річний оборот на 300 млн дол. США в рік протягом десяти-п'ятнадцяти років, перетворюючи офшорну діяльність на Сейшельських Островах в основну сферу економіки.

У березні 2007 р. президент Сейшел у своєму щорічному зверненні до нації оголосив, що уряд прагне розширити офшорний сектор із

додаванням нових типів компаній, зокрема таких, як взаємні фонди, компанії спеціального ліцензування, фондової біржі й компанії страхового сектору.

До кінця 2010 р. SIBA почав створювати спеціальний орган із регулювання обігу цінних паперів, так званий Відділ цінних паперів і фондового (SAFMS) у складі SIBA. SAFMS установлюватиме правила та принципи законодавства, яке стосується фінансових ринків, їхніх продуктів і підприємств. Він також буде ліцензувати й контролювати роботу фінансових центрів. SAFMS планує зіграти ключову роль у розвитку успішних фінансових центрів на Сейшельських островах.

2.2. Характеристики офшорної компанії, зареєстрованої в юрисдикції Сейшельські Острови

Типи компаній, що можна реєструвати на Сейшелах:

- міжнародна підприємницька компанія (IBC);
- компанія з обмеженим терміном життя (компанія, існування якої закінчується з настанням певних подій);
- трастова компанія;
- компанія спеціального ліцензування;
- товариство з обмеженою відповідальністю;
- фонди.

Вимоги до міжнародної підприємницької компанії:

- мінімальна кількість директорів – один;
- вимоги до резидентності директорів відсутні. Дозволено використання юридичної особи як директора;
- обов'язкова наявність юридичної адреси й зареєстрованого агента на території країни, а також секретаря, який може бути нерезидентом;
- мінімальна кількість акціонерів – один;
- дозволено використання номінальних акціонерів і директорів;
- повна конфіденційність акціонерів і директорів компанії.

Ніяких вимог до мінімального статутного або акціонерного капіталу немає. Рекомендований статутний капітал офшорної компанії – 100 000. Оплати статутного капіталу не потрібно. Дозволені акції на пред'явника.

Сейшельські офшорні компанії повністю звільнені від податків і платять лише фіксоване мито за продовження IBC статусу.

Розмір реєстраційного мита, сплачуваного при реєстрації компаній на Сейшелах, залежить від розміру статутного капіталу та становить 100 дол. США при реєстрації компанії зі статутним капіталом до

5000 дол. США; 300 дол. США – при реєстрації компанії зі статутним капіталом до 50 000 дол. США, при тому, що всі акції мають номінальну вартість; 1000 дол. США – при реєстрації компанії зі статутним капіталом понад 50 000 дол. США; 350 доларів США – якщо статутний капітал не перевищує 50 000 дол. США, а всі або деякі акції не мають номінальної вартості.

Усі компанії, назву яких занесено до реєстру на 31 грудня будь-якого року, повинні сплатити щорічне урядове мито до річниці їх реєстрації. Якщо такий платіж не буде зроблено до встановленої дати, накладається штраф у розмірі 10 % від щорічного мита, яке компанія повинна заплатити. Якщо компанія не сплатить збільшену суму урядового мита через 90 днів після дати оплати, то урядове мито буде збільшене на 50 %. Компанія буде викреслена з реєстру, якщо до 31 грудня всі види мита не будуть сплачені.

Сейшельські ІВС не повинні подавати ніяких бухгалтерських або аудиторських звітів на Сейшелах, проте всі компанії зобов'язані вести записи, що відображають фінансове становище компанії. Також не потрібно скликати щорічні загальні збори акціонерів або директорів компанії.

Однак при щорічному продовженні обов'язково надають копію паспорта директора компанії, а також копію рішення про призначення цього директора (ці документи зберігаються в зареєстрованого агента й не доступні широкому загалу). Така вимога вказана в законодавстві й більшість зареєстрованих агентів на Сейшелах дотримуються цієї практики.

Обмеження:

Сейшельські офшорні компанії не мають права:

- вести будь-який бізнес із резидентами на Сейшельських Островах;
- володіти нерухомістю на Сейшелах;
- вести банківську, трастову або страхову діяльність без відповідної ліцензії;
- надавати послуги з управління місцевими компаніями або реєструвати офіси на Сейшельських Островах

Офшори, зареєстровані на Сейшелах, **можуть:**

- укладати контракти на надання послуг місцевого адвоката, бухгалтера, радника з інвестицій та ін.;
- проводити установчі збори директорів й акціонерів у країні реєстрації офшору;

- бути власником акцій інших сейшельських компаній на підставі IBC Act 1942 компаній або входити в уряд, або володіти цінними паперами центрального банку;
- володіти морським судном, зареєстрованим на Сейшелах;
- утримувач акцій Сейшельського офшору може бути жителем Сейшельських Островів.

Назви офшорної компанії повинні закінчуватися такими словами, фразами або скороченнями, як *Limited, Corporation, Public Limited Company, Société Anonyme, Incorporated, Sociedad Anonima, Berhad, Société, Namloze Venootschap, Responsabilité Limitee, Besloten Venootschap, Aktiengesellschaft, Limited Life Company, CoopДнс, PLC, SARL, BV, Ltd, AG, Bhd, Pty, NV, SA, LLC*. Найменування офшорних компаній можуть бути зареєстровані будь-якою мовою (з обов'язковим перекладом англійською або французькою мовою).

При купівлі готової або реєстрації нової компанії надають такі документи й послуги: сертифікат про інкорпорацію (свідоцтво про реєстрацію); резолюцію про призначення директора; установчий договір та статут компанії (меморандум і статут); сертифікати акцій; трастову декларацію (якщо використовується номінальний сервіс); відмовні листи від номінального директора з відкритою датою (якщо використовується номінальний сервіс); апостиль; друк.

Реєстрація компанії, зазвичай, здійснюється з допомогою агента-резидента Сейшельських Островів. Плата за реєстрацію залежить від статутного капіталу компанії. Реєстрація нової компанії займає 2–3 дні, проте якщо це банк, трастова чи страхова компанія – процедура триває довше.

Запитання для самоперевірки:

1. Які податкові пільги існують на Сейшелах для іноземних інвесторів?
2. Які характеристики офшорної компанії, зареєстрованої в юрисдикції Сейшельські Острови, ви можете назвати?
3. Які права мають офшори, зареєстровані на Сейшелах?
4. Чому Сейшели вважаються провідним фінансовим офшорним центром світу?

Розділ 3. Особливості офшорної діяльності в Джибуті

Загальна політико-економічна характеристика юрисдикції

Республіка Джибуті розміщена північному сході Африки в районі Африканського Рогу. Чисельність населення – 740 тис. осіб, дві третини проживає в столиці – у місті Джибуті. Із часу свого заснування столиця Джибуті є головним торговим портом для Ефіопії. Грошова одиниця Джибуті – франк Джибуті, який дорівнює 100 сентимам.

Країна отримала незалежність із 1997 р. Форма правління – президентська республіка. Правова система є змішаною, заснованою переважно на французькому громадянському кодексі, ісламському релігійному праві та звичайному праві.

Для іноземного інвестора найбільший бізнес-інтерес у Джибуті представляють вільні економічні зони (ВЕЗ), створені у 2004 р. згідно із Законом «Про кодекс зони вільної торгівлі». Реєстрація, порядок та вимоги створення офшорних компаній, працюючих у ВЕЗ, регулюються Управлінням СЕЗ шляхом реєстрації та занесення у відповідний реєстр і видачі необхідних документів. Управління ВЕЗ здійснює всі реєстраційні процедури в режимі «єдиного вікна». Оформлення документів займає близько тижня часу.

Усі компанії ВЕЗ користуються захистом від будь-яких форм націоналізації чи обмежень приватної власності.

Основні переваги реєстрації офшорної компанії в Джибуті:

- підприємства ВЕЗ повністю вільні від сплати всіх прямих і непрямих податків, включаючи ПДВ. Звільнення від сплати податків діє протягом 50 років із моменту дати отримання ліцензії;
- джибутійські та іноземні підприємства, включаючи офшорні компанії, можуть створювати у ВЕЗ філіали, відкривати дочірні підприємства;
- офшорні компанії ВЕЗ можуть без обмежень законно переміщувати за кордон капітали, отриманий прибуток та заробітну плату співробітників без сплати зборів і податків;
- офшорна компанія у ВЕЗ може виконувати різноманітну торгіву, промислову діяльність чи надавати будь-який вид послуг, дозволених законодавством, отримавши перед цим в Управлінні ВЕЗ ліцензію.

Особливості реєстрації та функціонування офшорної компанії

Офшорна компанія у формі акціонерного товариства з обмеженою відповідальністю у ВЕЗ може бути заснована фізичною чи юридичною особою, приватною або державною структурою, іноземною чи джибутійською фірмою.

Акціонерне товариство з одним засновником може бути створене фізичною чи юридичною особою, іноземною чи джибутійською. Відповідальність перед законом цього акціонера обмежена розміром статутного капіталу офшорної компанії, мінімальний розмір якого – 14 000 дол. США.

Надавши обов'язковий пакет документів в Управління ВЕЗ, офшорні компанії ВЕЗ можуть оформити в'їзну візу, водійські права, посвідчення особи для іноземного громадянина, звільнення від податків та повернення ПДВ. Офшорні компанії ВЕЗ можуть отримати дозвіл на працевлаштування іноземців, зареєструвати автомобіль в автоінспекції, оформити картки соціального страхування для джибутійських працівників та членів їхніх сімей, зареєструвати підприємство ВЕЗ в Управлінні соціального захисту. Також можна буде здавати товари на санітарний контроль, отримати дозвіл на в'їзд до порту Джибуті, у міжнародний аеропорт та у ВЕЗ, оформити свідоцтво про справжність товару.

Найм робочої сили для офшорної компанії ВЕЗ відбувається в загальному порядку, але загальна кількість джибутійців, зайнятих у компанії, що працює у ВЕЗ, до кінця першого року її діяльності повинно бути не менше 30 %, а до кінця п'ятого – не менше 70 % від загальної кількості працівників. Сплата прибуткового податку та всіх інших прямих податків не здійснюються стосовно працівників ВЕЗ.

Не використовується у ВЕЗ Законодавство Джибуті про регламентацію цін, якості й інших питань щодо регламентації внутрішнього ринку країни. Товари, що експортуються до ВЕЗ чи вироблені на її території, не обкладаються митами або податками, якщо вони не завезені у ВЕЗ із території Джибуті.

Запитання для самоперевірки:

1. Які податкові пільги існують у Джибуті для іноземних інвесторів?
2. Які особливості реєстрації офшорної компанії в Джибуті ви можете назвати?
3. Які особливості функціонування офшорної компанії в Джибуті ви можете назвати?
4. У чому полягають особливості функціонування офшорних компаній у вільних економічних зонах Джибуті?

Розділ 4. Особливості офшорної діяльності в Ліберії

Загальна політико-економічна характеристика країни

Ліберія розміщена в західній Африці між Кот-д'Івуаром і Сьєрра-Леоне, має берегову межу з Північним Атлантичним океаном. Вона відома як офшор, який надає послуги країни «зручного прапора» для судновласників багатьох країн світу. Водночас досить часто Ліберія потрапляє в «чорні» списки міжнародних організацій за неналежну боротьбу з відмиванням брудних грошей, за високий рівень корупції в країні, що відлякує потенційних інвесторів. Влада держави старається боротися з цими негативними явищами. Ліберійські компанії насамперед використовуються для інвестування в різні країни світу та для оптимізації оподаткування.

У Ліберії проживає близько 3 390 635 осіб. Рівень зростання населення становить 2,7 %. Офіційна мова країни – англійська. Нею розмовляє 20 % населення.

Економіка Ліберії дуже постраждала через громадянську війну й відсутність централізованої влади. Раніше країна була виробником та експортером деревини й каучуку. Із 2003 р. становище змінилося на краще, після взяття країни під контроль місією ООН, у діяльності якої активну роль відіграють й українські миротворці. Інфраструктуру відновлено, доходи населення почали зростати, у країну пішли інвестиції. Цьому сприяло й перетворення Ліберії в офшорний центр, насамперед в офшорний центр судноплавства. Утім на початку 2013 р. близько 80 % населення перебувало на межі бідності або за нею.

Види компаній у Ліберії

У законі про компанії Ліберії – *Liberian Associations Law*, який багато в чому ґрунтується на законі про корпорації США, передбачено можливість створення підприємств таких організаційно-правових форм, як *Registered business company* – зареєстрована підприємницька компанія; *Limited Liability Company* – компанія з обмеженою відповідальністю; *Limited partnership* – партнерство з обмеженою відповідальністю; *Foundation* – закрита фондова компанія; *Not-for-profit corporation* – некомерційна корпорація; *Foreign maritime entity* – іноземне морське підприємство

Реєстратором компаній у Ліберії є трастова компанія *Liberian International Ship and Corporate Registry (LISCR)*, яка, будучи уповноваженим агентом Міністерства закордонних справ Ліберії, здійснює реєстрацію всіх підприємств, їх облік і реєстр, а також надає зареєстровану адресу для всіх без винятку компаній з іноземними

інвесторами. Нині LISCR має два розгорнені офіси – у США й Швейцарії та адміністративні офіси – у Греції, Гонконгу й Лондоні.

LISCR також здійснює різні адміністративні функції місцевого зареєстрованого агента, а саме: проводить збори від імені акціонерів компаній, готує протоколи та надає інші послуги. Реєстрація й виписка всіх обов'язкових документів відбувається дуже оперативно, а при узгодженні назви компанії та статутної діяльності всі формальності не займають понад 24 години.

У статуті ліберійського підприємства немає потреби уточнювати цілі – достатньо лише вказати, що компанія не вестиме якої-небудь забороненої законом діяльності, до якої в Ліберії належать банківська, страхова, фондова діяльність і казино.

У Ліберії немає обмежень із громадянства й місця мешкання посадовців, директорів та акціонерів підприємств. Директори й акціонери нерезидентних підприємств у Ліберії можуть бути юридичними та фізичними особами.

Компанії мають право випускати як іменні акції, так і на пред'явника. Якщо компанія випускає акції на пред'явника, то в статуті підприємства повинно бути обумовлено, яким чином власникам цих акцій вручать необхідні повідомлення, які, якщо не вручаються особисто, то можуть, наприклад, бути відправлені зареєстрованою поштою за адресами, заздалегідь указаними акціонерами.

Проведення зборів акціонерів і директорів, а також зберігання записів підприємства допускається в будь-якій частині світу.

У ліберійській корпорації обов'язкова наявність, як мінімум, трьох директорів, якщо кількість акціонерів корпорації становить не менше трьох. Якщо ж акціонерів корпорації менше, то в цьому випадку кількість директорів також може бути менше трьох, але не меншою за кількість акціонерів.

Запитання для самоперевірки:

1. Які податкові пільги існують у Ліберії для іноземних інвесторів?
2. Які особливості реєстрації офшорної компанії в країні ви можете назвати?
3. Які особливості функціонування офшорної компанії в Ліберії ви можете назвати?

Розділ 5. Особливості офшорної діяльності в Сомалі

Відсутність центральної влади на значній території країни перетворила Сомалі в центр морського піратства, торгівлі наркотиками та відмивання брудних грошей. Цьому сприяє бідність значної частини населення країни, яке використовується в незаконному переміщенні «брудних» коштів. Ряд експертів вважає, що окуповані райони Донбасу можуть перетворитися на подібну юрисдикцію.

У незаконному переміщенні «брудних» коштів у Сомалі використовуються підпільні банківські системи, у тому числі така, як *хавала*. Суть цієї схеми полягає в такому (покажемо на прикладі Сомалі): підприємець сомалійського походження (А), який веде бізнес в одній із європейських країн, домовляється з посередником – сомалійцем (Б) з цієї ж європейської країни про передачу певних коштів своїм родичам (В) у Сомалі. Він віддає певну суму посереднику (Б), котрий повідомляє вже своїх родичів (Г) у Сомалі про необхідність надати кошти підприємця (А) його родичам (В). Останні (В) отримують спеціальний код (його надає підприємцю А. посередник Б.), за допомогою якого вони й забирають гроші (мінус невеликі комісійні) у родичів посередника (Г). Досить часто родичі посередника самі знаходять родичів тих, кому треба віддати гроші, що робить хавалу більш конкурентною, порівняно з банками. Крім того, такі гроші не залишають ніяких слідів у фінансових системах обох країн. Невиконання умов хавали в мусульманських країнах (і не лише) карається смертю, тому вона існує багато століть.

Ця система активно використовувалася й у колишньому Радянському Союзі євреями, які виїжджали з нього на постійне проживання до Ізраїлю, оскільки влада колишнього СРСР максимально обмежувала кошти та цінності, які можна було взяти із собою переселенцям. Багато євреїв із СРСР, які задіяні в цих схемах, опинились у в'язницях колишнього Радянського Союзу, хоча їхня вина була відносною.

Подібні системи зараз активно почали використовувати наркодилери та наркомафія в деяких країнах Європи, у Центральній і Південній Америці, в Азії, Африці та Океанії. Тому міжнародні організації вимагають від фінансових установ усіх країн прискіпливої перевірки коштів, які надходять із подібних країн.

Запитання для самоперевірки:

1. Чому Сомалі відносять до «чорних» офшорів?
2. У чому полягають такі схеми відмивання грошей, як хавала?
3. Чому хавала, насамперед, використовується в Сомалі?

Розділ 6. Особливості офшорної діяльності в Новій Зеландії

Новозеландські компанії й трасти як інструменти податкового планування

Від своєї колишньої метрополії, Великобританії, Нова Зеландія успадкувала англосаксонську систему права, яка дуже сприяє розвитку бізнесу. У 1984 р. в країні усунені валютні обмеження та обмеження на переміщення капіталу. У 1988 р. реформовано трастове законодавство. Хоча основна спрямованість реформ була проти використання трастів резидентами Нової Зеландії для ухилення від податків, вони мали сприятливі наслідки для міжнародного податкового планування.

Строго кажучи, Нову Зеландію назвати офшорною юрисдикцією не можна. Але якщо творчо розібратися в особливостях податкового законодавства країни, то можна знайти чимало цікавого й корисного для оптимізації оподаткування за допомогою трастів.

У найбільш загальному вигляді траст – це відносини довірчої власності між людьми, не обов'язково виражені в договірній формі. Однак у міжнародній практиці податкового планування найчастіше використовують трасти, що мають явно виражену договірну форму (приватний випадок *express trust*).

Згідно з домовленістю, засновник (*settlor*) передає довірчому власнику (*trustee*) належні йому активи, покладаючи на нього обов'язок сумлінно управляти ними від свого імені для отримання вигоди на користь третіх осіб або бенефіціарів (*beneficiaries*). Отже, трастові відносини формуються між трьома особами: засновником, довірчим власником і бенефіціаром. Засновник трасту може одночасно бути його керуючим або бенефіціаром. Важливо пам'ятати, що, хоча легальне право власності й переходить до довірчого власника, він не може використовувати активи трасту для своєї особистої вигоди.

У власність, передану трасту, можуть передаватися найрізноманітніші активи (готівка, цінні папери, рухоме та нерухоме майно, страхові поліси, інтелектуальна власність та інші майнові права). Обов'язок довірчого власника – сумлінно й раціонально управляти активами трасту.

При цьому можуть установлюватися будь-які додаткові умови за формами та методами контролю над діяльністю довірчого керуючого, формами отримуваної ним винагороди, термінами існування трасту й т. ін. Іноді для спостереження за діяльністю довірчого власника та вирішення деяких питань управління власністю в трасті використовується кастодіан (*custodian* або *protector*). Повноваження кастодіана можуть бути дуже великими.

Основні сфери застосування трастів:

- гнучка альтернатива заповітам;

- механізм захисту активів від можливих домагань кредиторів;
- засіб податкового планування.

У всіх цих випадках застосування трасту засноване на тому, що частина майна засновника, передана в траст, юридично перестає бути його власністю.

Тому на цю частину не може бути здійснено стягнення в разі банкрутства засновника, вона не обкладається податком у складі майна засновника й не успадковується в загальному порядку разом із майном засновника. На це майно також не може бути зроблено стягнення й у разі банкрутства довірчого власника.

У минулому траст найчастіше використовувався як альтернатива заповіту. Універсальний характер трасту дає змогу створювати дуже складні та гнучкі механізми управління й розподілу майна після смерті засновника. Із глобалізацією економіки, зростанням міжнародного бізнесу та міжнародного податкового планування траст став активно використовуватися для мінімізації податків і захисту активів. Стурбовані його ефективністю податкові системи розвинутих країн через деякий час відреагували потоком законодавства, спрямованого проти застосування трастів.

Нині сфера застосування трасту в податковому плануванні помітно звузилась і його використання вимагає глибокого знання законів відразу декількох країн: тих, резидентами яких є засновник, довірчий власник і бенефіціар; а також країн, де розміщені активи трасту й звідки беруться доходи. Однак він, як і раніше, залишається потужним інструментом у руках професіоналів.

Особливості новозеландського іноземного трасту

Чинне трастове законодавство в Новій Зеландії прийняте в 1988 р. До його прийняття використання трастів у країні для ухилення від податків прийняло загрозливі масштаби й доходи бюджету почали зменшуватися. Зміни в законодавстві дали змогу врятувати бюджет, а їх побічним продуктом став іноземний траст, який можна ефективно використовувати для мінімізації податків і захисту активів нерезидентів.

Податкове право Нової Зеландії поділяє трасти на три типи: кваліфіковані, некваліфіковані й іноземні. Перші два типи використовуються резидентами Нової Зеландії й тими, хто збирається ними стати. Для цілей міжнародного податкового планування вони некорисні й тому розглядатися не будуть.

Назва «іноземний траст» не зовсім точна. Насправді це – новозеландський траст, який діє відповідно до законодавства Нової Зеландії. Бенефіціарами його можуть бути резиденти або нерезиденти країни. Головна ознака трасту полягає в тому, що він заснований нерезидентом Нової Зеландії.

Траст – невід’ємна частина законодавства Нової Зеландії, як і більшості юрисдикцій, законодавство яких засноване на загальному праві й праві справедливості. Однак оподаткування трасту тут досить своєрідне. Воно ґрунтується не на резидентності бенефіціара або довірчого власника, а на резидентності засновника.

Головний фактор, що впливає на оподаткування трасту, – резидентність засновника. До введення нового законодавства резиденти Нової Зеландії ухилялися від новозеландських податків, передаючи свої зарубіжні активи офшорному трасту. Тепер же доходи трасту не обкладаються податками, якщо підтверджена нерезидентність власника активів, переданих трасту.

Іноземний траст не обкладається податками в Новій Зеландії за винятком податку на доходи, отримані з джерел усередині держави. Це правильно навіть у тих випадках, коли довірчий власник і бенефіціар є резидентами країни. Головне, щоб не був резидентом засновник трасту. Цілком очевидно, що бенефіціар-резидент платитиме податки лише з тих доходів і власності трасту, які розподіляються на його користь.

Оподаткування бенефіціарів-нерезидентів також дещо незвичне. Доходи бенефіціара-нерезидента оподатковуються тільки в тих випадках, коли вони отримані з джерел у Новій Зеландії. Порядок оподаткування цих доходів і ставки податків регулюються внутрішнім податковим законодавством. Дохід у вигляді приросту капіталу не обкладається податками, навіть якщо він отриманий із джерел у країні. Будь-які види доходів із джерел за межами країни не обкладаються податками ні в довірчого власника, ні в бенефіціара.

При виплаті цих доходів бенефіціарам-нерезидентам діють усі пільги, що надаються договорами про усунення подвійного оподаткування.

Важливо відзначити, що іноземні трасти не вважаються нерезидентними. Закон про податки 1994 р. взагалі не визначає поняття «резидентність трасту».

Використання договорів про усунення подвійного оподаткування

Нова Зеландія має розгалужену мережу договорів про усунення подвійного оподаткування. Сюди входять Австралія, Канада, США, Японія, Сингапур, Великобританія, Італія, Франція. На жаль, такої угоди поки немає з Україною.

Для договорів про усунення подвійного оподаткування новозеландський іноземний траст, довірчий власник є якого резидентом Нової Зеландії, вважається резидентом країни. Тому такий траст має право скористатися перевагами цих договорів. Усе ж таки, оскільки кожен договір має свої особливості, бажано скористатися порадою

фахівця, перш ніж робити практичні кроки зі створення та застосування трасту.

Використовуючи ці договори, можна значно зменшити податки на пасивні доходи (дивіденди, відсотки по кредитах, роялті, фрахт), одержувані в перерахованих вище країнах.

Переваги новозеландського іноземного трасту:

- звільнення від оподаткування доходів із джерел за кордоном;
- звільнення від оподаткування доходів у вигляді приросту капіталу навіть у тих випадках, коли ці доходи отримані в Новій Зеландії;
- розміщений у респектабельній юрисдикції, яка не вважається офшорною територією;
- може використовувати переваги угод про уникнення подвійного оподаткування;
- дуже гнучкий механізм управління, завдяки можливості використання кастодіана або довірчого власника-радника в якості додаткового довірчого власника-нерезидента;
- діє в умовах розвиненої сприятливої законодавчої системи в політично стабільній та розвиненій державі;
- дуже високий ступінь захисту активів при використанні додаткового довірчого власника – резидента Островів Кука;
- не зобов'язаний надавати звітність у Новій Зеландії, за винятком випадків отримання доходу з джерел у країні;
- висока конфіденційність бенефіціарів та засновника.

Використання іноземного трасту

Новозеландський іноземний траст можна використовувати з такою метою:

- як податково-ефективну офшорну структуру;
- як інструмент для здійснення інвестицій із використанням переваг договорів про усунення подвійного оподаткування;
- як інструмент для довгострокового володіння активами (завдяки відсутності податків на приріст капіталу);
- як механізм володіння активами, якщо в майбутньому планується еміграція до Нової Зеландії або в інші країни, наприклад Австралію чи Канаду;
- для створення міжнародних пенсійних фондів;
- для гнучкого й ефективного розподілу власності після смерті як альтернатива заповіту;
- як податково-ефективний механізм захисту активів, при використанні додаткового довірчого власника-резидента островів Кука;
- як міжнародний торговий траст.

Останнє застосування трасту заслуговує окремого розгляду, оскільки має особливе практичне значення.

Практичні схеми використання новозеландських компаній Private Trustee Company (PTC)

Використовуючи особливості оподаткування іноземного трасту, можна побудувати ефективну схему мінімізації податків в експортно-імпорتنих операціях на території України та інших країн.

Схема заснована на податковому статусі іноземного трасту в Новій Зеландії. Траст має статус активно торгуючого трасту. У якості довірчого власника використовується новозеландська приватна компанія PTC (Private Trustee Company). Для виконання функцій довірчого власника компанія не зобов'язана отримувати спеціальну ліцензію. За всіма зовнішніми ознаками вона виглядає як звичайна компанія, що виконує діяльність самостійно. Однак її внутрішня документація ведеться таким чином, що її робота полягає лише в керуванні власністю іноземного трасту. Дохід, який вона отримує, фактично належить трасту. За свої послуги компанія повинна отримувати від трасту винагороду, в іншому випадку всі доходи трасту вважатимуться її доходами й будуть обкладатися звичайними новозеландськими податками.

Робота цієї схеми спирається не на маловідомі, не помічені законодавцем упущення в податковому законодавстві. Безподатковий статус структури заснований на свідомому визнанні державою економічної природи довірчих відносин власності. Законодавство визнає, що довірчий власник – усього лише агент-посередник, котрий виконує волю засновника. Тому, якщо засновник, бенефіціари та джерела доходу не розміщені на території Нової Зеландії, обкладати податками такий траст немає підстав.

Особлива привабливість НЗ компаній полягає в тому, що Нова Зеландія не потрапила й навряд чи потрапить у різні «чорні» списки. Водночас Нова Зеландія не підписує настільки популярні останнім часом двосторонні та багатосторонні угоди про обмін інформацією. Хоча в Новій Зеландії немає спеціального законодавства, що захищає конфіденційність інформації, але механізми такого захисту здавна існують в англосаксонському праві.

Агентська компанія

Інший спосіб використання Новозеландської компанії в податковому плануванні заснований на генеральній агентській угоді. Новозеландська компанія укладає таку угоду з офшорною компанією. За цією угодою новозеландська компанія погоджується виконувати торговельну діяльність від свого імені, але за дорученням офшорної компанії. В угоді повинно бути зазначено, що всі кошти належать офшорній компанії, а новозеландська компанія є лише її довіреною особою. Усі контракти, інвойси та іншу документацію новозеландська компанія підписує від свого імені. За цю діяльність новозеландська

компанія отримує від офшорної винагороду у вигляді комісійних від обороту, що зазвичай становлять 5–10 %.

Доходи новозеландської компанії обкладаються податками у звичайному порядку, але оподатковуваний дохід істотно знижений.

У цій схемі важливо дотримуватися звичайних правил діяльності: не отримувати доходів і не виконувати діяльності на території Нової Зеландії. Офшорна компанія також не повинна бути резидентом Нової Зеландії, контролюватися й управлятися з території країни.

Ще одна умова полягає в тому, що обидві компанії не повинні контролюватися однією й тією самою особою. Проблема розв'язується використанням номінальних власників.

Недоліки схеми:

- потрібно реєструвати й утримувати дві компанії;
- обов'язково здавати звітність новозеландській компанії та платити податки з отриманого прибутку.

Загалом, схема менш приваблива, порівняно з компанією РТС.

Реєстрація та утримання компанії в Новій Зеландії

Зареєструвати компанію в Новій Зеландії досить просто й недорого. Реєстрація триває 2–3 тижні. У загальній складності реєстрація компанії та трасту може обійтись у 2,5–3,0 тис. дол. Річне утримання компанії – близько 2,0 тис. дол.

У компанії може бути один директор. Він обов'язково повинен бути фізичною особою.

Теоретично компанія РТС, яка не виконує діяльності на території Нової Зеландії, не має в країні джерел доходу й не управляється з території держави, усе ж зобов'язана здавати звітність і сплачувати податки. На практиці ця вимога зазвичай ігнорується й робота з такою компанією ведеться так само, як і з традиційною офшорною компанією.

Агентська компанія зобов'язана здавати звітність та сплачувати податки. Тому її утримання обійдеться трохи дорожче. Залежно від кількості операцій за звітний період (один рік) вартість звітності може коливатися від 500 дол. до кількох тисяч.

Запитання для самоперевірки:

1. Чи використовує Нова Зеландія договори про усунення подвійного оподаткування?
2. Для чого можна використовувати новозеландський іноземний траст?
3. У чому полягають особливості реєстрації та утримання офшорної компанії в Новій Зеландії?
4. У чому полягають фінансові особливості використання іноземного трасту в Новій Зеландії?

Розділ 7. Особливості офшорної діяльності в окремих мікродержавах Океанії

7.1. Особливості офшорної діяльності у Вануату

Фінансова система країни (253 тис. населення, 2013 р.) ґрунтується на доходах від туризму, міжнародній допомозі, офшорній діяльності. Столиця країни – місто Порт-Вілла (35 тис. жителів у 2002 р.). У країні іноземним інвесторам надаються звільнення від прибуткового та корпоративних податків, мита, податків на власність й інші пільги.

Міжнародна компанія (офшор) реєструється у Вануату протягом однієї доби. Компанія звільняється від контролю від валютних операцій, гербового збору, будь-яких податків. Термін дії таких умов – 20 років із моменту реєстрації. Компанія щорічно сплачує урядове мито в розмірі 300 дол. США. Офшор у Вануату не сплачує таких податків: прибутковий податок із доходів громадян, корпоративний податок, податок на вивіз капіталу, податок на спадок, податок із біржі, податок з обороту.

Меланезійська держава Вануату на початку 2000-х рр. була в міжнародному списку країн, які займаються відмиванням грошей. Ця держава також проводила багатомільйонні махінації з продажем своїх паспортів: місцеве громадянство дозволяло безвізовий в'їзд у Європейський Союз. Ціна такого паспорта досягала 1 млн євро. Подібними послугами користувалися всі мафії планети, зокрема російська.

3 лютого 2003 р. уряд України відніс Вануату до офшорних зон. Після терактів у США 11 вересня 2001 р. уряди США й Австралії вжили відповідних заходів проти офшорного бізнесу на Вануату. Арештовано підозрілі рахунки офшорних банків та налагоджено перевірку віз і паспортів, які видавались у Вануату. У квітні 2009 р. ОЕСР уключив Вануату в так званий «сірий список» країн, що погодилися на співробітництво з ОЄСР із податків, але так і не прийняли на вказану дату відповідні міжнародні зобов'язання.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Вануату до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

7.2. Особливості офшорної діяльності на Маршаллових Островах

Маршаллові Острови – незалежна країна (із 1991 р.) в Океанії, член ООН. Вона перебуває в добровільній асоціації зі США. Населення цієї держави складає близько 80 тис. осіб. Столиця країни – місто Далан-Уліга-Даріт (28 тис. осіб). Держава поділяється на 25 дистриктів.

Основні доходи Маршаллових Островів – фінансова допомога з боку США (грошова одиниця країни – долар США), інших країн та ООН, доходи від туризму, доходи від офшорної діяльності, від видобутку деяких корисних копалин (фосфатів), від рибальства й сільського господарства. Значна допомога від США пов'язана з тим, що у свій час США на атолах Бікіні та Еніветок провели ядерні випробування.

Маршаллові Острови використовуються міжнародними компаніями насамперед для оптимізації оподаткування. Діяльність і реєстрація офшорних компаній регулюються «Законом про компанії» (1990 р.). До переваг реєстрації та діяльності офшорних компаній відносять такі: немає вимог до звітності; відсутній валютний контроль; розмір статутного капіталу не визначено, але він повинен бути оголошений; відсутнє оподаткування (уключаючи гербовий збір, податок на прибуток, податок на передачу акцій).

Міжнародна компанія на Маршаллових Островах може обирати будь-який банк для співробітництва, так само, як і кількість рахунків для своєї комерційної діяльності. Значні фінансові пільги надані офшорним банкам. Водночас фінансова та страхова діяльність на Маршаллових Островах підлягає ліцензуванню.

Після теракту 11 вересня 2001 р. в США офшорна діяльність на Маршаллових Островах поставлена під жорсткий контроль США. Заарештовано підозрілі рахунки офшорних банків на Маршаллових Островах.

Україна, згідно з розпорядженням кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. №77-р, віднесла Маршаллові Острови до офшорних зон.

У 2009 р. ОЄСР внесла Маршаллові Острови до «сірого списку» країн, які, хоча й погодилися на співпрацю з цією організацією в питаннях боротьби з ухиленням від сплати податків, але так і не змінили своє законодавство й не взяли на себе міжнародні зобов'язання. 10 червня 2009 р. опубліковані нові списки, але Маршаллові Острови поки залишаються в «сірому списку».

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Маршаллові Острови до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

7.3. Особливості офшорної діяльності в Науру

Мікродержава Науру розміщена на острові площею близько 20 кв. км, кількість жителів цієї мікродержави – 13 тис. осіб. Офіційної столиці Науру не має. Офіційна валюта Науру – австралійський долар.

Фінансова система країни ґрунтується на доходах від туризму, офшорної діяльності, на допомозі ООН, Австралії, міжнародних організацій, а в останні десятиліття – Тайваню й КНР. Донедавна основні доходи цій країні давали видобуток та експорт фосфатів в Австралію й Нову Зеландію. Але ці ресурси вичерпалися, тому країна шукає нові види доходів. Так, за деякими даними, наведеними в провідних ЗМІ світу, за визнання незалежності Абхазії та Південної Осетії Науру отримала від Російської Федерації близько 30 млн дол. США.

Певні доходи Науру до кризи 2008–2009 рр. приносив туризм, але криза в розвинутих країнах зменшила потік туристів до країни.

Науру – офшорна зона, що забезпечує цій державі значні доходи. Значні податкові пільги надані насамперед офшорним банкам. За словами колишнього заступника голови Центрального банку Росії, лише в 1998 р. на рахунки в банки Науру з Росії було виведено 70 млрд дол. США.

У 90-х рр. ХХ ст., коли США почали активно боротися з карибськими офшорами, багато іноземних банків створило в цій мікрдержаві офшорні банки, оскільки тут є найкращі умови для них. Для реєстрації офшорного банку в Науру треба заплатити збір у розмірі 5600 дол. США, а потім щороку – по 4900 дол. США за продовження реєстрації. Документів для реєстрації донедавна вимагалось небагато. Головні з них – коротке резюме, у якому власник нового банку повинен пообіцяти, що нічого поганого не робитиме, та довідка про відсутність судимості на батьківщині.

Реєстрацію можна зробити через Інтернет за допомогою посередницьких фірм. За 15 тис. дол. США така фірма підготує весь пакет документів та підбере фіктивних акціонерів із місцевих жителів. Пізніше посередник щорічно братиме 7–8 тис. дол. США за підтримку фірми.

Гроші реально не будуть зосереджуватися в Науру. Банківські офшори лише користуються реєстрацією в цій мікрдержаві, а реально вони перебувають на кореспондентських рахунках офшорних банків у більш комфортних країнах. Контроль за банківською діяльністю в Науру практично відсутній. Натиснути на владу цієї мікрдержави дуже важко, оскільки острів погано зв'язаний із зовнішнім світом.

Значною проблемою для Науру є підвищення рівня світового океану, оскільки країна розміщена всього на кілька метрів вище його рівня. За експертними оцінками, океан може змити Науру через 50 років. Тому уряд цієї держави звернувся по допомогу до Австралії та Нової Зеландії. Частина жителів Науру отримала дозвіл на переселення в ці країни.

Згідно з розпорядженням уряду України від 24.02.2003 р. Науру входить у перелік офшорних зон.

Після терактів у США 11 вересня 2001 р. Австралія й США вжили заходів щодо підозрілих банків у Науру. Заарештовано сумнівні рахунки офшорних банків у Науру, посилився контроль за візами й паспортами, які видавались у цій країні. Насамперед, це стосувалось іноземців, які фактично купляли паспорти за великі кошти. Зазвичай, ці іноземці мали проблеми із законом у своїх країнах.

Науру і у квітні 2009 р., і в липні 2009 р. увійшла в «сірий список» країн, які погодилися на співпрацю з ОЄСР у боротьбі з приховуванням податків, але поки не змінили відповідним чином своє законодавство.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Науру до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

7.4. Особливості офшорної діяльності на Ніуе

Ніуе – залежна від Нової Зеландії юрисдикція в Океанії, основні доходи якої формуються за рахунок офшорної діяльності, доходів від сільського господарства й туризму, допомоги ООН та окремих країн. Значні пільги в цій юрисдикції надаються офшорним компаніям, які використовуються для оптимізації оподаткування. Ніуе є безподатковою юрисдикцією.

Ніуе – острівна територія, що відома також під назвою «Полінезійська скеля». На цій «Скелі» площею 260 кв. км, яка розміщена в Тихому океані за 2400 км на північний схід від Нової Зеландії, мешкають близько 1700 острів'ян, переважно полінезійського походження. До 1974 р. Ніуе було просто територією Нової Зеландії, але потім підвищило свій статус, отримавши внутрішнє самоврядування в рамках «вільної асоціації» з Новою Зеландією. Як валюту на острові використовують новозеландський долар.

Зареєструвати чи купити офшорний бізнес у Ніуе можна у формі звільненої компанії. Контроль за діяльністю офшорної компанії в цій юрисдикції здійснюється згідно з положеннями Акта про міжнародні бізнес-компанії від 1994 р.

Міжнародна компанія може вести будь-яку дозволена законом діяльність, за винятком надання банківських, страхових та перестраховальних послуг, які вимагають спеціального ліцензування. Інформація про банківські операції є недоступною для третіх осіб. Валютний контроль відсутній.

Для реєстрації компанії потрібно налати Статут і Засновницький меморандум. Розмір статутного капіталу складає 50 000 дол. США. Ця сума ділиться на 50 000 акцій номіналом в 1 дол. США.

Іноземці вже почали використовувати офшорне законодавство цієї країни. Вони з'ясували, що, набувши громадянство Ніуе (зазвичай, елементарно купивши), потім безперешкодно можна отримати й громадянство Нової Зеландії. Також усього за один євро можна придбати майданчик у місцевому інтернет-домені «.nu». До речі, для мешканців Ніуе Інтернет є повністю безкоштовним, а всім школярам тут видали безоплатно ноутбуки.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. №77-р Ніуе віднесено до офшорних зон. Ніуе у 2009 р. внесено в «сірий список» ОЄСР як юрисдикцію, яка, хоч і погодилась на співробітництво з цією організацією в боротьбі з приховуванням податків від оподаткування, але поки не внесла відповідні зміни у свої нормативні акти. А це, зі свого боку, у майбутньому може призвести до значних фінансових санкцій до Ніуе з боку розвинутих країн.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Ніуе до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

7.5. Особливості офшорної діяльності на Островах Кука

Острови Кука – це залежна від Нової Зеландії юрисдикція в Океанії. Її населення складає 19 тис. осіб. Адміністративним центром є місто Аваруа (12 тис. осіб на 2002 р.).

Грошова одиниця цієї залежної території – новозеландський долар. ВВП цієї юрисдикції складає близько 50 млн дол. США.

Основні доходи ця юрисдикція отримує від офшорної діяльності, туризму, допомоги міжнародних організацій, окремих країн, насамперед Нової Зеландії. Значні податкові та інші пільги надаються на островах офшорним банкам.

Складна екологічна ситуація на Островах Кука (їх може в майбутньому поглинути океан) дає змогу цій юрисдикції «тиснути» на розвинуті країни для збільшення допомоги. І розвинуті країни змушені збільшувати свою допомогу, у тому числі Нова Зеландія, Австралія, США.

Законодавство цієї юрисдикції сприяє заснуванню численних офшорних структур, зокрема міжнародних бізнес-компаній, офшорних банків, офшорних страхових компаній, трастів зі збереження майна. Немає місцевих обмежень на рух капіталів на Острови Кука або з них. Крім того, бізнес у цій юрисдикції можна вести в будь-якій валюті.

Основою корпоративного законодавства на Островах Кука є Акт про Міжнародні компанії 1981–1982 рр. Типом компанії для ведення міжнародної торгівлі та інвестицій є міжнародна компанія. Існують такі види міжнародних компаній: 1) компанія без відповідальності; 2) компанія з обмеженими гарантіями; 3) компанія з необмеженою відповідальністю; 4) спільні (взаємні) компанії. Вони звільняються від оподаткування. При їх реєстрації сплачується 500 дол. США, а потім така сума сплачується щорічно. Усі компанії повинні надавати річні звіти, які обов'язково містять аудиторський висновок. Але ця вимога може бути відмінена за рішенням компанії.

До кризи 2008–2009 рр. Острови Кука щорічно відвідувало 50 тис. іноземних туристів. В останні роки все більшу допомогу цій залежній території пропонує Китай, але при цьому ставить певні умови. Одна з них – використання китайських інженерів і робітників при реалізації китайських інвестиційних проектів.

Крім того, КНР запропонував свою військову допомогу в охороні морських кордонів Островів Кука, яка значно дешевша, ніж послуги Нової Зеландії чи Австралії. Проти посилення фінансово-економічної допомоги Китаю Островам Кука виступає не лише Нова Зеландія, а й Австралія, США, Японія, які бояться посилення ролі Китаю в Океанії.

У квітні 2009 р. Острови Кука були внесені до «сірого списку» країн та залежних територій, які недостатньо співпрацюють з ОЄСР у боротьбі з ухиленням від оподаткування. У липні 2009 р. Острови Кука знову були залишені в цьому списку. Це означає: якщо юрисдикція не внесе відповідні зміни у свої нормативні акти з оподаткування, її можуть чекати міжнародні фінансові санкції.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. уключив Острови Кука до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

Запитання для самоперевірки:

1. Які види компаній можна зареєструвати на островах Кука?
2. У чому полягає фінансова офшорна привабливість Вануату?
3. Яким фінансовим структурам надається офшорний статус та відповідні пільги в такому океанійському офшорі, як Маршаллові Острови?
4. Яким фінансовим структурам надаються офшорний статус та відповідні пільги в Науру?
5. Яким фінансовим структурам надаються офшорний статус та відповідні податкові пільги в Ніуе?

Джерела та література

1. Андора: оффшорные налоги и право [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lowtax.net/lowtax>
2. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / В. Л. Андрущенко, О. Д. Данілов. – К. : [б. в.], 2004. – 280 с.
3. Баула О. Особливості еволюції офшорних зон в умовах глобалізації економіки / О. Баула, А. Сачук // Економіст. – 2012. – № 1. – С. 16–18.
4. Безгубенко О. Ю. Роль офшорної фінансової діяльності у світовій фінансовій системі / О. Ю. Безгубенко // Економіст. – 2008. – № 1. – С. 51–53.
5. Беліз може оголосити про дефолт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2012/08/20/332336/>
6. Боринець С. Я. Міжнародні фінанси : підручник / С. Я. Боринець. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2006. – 494 с.
7. Герчикова И. А. Международные экономические организации / И. А. Герчикова. – М. : Консалтбанкир, 2000. – 480 с.
8. Гетманцев Д. Пов'язані особи / Д. Гетманцев // Дзеркало тижня. – 2013. – 26 січ. – С. 9.
9. Глухов В. В. Налоги. Теория и практика : учеб. пособие / В. В. Глухов, И. В. Дольдэ. – СПб. : [б. и.], 1996. – 282 с.
10. Горбунов А. С. Оффшорный бизнес и создание компаний за рубежом / А. С. Горбунов. – М. : [б. и.], 1995. – 284 с.
11. Гордійчук О. О. Ефективність офшорного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
12. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей / Державний комітет фінансового моніторингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sdfm.gov.ua>
13. Губко А. М. Переваги і недоліки офшорних компаній / А. М. Губко // Главбух. – 2009. – № 9. – С. 67–73.
14. Дерлиця А. Ю. Фінанси зарубіжних країн / А. Ю. Дерлиця. – Тернопіль : [б. в.], 2005. – 260 с.
15. ДERNберг Р. Л. Международное налогообложение / Р. Л. ДERNберг. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 360 с.
16. Десятнюк О. М. Вихідні доміанти інтеграції вітчизняної податкової системи до світової економіки / О. М. Десятнюк // Міжнародний бізнес та менеджмент: проблеми та перспективи в умовах глобалізації. – Тернопіль, 2008. – С. 53–56.
17. Дробот Е. Структурирование бизнеса / Е. Дробот // Економіст. – 2012. – №. – С. 8–12.

18. Іванович І. Ю. Спеціальні податкові режими: стимулюючий потенціал і фіскальні загрози / І. Ю. Іванович // Сталий розвиток економіки. – № 3. – 2012. – С. 310.
19. Как новые налоги скажутся на инвестициях в Украину [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ubr.ua/finances/makroesconomics-ukraine>.
20. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Кондор, 2004. – 368 с.
21. Карлін М. І. Фінансові системи країн Західної Європи : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 320 с.
22. Карлін М. І. Державні фінанси розвинутих країн : навч. посіб. / М. І. Карлін. – Львів : «Новий світ – 2000», 2010. – 484 с.
23. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського Союзу : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Знання. – 2011. – 768 с.
24. Карлін М. І. Світові фінансові центри : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Кондор, 2015. – 424 с.
25. Карлін М. І. Фінансові системи Австралії, країн та залежних територій Океанії : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Терен. – 2012. – 220 с.
26. Карлін М. І. Фінансові системи країн Африки : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Терен. – 2012. – 180 с.
27. Карлін М. І. Фінансові системи країн Центрально-Східної Європи : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Балак. – Луцьк : Надстир'я, 2012. – 500 с.
28. Карлін М. І. Фінансові системи зарубіжних країн: КРАЇНИ БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південно-Африканська Республіка) : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. П. Липовський. – Луцьк : Терен, 2013. – 376 с.
29. Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-друк, 2014. – 172 с.
30. Карлін М. І. Податкові системи країн Азії : навч. посіб. / М. І. Карлін, Н. І. Липовська-Маковецька. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 232 с.
31. Кашин В. А. Налоговые соглашения России. Международное налоговое планирование для предприятий / В. А. Кашин. – М. : [б. и.], 1998. – 380 с.
32. Климовець О. В. Міжнародний офшорний бізнес / О. В. Климовець. – Ростов-н/Д. : Фенікс, 2004. – 320 с. – Серія «Вища освіта».
33. Князев Г. Д. Налоговые системы зарубежных стран / Г. Д. Князев, Д. Г. Черник. – М. : ЮНИТИ, 2003. – 386 с.

34. Козырин А. Н. Налоговое право зарубежных стран / А. Н. Козырин. – М. : [б. и.], 1993. – 320 с.
35. Крисоватий А. І. Вплив поглиблення інтеграції на податкову політику країн-учасниць ЄС / А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук // Фінанси України. – 2009. – № 2. – С. 31–44.
36. Кузнецов Д. Відкриваємо словник з пташками і обираємо назву для офшору [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/interview/6161.html>
37. Кучеров И. И. Налогообложение зарубежных стран / И. И. Кучеров. – М. : ЮрЛекс, 2005. – 340 с.
38. Ланг Й. Проект кодекса налоговых законов для государств Центральной и Восточной Европы / Й. Ланг ; пер. с нем. – Бонн : Федер. м-во финансов, 1993. – 654 с.
39. Литвиненко Я. В. Податкові системи зарубіжних країн / Я. В. Литвиненко, І. Д. Якушик. – К. : [б. в.], 2004. – 280 с.
40. Матридж К. Тресты в оффшорных зонах / К. Матридж. – Белград, 1997. – 320 с.
41. Міжнародне оподаткування : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. М. Сліпа. – К. : ЦНЛ, 2003. – 550 с.
42. Міжнародні фінанси : підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет та ін.; за ред. О. І. Рогача. – К. : Либідь, 2003. – 784 с.
43. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. І. Барановської. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 288 с.
44. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.; за ред. М. І. Макаренка та І. І. Д'яконової. – К. : Центр учб. л-ри, 2013. – 548 с.
45. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / Л. О. Миргородська. – К. : ЦНЛ, 2003. – 240 с.
46. Нікітішин А. Податкове регулювання як інструмент подолання та запобігання негативних наслідків фінансово-економічної нестабільності / А. Нікітішин // Економіст. – 2010. – № 11. – С. 6–9.
47. Налоговые реформы: теория и практика : монографія / под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова. – М. : [б. и.], 2010. – 463 с.
48. Особливості офшору в Белізі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nalogovnet.com/uk/nalogi-/5794-osobiennosti-offshor-na-bielizie.html>
49. Особливості правового статусу офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravoznaves.com.ua>
50. Особливості створення і діяльності офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrvchnuku/privat/4411>

51. Острови скарбів для олігархів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.Ua/publications/2012/06/6/324644/view>
52. Офшор в Белизе [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.offshorelaw.ru/register/belize/>
53. Офшорна зона Беліз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narbank.kiev.ua/page/8>
54. Офшорні компанії в сучасній діловій практиці (на прикладі Кіпру та Белізу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iustinian.com.ua/article.php?id=2084>
55. Оффшорные фирмы в международном бизнесе: принципы, схемы, методы. – М. : [б. и.], 1997.
56. Офшори: офшорні зони та відкриття офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narbank.kiev.ua>
57. Оффшоры – рост вашего бизнеса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ofsh.ru>
58. Пасочник В. Велика трансфертна битва: раунд перший / В. Пасочник // Дзеркало тижня. – 2013. – 19 січ. – С. 1, 7.
59. Педь І. В. Податкова конкуренція : монографія / І. В. Педь. – К. : Експерт-Консалтинг, 2009. – 360 с.
60. Перов А. В. Налоги и международные соглашения России / А. В. Перов. – М. : Юрист, 2000. – 286 с.
61. Погорлецкий А. И. Налоговые аспекты расширения Европейского Союза / А. И. Погорлецкий // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2005. – Серия 5. – Вып. 1 : Мировая экономика. – С. 38–66.
62. Суторміна В. М. Держава. Податки. Бізнес / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, В. Л. Андрущенко. – К. : Либідь, 1992. – 320 с.
63. Сутырин С. Ф. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике / С. Ф. Сутырин, А. И. Погорлецкий. – СПб. : [б. и.], 1998. – 362 с.
64. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік та звітність / Н. М. Ткаченко, Т. М. Горова, Н. О. Ільєнко. – К. : Алерта, 2004. – 554 с.
65. Томас В. Внешнеторговая политика: опыт реформ / В. Томас, Д. Нет. – М. : Инфра, 1998. – 226 с.
66. Тютюрюков Н. Н. Налоговые системы зарубежных стран: Европа и Азия / Н. Н. Тютюрюков. – М. : [б. и.], 2002. – 180 с.
67. Холдин М. А. Мировой опыт оффшорного бизнеса / М. А. Холдин. – М. : [б. и.], 1997. – 368 с.

68. Черник Д. Г. Налоги в рыночной экономике / Д. Г. Черник. – М. : Финансы, 1997. – 362 с.
69. Черник Д. Г. Финансы и налоги зарубежных стран / Д. Г. Черник. – М. : [б. и.], 1993. – 360 с.
70. Черник Д. Г. Налоги / Д. Г. Черник. – М. : ЮНИТИ, 2003. – 300 с.
71. Хасси У. М. Мировое налогообложение. Основы мирового налогового кодекса / У. М. Хасси, Д. С. Любик ; пер. с англ. – Кембридж : Гарвард. ун-т, 1992. – 280 с.
72. Хейфец Б. А. Антиоффшорное наступление мирового сообщества и российская политика / Б. А. Хейфец // Финансы. – 2010. – № 2. – С. 12–17.
73. Якушик І. Д. Податкові системи зарубіжних країн : довідник / І. Д. Якушик, Я. В. Литвиненко. – К. : [б. в.], 2004. – 320 с.
74. Gilmore W. C. Brudne pieniadze. Metode przeciwdzialania praniu pieniedzy / W. C. Gilmore. – Warszawa, 1999.
75. Umova Modelova OECD. – Warszawa, 1996.
76. Therman T. International Efforts to Combat Money Laundering: The Role of the Financial Action Task Force / T. Therman // In: Money Laundering / H. L. Mac Queen (red). – Edinburg, 1993.
77. Finance business servise. Регистрация оффшорных компаний, открытие счетов в иностранных банках [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.fbs-offshore.com>
78. Offshore Companies House – услуги по оффшорам [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.offshore-companies.co.uk>
79. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://agova.ru>.
80. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.utro.ru/news/2002032613233268811.shtml>
81. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://nalog.km.ru>
82. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://mt.gov.pl>
83. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.topglobus.ru/beliz-statistika-dannve-strana>
84. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ubc-offshore.com>
<http://www.offshore-now.com/>
85. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://i-offshore.ru/biznes-v-offshore/>
86. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://e-offshore.ru/offshornye-zony/>
87. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.com.ua>
88. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Короткий термінологічний словник

Акцизи – непрямі податки на товари й послуги, включені в ціну окремих товарів (насамперед на алкогольні та тютюнові товари).

Анклав – частина території, оточена іншою політичною одиницею, частиною якої вона не є. Наприклад, розміщення анклаву Окусі (Тімор-Лешті) на території Індонезії, що породжує певні соціально-економічні проблеми у відносинах цих країн.

Антиінфляційна політика – комплекс державних заходів, спрямованих на врегулювання обігу, зменшення грошової маси, припинення непомірного зростання цін, зниження дефіциту державного бюджету.

Аоминь – столиця Макао, спеціального адміністративного району Китаю.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – загальна ринкова вартість кінцевої продукції підприємств, галузей матеріального виробництва й сфери послуг, що перебувають на території країни.

Валовий національний продукт (ВНП) – загальна ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених за рік резидентами певної країни, незалежно від їх територіального розміщення.

Валютний курс – ціна однієї валюти в одиницях іншої валюти.

Вату – грошова одиниця Вануату.

Виключна економічна зона (ВЕЗ) – океанічна зона, що простягається до 200 морських миль від берегової лінії, у межах якої прибережна держава може контролювати рибальство, розвідку корисних копалин та інші види діяльності з усіма іншими країнами. Країни й залежні території Океанії мають значні доходи від надання своїх ВЕЗ у використанні КНР, Австралії, Новій Зеландії, іншим країнам.

Відмивання грошей – операції, що приховують джерело виникнення або призначення грошових сум із метою надання їм законного характеру.

Глобалізація – дедалі повніше втягування окремих країн, їхніх частин чи блоків в економічні, політичні, духовно-культурні та інформаційні процеси світових масштабів.

Гонконгівський долар – грошова одиниця Гонконгу (Сянгану), спеціального адміністративного району Китаю.

Девальвація – зниження фіксованого курсу однієї валюти щодо інших за рішенням керівної грошово-кредитної установи.

Державний борг – сума заборгованості держави за кредитними операціями.

Державний бюджет – кошторис щорічних доходів і видатків держави, затверджений законом.

Дефіцит бюджету – перевищення витрат бюджету держави над його доходами.

Домініон – назва самоврядних частин у складі Британської імперії, які визнали своїм главою англійського короля (королеву).

Доміціарна компанія – це компанія, яка розміщена в офшорі й має там лише поштову адресу.

Доміціарна компанія Швейцарії – це швейцарське підприємство, кероване з-за кордону, яке не має власного офісу й службовців у Швейцарії, не займається конкретною комерційною діяльністю на її території. Однак доміціарним компаніям дозволено мати у Швейцарії поштову адресу (поштову скриньку), тому за юридичним статусом вони майже не відрізняються від офшорних нерезидентських компаній. Вони, як і холдинги, не сплачують кантональних податків на прибуток, а кантональний податок із капіталу сплачують за зниженою ставкою.

Змішана доміціарна компанія – це компанія, яка, крім основного призначення, ще й виконує певну підприємницьку діяльність в офшорі та користується правом мати в ньому офіс і власний персонал.

Змішана доміціарна компанія Швейцарії – це компанія, яка, крім поштової адреси, має право вести в ній і підприємницьку діяльність, але її права на ведення комерційної діяльності в цій країні обмежені. Прибуток за угодами таких компаній зі швейцарськими партнерами оподатковують за загальними правилами, а прибуток від зовнішньоекономічних операцій обкладають податками частково або не обкладають узагалі.

Електронний бізнес – будь-яка ділова активність, при здійсненні якої використовують комунікаційні можливості глобальних інформаційних мереж із метою отримання прибутку.

Економічне зростання – збільшення обсягів суспільного виробництва, розширення можливостей економіки задовольняти зростаючі потреби споживачів.

Експорт – 1) вивезення за межі країни товарів, капіталу, цінних паперів тощо для їх реалізації на зовнішньому ринку; 2) кількість і вартість вивезених за кордон товарів.

Еміграція – виїзд громадян із рідної країни в іншу на постійне проживання з різних мотивів.

Імпорт – загальна кількість або вартість товарів, завезених у країну.

Інвестиції – довгострокові вкладення капіталу всередині країни та за кордоном.

Інвестиційний проект – конкретний проект, у який укладаються грошові кошти з метою отримання прибутку або приросту капіталу.

Інтернет-банкінг – система надання традиційних банківських послуг (за винятком готівкових операцій), за якої клієнт має можливість здійснювати операції з власним рахунком за допомогою мережі Інтернет.

Інтернет-страхування – це комплекс усіх елементів взаємодії страхової компанії та її клієнта, які виникають у процесі продажу продукту страхування, його обслуговування та сплати страхового відшкодування у випадку, якщо вказана взаємодія здійснюється за допомогою Інтернету.

Інтернет-трейдинг – це послуги інвестиційних посередників, що дають можливість клієнтам здійснювати купівлю / продаж цінних паперів та валюти в режимі реального часу за допомогою Інтернету.

Колонія – країна або територія, що перебуває під владою іноземної держави.

Кредит – позичка в грошовій або товарній формах на умовах повернення та сплати відсотка за користування цією позичкою.

Легалізація (відмивання) доходів – це дії, спрямовані на приховування чи маскування незаконного походження коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, за умови усвідомлення особою, що вони були доходами.

Лібералізація економіки – процес зменшення державного регулювання господарської діяльності.

Лістинг – процес допуску цінних паперів емітента на фондову біржу.

Меланезія – субрегіон Океанії, який контролюється Австралією.

Метрополія – держава, що володіє колоніями.

Міграція – переміщення людей, пов'язані, зазвичай, зі зміною місця проживання.

Міжнародні фінанси – це відносини, які виникають між державою та національними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, між міжнародними організаціями та іншими державами у зв'язку з функціонуванням валютного ринку, кредитного ринку, ринку цінних паперів.

Мікронезія – субрегіон в Океанії, який контролюється США.

Незалежні директори в банках – в іноземних банках, зареєстрованих в Австралії й Новій Зеландії, має бути не менше двох незалежних директорів, які не повинні бути афілійовані з банком та його материнською структурою за кордоном. Їхня найважливіша функція полягає в тому, щоб операції банку з материнською структурою здійснювалися з урахуванням інтересів місцевих вкладників.

Неформальний сектор – сектор економіки, у якому домінують неліцензовані продавці вітчизняних товарів і послуг.

ОЄСР – Організація економічного співробітництва й розвитку, яка включає 34 найбільш розвинуті країни світу.

Океанія – сукупність 15 острівних держав та 10 залежних територій, розміщених у південній частині Тихого океану. Незалежні держави Океанії отримали свою незалежність в 1960–1980-х рр. Залежні території до сьогодні залишаються в складі Франції, США, Нової Зеландії та Австралії.

Острови вулканічного походження – вулканічні острови Тихоокеанського світу, які досить високі, щоб затримувати достатню кількість вологи з тропічного повітря, що забезпечує продуктивне сільське господарство.

Острови рифового походження – низько розміщені коралові острови Тихоокеанського світу, які не можуть затримувати достатньо вологи з тропічного океанського повітря.

Офшорні зони – це позанаціональні фінансові центри, які здійснюють значні обсяги кредитування й фінансування у валютах інших країн. Оскільки офшорні зони мають пільговий податковий режим (звільнення від місцевих податків), їх також називають «податковими гаванями».

Паанга – грошова одиниця королівства Тонга.

Патака – грошова одиниця Макао, спеціального адміністративного району Китаю.

Платіжний баланс – статистичний звіт про здійснені впродовж визначеного часу (квартал, рік) операції резидентів цієї країни з рештою країн.

Податкова гавань – держава чи територія, яка проводить політику залучення капіталів із-за кордону за допомогою надання податкових та інших пільг.

Податок на додану вартість – це вид непрямого оподаткування. Він сплачується кінцевим споживачем при купівлі товарів та послуг, а також на різних стадіях виробництва й реалізації товарів.

Полінезія – субрегіон в Океанії, який контролюється Францією.

Профіцит бюджету – перевищення доходів держави над її видатками.

Ротаційна компанія – це фіктивна компанія, функція якої полягає в перенаправленні коштів чи цінних паперів із країни в країну задля уникнення чи мінімізації оподаткування в державі з високим рівнем оподаткування.

Світовий ринок – складова частина всесвітнього господарства, представлена системою обміну товарів і послуг між продавцями й покупцями.

Спеціальні економічні зони – територіальні комплекси з пільговим режимом для іноземних інвесторів.

Транснаціональна корпорація (ТНК) – об'єднання підприємств, що складається з головної компанії та закордонних філіалів.

Трансферні ціни – ціни внутрішньокорпоративної торгівлі між підрозділами однієї й тієї ж корпорації в різних країнах, які відмінні від ринкових та використовуються для переведення прибутків і зменшення податків.

ФАТФ – це міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів та стандартів із боротьби з відмиванням грошей.

Фінансова система – 1) комплекс взаємопов'язаних фінансових відносин, які відображають форми та методи організації, розподілу й перерозподілу створених у державі грошових фондів; 2) сукупність фінансових організацій країни.

Холдингова компанія – це суб'єкт господарювання, який володіє контрольними пакетами інших суб'єктів господарювання й управляє їхньою діяльністю та контролює її.

Холдингова компанія Швейцарії – це підприємство, діяльність якого полягає винятково (чи переважно) в участі в прибутку інших компаній і не менше 75 % доходів якого становлять надходження під участі в прибутку інших юридичних осіб. У більшості кантонів Швейцарії холдингові компанії мають такі привілеї: пільги із загальнообов'язкових податків; зниження базового розміру капіталу, який підлягає оподаткуванню; зменшення пропорційного податку з капіталу, можливе навіть повне звільнення від федерального податку на прибуток. Майже всі кантони Швейцарії звільняють холдингові компанії від кантональних і муніципальних податків на прибуток.

Центри повторних рахунків – центри, які створюються транснаціональними корпораціями для оптимізації фінансових розрахунків.

Ціна демпінгова – експортна ціна, нижча від витрат виробництва.

Цінний папір – товарний або грошовий документ, який засвідчує майнові права й дає право на отримання певного доходу.

Чистий національний продукт (ЧНП) – сумарний обсяг у грошовому обчисленні всіх кінцевих товарів і послуг, вироблених у країні протягом певного часу (зазвичай року) за вирахуванням амортизації основного капіталу.

Шкала податкових ставок прогресивна – шкала податкових ставок у відсотках, розміри яких зростають відповідно до зростання розмірів об'єкта оподаткування.

ЮНКТАД – Конференція ООН із торгівлі та розвитку. Основне завдання ЮНКТАД – сприяння розвитку міжнародної торгівлі.

Тести з курсу «Фінансові офшори»

I рівень

1. Внутрішня норма прибутку – це дисконтна ставка, при якій нетто-грошові потоки, що виникають при здійсненні міжнародних операцій, дорівнюють 0:

- а) так;
- б) ні.

2. Країни чи відокремлені території єдиних держав, де на державному рівні для певного типу компаній, власниками яких є іноземці, установлені значні пільги в оподаткуванні, знижені чи скасовані вимоги до бухгалтерського обліку, частково або цілком зняті митні та торговельні обмеження, – це:

- а) спеціальна економічна зона;
- б) офшорна зона;
- в) територія пріоритетного розвитку.

3. Уставте пропущене слово:

... – це платіж із прибутку компанії її власникам, який здійснюється або у формі готівки, або у формі акцій.

- а) дивіденд;
- б) відсоток;
- в) процент.

4. Прояв подвійного оподаткування можна ідентифікувати за такою ознакою:

- а) обкладання одного податкового об'єкта кілька разів за один податковий період;
- б) оподаткування різних об'єктів більше одного разу владою одного рівня;
- в) одночасне обкладання тим самим податком на рівні компанії й на рівні акціонерів.

5. Уставте пропущене слово:

... – це діяльність компанії поза юрисдикції будь-якої держави:

- а) офшорна діяльність;
- б) торгова діяльність;
- в) банківська діяльність.

6. Використання офшорних центрів, із погляду податкового законодавства, уключає легальні, заборонені та злочинні способи:

- а) так;
- б) ні.

7. Джерелом податків є:

- а) національний дохід;
- б) постійні витрати;
- в) матеріальні витрати;

8. Розбіжності в податках залежать від:

- а) характеру оподаткування доходів і витрат;
- б) виробничих відносин;
- в) ринку товарів і факторів виробництва.

9. Сучасні принципи оподаткування відбивають:

- а) темпи зростання прямих і непрямих податків;
- б) розподіл компетенції між органами влади на центральному й місцевому рівнях;
- в) економічний і політичний стан країни.

10. Податкова система – це сукупність:

- а) податків, зборів і платежів;
- б) принципів і методів установа, зміни чи скасування податків;
- в) дій, що забезпечують сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства;

11. Фіскальна функція податкової системи забезпечує державі:

- а) можливість впливу на соціально-економічний розвиток суспільства;
- б) гарантоване й стабільне надходження доходів у бюджет;
- в) підтримку соціальної рівноваги.

12. Відмінності в рівні оподаткування різних країн пов'язані з:

- а) традиціями оподаткування;
- б) моделлю ринкової економіки;
- в) еволюцією структури податкової системи.

13. До прямих податків належать:

- а) внески працівників у фонди соціального страхування;
- б) податок на споживання;

- в) акцизи;
- г) усі відповіді неправильні.

14. Уставте пропущене слово:

... – це податки, що стягуються безпосередньо з доходів одержувачів доходів:

- а) прямі податки;
- б) непрямі податки.

15. Умовами підвищення ролі прямих податків у провідних західних країнах є:

- а) політика уніфікації податкових систем;
- б) зближення методів стягування податків;
- в) підвищення життєвого рівня більшості населення.

16. Уставте пропущене слово:

... – це штучне зниження податкових зобов'язань до такого рівня, при якому оподаткування досягає найменшої величини:

- а) податкове планування;
- б) ухилення від податків.
- в) утеча від податків.

17. Ухилення від податків, як і втеча від них, є діяльністю нелегальною й злочинною:

- а) так;
- б) ні.

18. При визначенні податкового обов'язку країни виходять із принципів джерела, стабільності розмірів податків, резидентства:

- а) так;
- б) ні.

19. У податкових договорах для розв'язання проблеми подвійного оподаткування дається розмежування податкової юрисдикції відносно суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, позначається коло юридичних і фізичних осіб, які підпадають під дію цього договору, визначається спосіб урегулювання подвійного оподаткування, який гарантує зниження податкових витрат для цих осіб:

- а) так;
- б) ні.

20. Договори про уникнення подвійного оподаткування, що укладаються між країнами, ґрунтуються на моделях податкових договорів, розроблених ООН, ЄЕК, Радою Європи, ОЕСР:

- а) так;
- б) ні.

21. Уставте пропущене слово:

... – це усі податкові платежі за поточний фінансовий рік у відсотковому відношенні до ВВП:

- а) податковий тягар;
- б) податкові знижки.

22. Уставте пропущене слово:

... – це будь-яка економічна вигода, одержана внаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння:

- а) податкове планування;
- б) податковий злочин;
- в) оптимізація податків

23. Уставте пропущене слово:

... – це вчинення дій, спрямованих на приховування чи маскуванню незаконного походження коштів, прав на такі кошти, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення тощо з метою надання правомірного вигляду володінню, користуванню або розпорядженню ними:

- а) «відмивання» грошей;
- б) податкове планування;
- в) оптимізація податків.

24. Подвійне оподаткування полягає в:

- а) одночасній сплаті податків у своїй країні та в країні-імпортері;
- б) почерговій сплаті податків у своїй країні та в країні-імпортері;
- в) почерговій сплаті податків у своїй країні та в країні-експортері.

25. Членами організації FATF на даний момент є:

- а) 20 країн;
- б) 34 країни;
- в) 47 країн.

26. Скільки разів за час існування FATF Україна потрапляла до «чорного» списку FATF?

- а) три;

- б) два;
- в) один.

27. Скільки разів за час існування FATF Україна потрапляла до «сірого» списку FATF?

- а) один;
- б) два;
- в) постійно в «сірому» списку.

28. Яка з названих країн лідирує серед усіх країн, що вкладають гроші в економіку України?

- а) Австрія;
- б) Кіпр;
- в) Мальта.

29. Який офшор у Європі активно розвивається за рахунок надання громадянства тим особам, які вкладають у його розвиток понад 500 тис. євро?

- а) Кіпр;
- б) Ліхтенштейн;
- в) Чорногорія.

30. Яка з названих країн не є членом FATF?

- а) Іспанія;
- б) Бахрейн;
- в) Італія.

31. У якій із названих країн відсутній ПДВ?

- а) США;
- б) Швейцарія;
- в) Нідерланди.

32. У якому році створено FATF?

- а) у 1989 р.;
- б) у 1991 р.;
- в) у 2001 р.

33. Уставте пропущену цифру. Рекомендації FATF сьогодні включають ... статей:

- а) 20;
- б) 40;
- в) 49.

34. Громадянство якої країни з названих можна отримати, якщо іноземець укладе в економіку цієї країни 500 тис. євро і більше?

- а) Болгарія;
- б) Чорногорія;
- в) Румунія.

35. Посвідку на проживання в якій країні з названих можна отримати, якщо іноземець укладе в економіку цієї країни 250 тис. євро?

- а) Латвія;
- б) Литва;
- в) Естонія.

36. Уставте пропущену цифру. Посвідку на проживання в Латвії іноземний інвестор може отримати, якщо (крім інших умов) розмістить в латвійському банку суму субординованого депозиту на суму від ... тис. євро:

- а) 100;
- б) 200;
- в) 300.

37. У якій із названих країн – членів групи G-20 існує такий податок, як закят?

- а) Бразилія;
- б) Австралія;
- в) Саудівська Аравія.

38. Яка з названих ісламських країн планує ввести ПДВ із часом?

- а) ОАЕ;
- б) Іран;
- в) Бангладеш.

II рівень

1. Виділіть нетипові офшори в Європі з названих:

- а) Ірландія;
- б) Німеччина;
- в) Кіпр;
- г) Франція;
- г) Австрія.

2. Виділіть типові офшори в Латинській Америці з названих:

- а) Бразилія;

- б) Бермудські Острови;
- в) Аргентина;
- г) Кайманові Острови;
- г) Багамські Острови.

3. Виділіть типові офшори в Азії з названих:

- а) Гонконг;
- б) Малайзія;
- в) Бахрейн;
- г) Катар;
- г) Афганістан.

4. Виділіть типові офшори в Європі:

- а) Андорра;
- б) Польща;
- в) Чорногорія;
- г) Словенія;
- г) Ліхтенштейн.

5. Виділіть типові офшори в Африці:

- а) Ліберія;
- б) ПАР;
- в) Судан;
- г) Маврикій;
- г) Сейшельські острови;
- д) Марокко.

6. Договір ООН від 1980 р. забезпечує запобігання подвійному оподаткуванню в таких випадках. Виділіть два основні випадки з наведених нижче:

- а) у випадку колізії загального податкового обов'язку в обох державах, зокрема при так званій подвійній резиденції;
- б) у випадку, коли платник податку не має місця проживання в жодній із двох держав;
- в) у випадку, коли платник податку не має резиденції в жодній із цих двох держав;
- г) у випадку колізії між законом держави місця проживання, яка накладає загальний податковий обов'язок, і законом держави біля «джерела доходу», яка накладає обмежений податковий обов'язок.

7. Які з названих офшорів вважаються в усьому світі «чистими» податковими гаванями (назвіть три офшори з наведених)?

- а) Острів Гернсі;
- б) острів Джерсі
- в) Багамські Острови;
- г) Бермудські Острови;
- г) Кайманові Острови;
- д) Невіс.

8. Які з названих країн відносять до юрисдикцій із помірним оподаткуванням (назвіть не менше трьох)?

- а) Швейцарія;
- б) КНР;
- в) Нідерланди;
- г) Турція;
- г) Ірландія;
- д) Єгипет.

9. Уставте пропущені цифри й слова. Посвідку на проживання в Латвії іноземний інвестор може отримати, якщо (крім інших умов), придбає ... латвійського банку на суму від ... тис. євро.

- а) акції, 300;
- б) облігації, 300;
- в) заставні, 600.

10. Уставте пропущені слова й цифри. ФАТФ була створена в ... у ... р.

- а) Париж, 1989;
- б) Вена, 1990;
- в) Мехіко, 2011.

11. Уставте пропущені цифри й слова. Посвідку на проживання в Латвії іноземний інвестор може отримати, якщо (крім інших умов), придбає нерухомість у великих містах країни на суму від ... тис. євро або від ... тис. євро в провінції.

- а) 143, 72;
- б) 200, 100;
- в) 300, 150.

12. Уставте пропущені слова. У Чорногорії можна отримати ..., якщо іноземець інвестує в економіку країни ... тис. євро.

- а) громадянство, 900;

- б) притулок, 10;
- в) громадянство, 500.

*13. Уставте пропущені слова. У Латвії зараз можна отримати ...
..., якщо іноземець інвестує в країну від ... тис. євро.*

- а) політичний притулок, 15;
- б) посвідку на проживання, 250;
- в) латвійське громадянство, 900.

14. Виділіть нетипові офшори в Америці з названих:

- а) США;
- б) Перу;
- в) Коста-Рика;
- г) Гренада;
- г) Британські Віргінські Острови.

15. Виділіть типові офшори в Латинській Америці з названих:

- а) Колумбія;
- б) Бермудські Острови;
- в) Аргентина;
- г) Кайманові Острови;
- г) Багамські Острови.

*16. Із якими країнами з названих Британські Віргінські Острови
уклали угоди про уникнення подвійного оподаткування:*

- а) США;
- б) Канада;
- в) Швейцарія;
- г) Японія;
- г) Бразилія;
- д) Перу.

*17. У яких із названих країн та залежних територій Америки мож-
на отримати громадянство за інвестиції?*

- а) Гренада;
- б) Сент-Кітс і Невіс;
- в) Перу;
- г) Співдружність Домініки;
- г) Аргентина;
- д) Чилі.

18. Уставте пропущені слова й цифри. ... податок для офшорних компаній на Барбадосі сплачується залежно від величини від отриманого прибутку. При доході до 10 млн барбадоських доларів ... –%:

- а) акцизний;
- б) корпоративний;
- в) прибутковий;
- г) 2,5
- г) 1;
- д) 0,5.

19. Уставте пропущені слова. У ... відсутні податки з доходів фізичних осіб, експортний податок, податок із продажу, податок на фонд заробітної плати, податок із виробництва. Головним податком є ... податок.

- а) ОАЕ;
- б) Саудівській Аравії;
- в) Брунеї;
- г) корпоративний;
- г) прибутковий.

20. Виділіть нетипові офшори в Азії з названих:

- а) Індія;
- б) Малайзія;
- в) ОАЕ;
- г) Киргизстан;
- г) Азербайджан.

21. Уставте пропущені цифри. Гонконг, об'єднавшись із Китаєм у ... році, буде зберігати свою власну фінансову систему до ... року:

- а) 1997;
- б) 2001;
- в) 2037;
- г) 2047;
- г) 2027.

22. Виділіть типові офшори в Азії з названих:

- а) Бруней;
- б) Індонезія;
- в) Узбекистан;
- г) Бахрейн;
- г) Казахстан.

23. Виділіть типові офшори в Азії з названих:

- а) Гонконг;
- б) Республіка Корея;
- в) Бруней;
- г) Туреччина;
- г) Філіппіни.

III рівень

1. Виділіть із названих чотири основні способи використання офшорних центрів:

- а) трансферт прибутку шляхом заниження цін закупівлі товарів;
- б) трансферт прибутку шляхом завищення цін закупівлі й продажу товарів і послуг;
- в) виготовлення низькоякісної продукції;
- г) використання ротаційних компаній;
- г) маніпулювання міжнародними угодами;
- д) експорт в офшор сировини;
- е) зміна місця проживання шляхом переселення;
- є) експорт в офшор високотехнологічної продукції.

2. До основних ознак офшорних зон відносять (назвіть не менше чотирьох ознак із наведених):

- а) політичну й економічну стабільність у країні;
- б) гарантію дотримання фінансової та банківської таємниці;
- в) наявність сильного президента при владі;
- г) наявність демократичного уряду при владі;
- г) відсутність валютних обмежень;
- д) наявність сучасних засобів зв'язку й комунікацій;
- е) гарне мовне обслуговування в офшорні;
- є) наявність Інтернету.

3. До найважливіших офшорних переваг острова Мен належать (назвіть не менше чотирьох переваг із наведених):

- а) невисокий рівень прибуткового податку (20 %) резидентних компаній;
- б) відсутність податку на дарування й спадкування;
- в) строге дотримання банківської таємниці;
- г) дозвіл звільненій від податків компанії займатися торговою діяльністю на острові Мен;
- г) дозвіл звільненій від податків компанії брати участь у страховій діяльності на острові Мен;

- д) дозвіл звільненій від податків компанії брати участь у банківській діяльності на острові Мен;
- е) можливість реєстрації декількох офшорних компаній;
- є) розміщення на острові.

4. У Ліхтенштейні переважають такі основні організаційно-правові форми підприємництва (виділіть чотири):

- а) дочірнє підприємство;
- б) акціонерна компанія;
- в) кооператив;
- г) представництво;
- г) торгова компанія;
- д) промислова компанія;
- е) фонд;
- є) мале підприємство.

5. Створені на Гібралтарі офшорні компанії виконують такі основні функції (виділіть п'ять основних):

- а) торгово-посередницькі операції;
- б) холдингова діяльність у країнах ЄЕС;
- в) судноволодіння;
- г) страхова діяльність;
- г) банківська діяльність;
- д) володіння нерухомістю;
- е) управління інвестиційними фондами в європейських країнах;
- є) гральний бізнес.

6. Для визнання яких-небудь відносин довірчою власністю (трастом чи передбачуваним трастом) необхідна і достатня наявність таких кваліфікаційних ознак у сукупності (виділіть чотири основні ознаки):

- а) наявність суб'єкта;
- б) наявність майна в лізингу;
- в) наявність майна чи прав будь-якого виду, які передаються трасту;
- г) наявність майна в оренді;
- г) управління довірчим власником переданим йому майном чи правами будь-якого виду від свого імені;
- д) довірчий власник повинен управляти переданим майном чи правами на користь;
- е) засновника чи вигодонабувача;
- є) наявність тільки одного засновника.

7. До офшорних центрів, які створюють особливо привабливе середовище для офшорних банків, відносять (виділіть чотири центри з названих):

- а) Уругвай;
- б) Монако;
- в) Англія;
- г) Гренада;
- г) Гібралтар;
- д) Монтсеррат;
- е) Сент-Вінсент;
- є) Угорщина.

8. Уставте пропущені слова. Група ФАТФ була створена в ... у ... р. для координації земель у боротьбі з ... .. у світі:

- а) Париж, 1989, відмивання грошей;
- б) Нью-Йорк, 1989, кримінальною мафією;
- в) Брюссель, 1995, відмивання грошей.

9. Уставте пропущені слова. Група ФАТФ уключає ... .., а група «Егмонт» уключає ... .. країн світу:

- а) розвинуті країни, митні служби;
- б) розвиткові країни, кримінальні відомства;
- в) країни світу, фінансові розвідки.

10. Виберіть три правильні відповіді. Згідно з латвійським законом про міграцію посвідку на проживання в країні іноземний інвестор може отримати при виконанні таких умов:

- а) при розміщенні в латвійському банку субординованого депозиту на суму від 300 тис євро;
- б) при знанні латвійської мови;
- в) при знанні англійської мови;
- г) при придбанні в Латвії нерухомості на суму від 143 тис. євро в Ризі, Юрмалі та великих містах;
- г) при придбанні нерухомості від 42 тис. євро в провінції;
- д) при знанні російської мови;
- е) при наявності громадянства Литви;
- є) при наявності громадянства Естонії;

11. Теркс і Кайкос підписали угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами:

- а) Уругвай;

- б) Мексика;
- в) Канада;
- г) Гренада;
- г) Колумбія;
- д) Венесуела;
- е) усі відповіді правильні;
- е) усі відповіді неправильні.

12. Уставте пропущені дані. Розголошення банківської таємниці про банківські вклади в Панамі карається позбавленням волі до ... років, штрафами до... тис. дол. США:

- а) 6; 1;
- б) 2; 6;
- в) 5; 10;
- г) 3; 9;
- г) 4; 8;
- д) 7; 14;
- е) 10; 20;
- е) 30; 40.

13. Уставте пропущені дані. Вартість створення офшорної компанії в Белізі становить ... дол. США за компанії із зареєстрованим капіталом – до ... тис. дол. США:

- а) 50; 500;
- б) 100; 50;
- в) 1000; 100;
- г) 500; 100;
- г) 1000; 50;
- д) 750; 100;
- е) 900; 25;
- е) 5000; 15.

14. У яких із названих країн та залежних територій Америки не можна отримати громадянство за інвестиції?

- а) Беліз;
- б) Сент-Кітс і Невіс;
- в) Перу;
- г) Співдружність Домініки;
- г) Аргентина;
- д) Панама;
- е) Чилі;
- е) Бразилія.

15. Уставте пропущені країни. У результаті міжнародного тиску податкові служби ..., ..., ..., із 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Британських Віргінських Островах.

- а) Бразилії;
- б) Великої Британії;
- в) Колумбії;
- г) Франції;
- г) Італії;
- д) Німеччини;
- е) Іспанії;
- є) КНР.

16. У яких із названих країн Азії відсутній ПДВ?

- а) Саудівська Аравія;
- б) Індія;
- в) Бруней;
- г) Казахстан;
- г) ОАЕ;
- д) Узбекистан;
- е) усі відповіді правильні;
- є) усі відповіді неправильні.

17. У яких із названих країн та залежних територій Азії можна отримати громадянство за інвестиції?

- а) КНР;
- б) Індія;
- в) Індонезія;
- г) ОАЕ;
- г) Бахрейн;
- д) Сінгапур
- е) усі відповіді неправильні;
- є) усі відповіді правильні.

18. Уставте пропущені цифри та слова.

У Республіці ... податок на нерухомість устанавлюється у розмірі від ... середньорічної балансової вартості майна, яка розраховується як середньоарифметична залишкова балансова вартість майна на початок та кінець звітного періоду. Платником цього податку є всі юридичні особи, іноземні підприємства, філії, відокремлені підрозділи, які мають свій розрахунковий рахунок та звітують окремим балансом.

Об'єктом оподаткування є майно підприємств, які виконують свою діяльність на території Республіки, у ... виразі, яке перебуває на балансі підприємства, у тому числі нематеріальні активи та запаси:

- а) Іран;
- б) Таджикистан;
- в) Сингапур;
- г) 1 %;
- г) 0,5 %;
- д) 0,1 %;
- е) вартісному;
- є) натуральному.

19. Уставте пропущені слова. Більшість власників ... .. активно займається бізнесом по всьому світу без сплати будь-яких податків та без надання звітності ні в ..., ні в інших країнах світу, де вони отримують прибуток.

- а) делаверських компаній; Делавері;
- б) панамських компаній; Панамі;
- в) гонгконгівських компаній; Гонконгу;
- г) сингапурських компаній; Сингапурі.

Предметний покажчик

Азійські фінансові офшори
Американські фінансові офшори
Африканські фінансові офшори
Акциз
Венчурне інвестування
Венчурні компанії
Вільні економічні зони
Гербовий збір
Гральний бізнес
Доходи від консультаційних послуг
Доходи від оренди
Доходи від патентів
Збір, що стягується при реєстрації автомобілів
Знижка з податку на прибуток
Європейські фінансові офшори
Мито
Мусульманські податки
Непряме оподаткування
Об'єкти оподаткування
Океанійські фінансові офшори
Офшорна зона
Офшорна гральна зона
Офшорна компанія
Підприємства з іноземними інвестиціями
Податкові зміни
Податок з обороту
Податок з продажу
Податок на видовища
Податок на гральний бізнес
Податок на дарування
Податок на дивіденди, відсотки, роялті, отримані з-за кордону або відправлені за кордон, і на приріст капіталу
Податок на додану вартість
Податок на заробітну плату
Податок на нерухомість
Податок на прибуток корпорацій
Податок на прибуток підприємств та організацій
Податок на процентний дохід
Податок, що стягується з власників готелів

Податкова пільга
Податкова система
Податкове навантаження
Податковий тягар
Податок на виконання підприємницької діяльності
Промисловий податок.
Спеціальна економічна зона
Суб'єкти оподаткування
Територіальний принцип оподаткування
Трансфер технологій
Технопарк
Угоди із запобігання подвійному оподаткуванню
Фінансова компанія
Фінансовий офшор

Іменний покажчик

Бердимухаммедов
Мухаммед Алі Алаббар
Сапармурат Ніязов
Сі Цзіньпін

Навчальне видання

Карлін Микола Іванович
Борисюк Олена Володимирівна

Фінансові офшори

Навчальний посібник

Літературний редактор і коректор: *Г. О. Дробот*
Технічний редактор: *І. С. Савицька*

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 13,95 ум. друк. арк., 13,12 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. 53. Редакція, видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.